De kronijk van Antwerpen. Deel 6. 1797-1798

Jan Frans van der Straelen en Jan Baptist van der Straelen

Editie J. Rylant

bron
Jan Frans van der Straelen en Jan Baptist van der Straelen, *De kronijk van Antwerpen. Deel 6. 1797-1798* (ed. J. Rylant). Maatschappij ‘Voor God en 't Volk’, Antwerpen 1934

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/stra131kron06_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren i.s.m. en NWO

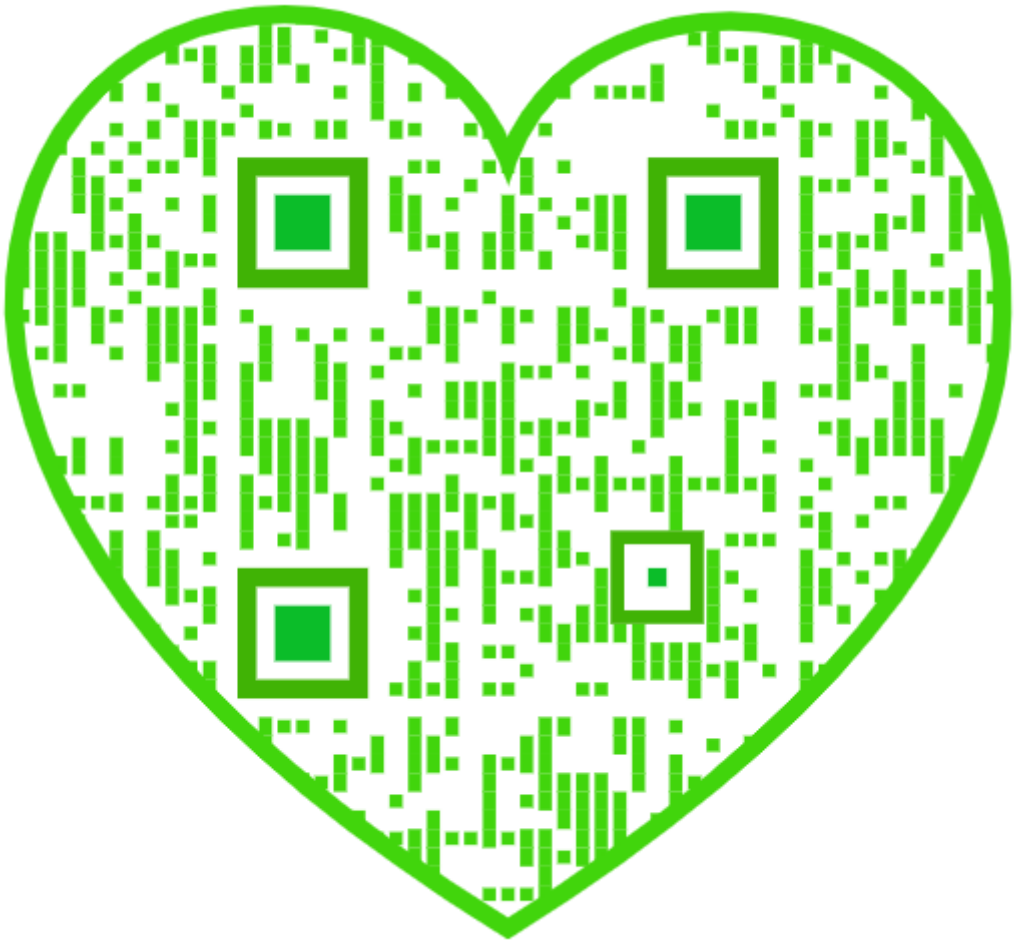

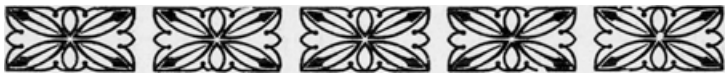

1797

Januari

Den 6 Januari 1797 Drijkoningen dag, smorgens 10 uren zijn de Capucienerssen door den Commissaris der uijt werkende magt Dargonne, die sig aldaer ten dien eijnde met gewaepende soldaeten met slaende trommels begeven hadden, uijt hun clooster gedreven. Dese goede nonnekens, in de grootste droefheijd, zijn ten huijse van den Eerw^{e} Heere J. Oninckx onder Pastor van St Joris kerk, tegen over het clooster op den hoek der Bervoetstraete nevens de Pastoors school woonende ingegaen, van waer sij na eenigsins getroost te zijn, naer de groote huijsinge, die wijlen den Eerw^{e} en Edel. Heere Petrus Andreas Knijff Canonik gradual der Cathedraele, in de Preker straet gebouwt en tot zijn overlijden toe bewoont heeft, gebrogt zijn, welk ruijm gebouw hun tot wooninge in hun ongelukkig ballingschap, door de familie gejont is; en alwaer dese religieusen den Heere in eenigheijd dienen en den tijd verwagten zullen, dat ze met de Goddelijke gratie wedrom in hun clooster zullen keeren kunnen.

Den 7 Januari hebben de religieusen der Abdije van den H. Bernardus aen de Schelde, het zelve lot ondergaen. Als ook de nonnekens der Abdije van Groenendael bij Machelen, van het zelve order van Cistaux. Ongelukkige tijden!

Copije van het manifest van den keijser gegeven binnen weenen den 7 januari 1797.

Franciscus bij de Gratie Gods Rooms keijser, etc. etc. Aen alle onse getrouwe onderdaenen, salut.
Wij hebben niets meerder ter herten gehad, dan de ramp en ongelukken met de welke wij onse getrouwe Nederlandsche onderdaenen hebben overlaeden gesien, soo als wij nog sien door het geweld van eenen vijand, die alles verslint, ende verslonden heeft; het gene onse vaderlijke sorge des te gevoelijker maekt, is dat hij sig niet ontsien heeft het natuerlijk ordre der saeken af te breken, sig aen te maetigen alle ende onberoerlijke eijgendommen sulks als de vreedste oorlogen geen voorbeeld van op en leveren, om welken des te spoediger te voorkomen ende om des te raeden gevonden, van aen het hoofd van victorieuse ende dappere legers te stellen onsen seer beminden broeder Carolus Gouverneur Generael van onse geseijde Nederlanden, te meer daer wij volkomen overtuigt sijn van sijn liefde ende oprechte gevoelens tot onse Nederlandsche onderdaenen, alsook van degene die sij aen ons als aen sijnen Persoon, aen God ende aen de H.R. Religie en om hunne oude wetten sijn hebbende, en dewijl wij onder de bescherminge van den Alderhoogsten voorgenomen hebben, dese onze Nederlanden aen eenen soo eerloozen als goddeloosen vijand te ontweldigen soo voelen wij ons verpligt aen onsen meergemelden dapperen broeder Carolus Gouverneur Generael der Nederlanden ende opper Generael der legers te senden, volle macht om alle zaeken raekende onse getrouwe Nederlanden te stellen op den voet soo als die waeren onder de regering van wijlen Keijser Carel ende onse Grootmoeder Maria Theresia van hoogloffelijke gedachtenisse, opdat hij ter vergoedinge van sijn verdiensten ende victorien bij den naem van eenen vromen krijgheld, ook dengene van Nederlandschen herstelder mag bekomen. Aldus gegeven binnen Weenen den 7 Januari 1797.
Geteekent: Franciscus.
Leeger stond: August.
Carel bij de gratie Gods Gouverneur Generael der Oostenrijksche Nederlanden, Oppergenerael der Keijserlijke legers aen den Rhijn. Aen alle die dese sullen hooren ofte sien, salut.

Ingevolge de bovenstaende volmagt van sijn Keijserlijk en Koninglijk Maj. onsen heere en broeder hebbe ik bij advies van mijnen geheimen raed besloten soo haest de omstandigheden het sullen toelaeten, met het leger dat ik commandere, te gaen erwinnen de Oostenrijksche Nederlanden, dus betrouwend dat mijn brave soldaeten die 't vaderland van alle onheil hebben gesuijvert en nevens dewelke ik hebbe gevochten, mij in den moment dat ik tot hulp der Nederlanden gaen vliegen, mij ook sullen helpen om mij te brengen in een Gouvernement, dat ik na soodanig victorie sal hebben verdient, ik bevele de selve daer alle regeltucht als het besonder caracter van eenen soldaet te onderhouden.
Soo haest men in een stad van de Nederlanden sal gekomen sijn, sal de militaire regie dueren, tot dat de oude en wettige magistraet sal herstelt wesen, hetgene in ieder veroverde stad sal plaets grijpen; dese sullen voortgaen volgens de oude herkomen en wel namentlijk sorge dat alles sal in het natuerlijk order worden herstelt, ten welken eijnde sij zullen konnen gebruijk maeken van al dat de wetten voorschrijven, soo haest wij sullen sijn in ons Gouv. Gen. tot Brussel, zullen wij aenstonds bij ons vergaederen, allen de staeten van onsen lande, de Raeden van Brabant en andere die hun sullen komen vervoegen opdat sij met ons nemen alle de maetregels die noodig sullen wesen tot herstelling van het order. Allen degene die sig pligtig hebben gemaekt in het bevoordelen der vijandelijke insigten, sullen door de competerende rechters gestraft worden, soo sij oude onderdaenen sijn; de vreemde sullen aen eenen krijgsraed overgelevert worden; alle persoonen van wat aensijn of conditie sij mogen wesen die in den tusschentijd tot dat de Franschen eene stad verlaeten en er de onse niet in wesen, sig sullen plichtig maeken aen eenige plunderinge ofte andere buijten sporigheden, sullen met de dood gestraft worden, sonder eenig form van proces, als mede de gemeijntens die sulks niet hebben belet, sullen aen de militaire regiem overgelaeten worden tot dat men de plichtige sal hebben gelevert. Alle hetgene wij verclaeren onsen wille te wesen.
Aldus gedaen in het quartier Generael van Offenborgh 18 Januari 1797.
Geteekent: Carel.
Leeger stond: Mollendorf.

Den 10 Januari was er wegens de Centraele Administratie van dit Departement een besluijt de dato 5 Nivose 5de jaer (25 December laest) ten opsigte der notarissen, daerbij word onder andere vastgestelt dat het getal der openbaere notarissen voor het canton van Antwerpen 18 is te weten:

Ludovicus Dominicus J. Hermans, President van den Tribunael Civiel van dit Departement.
Frans Jos. Janssens.
Jos. Adriaen de Lincé.
Henrij Petrus Jos. Verhaegen.
Jean Martin Schepers.
Cornelus Frans Gerardi.
Jan Jos. Hermans, broeder van bovengenoemden.
Judoc Jan Crabeels.
Henrij Lemineur.
Gomarus Jos. Charles Gislain.
Melchior Theod. Colins.
Jean Gerard Deelen.
P.J. Horemans.
Nog vier vacant.

Het getal der andere cantons was daerbij ook vastgestelt en sommige daertoe reeds benoemt, andere nog open. (Ziet voords hetzelve besluijt).

Bij een ander besluijt der zelve administratie de dato 13 Nivose 5de jaer (2 deser maend) ten zelven dage aengeplakt, ten opsigte der soogenaemde gedwonge leeninge, bestaende in 3 artikels, bij den eerste word gesegt:

> Dat de leenders in de gedwongen leeninge van dit departement, dewelke een of twee derden betaelt hebben, van de schattinge op de welke zij zig door hunne eijgene verklaringe gestelt hebben, zullen gehouden zijn van daer van het geheel te betaelen binnen de tien dagen na de uijtkondiginge van het tegenwoordig, op pene

van gedwongen te worden tot de betaelinge der eerste schattinge, etc...

Den 12 Januari na middag hadden die van het Broederschap van den H. Joannes Capistranus te Minderbroeders, een schilderije van dit Broederschap uijt dese kerke weg gedaen om elders te bewaeren; maer door den Commissaris der policie Joseph Somers gearresteert zijnde, die sig naer dit clooster begaf, seffens wird de kerke toegesloten en toegesegelt, waerdoor er nog al vele goeden, cieraden etc. welke andersints in goede have zouden gekomen hebben, blijven moeste; jae seffens wird er verbod gedaen van niets meer te roeren, selfs de wagens welke met meubels van de Paters gelaeden stonden, mogten niet buijten het clooster gevoert worden. Daer was ook eene soldaete wagt gestelt.

Den 13 Januari in den morgent is de kerke van de Eerw^{e} P.P. Augustijnen ook gesloten, het Alderheijligste is naer de parochiale kerke van St Andries gedraegen. De gebueren, de goede lieden in de kerke zijnde, jae de studenten uijt het collegie komende om de 10 ure misse volgens gewoonte te hooren, dit vernemende, haeste sig een ieder om het meeste, om alles wat vervoerbaer was, weg te draegen. De bichtstoelen, boiseringen, de schoone communie bank met de wapen van Jw S.T. Taedts verciert, gestoelte, autaercieraeden, met een woord alles wird uijtgebroken en op weijnig tijd was dese schoone kerke van alles ontbloot en niettegenstaende er sig den toesigter tegenstelde, in de gebuer huijsen en elders gevlugt en verborgen.

Ondertusschen was den Eerw^{e} Heere ..... Miliau, Provisor der abdije van St Bernards van het tugthuijs losgelaeten en in vrijheijd herstelt. Hij hadde sedert 19 December laetst aldaer opgesloten geweest.

Maendag 16 Januari wird er met trompet alhier op de hoeken der straeten uijtgekondigt dat eenieder zijne ten agter zijnde 20ste penningen, den restans der gedwonge leeninge moeste komen betaelen en zig van een patente voorzien, op verscheijde penen.

Het was al wederom om te hebben, maer van geven, van te betaelen wilden zij geensints hooren; jae daer waren honderde menschen die van de stad en van de Fransche geld hebben moesten, en vele moeijte om dit te bekomen, vrugteloos hadden aengewent, en die nu nogtans daer om zoo wel als andere gedwongen wirden alles te betaelen, sonder dat dit daer aen korten mogte; jae die selfs van hunne officien, van de stad gekogt, en van hunne kostwinninge berooft waren, wirden niet gespaert, alle klagten ten dien eijnde wirden afgewesen en verijdelt. O regtveerdigheid! waer zijt gij tegenwoordig?

Ten zelven dage na middag zijn de Eerw. P.P. Augustijnen, door den gemelden commissaris der uijtwerkende magt Dargonne vergeselt met gewapende soldaeten, op de wijse als boven, schandelijk langs den hof door hunne zoogenaemden Potagie poort uijtkomende in de Houdaenstraet, uijt hun clooster gedreven en gejaegt, het welk met de grootste droefheijd geschiede; jae verscheijde van dese Paters bersten uijt in traenen en waeren nouwelijks om te stillen; de gebueren riepen hun in hunne huijsen om dese ongelukkige religieusen, die alwedrom bij hunne vrienden schuijlplaetse zoeken moesten, te troosten.

Dijnsdag den 17 Januari, St Antoniusdag, heeft den zelven Dargonne met zijne gewapende magt de Eerwe Paters Capucienen, Minderbroeders, Minimen en de Alexianen genaemt Cellebroeders uijt hunne respectieve cloosters verdre-

ven, hetwelk al wederom met onuijtsprekelijke droefheijd geschiede. Den Eersamen Broeder Gommarus Beldens, Pater van de Cellebroeders, hadde voor hem en sijne medebroeders eene groote huijsinge gehuert, gelegen in het Hopland tegen over het clooster der Engelsche Carmelieterssen, waerin hij met sijne gemeijnte, die buijten dienst waren, op drij na, is gaen woonen, hebbende eenige van de Commissiaelen en krankzinnige bij hun genomen. Dese Broeders en alle de andere uijtgejaegde religieusen moesten binnen de 24 uren hun geestelijk kleedsel verlaeten en wereldlijke aen doen, waerdoor ze als onkennelijk waren. Dese ongelukkigen moesten, even als de reeds verstroyde religieusen, hun ouders en vrinden lastig vallen en er eene schuijlplaetse, koste en drank gaen soeken.

Den 21 Januari wird alhier de verjaerdag geviert van de dood van den ongelukkigen koning van Vrankrijk, Ludovicus XVI, door het volk den 21 Januari 1793 te Parijs gehalsbijlt. Dit wird met het geluij der groote klok en bijaerd spel aengecondigt, ten half 12 uren ging den trijn van het stadhuijs over de Groote Merkt, langs de besonderste straeten naer den zoogenaemden Tempel der Wet (de Huijdevetterscapel), de Civiele, Criminele en Correctione Regtsbanken; de Municipaliteijt, de Centraele Administratie, den Generael en andere militaire oversten alle opgeciert, met republicaensch voetvolk vergeselt maekt desen trijn uijt. Op de meir was een Autaer der Vrijheijd genaemt, opgeregt, waerop den President der Municipaliteijt eene redenvoeringe heeft uijtgesproken. Zoo wird dien dag als eene feest geviert[1].

(1) Schrijver voegt volgende gedrukte brief bij:

LIBERTE - EGALITE

Anvers, le 2 Pluviôse, 6me Année Républicaine.
L'Administration Municipale d'Anvers Chef-lieu Département des deux Nèthes.
Au Citoyen .....
Citoyen,
L'Administration Municipale vous invite, à vous trouver, le 2 courant, dix heures très précises du matin, au lieu de ses Séances, pour assister avec toutes les autorités constituées à la célébration de l'anniversaire de la juste punition du dernier Roi des Français.

Den 23 Januari hebben de Eerw. P.P. Augustijnen hunne latijnsche scholen geopent in het ledig huijs van den Borggraeve Charles Alex François Schotte, die met de dogter van den Graeve Roose op de Meir alhier getrouwt was, en aldaer gewoont had, maer voor de aenkoomste van de Fransche dese stad en lande verlaeten hebbende, dog sedert wedrom gekomen zijnde, en tegenwoordig te Loven sijne geborteplaets wonende. Dit huijs staet aen den Drijhoek bij de Huijdevetterstraet, en is in den voorgevel met de wapens van Jon^{r} Jan Alexander Roose, Major deser stad, en van Vrouwe Isabella Victoria de Cordes, sijne gesellinne, versiert, die hetzelve ongetwijffelt gebouwt hebben. Dit was den oud-grootvader en oud-grootmoeder van bovengemelde Mevrouwe Schotte, gebore Roose; dog dese wapens zijn er nu ook al afgekapt gelijk men die ten allen kanten heeft zien vernietigen.

Additio ad 23 anni 1797.

De theologie wird ondertusschen voordgeleerd op het Hof van Vriessele binnen de Parochie van Ooleghem, tegenwoordig toebehoorende aen den Heere Grave Charles Jacq. Pierre Ignace d'Oultremont de Wegimont, causa uxoris Vrouwe Anna Henrica De Neuf d'Aissche, dewelke hetzelve hof met veele liefde en goedhertigheijd aen de E.E.P.P. Augustijnen deser stad tot eene schuijlplaetse jae, tot eene wooninge in hun ballingschap geschonken hebben, het is aldaer dat sig verscheijde Paters en leekebroeders ophouden, jae het is aldaer, dat de theologie aen de jonge religieusen van hetzelve clooster, door hunnen lector den Eerw. P..... De Gré, gebortig deser stad gedoceert word. De gemelde

vrouwe Anna Henrica de Neuf, is dogter van Jon^{r} Simon, Joseph, Carel de Neuf, heer van Hoogelande, Immerseel, Wommelghem, etc. en van Vrouwe ..... Du Bois, Vrouwe van Aissche, etc., dogter van Jon^{r} Louis Joseph Du Bois, heer van Aissche, gestorven den 24 Juli 1739 en van Vrouwe Barbara Anna Philippina van Halmale, overleden den 4 Augusti 1737, suster van Jon^{r} Alphonsus Ignatius van Halmale, Heer van Vriesele, vele jaeren schepene deser stad geweest hebbende, den 24 November 1788, alhier ongetrouwt overleden, en den 26 derzelve maend te S. Jacobs begraven; het was aen desen heer dat het bovengemeld Hof en Heerlijke Goederen van Vriesele, daer den Baron Jac. Le Roij in Not. Marc. S.R.F. pag. 189 en 190 van schrijft, toebehoort heeft, en in welke familie hetzelve door het houwelijk van V^{re} Josine van Steenberghe, vrouwe van Vriesele, met heer Guilielmus van Halmale, Ridder, Borgerm^{r} en daer na Amptman deser stad, gestorven den 5 September 1553 gekomen is; men ziet de voorzaele van het zelve met veele afbeeldsels van agtbare mannen uijt dien doorlugtigen stam gesproten, en heeren van Vriesele, verciert, waer onder men hunne naemen, titels en hoedanigheden leest en desselfs wapens ziet.

Dese oude en ridderlijke familie oorspronglijk uijt het Land van Luijk, heeft zig in dese provincie van Brabant voor het jaer 1360 en vervolgens binnen Antwerpen nedergezet. Vele deftige en geleerde mannen van dien stamme hebben van dan af altijd de eerste magistraetsplaetsen alhier bekleed, jae ik vinde dat Gorijs van Halmale, zone van Hendrik van Halmale en van Mechild van Meldert, in de jaeren 1376-1377 en 1378 schepene deser stad was, en dat hij Vrouwe Cathelijne Wilmaers getrouwt hadde, waer van dese geheele familie gedecendeert is, gelijk men in verscheijde boeken en schriften lesen kan, namentlijk in: Suite du supplément au Nobiliaire des Pays-Bas, tom I, pag. 77 en volgende; en welken naem uijtgedooft is met het overlijden van bovengemelden Jon^{r} Alp. Ign. van Halmale.

Van ouds had dese edele familie hare begraefplaets in de Cathedraele voor den autaer der gilde van den Ouden Handboog, staende neven den ingang van den Omgang der choor zuijdwaerts, waerop de wapen gezien en volgende woorden gelezen worden: ..... (niet vermeld) ..... Tegens de pilaer daer over bij Venerabel capel siet men het

epitaphium der selve, met de waepen en de 16 volgende quartieren verciert:

- - - - - - - - - - - - - - -

de inscriptie vindt men bij Sweertius in Monum. Sep. ducal, Brab., pag ....., Grand Théâtre Sacré du Brabant en andere, alsook in mijne Vensaemelinge van Graftopschriften deser stad. Maer ondertusschen moet ik hier nog iets merkweerdigs verhaelen; te weten dat er onlangs op het Minderbroeders kerkhof alhier, nevens den ingang, agter het portiershuijsken in den muer, door de metsers, den zelven muer reparerende, gevallijk eenen zeer ouden vierkantigen grijsen grafsteen deser familie, in gemelden muer vast gemetselt zijnde, ontdekt is; eenen steen welken sekerlijk vele jaeren zal verduijstert geweest zijn, aengezien men desselfs opschrift nergens geboekt vind, en het welk met duytse letters aldus luijd:
Hier leghet begraven joncfrouwen liisbet
Costens dochter van halmale meester
Fransoys van der Dilft wüf was die
starf int jaer ons heeren M.CCCC.LXX
X daghe in April.
Costen van Halmale was zone van hierboven gemelden Gorijs van Halmale en van Cath. Wilmaers, en hadde getrouwt Vrouwe Isabella Bacheler, dogter van Gillis en van V^{re} Isabella Bode.
Dezen steen is alnu afgekuist en kan van eenieder gelezen worden.

Den 25 Januari haelden de soldaeten de gerequireerde steenkolen en keirsen bij edele en kooplieden weg.

Den 26 Januari wirden alhier zeer vele boeken van de bibliotheca der Abdije van S. Bernaerds aen de Schelde, te schepe aengevoert en met wagens in de Abdije van St Michiels gebragt.

Den 28 Januari smiddags, in den namiddag en 's avonds wird er met het geluij eene victorie aengekondigt, en ondertusschen uijt getrompet, dat de Fransche legers in Italien

ontrent Mantua volkome victorie op de keijserlijke behaelt hadden etc.

Den 28 Januari is den Eerw^{e} heere J.J. Jacobs, Pastor op 't Casteel deser stad, met eene wagt van het casteel geset. Hij had op 25 deser maend order gekregen van het zelve binnen de drij dagen te verlaeten, en dan is de schoone kerke aldaer ook gesloten, het Alderheijligste door hem naer St Joriskerke gedraegen zijnde.

Den 29 Januari is Jon^{r} Charles Bertina eijndelijk van het tugthuijs losgelaeten en in vrijheijd gestelt; hij hadde daer sedert 22 December laest geseten. Niets was er door den jury tot sijn laste bevonden. Het lichaem van Princesse Isabella de Bourbon, eenigen tijd onder het stadhuijs gestaen hebbende, en door de wagten aldaer aen verscheijde voor geld getoont zijnde, is eijndelijk boven in de capelle van het collegie opgesloten geworden. Dog dese schoone capelle alwaer dagelijks het H. Sacrificie der Misse door een Lieve Vrouwe Broeder plagt gelesen te worden, in 't vervolg vernietigt zijnde, zijn dese gebeenderen en overblijfsels ik weet niet waer gevoert.

Ten zelven dage was er een besluijt der Centraele Administratie van dit departement de dato 1 pluviose 5^{e} jaer (20 deser maend) waerbij de uijtcondiging en uijtvoering van een ander besluijt van het uijtvoerend Directoire te Parijs de dato 16 Nivose 5^{e} jaer (5 Januari laetst) vastgestelt word. Dit bestaet in 5 artikels:

> Den 1 luijd aldus: ‘De lidmaeten der Religieuse gemeijntens vernietigt door de weth van 15 fructidor laest leden, zullen zig aenstaens na hun vertrek uijt de nationaele huijsen, dewelke zij nog bewoonen, begeven voor de Municipaele Administratie der Cantons alwaer zij van voornemen zijn hunne wooninge te vestigen.

2. - Gelijkvormig aen den 4en artiekel van de derden titel der wet van 10 Vendemiaire 4e jaer, uijtgecondigt in de negen Departementen door besluijt der volksvertegenwoordigers van de 27ste van geseijde maend, zullen zij dan verklaeringe doen:
van hunne naemen;
van hunne ouderdom;
van de gemeijnte waervan zij lidmaeten waren;
van de gemeijnte de welke zij voornemens zijn te bewoonen;
van den staet of handeldrijving dewelke zij vermeijnen te oeffenen en van hun middelen van bestaen.
3. - Gelijkvormiglijk aen volgenden artiekel van de wet, zullen de Municipaele Bestieringen aen de Departementele Administratie, zenden de verklaeringe van de geseijde gewesene Religieusen, met de notitien van hunne middelen tot bestaen.
4. - Bij gebreke dat de gewezene Religieusen zig niet zouden gedraegen aen het tegenwoordig besluijt, zullen sij volgens de uijtdrukking van den 5 artikel als landloopers en lieden sonder beroep aenzien, en als dusdanige gehandelt worden, etc.

Dit besluijt bragt wedrom groote vreese en bedugtheijd onder onze ongelukkige religieusen.

Den 29 Januari zag men de eerste verkoopinge van zoogenaemde Nationaele goederen, dewelke binnen deze stad in het Bisschoppelijk Paleijs, in de capelle aldaer plaets hebben gingen, aengeplakt aldus:

VERKOOPINGE VAN NATIONAELE GOEDEREN.

Wet van 16 Brumaire, 5e jaer.

Eerste zitting der verhooging vastgestelt, op den 18en Pluviôse, 5e jaer (6 Februarij 1797, O.S.).

Eijndelijke toewijzing: vastgestelt op den 23 Pluviose, 5e jaer (11 Februari 1797, O.S.).

Departement der twee Nethen.

Men laet eeniegelijk weten, dat uijt kragt der wet van 16 Brumaire, 5e jaer, in de zael der verkoopingen van de Centraele

> Administratie van het Departement der twee Nethen, in de gemeijnte van Antwerpen, ten versoeke van den commissaris van het uijtvoerend Directorium bij de gezeijde Administratie den 18^{en} Pluviose, 5^{e} jaer (6 Februari 1797) voormiddag tot 10 uren, geprocedeert zal worden voor de Administrateurs van het gezeid departement, tot de eerste zittinge van verhooging om voords te gaen tot de eijndelijke verkooping den 23^{en} Pluviose, 5^{e} jaer (11 Februari 1797 O.S.) ten 10 uren smorgens geschieden zal.

Dan volgde de uijtdrukking der landen, schoone pagthoeven, respectieve gelegen tot Herenthout, Vorsselaer, Berchem, Deurne, St Catelijne Waver, en Lachene bij Lier, verdeijlt in 16 koopen, alle voorts komende van het Artsbisschoplijk capittel van Camerijk, en eijndelijk volgde de algemeijne conditie van verkoopinge (aengeplakte placcaerten te zien, te lang om hier te plaetsen).

Februari

Den 2 Februari 1797 was er wegens de Municipaele Commissie van het Canton van Antwerpen, Hoofplaets van het Departement der twee Nethen, bekent gemaekt, aen alle borgers woonagtig in dit canton:

> dat ingevolge het besluijt van de Centraele Administratie de dato 4 Pluviose (23 Januari laetst) den register van inschrijving dienende tot het formeren der borgerlijsten, heden zal geopent zijn op de secretarije deser gemeijnte, aensoekende alle borgers tot deze inschrijving, uijtdrukkende hunne naem en voornaemen, ouderdom, geboorteplaets, den tijd van hun verblijf in Antwerpen, den naem van de straet, nomber van hunne wooninge alsook dien van hunne sectie.
> Voorders dat er ook eenen candidaat register zal geopent zijn tot het aenteekenen der naemen van sommige onder hunne medeborgers die sij weerdig en bekwaem zullen agten tot het bedienen der openbare officien, etc.

Men mag seggen dat er geene welpeijsende sig op dien boek inschrijven.

Den 3 Februari savonds om 5 uren wird er met het geluij der klokken, het beijaerdspel en geronk van 't canon, de komste van den binnenlandschen minister van Vrankrijk Bénezech, aengekondigt, komende uijt Vlaenderen, wird door die van de Centraele Administratie, die der Regtsbanken en Municipaele Commissie verwillekomt, gecomplimenteert en in een trijn van koetsen vergeleijd naer de herberge den Beer op de Meir, daer hij en zijn gevolg logeerden, en daer den maeltijd voor vele genoodigden gereed was.

Savonds om 8 uren hernieuwde het geluij, op de Meir, van pektonnen vergeselt en verligtinge aengerigt. Op de herhaeldinge van het geluij wird er om 10 uren eene vuerwerk afgestoken tegenover sijn geseijd logement, met dit opschrift in frans:

> Au Gouvernement Français,
> Restaurateur de la Liberté de l'Escaut,
> La commune d'Anvers reconnaissante.
> Sanderdags verscheen dien minister, met de generaels en officieren, in sijn cierlijk kleedsel, op de parade van het voetvolk en ruijterije. Dan ging hij naer de Centraele Administratie, en voords naer 't stadhuijs, van daer naer zijn logement, dog ging nog het Oosterlingen huijs bezigtigen.

Den 4 Februarij was er wedrom op de voorgaende wijse verkoopinge van zoogenaemde Nationaele Goederen, aengeplakt, waervan de eerste zittinge der verhooging vastgestelt is op 12 deser maend, en de eijndelijke toewijsinge of te keirsbrandinge op 17 der zelve maend, elke reijse in het Bisdom binnen dese stad; bestaende in verscheijde koopen, ten eerste: in de Abdije van St Bernaerds, abtelijk en conventueel huijs, kerke en andere gebouwen, hoven, bloemparken, dreven, gragten, plantagien en generaelijk den omtrek van die schoone Abdije, inhoudende 12 bunder, geschat in frans geld op

350.000 livres en voords verscheijde, schoone pagthoven, bosschen en seer veele bunder met boomen beplante landen, toebehoorende aen dezelve abdije en gelegen tot Hemexem en Schelle, saem in 9 koopen.

Daerenboven een pagthoeve toebehoorende aen de Abdije van St Michiels alhier, genaemt den Eeckhove, inhoudende 21 bunder 185 ½ roeden, gelegen tot Deurne bij dese stad.

Den 5 Februarij smorgens om 9 uren is den voor^{se} franschen Minister van hier op Mechelen vertrokken.

Den 9 Februarij wirden er seer veele ornamenten, kandelaeren, schilderijen en andere goederen der kerke en Abdije van St Bernards aen de Schelde alhier aengevoert en in de Abdije van St Michiels gebragt.

Den 14 Februarij smiddags en savonds wird wedrom met het geluij eene victorie door de Franschen of de keijserlijken in Italien behaelt aengekondigt.

Den 15 Februarij smiddags wird met het geluij en geronk van 't canon de veroveringe van de stad Mantua aengekondigt, welke sterke stad sig bij capitulatie overgegeven hadde. Savonds wird het geluij herhaelt.

Den 16 Februarij segge 16 tegen den avond wirden wegens de Municipaele Bestieringe, immers op 't verzoek van Dargonne Commissaris van d'uijtvoerende magt, brieven naer de nog in wezen zijnde cloosters als St Elisabeth Gasthuijs, de Canonikerssen Regulier van O.L.V. Presentatie van Oostmal op de Ossenmerkt, de Ursulinnen in de Vuijlestraet, de Swerte en Grouwe zusters, alsook op het Begijnhof, de vergaderinge van geestelijke dogters als Apostolinnen, Marollen

etc., verbiedende hun van voortaen nog met eenige geestelijke kleedselen op de straeten te komen.

Vrijdag 17 Februarij wird de Abdije van St Bernards en de andere geestelijke goeden alhier in 't Bisdom publiek te koop geveijlt.

Ten zelven dage was het aen de geswooren roepers van het Oudekleerkoopers Ambagt, wedrom verboden eenige verkoopingen van meubelen en andere goederen te doen, waertoe als nu ingevolge de Fransche wetten de notarissen en deurwaerders van de tribunaelen en van de peijsregters aengestelt waren. Dit was groote verwarring, jae dusdanig, dat er heden, om soo te zeggen, geene Vrijdagmerkt gehouden wird. Daer was eenen roeper die op den naem van eenen notaris riep, alsook eenen deurwaerden en eenen notaris die goeden verkoopen; dit alles gaf groote opspraek onder degene die door dese nieuwigheden van hunne kostwinninge berooft wirden.

Den 20 Februarij wirden wegens de commissie belast met de oorlogs contributie te vereffenen, ingevolge den brief der Departementele Bestieringe van 27 Pluviose, hunne medeburgers welke niet behoorende aen de vernietigde geestelijke gemeijntens, naer Vrankrijk als gijselaers hebbende vervoert geweest, verwittigt, van hun te presenteeren op den Bureau der Vereffeninge voor de 10 der toekomende maend, van 3 tot 5 uren namiddag, om aldaer bewijs te doen van de betalinge hunner quote voor hun vertrek van Antwerpen; te laten aenteekenen, den dag van hun vervoer naar Vrankrijk en aen te toonen den act van hun verlossing; opdat de gemelde bestieringe definitievelijk bepaelen kan de schaedeloosstelling die hun toekomt etc.

Den 20 Februarij was er wedrom eene verkoopinge van geestelijke goederen aengeplakt, waervan de eerste zittinge in

het Departement (Bisdom) op 27 deser maend tot het aenveerden der ophoogingen zal gehouden worden, en waer de finaele verkoopinge ofte keirsbrandinge op 4 Meert naestkomende vastgestelt is. Verdeylt in 16 koopen, daer onder waren 7 schoone pagthoeven der Abdije van St Bernaerts waervan 5 gelegen tot Vremde en 2 tot Bouchout; 4 pagthoeven der Facons alhier, eene gelegen tot Wilrijk, eene tot Berlaer en 2 tot Contich; eene van de Abdije van St Salvator ook gelegen tot Contich en eijndelijk eene weijde gelegen in het gehugt van Hansewijck, voortskomende van het clooster ofte Priorije van die te Mechelen.

Meert

2 Meert 1797 was de 4^{e} verkoopinge van geestelijke goederen wegens het Departement alhier aengeplakt, waervan den eersten zitdag op 12 deser maend ter voor^{se} plaetse zal gehouden worden, en alwaer ook op 17 der zelve maend de keirsbrandinge ofte eijndelijke toeweijsinge geschieden zal. De goeden daer bij uijtgedrukt waren:

Eene pagthoeve, bestaende in verscheijde gebouwen in goeden staet, en 26 bunders 2 dagwanden 14 R. ploeg- en weijland, gelegen in het gehugt van Leesterhout, gemeijnte van Vlimmeren, voortkomende van de Carthuijsers deser stad.

Verscheijde bosschen, schoone pagthoeven en landen gelegen tot Vorsselaer, Gierle, Casterlé, Oud-Turnhout en Turnhout, alle voortskomende van het clooster ofte Priorije van Corsendonck en verdeijlt in 29 koopen.

Eene pagthoeve ook gelegen tot Turnhout, voortskomende van de comanderije van Sautrain.

En eijndelijk de refugie der abdije van St Bernaerds op de Schelde en aen de zelve toebehoorende, gelegen op den Oever

alhier, bestaende in 15 kamers en andere vertrekken, eene capelle, bascour, remise en stallinge. Dit groot gebouw is geheel nieuw gemaekt ten jaere 172..., (siet de Cronijk van Antwerpen Roveroy).

Den 6 Meert was er wedrom eene verkoopinge van geestelijke goederen aengeplakt, en dit was nu de 5^{e} welke ter plaetse als boven geschieden zal, en waervan de eerste zittinge van verhooging den 14 Meert toekomende smorgens 10 uren zal gehouden worden, en waervan de eijndelijke toeweijsinge of finaele verkooping op 19 der zelve maend ook smorgens om 10 uren geschieden zal. Deze goeden bestonden eerst in 9 bunderen, 2 dagwande 76 R. ploegland gelegen op het Kiel, voordskomende van de Carthuijsers tot Lier.

Item den hof van de Victorinnen gelegen in de Jesusstraet, hetzelve clooster toebehoorende.

Den hof en ziekhuijs daerin gelegen, uijtkomende in de Beggaerdestraet en van het clooster der Beggaerden toebehoorende.

De abdije van St Bernaerds en alle de gebouwen, Abtelijk en Conventuele huijsen, kerke etc. generalijk allen hetgene den geseijden omtrek inhoud, in dewelke zig op 700 fruijtboomen en 100 andere boomen bevinden. Dese had op 17 Februarij laest nog eens te koop geveijlt geweest en dan waerschijnlijk niet verkogt zijnde; in de conditien stond ten opsigte der schoone abdije dat dezelve door den kooper afgebroken worden moest.

Item eene pagthoeve van 14 bunderen 150 R. ploegland gelegen tot Aertselaer, met de 2200 eijkeboomen der opstanden, toebehoorende aen de Abdije van St Salvator binnen dese stad.

Eene andere pagthoeve ook gelegen tot Aertselaer en voordskomende van de Carthuijsers van Lier.

Twee pagthoeven van de Lieve Vrouwe Broeders van Mechelen, beijde gelegen tot Emblehem.

Eene weijde en eene pagthoeve van het clooster van Muijsen te Mechelen liggende beijde ontrent Mechelen.

Eene pagthoeve gelegen tot Geerdegem voordskomende van het Clooster der Zieke Lieden te Mechelen.

Eene pagthoeve gelegen tot Hombeek toebehoorende aen het clooster van Lelien Dael te Mechelen.

7 bunder ploegland van het Beneficie van Schoonjans te Mechelen.

En eijndelijk eene pagthoeve van 20 bunder 314 R. ploegen weijland, gelegen tot Leest, toebehoorende aen het clooster der Augustijnen tot Mechelen.

Den 7 Meert smiddags, in den agternoen en savonds elke reijse 2 uren wird er met het geluij der klokken en beijaerdspel gevuert en aengekondigt dat de Vrede met den Paus gesloten was. Dit wird ook met trompet langs de straeten afgelezen.

Den 10 Meert wird er uijtgetrompet en aengeplakt eene aenmoediging aen alle Borgers over de noodsaekelijkhijd van sig te komen inschrijven op den Borgerlijke Register, ten dien eijnde open liggende op het secretariaet op het stadhuijs.

Den 14 Meert nanoen is er langs St Joris Poort, eenig voetvolk ingekomen van Brussel om alhier in garnizoen te komen liggen en degene die naer de legers van den Rhijn getrokken waren en trekken zullen, te herplaetsen.

Den 15 Meert was er wedrom eene verkoopinge van zoogenaemde Nationaele goeden aengeplakt, dit was de 6^{e} ver-

koopinge van geestelijke goederen, waervan den eersten zitdag aengecondigt was tegen 24 deser maend en de finaele verkoopinge ofte keersbrandinge op 29 der selve maend, elke reijse smorgens te 10 uren in de zaele der Administratie in het Bisschoppelijk Paleijs.

De goederen daer in uijtgedrukt waeren: vele bunderen land en eene pagthoeve resp^{e} gelegen tot Puers en Ruijsbroeck, toebehoorende aen de Abdije van St Bernaerds.

Item verscheijde bunderen land en drij pagthoeven van het clooster van Leliendael te Mechelen, resp^{e} gelegen tot Leest, Tisselt. Humbeek en Auwegem.

Item verscheijde bunderen land en drij schoone pagthoeven gelegen tot Berlaer en toebehoorende aen de Abdije van Roosendael bij Mechelen.

Bij besluijt der Municipaliteijt de dato 21 Ventose an 5, wird verboden van geen steengruijs te vervoeren ofte uijt te storten als aen den voet van den Visverkooperstoren gelegen aen de Schelde etc.

Den avond liep het crijgsvolk van het garnisoen dronken zijnde en als sot langs de straeten veele buijtensporigheden bedrijvende, tegen de passerende lieden, de gelaesen van verscheijdene huijsen uijtsmijtende, naementlijk in de Beggijnestraet.

Den 16 Meert savonds wird er bij brieven aen de beggijnen bekent gemaekt, dat sij wedrom met hunne doeken als voor desen, op de straeten komen mogten, deze permissie hadden sij te Parijs verworven maer hoe lang zal dit dueren?

Ondertusschen wirden de klokken uijt de torens der vernietigde cloosters afgelaeten, zulks was den 8 deser maend te Minderbroeders, den 17 bij de Augustijnen en intusschen vervolgens in de andere cloosters geschied. Sij wirden in den

klijnen Eeckhof aen St Jorisvliet bij malkander gebrogt en van daer schepe gedaen en weggevoert.

De Ambagten, Gildens en andere wereldlijke corporatien, waeren wedrom opnieuw gedwongen den inventaris van de roerende en onroerende goederen, aen dezelve toebehoorende over te brengen. Men vreest dat alle dezelve, als gilde hoven, kamers, ambachtshuijsen, en al dat maer eenigsints aen dezelve toebehoort, verkogt zal worden; ten ware er sommige dekens in tijds op gedogt (gesorgt) en dezelve eenigsints verborgen hadden.

Den 19 Meert wird er al wedrom eene aenmoediging, ten opsigte der Primaire Vergaederingen, aen de borgers met trompetten uijtgekondigt, en ondertusschen was er een arreté der Centraele Administratie de dato 25 Ventose 5e jaer (15 deser maend Meert) aengeplakt, bestaende in 6 artikels, daerbij word onder andere besloten en gesegt:

> Art. 1. - Daer zal in ieder der drij en twintig cantons van het Departement der twee Nethen, maer eene Primaire Vergaerderinge voor het 5^{e} jaer zijn, dewelke den naem van het Canton alwaer zij gehouden word, zal voeren.
>
> 2. - In de gemeijnte van Antwerpen, hoofdplaetse van het Departement, zal de Primaire Vergaederinge gehouden zijn in het klooster der gewezene Beggaerden.
> In degene van Mechelen in het klooster der gewesene O.L.V. Broeders.
> In degene van Lier, in het klooster der gewesene Predikheeren.
> In alle de andere cantons zal dezelve in de hoofdplaetse gehouden worden, bij voorkeur in de plaetsen, genomen onder de Nationaele gebouwen, of in zulkdanige andere, vereenigende de groote en plaetse daer voor vereijscht, en bij gebreke van dien, in de gebouwen dienende tot eenen openbaeren dienst, of tot het oeffenen van den godsdienst.
> 3. - De Municipaliteijten deser laetste cantons zullen op ontfang van het tegenwoordig, den keus van deze plaetsen doen, en

zullen er op den stond hunne bestierde, alsmede de Centraele Administratie van het Departement, bij wijze van uijtkondiging en aenplakking van onderrigten.
4. - De plaetsen, geschikt tot het ontfangen der Primaire Vergaederingen, mogen tot dit eijnde voor den tien uren smorgens niet geopent worden, en de eerste zitting der vergaedringe zal niet voor den elf uren van den zelven dag beginnen.

De twee overige artiekelen niet als de uijtvoering van hetzelve bevelende gaen ik maer voorbij en zeg dat men.....

den 20 Meert 1797 de 7ste publieke verkooping van Geestelijke goederen aengeplakt zag en waervan de eerste zitting van verhooging ten plaetse als vore vastgestelt is op 26 deser maend Meert, en de finaele verkooping ofte eijndelijke toeweijsing den 31 der zelve maend. Het waeren wedrom verscheijde bunderen land, gelegen tot Ruijsbroeck, Calfort, Coolhem, en Puers, toebehoorende aen de Abdije van St Bernards.

Item vier pagthoeven respe gelegen tot Ste Cathelijne Waver, en Duffel toebehoorende aen de abdije van Roosendael bij Mechelen.

Eene pagthoeve gelegen tot Putte toebehoorende aen de Comanderije van Pitzenborg van het Duijtsorder tot Mechelen en eijndelijk drij bunderen weijland gelegen tot Battel, van de Proosdije van Leliendael tot Mechelen.

Daerenboven zag men verkoopingen van bosschen, dreven en boomen schaerhout etc., te koop aengeplakt, alle toebehoorende aen de Abdijen en cloosters, onder andere de schoone dreve met dikke boomen aen de Abdije van St Bernards, bosschen van de Facons, Luijthaegen etc. jae van het Bisdom van Gend en meer anderen, wirden alle publiek verkogt.

Dijnsdag den 21 Meert 1797 smorgens begonst de Primaire Vergaederinge in de Beggaerden kerk, daer waren ten dien eijnde seer veele knielbanken uijt de andere geslotene kerken

gehaelt en in deze gestelt. Daer was tegens de Choor een verheven gestel opgeregt, daer er eenige opstonden die als president, secretaris, etc. par interim gekosen, aengestelt waren om dese vergaederinge te open. Niemand wird er toegang gegeven, tenzij zij sig eerst op den borgerlijken register, welken ten dien eijnde op het secretariaet op het stadhuijs hadde opengelegen, en waer van hier vore nog gewag gemaekt is, ingeschreven had, alle andere wirden er seffens uijtgeseijd. In dese zoogenaemde Primaire Vergaedingen, moeten de Electeurs gekosen worden, en dese Electeurs ofte kiezers, kiezen dan de Juges de Paix, Municipaele Administratien, etc., en dan voorders met de kiezers van de andere cantons worden dan de Centraele Administratie, Tribunaelen en Representanten etc. etc. gekosen.

Den 23 Meert smorgens van 9 tot 10 uren wird de groote klok geluijd, het was om aen te kondigen, dat de keusen begonden in de Beggaerdenkerk, en hetwelk zal vervolgt worden tot dat deze keusen zullen geeijndigt zijn. Daer waeren ondertusschen reeds eenige tot het ontfangen der stemmen aengekosen, het waren al persoonen van den franschen smaek, en dit is geen wonder, want alle eerlijke luijden hadden eenen afkeer van sig tusschen dese tegenwoordige regeringe te mengelen, zeker zijnde, van er geen goed konnen uijt te werken; het waren dan niet om zoo te zeggen dan franschgezinden, banqueroetiers, kaelaerden en menschen sonder religie die sig tot dese keusen begaven; jae daer waren ook al oneenigheden voorgevallen, selfs dat er verscheijde buijten de deur dezes zijn, die welke volgens de fransche constitutie de verreijste hoedanigheden niet en hadden, als franschen die geenen genoegsaemen tijd hier gewoont hebben, banqueroutiers etc., hetwelk hun verweten wird; met een woord, alle verwijtingen, en scheldwoorden hadden daer plaets; daer waren kijvingen tot vegtens toe, dat de gewapende magt aen de groote kerkdeur

staende, somtijds moeste binnen geroepen worden, denkt dan hoe vrindlijk het daer gong.

Den 27 Meert zag men in 't ligt verscheijnen de volgende waerschouwing:

> D'inwoonders deser stad, welke door de commissie hun hebben laeten inschrijven op den lijst der gijselaers, voor de oorlogscontributie naer Vrankrijk vervoert, konnen hun dagelijks aenbieden op den bureau van vereffening, van 3 tot 5 uren namiddag, geduerende dese tegenwoordige maend, om te bekomen de betaelinge der schadeloosstelling, welke de Centraele Bestieringe van het Departement hun toelaet bij haer besluijt van 2 Germinal.
>
> Antwerpen 4 Germinal, 5e jaer der Republiek.
> De leden der Commissie:
> geteekent: Wouters en d'Olislager.

Ingevolge dit gingen die, dewelke voor gemelde contributie als gijselaers naer Vrankrijk hadden vervoert geweest, hunne vergoedinge ontfangen, de welke, op de mandaten die hun op den gemelden bureau in 't Bisdom gegeven wirden, bij Carel de Roij op de Oude Koremerkt, tegens 6 livres ofte eene fransche kroone daegs in specie betaelt wird.

De leden der abdijen en cloosters, die ook als gijselaers naer Vrankrijk vervoerd geweest hadden, gelijk wij op sijne plaetsen gesien hebben, waeren buijten dese vergoedingen gesloten. Waer ook buijten waeren den Seer Eerwe Heere Petrus Simons van Eupen Canonik en Penitencier etc. der Cathedraele alhier, Jonr Jan de Roode en Jonr Hendrik Legrelle oud-schepene deser stad, welke sij als criminele gevangenen gerekent hadden en dus voor hun wegvoeringe geene vergoedinge toegestaen hadde. Dog Jonr Legrelle is voor de tweede wegvoeringe als gijselaer betaelt geworden.

Den 28 Meert na middag van 2 tot 3 uren wird met het geluij der groote klokke en ondertusschen met de trompetten

op de hoeken der straeten aengecondigt, dat eenieder die regt tot de primaire vergaederingen had, in de Beggaerde kerke desen namiddag ook komen konde etc. Tegen den avond wirden in die kerke de gekosene kiesers ofte electeurs uijtgesproken, het waren de volgende:

1. Carel d'Or, advocaet en lid van den Tribunael Correctioneel alhier, genoeg bekent om zijnen iever voor de Fransche Republiek.
2. Joseph Lambrechts, die (wiens vader horlogiemaeker alhier is) ouden officier municipael geweest heeft.
3. ..... Frison, eerst Openbaer beschuldiger bij de Crimineele regtsbank te Brussel, en nu regter van de Crimineele regtsbank alhier ook genoegsaem bekent.

Den 28 Meert na middag van 5 tot 6 uren wirden wedrom met het geluij van alle de klokken eene victorie door de Fransche behaelt in Italien aengekondigt.

29 Meert. Ze begonden sanderdags de Juges de Paix en vervolgens de voordere keuse van Municipaliteijt etc. te doen. De Peijsregters waren:

Voor de 1ste sectie: Albert Begoden, die Commissaire de pollice was van die sectie.

Voor de 2e sectie: Joseph Somers, Commissaire de pollice van dezelve sectie, dezen heeft zijn plaetse afgestaen aen den Juge de paix Spanoghe en heeft zijn plaetse van Commissaire behouden.

Voor de 3e sectie: Jacques Reijnaerd, President van de Municipaliteijt.

Voor de 4s sectie: Jan Frederik Mellerio, die juge de paix van de 3e sectie was.

Voor de 5e sectie: buijten dese stad Michel...

Den 30 Meert is alhier eene Republicaensche Feest, de feest der jongheijd geviert. Daer waren namiddag silvere en andere prijzen te winnen, voor het loopen te voet en te peerd, en voor het schieten van den vogel; dog dit alles wird seer weijnig aengetrokken.

Den 21 Meert (sic) wird er eene questie, ten opsigte van den keus der electores ontstaan, voor den Tribunael Civiel gebragt. De oorzaeke was dat er verscheijde gesustineert hadden dat een ieder op de Borgerlijke registers geschreven ofte niet, regt hadden van in de primaire vergaederinge te komen, en er diens volgens niet konden uijtgestooten worden, gelijk het nogtans gebeurde; ook dat dese keus bij sectien geschieden moeste, dus dat alles nul en van geender weerde was, welke saeke dan naer den Tribunael gewese dog geensints afgehandelt is.

April

Den 1 April is de geseijde saeke wedrom voor den tribunael gebrogt dog geensints voldoende afgewesen.

Den 2 April namiddag en savonds wird er met het geluij der klokken de inneming van verscheijde plaetsen in Italien of Tyrol aengekondigt.

Den 3 April was de 8ste verkoopinge van geestelijke goederen alhier aengeplakt. Het waren landen en hoeven der abdije van St Bernards aen de Schelde, verdeijlt in 21 differente koopen, alle gelegen te Puers, en waer van den eersten zitdag op 8 en de finaele verkoopinge ofte keirsbrandinge op 13 der zelve maend, elke reijse ten 10 uren smorgen in het Bisdom alhier staet gehouden te worden.

Ten zelven dage savonds van 8 tot 10 uren wird alhier met het geluij der klokken en beijaerdspel aengekondigt, dat de volkskeusen afgehandelt waren voor de nieuwe leden der tribunaelen, municipaliteijt, peijsregters etc.

Daer was een besluijt der Centraele Administratie de dato 10 Germinal 5^{e} jaer (30 Meert) aengeplakt waerbij gesegt word:

> De Cantons municipaliteijten, zullen op ontfang van het tegenwoordig, in iedere gemeijnte van hun canton, wanneer zulks nog niet geschied is, aenwijsen de plaets in dewelke de gemeijntens vergaederinge zal gehouden worden, en daer van op den stond den leyste aen de Centraele Administratie zenden.
> De keusvergadering zal gehouden worden in de gemeijnte van Antwerpen hoofdplaets van het Departement der twee Nethen, in de plaetse dewelke de Centraele Administratie zal doen gereed maeken in de nationaele domeijne, gewesene clooster der ongeschoende Carmelieten.
> Expeditie van het tegenwoordig zal gezonden worden aen de 23 cantons van het Departement etc.

5 April. Den 16 germinal an 5 begaf den Commissaris Municipal ..... *accompagné des deux experts Jan Blom et Rochez,* architecten, alsook van twee metsers, sig naer den Visverkooperstoren, *laquelle est présumée, menacer d'un écroulement prochain ayant en conséquence en présence du Citoyen Dargonne Commissaire du directoire exécutif; et fait examiner la dite tour située à l'angle des murs de la poissonnerie sur l'Escaut, faisant face au couchant,* en hebben ten zelven dage volgende proces-verbal en valsche declaratie gegeven:

> *Et avons reconnus:*
> 1° que la dite tour construite en petites pierres était fracturée sur les trois faces du midi, du couchant et du nord depuis le sol jusqu'à environ quarante pieds;

2° que cette tour avoit été réparée à plusieurs reprises aux endroits des dites fractures;

3° que malgré ces réparations les murs ont continués de s'écarter au point que les côtés du midi et du couchant sont absolument désunis dans leur épaisseur, et qu'ils forment un bouclement en dehors qui menace d'une ruine assurée et d'un écroulement prochain;

4° enfin considérant les causes de la désunion des murs de cette tour, lesquelles proviennent dufléchissement des fondements, suite inévitable des ravages du temps et de l'effet des flux et reflux des eaux de l'Escaut qui baignent et lavent constamment ses murs. Les experts susnommés ont établie que la situation actuelle de cet édifice est dans un péril imminent et qu'il est de la plus grande importance pour prévenir les dangers inévitables de la voir par sa chute écraser les vaisseaux, combler le mouillage et causer des accidents très graves aux propriétés voisines que cette tour soit démolie dans le plus bref délai. En foi de quoi etc. .....

Den 6 April sag men alhier de 9ste verkoopinge van geestelijke goederen aengeplakt, bestaende in twee wind meulens, vele bunderen land en verscheijde hoeven der abdije van St Bernaerds alle gelegen te Puers, verdeijlt in 19 koopen. Item het collegie der Engelsche Predikheeren, met de kerk etc. gelegen te Bornhem. Van alle dese goederen zal den eersten zitdag op 10 en de keirsbrandinge of finaele verkoopinge op 15 deser maend April smorgens 10 uren in het Bisdom gehouden worden.

Namiddag van 4 tot 5 ure nwird met het geluij der klokken en beijaerdspel de inneminge van de stad Trieste in Tyrol aengekondigt, waerover savonds van 8 tot 9 andermael geluijd wird.

Den 7 April was de 10e verkoopinge van geestelijke goederen alhier aengeplakt. Bestaende eerst in het schoon clooster

der geschoende carmelieten ofte L.V. Broeders, met de Huijdevetters capelle(1), wesende actuelijk den zoogenaemden Tempel der Weth, verdeijlt in drij koopen.

Den 1sten koop: de kerke met de gebouwen daer aen gelegen, met de uijtgangen uijtkomende op de Meir en in de Huijdevettersstraet, met de Huijdevettersstraet.

2e de bascour met de brouwerije ook uijtkomende in de Huijdevettersstraet.

3e het groot clooster met de uijtgangen in de Jodestraet en op de Wapper, met den grooten hof.

Item nog drij schoone huijsen van hetzelve clooster, 2 gestaen en gelegen in dezelve Huijdevettersstraet en en op de Meir.

De geheele Abdije van St Michiels alhier met de kerke en alle de gebouwen, hoven etc. verdeijlt in 4 koopen.

Het geheel clooster der Augusteijnen met de kerke en alle de gebouwen, hof etc., binnen dese stad.

Item 3 huijsen van de Beggaerden, gelegen in de Beggaerdestraet alhier.

4 huijsen van de Abdije van St Salvator, geseijt Peeter Pots alhier, 3 gelegen in de Peeter Potstraet en 1 in de Hoogstraet.

Item 2 schoone pagthoeven, eene gelegen op Herinerode en de andere in 't Kielbroeck, bijde toebehoorende aen de Abdije van St Michiels alhier.

(1) De Huijdevetters capelle is niet mede verkogt hetwelk bij particulier billiet aen het Bisdom alleen aengeplakt, bekent gemaekt wird Huijdevetters godshuijs door dit ambacht opgerecht ao 1419 waerbij daernaer eene capelle gevoegt, welkers autaer 1443 aen de H.H. Crispijn en Crispiaen toegewijd is. Ontrent den zelven tijd de Schippers, de Meers, en Bontwerkers, ao 1451 de Smeden, de Droogscheerders welkers capelle ao 1505 zoude gebouwt zijn.

Item een huijs van het clooster der Carmelieten te Mechelen en eene schoone hoeve genaemt de Pitzenborgerhoeve gelegen te Putte, toebehoorende aen de Commanderije van Pitzenborg te Mechelen, alles samen 22 koopen.

In deze voorgaende verkoopingen van kerken, wirden de autaeren, tabernakels, gestoelten, spreek- en bichtstoelen, orgels, communiebanken, preekstoelen, etc. uijtgesteken, welke waerschijnlijk bijzonder verkogt zullen worden.

Sondag 9 April smiddags en savonds wird er wedrom victorie geluijd in Italien of Tyrol door de franschen behaelt.

Een zelven dage wird de zoogenaemde keusvergaederinge uijt de verscheijde cantons van het departement alhier in de kerke der E.E.P.P. Carmelieten Discalsen, geopent.

Ondertusschen was er wegens de Centraele Administratie alhier den leijste der persoonen op de particuliere leijsten transmissie door de Municipaliteijt van het Canton, aengeplakt.

Den 11 April. Den 22 Germinal an 5 begaf eenen Commissaire municipal, met twee experten Jan Blom en Rochez architecten, en Jan Frans Cornet, piqueur des travaux de la commune, naer den Backerstoren, in de tegenwoordigheijd van S.P. Dargonne commissaire du Directoire axécutif, en hebben denzelven toren in alle sijne deelen besigtigt en daerover tenzelven dage de volgende valsche declaratie ofte proces verbal gegeven:

> 1° que cet édifice quoique solide en apparence par rapport à son extérieur se trouve prêt à se désunir vers son centre, désunion retardée jusqu'ici tant par les réparations qui en différents temps y ont été faites, que par des ancres supbatifs dont on s'est vu forcé d'employer le moyen secondaire;

> 2° que le sol du premier étage s'incline visiblement vers le fleuve et que cette pente n'est qu'une suite de l'affaissement de ses fondements lesquels auroient consenti à la force continuelle de l'action de l'eau sur lui, et que bien que cette tour ne menace pas d'une chute aussi prochaine que celle des poissoniers, il n'est pas moins vrai que cet édifice peut s'écrouler d'un moment à l'autre, et que pour prévenir les suites fâcheuses qui pourraient en résulter pour les propriétés voisines il convient que cette tour soit immédiatemnet démolie. En foi de quoi, etc.....

De oudheijd van desen toren vind men nergens aengeteekent. Ik lese in seker onvolmaekte beschrijvinge van Antwerpen over eenige jaeren alhier gedrukt, het volgende pag. 31: ‘Joannes Baptista Gramaye wilt niet loochenen, dat de aengeworpene afgedijkte plaets buijten de voormelde Borght bewoont is geweest voor 't jaer 600 naer de geboorte van Christus; jae selfs met een gracht en vesten van hout en aerde, naer de gewoonte der Franschen, omringt, voor den tijd der invallen van de Noordmannen in 't Nederland. Dese barbaeren verslaegen zijnde door den keijser Arnulphus, heeft men begonst vestingen van steen te maeken, en dezelve te trekken van den muer van de *Borgt,* tot aende brugge, welke van *Bespieden* genaemt is geweest de *Luijcbrugge,* alwaer den *Bakkerstoren* de poort was; welken toren zijn naem gekregen heeft van den gebakken steen, waermede hij gedekt was, en in 't jaer 1304, verniewt’. Volgens desen schrijver zoude dien toren, nadat keijser Ernulphus de Noordmannen verslaegen had, hetwelk volgens J. Molanus Mil. Sacra pag. 44 en 45 ontrent Loven geschied is, dien toren ontrent 891 of 892 gebouwd zijn.

Dese keyser is volgens geseijd Molanus pag. a^{o} 902 overleden. Immers wat er van zij of niet, alle de schrijvers komen overeen dat de muren van de stad voor het jaer 1200 reeds

tot aen de Boter- en Suijkerruije uijtgebreijd waren. Het is eenen zeer ouden ronden en hoogen toren, staende tegens de Schelde, over de zoogenaemde Boter- en Suijkerruije. De Suijkerruije is ten jare 1661 overwelt (hier wat nader)[1]. Van ouds tot gevangenisse voor degene door den Geestelijken Regter geaprehendeert of daertoe verwezen worden, en het is wel opmerkelijk dat deze zelve daer voor het jaer 1201, als wanneer de mueren der stad met toelaetinge van Hendrik den I, Marckgrave van 't H.R.R. en Hertog van Brabant, wedrom verders uijtgebreijd zijn, zal gestaen hebben. Boven is dezen toren ten jaere 1678 volgens dat men daer op leest, boven met eene nieuwe geveltje verciert. *(Zie 24 April)*.

Sondag 16 April wesende Paesdag, smiddags en savonds wird er al wedrom over eene victorie in Italien behaelt geluijd.

Men sag ondertusschen de 11^{e} verkoopinge van geestelijke van geestelijke goederen alhier aengeplakt. Te weten:

Het Lieve Vrouwen Broeders clooster te Mechelen.

Het clooster der Discalsen aldaer.

De Refugie der Abdije van St Bernards met de Capelle, hof etc. gelegen te Puers, alwaer altijd een Provisor gewoont had.

Eene pagthoeve gelegen te Putte genaemt de Waesbekehoeven van de Celestinen te Loven.

Item eene pagthoeve gelegen te St Catelijne Waver, van het clooster van Muijsen te Mechelen.

Drij schoone pagthoeven der Abdije van St Michiels alhier, eene gelegen te Wilrijk, eene te Borgerhout, en de derde te Waerloos.

(1) Schrijver geeft op 24 April meer uitleg hierover.

Item het geheel Predikheeren clooster met de schoone kerke, hoven, en alle de gebouwen alhier.

En eijndelijk de geheele Schoon Vrouwen Abdije van Roosendael met de kerke, opene plaetsen, hoven etc. gelegen bij Waelhem.

Wordende de autaeren, tabernakels, bigt- en preekstoelen etc. als bovengemeld niet mede verkogt.

Alle bovengemelde goederen waren saem verdeijlt in 10 koopen; waervan den eersten zitdag op 28 April en de keirsbrandinge of finaele verkoopinge op 3 Meij ter plaetse als voren geschieden zal.

18 April wird de schoone Abdije van St Michiels, de cloosters der Lieve Vrouwen Broeders en der Augustijnen, benevens de Huijdevetters capelle, en al hetgene hier vore op 7 April in de 10^{e} verkoopinge gemeld in het Bisdom alhier publiek verkogt. Alle de geestelijke goeden konden met papier of zoogenaemde Bons gekogt worden, en die tot zeer leegen prijs te bekomen zijn. De Abdije van St Michiels is over 100.000 Livres verkogt.

Ten zelven dage smiddags en savonds wird er wedrom over eene victorie in Italien behaelt geluijd.

18 April. Daer was een besluijt der Centraele Administratie de dato 22 Germinal 5^{e} jaer (11 deser maend) alhier aengeplakt waerbij vastgestelt word:

> Art. 1. - Dat de Centraele schole van het departement tot Antwerpen zal geplaetst worden; ter plaetse aen te wijsen.
> Art. 2. - Dat er 4 jurijs van onderwijsinge zijn zullen:
> De 1sten zal gesuposeert zijn van de volgende borgers: Herreijns, schilder te Mechelen, Van Velde, president der Municipaliteijt aldaer, en Scheppers van het Uijtvoerend Directoire te Willebroeck.

Den 2^{en} van de borgers Arbaletier, regter van den tribunael, Van Ertborn, Dewit en Callier, ingenieur van het Departement der twee Nethen.

Den 3^{en} van de borgers, Verhoeven, negociant te Mechelen, Gueden, directeur du jury tot Turnhout, en Joffroy, medecijn te Mechelen.

De 4^{en} van de borgers François, schilder tot Antwerpen: Aubert, secretaris van het Departement en Beerenbroek, medecin. (siet voords de placcaert).

Den 21 April wirden de huijsen op de Schoenmerkt tegens het Groenkerkhof der Cathedraele staende, en aen dezelve toebehoorende, daer de twee plebanien onder zijn, door den bouwmeester Jan Blom, afgemeten; waeruijt vele gissingen gemaekt worden, sommige denken alsof dese huijsen afgebroken om van het gemeld kerkhof en Schoenmerkt eene groote plaetse te maeken.

Den 22 April wirden de Comise huijskens en andere comptoiren daer men de majesteijts en stads regten altijd ontfangen heeft, als van het zout accijs etc. op het Bierhoofd tegens de Schelde staende afgebroken; en het steengruijs daer af koomende, in die riviere geworpen, willende een begin maeken aen de nieuwe geprojecteerde kaeije, die van aen de Werve tegens de Visverkooperstoren, zoo langs henen de huijsen agter Bakkerstoren tot op het Bierhoofd, volgens het gemaakt plan staet getrokken te worden, en waervan bouwmeester is den gemelden Joannes Blom, eenen Duijtsman, inwoonder deser stad, wagemaekersgast alhier geweest hebbende, die met de dogter van Ardoine, peerdesmid in St Joris Poortstraet, sedert eenige jaeren getrouwt is en directeur der .....

Ten zelven dage *22 April* tegen den avond om 6 uren wird den koperen vergulden bol in het sop van Bakkerstoren

staende, daer afgehaelt, welken toren even als den Vistoren staende op de Werve nevens de vismerkt, welhaest staen afgebroken te worden.

Maendag den 24 April wird er met het geluij van alle de klokken zoo smiddags als savonds en ondertusschen met trompetten op de hoeken der straeten, al wedrom eene victorie op de keijserlijke in Italien of boven Tirol behaelt, aengecondigt.

Ten zelven dage *24 April,* smorgens wird den zoogenaemden Bakkerstoren begonst afgebroken te worden. Het is eenen hoogen en ronden zeer ouden, van witten steen gebouwden toren, staende tegenover de Boter- en Suijkerruije[(1)] aen de Schelde, dienende tot gevangenisse der gene wegens den geestelijken regter geaprehendeert of in de gevangenis verwesen etc. worden. Ten jaere 1678 is desen toren boven met een nieuwe voorgeveltien verciert; maer wat de oudheijd van denzelven aengaet, vind met nergens met sekerheijd aengeteekent. Siet wat er eene onlangs, ik seg 1769, gedrukte dog onvolmaekte beschrijvinge van Antwerpen, pag. 31 van segt: *(zie op 11 April):* Wat er ook van sij of niet, het is altijd seker eenen seer ouden toren, welkers mueren van eene ongemeijne dikte zijn, daer waren verscheijde gewelfde plaetsen zoo boven als beneden, dienende voor gevangekoten en voor wooninge van den supier of conchierge.

(1) De Suijkerruije, volgens dat ik in een geschreven cronijke van Antwerpen lese, is ten jaere 1661 overwelft; daer staet aldus: 1661 ult. Augusti wird alhier den eersten steen gelegt om de Suijkerruije te overwelven, daer de gebueren rondom, toe belooft hadden (elk huijs geschat na hun breede) 2000 gls eens, en wird aenbesteed op de Rentmeesterscamer, de hand alleen, sonder materialen, voor 580 gls en voor wijngeld f. 20. - saemen 600. - guldens.

Den 25 April 1797 St Marcusdag wird den Vistoren ook begonst afgebroken te worden. Desen hoogen, ouden en sterken toren staet met het voorste tegens de vischmerkt, en met het agterste tegens de Werve en Schelde als eenen grenspael, nevens daer de gragte of veste van de oude borgt van Antwerpen in die riviere loopt. Op desen toren hebben de visverkoopers van ouds eene kamer, alwaer sij tot verplaetsing of herzittinge op de merkt, kavelen. Van de oudheijd van desen toren heb ik nergens iets aengeteekent gevonden. Het is immers eenen zeer ouden en ook hoogen en dikken van witten steen gebouwden toren, hebbende de deure en steenen trap naer de Vismerkt, en is boven naer desen kant met eenen gevel tusschen twee torentjes voorsien, en voords rondom met verscheijde andere kleijne geveltjes van rooden kareelsteen gemaekt, verciert, welke jonger als het groot gebouw schijnen te zijn. Het was eenen seer sterken toren, beneden waren er gewelfde plaetsen in, met vensters daer eijsere tralien, alsof het eene gevangenisse geweest had, voor waren. Het steengruijs van dese twee merkweerdige oudheden deser stad, wird gebruijkt voor de nieuwe geconcipieerde kaeije tusschen dese twee torens. Het is ook aldaer dat het steengruijs van geheel de stad alsnu moet gebrogt worden, om de Schelde op die plaetse aen te vollen.

Den 27 April wird alhier door order van de Centraele Administratie aengeplakt: eenige artiekels der fransche weth over het oeffenen en de uijtwendige policie der Godtsdiensten van 7 Vendemiaire 4^{e} jaer. Daerbij wordt onder andere: Titel 3, art. 5 gesegt:

> dat niemand zal vermogen het ministerie van eenige Godtsdienst te beoeffenen, ... wanneer hij voorgaendelijk voor de Municipaele Administratie etc. der

> plaetse ..... niet doet eene verklaeringe waervan het voorbeeld in den volgenden artiekel is etc. .....

Dese verklaeringe luijd in art. 6 aldus:

> Ik herkenne dat de algemeijnheijd der fransche borgers den souvereijn is, en ik belove onderdaenigheijd en gehoorsaemheijd aen de Wetten der Republiek.

In den 7^{en} art. staet:

> Dat allen persoon denwelken, eene decade na de uijtkondiging van het tegenwoordig decreet, het ministerie van eenen godtsdienst zal uijtoeffenen zonder voldaen te hebben aen de twee vorenstaende artiekels, zal de straffen der in den 6^{en} art. gemeld ondergaen (eene boete van 500 livres en eene gevangenisse die het jaer niet zal mogen overtreffen of niet minder wesen als 3 maenden) en in geval van ervalling zal hij gevonnist worden tot een 10 jarige gevangenisse.

De volgende titels van geseijde weth waeren alleen genoeg (ik spreke niet van wetten reeds in Vrankrijk uijtgecondigt en sonder dat men nog denken moet op degene die aldaer nog uijtgegeven konnen worden) om het geven van de geijschte declaratie onmogelijk te maken.

Dit alles bragt groote ongerustheijd en vreese onder onze zoo seculiere als reguliere priesters, vreesende de bedrijgingen en vervolgingen tegens hun in gemeld decreet uijtgedrukt; wetende hoe de tegenwoordige regeerders sig tegen de geestelijke uijtlaten; jae de goede catholiken waren niet minder ongerust, vreesende sig welhaest van hunne geestelijke vaders, van de bedienaers van den ouden Roomschen Catholieken Godtsdienst berooft te zien.

Den 29 April (Franschen Decadi 10 Floreal). Dag dat de Republicaensche Feest der getrouwde moeste gevierd worden. Daer waeren wegens de Municipaele Administratie met brieven

eenige jonge getrouwden uijtgenoodigt zig naer 't stadhuijs te begeven, om ten 10 uren met de Centraele Administratie, Tribunaele, Municipaliteijt, etc. naer den Tempel in de Jesuite kerk (welke schoone kerk sij nu voor hunnen zoogenoemden Temple de la loi geschikt hadden) te gaen, om aldaer gekroont te worden; dog alle welpeijsende genoodigde, hebben dit verzoek afgewezen; en ondertusschen heeft deze feest geen voordgang gehad, sonder dat men nogtans de reden wiste. Denkt eens hoe dese schoone en tot nogtoe ongeschonde kerke, in gevaer is van soo schandelijk ontheijligt en mishandelt te worden, gelijk met de kerke van de P.P.L.V. Broeders en met de Huijdevetters capel reeds geschied is. Dog men hoopt dat dit hier geen plaets hebben zal.

Ondertusschen ten zelven dage smiddags van 1 tot 2, van 4 tot 5 en savonds van 7 tot 8 uren, wird met het geluij van alle de klokken aengecondigt dat de fransche het fort Kihl wedrom genomen hadden.

Meij.

Den 3 Meij 1797 Feestdag van H. Kruijsvindinge wird onder meer andere geestelijke goederen alhier in 't Bisdom het Predikheeren klooster met de kerke etc. verkogt. Den eerw. P. Prior van hetzelve clooster heeft dit gekogt met de soogenaemde Bons voor 320.000 livres of ontrent, denkende dat het den eenigsten middel was om hetzelve aen de verwoestinge te onttrekken. Verscheijde van sijn religieusen hadden de Bons, hun onlangs gepresenteert en dan geweijgert, nu ten dien eijnde gevraegt en bekomen.

Ten zelven dage wird den ouden houten voorgevel van het huijs genaemt ‘Swaen in Borgerhout’, op de Meirebrugge en op den hoek van de Wiegstraet oostwaerts staende, in seer

slegten staet zijnde, afgebroken. Dat ik dit hier melde is om dat men bij Dierxsens Antv. Christo nasc. en cresc. Tom 6 pag. 128 leest, dat aldaer wegens de Staeten van Brabant, in de troubele tijden, segge 1583, 459 gemeten land van de Abdije van Peeter Pot alhier en 255 gemeten land der Carthuijsers van Lier, alle gelegen in Zeeland, te koop gestelt zijn. Siet voords Diercxsens, die er de bekentmaekinge van geeft, en daer in staet dat er den 1ste zitdag stont van gehouden te worden op 29 9ber en de finaele keirsbrandinge op 6 December daer naer van gemeld jaere 1583. Jae omdat men de vervolgingen en onregtveerdige verkoopingen van geestelijke, even als in die droevige en ongelukkige tijden, tegenwoordig wedrom ziet plaets hebben tot onuijtsprekelijke droefheijd van alle welpeijsende en catholike inwoonders, heb ik er van dit gewag gemaekt.

3 Meij (ten zelven dage) smiddags van 1 ½ tot 3, namiddag van 5 tot 6 en savonds van 8 tot 10 uren, wird met het geluij van alle de klokken en beijaerdspel, en ondertusschen met de trompetten op de hoeken der straeten, van stadswege ingevolge een decreet van de Centraele Administratie, uijtgekondigt, de artiekels der vrede preleminairen tusschen den Keijser en den Generael Buenoparte geteekent, dewelke alomme aengeplakt wirden aldus luijdende:

> ‘1o De renuntiatie van den keijser aen het Belgenland en aen de vereenigde Departementen.
> 2o De herkennisse van de grenzen der Fransche Republiek door de Constitutie voorgeschreven.
> 3o De erkentenisse van de opvorminge en onafhankelijkheijd der Lombardische Republieken.
> Deze zijn de zoo gemaetigde als heerlijke voorwaerden die ons eenen duerzamen vrede verzekeren.
> Lang leve de Republiek’.

Als dese conditien egt waren, gelijk men ons wilde doen

gelooven, zouden wij voor altijd aen de fransche blijven en dus voor altijd ongelukkig; dog men konde geensints gelooven dat den keijser sulken naerdeeligen vrede zal maeken, jae en andere redens doen er ons aen twijffelen en er geen geloof aen geven.

Maer ondertusschen waeren er menschen die, omdat het zoo solemnelijk gekondigt werd er geloof aen gaven en het sig wel grootelijks aentrekken; vreesende, den ondergang deser schoone Nederlanden, jae seker zijnde als zulks waer was, dat de cloosters voor altijd uijtgeroeijt blijven. Dat dan de bedienaeren van onze religie, de Pastoors en alle de Priesters staen vervolgt, gebannen en selfs gevangen te worden, omdat sij weijgeren eene declaratie te doen, welke geen voordeel aen den staet toebrengen kan, en die sij willen met geweld uijtvoeren.

Den Commissaris van het uijtvoerend Directoire bij de Municipaliteijt alhier S.P. Dargonne, had in dato 13 florial (2 deser) aen den Choordeken der Cathedraele kerke den Seer Eerw. Heer Jos. Werbroeck, Vicaris generael onder andere geschreven, dat hij de geestelijke met zijn voorbeeld zoude aenwakkeren tot het doen van geseijde declaratie, om de gevolgen te voorkomen etc. waerop de Heere Deken den zelven dag zoo schoon als stoutmoedig geantwoord heeft, weijgerende zulks voorbeeld etc.[(1)].

Den 4 Meij 1797 volgens den nieuwen franschen stiel 15 floreal, moeste de nieuwe Centraele Administratie etc. haere sittingen beginnen; maer aengesien er twee keusen gedaen

(1) Hierbij voegt schrijver een druksel:
‘Lettre du Commissaire du Directoire Exécutif près l'Administration Municipale d'Anvers au Doyen de la Cathédrale de la dit Ville, et Réponse du Doyen au Commissaire’.

waren, zijn die beijde gekoomen, en naer eenige debatten wedrom beijde henen gegaen, na geprotesteert te hebben, en ondertusschen zijn de oude wederom in hunne bedieningen gebleven, tot dat er te Parijs sal over gestatueert zijn.

Daer was ondertusschen wedrom eene verkoopinge van geestelijke goederen aengeplakt, het was de 12ste en bestonden in de schoone Abdije van Tongerloo, met kerke en alle de gebouwen, hoven, vijvers etc. in den omtrek groot 9 bunderen; daer en boven 3 schoone hoeven, met menige bunderen land, alle van dezelve abdije en gelegen tot Tongerloo.

Item. Vele bunderen land en eenen windmolen tot Puers, en andere landen gelegen tot Ruijsbroeck, alle van de Abdije van St Bernaerds.

Item het schoon buijtengoed genaemt het Hof van Beirschot, met hoveniers wooninge en menig bunder lands gelegen ter Beerschot op het Kiel buijten deze stad toebehoorende aen de abdije van St Michiel alhier.

Van welke vorse goederen den eersten zitdag op 11 Meij en de finaele verkoopinge op 16 der zelve maend in het Bisdom alhier elke reijse smorgens om 10 uren geschieden zal.

Den 10 Meij is de nieuwe Municipaele Bestieringe van het Canton van Antwerpen op het stadhuijs geinstalleert. Dan hebben de nieuwe Juges de Paix ook hunne bedieninge aengenomen, ziet deze hunne naemen op 29 Meert laetst. Deze Municipaliteijt is als volgt:

President:

Cornelis J. Reijns, peperkoekbakker en keirsmaker op de Mechelsche plijn, vleeschouwers zoon alhier.

Municipaele Administrateurs:
Joseph Verhoeven, winkelier op de Vlasmerkt, desen heeft nog in die bediening geweest.
Hendrik Franck, laken verkooper bij de Klein Merkt, die in die bedieninge was.
Frans Verbelen, eenen Vlaming.
Charl. H. Ceurvorst, diamantzetter, Clarastraet.
Franciscus Wauters, Everdijkstraet.
Pierre Van Grimbergen, Lange Nieuwstraet, die reeds verscheijde offiecien van desen tijd bedient heeft.
Jacq. Jos. Van Nuffel, eenen Brusselaer gemeijnlijk genaemt den blinden advocaet, hij heeft nog in die bediening geweest.

Secretaris Generael:
Cornelis Masschu, eenen Mechelaer, dezen had aen den Tribunael Civiel alhier geweest.

Frans Wouters, Cornelis J. Reijns etc. hebben in 't vervolg dese bediening bedankt en in hun plaetsen zijn gekosen de drij volgende:
Charles d'Or, adv. als President, desen is genoegzaem bekent en heeft geduerende dezen tijd verscheijde ampten hier en elders bedient.
Pierre Van Bredael, al te wel bekent, heeft hier en elders ook al verscheijde plaetsen bekleed, namentlijk ten jaere 1794-95, regter van den bloedraed in de Lange Gasthuijsstraet alhier.
..... Roché.

Den 11 Meij wird alhier wegens de Municipaele bestieringe publiek verkogt, smorgens op de Suijkerruije en Werve, eene groote menigte timmerhout, balken en brandhout, ver-

deelt in verscheijdene koopen, voortskomende van den Bakkers en Vistoren.

Sondag 14 Meij wirden de meubelen der Abdije van Tongerloo verkogt, te weten: 1° de brouwerije; 2° gestoelte, predikstoel en boiseringen der kerke en sacristije; 3° de schoone orgel en kasse; 4° de schoone boiseringe der bibliotheque en van het capittelhuijs; 5° verscheijde schilderijen; 6° eene groote quantiteijt koper, ijser en lood; 7° planken en ander hout; 8° veel brandhout en 20.000 fagots, etc.; 9° kasse etc.; 10° een groote ijsere horlogie; 11° matrassen, pluyme bedden, tafels, stoelen etc. en meer andere goederen van die schoone abdije. - Dog vele van dese goederen zijn niet verkogt, maer naer de stad Lier gevoert of gebroken of gestolen.

Ten zelven dage wird er wegens de nieuwe Administratie Municipale besloten dat bij middel der Antwerpsche Gazette zal gewaerschouwt worden, dat de Municipaliteijt 21 Floreal geinstalleert, sig in 3 bureaux verdeijlt heeft, als:

1ste bureau, 1ste sectie, Reijns, President, Correspondance administrative, finances, comptabilité.
1ste bureau, 2e sectie, Verhoeven, Contributions.
2e bureau, une seule section Frank et Verbelen, Travaux publics, inspection de la salle et secours public.
3e bureau, 1ste sectie, Keurvorst, Commerce, navigation et approvisionnement.
3e bureau, 2e sectie, Wouters, Instruction publique, régime intérieur des hôpitaux et prisons.
3e bureau, 3e sectie, Van Grimbergen, Police, sûreté, salubrite, logement et passeports.
Etat Civil, Van Nuffel, Enregistrement des actes de mariage, naissances, divorces et décès.
Bureau de secrétariat, Masschu, secrét. général, Dépêches 1re section, Archives 2me section, Comptabilité 3me section.

Den 18 Meij wirden de mueren rondom het Groenkerkhof staende, van stadswegen onder de directie van Jan Blom, bouwm^{r} afgeworpen, omdat sij wedrom van zin waren, daer met de aenstaende foire de kleijn kramen, potten en glasewerk, aldaer te doen staen en even al of die mueren, zoo veel geld gekost hebbende, daer beletsel konden aen toebrengen. De kerkmeesters der Cathedraele deden daertegens protest doen; dog sij bleven maer voortgaen op eene spoedigste wijze; jae selfs eene wagt haelende, omdat dit in geener maniere zoude konnen belet worden. De gemelde kerkmeesters hadden de twee ijseren deuren ofte baillien hetzelve kerkhof afsluijtende in hun pakhuijs doen draegen; dog wirden welhaest gepraemt van dezelve wedrom ter plaetse waer sij die gehaelt hadden te brengen; siet eens hoe dese gemelde nieuwe Municipaliteijt, even als alle aengestelde authoriteijten de eijgendommen eerbiedigen. Dat is de vrijheijd, beminden leser.

Men sag ondertusschen ten zelven dage in 't ligt de 13^{e} verkooping van geestelijke goederen. Bestaende in een huijs, stalling, remise, hof etc. gelegen te St Catelijne Waver, toebehoorende aen de P.P. Lieve V.B. van Mechelen.

Eenen wind molen gelegen te Waelhem toebehoorende aen de Abdije van Roosendael.

Item 5 schoone pagthoeven en eene windmeulen met de huijsinge, alle gelegen te Tongerloo, Geel en Westerloo, van de Abdije van Tongerloo.

Item de Refugie van St Bernards met den hof etc. benevens ontrent 126 bunder weijland, 1 B. land en 10 B. heijde.

Item een schaerbos genaemt den Ouden Bosch, inhoudende 81 Bund. 320 R., een ander bosch genaemt het Jong schrikbosch groot 66 Bunderen 142 R., alle gelegen tot Zoersel en toebehoorende aen de abdije van St Bernaerds aen de Schelde.

Van alle de gemelde goederen sal den eersten zitdag op 30 Meij en de finaele verkoopinge ofte keirsbrandinge op 4 Juni naestkomende smorgens 10 uren alhier in het Bisdom gehouden worden.

Den 24 Meij savonds wird aen den Heere Choordeken der Cathedraele en aen den Heere Plebaen Seerwart wegens de Administratie geinsinueert, dat er geene deliberatie en viel over de weth ten opsigte der declaratie aen de pastors en priesters voorgeschreven.

Sanderdags *(25 Meij)* was er eene besluijt van den Directorien te Parijs alhier aengeplakt, dat die en alle andere wetten van Vrankrijk alhier plaets en uijtgewerkt moesten worden. De geestelijke waren daerover vol agterdocht, van welhaest vervolgt en gevangen te worden, als het reeds in andere steden geschied was. De wereldlijke en nog goede catholieken, religie besittende waeren niet min bedugt, vreesende sig welhaest van hun herders van hunne sielbeheerders berooft te zien; jae de vervolgingen tegen de pastors in andere steden deser Nederlanden gepleegt, geven er reden toe.

Den 24 Meij wird het lood van de capel en kerk der Abdije van St Bernaerds aen de Schelde, begonst gedaen te worden.

Verscheijde schoone beelden en schilderijen, ciraeden etc. wirden ook uijt de kerke der Eerw. P.P. Predikheeren gedaen en naer het clooster der Discalsen gevoert.

Den 31 Meij ten 2 uren namiddag, wird alhier in den grooten stads Eekhof in de Cloosterstraet wegens de Municipaliteijt van Antwerpen, verkogt eene groote partije ijser, bestaende in ankers, tralien en swaere grendel sloten; eene partije balken, ribben, deuren en raemen; eene groote partije

lood, alles voordskomende van het afbreken der torens, genaemt Bakkers- en Vistoren; het ijser en lood wird per 100 ponden verkogt.

Deze twee torens waren ongelooflijk sterk en dik gebouwt. Daer wirden seer groote stukken afgewonden, die met een schrikkelijk gedruijs van boven tot in de nieuwe aengeworpen kaeij of in de Schelde vielen, welke dan aen stukken gebroken wirden.

Juni

1 Juni was de 14e verkoopinge van de geestelijke goederen alhier aengeplakt, bestaende in een schaerbosch groot 18 B. 100 R. waerin eenige vijvers en dreven, gelegen tot Blaesvelt; eene hoeve genaemt Hof ter Heijden groot 35 B. 442 land gelegen tot Hombeeck, beijde dese koopen voordskomende van de Abdije van Cortenberg.

Item eene hoeve genaemt De Vleuge, groot 27 B. 378 R. gelegen tot Willebroeck, toebehoorende aen de Abdije van Ter Cameren.

Item eene hoeve met 20 B. 50 R. land, eene hoeve groot 19 B. 375 R. land en alnog eene hoeve en 35 B. 50 R. land, alle drij gelegen tot Iteghem, toebehoorende aen de Abdije van Roosendael.

Van deze is een eersten zitdag op 5 Juni en de finaele verkoopinge op 10 der zelve maend vastgestelt, elke reijse in het Bisdom alhier.

Nota: eenige dagen daer naer wird er wegens de Administratie (bekent gemaekt) dat er eenige koopinge in het gemeld plakbillet voorgestelt niet verkogt wirden, als .....

Ondertusschen moet ik hier zeggen, dat aengezien de negotie alhier zeer gestremt word door de swaere lasten op

alle goeden tegenwoordig gestelt; en door het verbieden van sommige goeden in te brengen, het frauden ongeloofelijk was, geheele convoye met suijker, caffee, thee, etc. ook vele Engelsche goeden, sag men inbrengen; jae het was ook om dit te beletten, dat er ten allen (kanten) op de frontieren, ongelooflijk veele en meest alle fransche commissen resideerden, waerdoor er dagelijks aenslaegen gedaen en binnen dese stad gebrogt wirden; deze karren of wagens wirden menigmalen door het gemeijn volk aengerand en geplundert; jae soodanig, dat er onlangs door de wagt ondergeschoten wird, waerdoor er verscheijde gekwetst zijn.

Dese aengeslaegen goederen worden in de cloosters der Witzusters en der Capucienen in bewaernisse gebrogt.

Den 9 Juni was alhier wegens de Administratie Centrale de 15^{e} verkooping van geestelijke goeden aengeplakt, bestaende in verscheijde landgoeden gelegen tot St Catharina Waver, en toebehoorende aen de Abdije van Roosdael.

Item 2 schoone hoeve der Abdije van St Bernaerds, ieder met ontrent 12 B. land, en de gebouwen beijde gelegen te Soersel.

Item eene hoeve gelegen tot Contig, gebouwen en 23 B. land.

Item nog 3 B. bosch ook gelegen aldaer, saem toebehoorende aen de Abdije van Nazareth.

Het clooster, kerke etc. van de Eerw. P.P. Capucienen te Mechelen.

De abdije van St Salvator geseijt Peeter Pots gelegen binnen dese stad, in de Hoogstraet en Peeter Potstraet, met de kerke en alle de voordere gebouwen.

Den autaer en al dat de kerke raekt wird niet mede verkogt etc.

Den eersten zitdag van deze verkoopinge was vastgestelt op

11 Junij en de finaele verkoopinge op 16 derzelve maend, elke reijse ten 10 uren voormiddag in het Bisdom, voor die der geseijde Centraele Administratie.

14 Junij. De veele arbeijders der kaeijen hadden zig verzamelt op de werf, om degene dewelke daer schepen losten en geensint onder de natiën zijnde, te beletten, waerom de Municipaele Bestieringe daer over, om zulks te beletten, op 14 praireal 4e jaer (2 juni) op 14 juni alhier aengeplakt, een besluijt gemaekt, waerbij het eenieder verboden word aen alle werklieden eenige stoornis toe te brengen. Dog daer wird niet naer gezien.

Zaterdag 17 Junij waren eenige P.P. Predikheeren, wedrom in hun clooster hetwelk hun Prior, als hiervore gesegt, met de bons, welke vele van hun ten dien eijnde gevraegt en bekomen hadden, gekogt had, gegaen, om hetzelve wedrom eenigsints bewoonbaer te maeken.

Maendag 19 Junij smorgens ten 7 uren heeft den Eerwe heere P. Georgerie, Pastor van St Joris het Alderheijligste in de jaerlijksche solemnele of schoonberegtinge tot de sieken gedraegen, in stilte gelijk het nu sedert het verbieden der publieke beregtingen, processien etc. op sijne plaetse gemeld, verrigt wird. Maer het volk dier parochie, met eene onuijtsprekelijke liefde voor hunnen God en voor de religie hunner voorvaderen, en denkende nu meerder vrijheijd te hebben, omdat er te Parijs voor de vrijheijd van den Roomsch-catholieken godtsdienst seer sterk gewerkt wordt, en dat intusschen de vervolging der Pastors en andere Priesters, die de declaratie geweijgert hadden hier geen voordgang had, hebben op verscheijde plaetsen, te weten die van de confrerien der O.L.V. op de hoeken van de straeten het Alder Heijligste

met brandende flambeeuwen te gemoet gekoomen, en vergeselt tot aen den eersten zieken, en dan Onzen Heere vergeselt tot aen het volgende huijs, waer er dan somtijds weer andere kwamen, het Alderheijligste eijndelijk in het Hopland gekomen zijnde, daer vervoegden er sig 18 met brandende flambeeuwen bij die het H. Sacrement tot in de kerk vergezelt hebben, en aldus met groote gestigtigheijd en hertroerigheijd verrigt geweest.

Sanderdags 20 Junij smorgens ook ten 7 uren begonst de schoonberegting te St Jacobs; dog aldaer ging het zoo gelukkig niet. Den eerw^{en} heere Mathias Van Camp, Pastor, langs de groote kerkdeur uijtgegaen zijnde, aen alle huijsen wirden seffens flambeeuwen opgesteken, en aldus gekomen zijnde tot op de Meir, daer begonst de furie, eene wagt van gendarmes met den policiemeester Joseph Somers, terwijlen den policie m^{r} Antoine S. Auwers ook met gendarmes rond de kerke sweefde, en het volk van daer dreef, joegen sij ook de godvrugtige, het H. Sacrament volgende, weg, sloegen en kapten de flambeeuwen uijt de vensters; jae dreven den Pastor en Coster wedrom naer de kerk. De Pastor het Alderheijligste in het Sanctuarium gestelt hebbende, wird hij en den Coster, door Somers geapprehendeert en in de wagt onder het stadhuijs geleijd. Het volk van de gemeijne quartieren deser parochie als Swaenengang en de straeten daer omtrent, Couwenberg etc. hadden hun huijsen op de oude maniere met baeij en catoen behangen; deze hoorende wat er gebeurde, kwamen met hoopen bij geloopen en maekten seffens soodanige hoop, dat het niet mooglijk was die te konnen verjaegen; jae souden Somers ende gendarmen wel overrompelt hebben hadden sij geen gewelt gebruijkt, sij schoten en sloegen in den hoop, waerdoor het volk eijndelijk op den loop geraekte.

In den morgent wird de Pastor en Coster voor de Municipaliteijt in verhoor gebrogt, den coster wird welhaest losgelaeten, maer den Pastor een weijnig na middag met eene wagt naer sijn huijs in de Kattestraet gebrogt. Daer begonst de tumulte andermael, het gemeijn volk van die straeten, wirpen naer de soldaeten met steenen, die onder den hoop schoten, en in den agternoen is er nog eene versterking van soldaeten bij gekomen; dog het scheen alof sij het niet betrouwden, want dit volk ging er op drinken, loopende sat langs de straeten en scholden de franschen uijt. Eijndelijk tegen den avond is gemelden heere Pastor, naer het tugthuijs gebragt, tot dat hij sanderdags onder cautie (borge) daer afgelaeten is.

Ondertusschen zijn er verscheijde die betigt wirden van naer de wagt geworpen te hebben, vastgenomen en in gevangenisse gesteken.

Ten zelven dage wird er wegens de Municipaele Bestieringe alhier verkogt, smorgens aen het Bierhoofd, eene groote menigte hout, balken, rubben en brandhout, en snamiddags op de werf diergelijke voorwerpen, voorskomende van de twee afgebroken wordende torens.

Den 21 Junij ging de beregting van de Borgt ten 6 uren uijt om aldus aen alle onheijlen te voorkomen; en aldus is even als den volgenden dag met degene der Cathedraele Noord quartier, gerust vergaen. In de Cathedraele Zuijd en te St Michiels was het ook sonder stoornisse geschied.

Sedert eenige dagen zijn er alhier vele verscheijde transporten Oostenrijksche deserteurs uijt Vrankrijk aengebragt, om in Hollandschen dienst over te gaen. Sij wirden voor eenen nagt al wedrom bij de borgers gelogeert.

Den 28 Junij deden de P.P. Augustijnen voor de eerste mael school in het Huijs van Hoogstraeten over St Andries kerk, op den hoek der Pompstraet; nadat sij hun school sedert hunne verjaeging uijt hun clooster in het huijs van den Borggraeve de Schotte aen den Drijhoek gedaen hadden.

Julij

Den 1 Julij zijn er eenige 100^{e} hussaeren van alle soorten binnen dese stad aengekoomen, deze wirden al wedrom volgens de regels der vrijheijd bij de borgers en dat 2 en 2 voor 5 nagten geleijd; jae vele van dese slegte en als verlaeten menschen, dede aen onze ingesetenen, die het ongeluk hadden hen te moeten logeren, groote moetwilligheijd en overlast.

Men sag ondertusschen de 16^{e} verkooping van geestelijke goederen alhier aengeplakt, bestaende in 8 koopen:

1° eene schoone hoeve met 21 B. 125 R. land, gelegen Ste Cathelijne Waver, en toebehoorende aen de Abdije van Roosendael bij Mechelen;

2° eene hoeve met 17 Bunder bouwland en 8 B. weijde en nog 5 B. bosch gelegen ontrent Lier en toebehoorende aen de Carthuijsers van Lier;

3° en 4° twee hoeven genaemt Hertogten d'eene groot 21 B. en de andere 23 ½ bijde gelegen ontrent Lier en toebehoorende aen de abdije van Nazareth;

5° een veen groot ontrent 90 Bunder genaemt Torfland van Postel, aldaer gelegen en die abdije toebehoorende;

6° de abdije van Postel, kerk, brouwerije etc. in haren omtrek 6 bunderen etc.

Den eersten zitdag van deze verkoopinge sal op 2 Julij

en den laetsten ofte finaele verkooping op 7 Julij smorgens ten 10 uren in 't Departement, in het Bisdom alhier geschieden. Op de gewoonlijke conditien te lang om hier aen te haelen.

Den 3 Julij smiddags is er seer veel voetvolk langs St Joris binnen deze stad gekomen, wirden volgens gewoonte bij de borgers gelogeert; jae die logementen hebben nog niet opgehouden. Onverdraeglijk zijn de lasten en dan word men nog geduerig gesommeert tot het betaelen der gedwonge leeninge, eenen last, die bij iedereen geensints kan ingevoordert worden, en bij sommige ook niet als met het geweld en dan wilt men ons de agterstellige XX^{ste} penningen nog doen betaelen.

O ongelukkig gaet het, vele van onse inwoonders, voor de stad, administratie, voor de militaire etc. gewerkt of leverantien gedaen hebbende, konnen, niettegenstaende de moeijte welke sij aenwenden, geene de minste betaelinge bekomen, jae vele, was het in hunne magt, souden om de vervolginge te ontgaen, betaelen, presenteeren, het gene hun als gesegt toekomt, op korting of tot voldoeninge hunner quote, hetwelk geensints aengenomen word. Andere die van hunne officiën, welke sij van deze stad gekogt hadden, en waerbij sij met vrouw en kinderen eerlijk leefden, en nu door de onbetaelinge derzelve, in armoede en nogtans om als deftige luijden volgens hunnen staet op de straeten te verscheijnen, alles aenwenden, in groote armoede leefden, de vervolgingen en onheijlen afwagten. O, ongelukkige tijden; jae de onregtveerdigheijd gaet nog al verder, vele van onse inwoonders hadden van ouds renten op de abdijen en cloosters, anderen hadden er ten tijde der contributie groote sommen op dezelve geschoten, in het gedagt deze stigtingen gelijk eenieder dan geloofde zouden blijven existeeren hebben, sedert is de vernieting uijt-

gewerkt, sonder dat die nogte eenige hoegenaemde schulden, door de fransche herkent worden; jae in tegendeel ziet men de abdijen, cloosters en hunne vaste goederen daeglijks voor vrij en onbelast voor papier verkoopen of om beter te zeggen tot onuijtsprekelijke droefheijt van alle welpeijsende menschen, aen de roovers uijtdeijlen, die dese godtvrugtige gebouwen, de kerken, abdijen en cloosters eerst van het lood ontblooten, en dan verder verwoesten; jae nu presenteert men het lood tegenwoordig, opgesmolten a 5 oorden het pond, het gene men te vorens niet minder als 10 oorden bekomen konde; dog eerlijke loodgieters wetende dat het van kerken en cloosters koomt, willen 't geensints koopen.

Den 4 Julij was er wegens de Municipaele Bestieringe eene nieuwe verdeijlinge deser stad en cuijpe aengeplakt, zijnde op 2 Julij laetst door de Municipaliteijt in 22 wijken verdeijlt, de stad in 20 en de kuijpe in 2, welke alle met hunne nieuwe naemen daer in genoemt worden. Alles volgens mijn oordeel van te weijnig belang om er meerder van te zeggen, het eenigste dat ik zeggen moet, is dat in de 19^{e} wijk van eene straet door de abdije van St Michiels op 't Bolwerk uijtkomende en de Nieuwe straet genaemt, gewag gemaekt word; die er verder onderrigting van willen konnen de placcaert na zien.

Deze verdeijlinge schijnt uijt te zien op eene nieuwe belastinge op de grondeijgendommen, daer waren onlangs van de Municipaele Bestieringe verscheijde en zelfs treffelijke borgers dezer stad met brieven aensogt om de schattingen te doen, vele hebben seffens dit ampt bedankt, anderen laeten het onverlet gaen. Wat er van dit komen zal, moet ons den tijd leeren.

Tenzelven dage arriveerde alhier de tijdinge dat de keus-

vergaederinge van dit Departement, alhier in den Boer op de Meir gedaen, te Parijs voor goed aengenomen was, tot blijdschap der eerlijke lieden; hopend daerdoor welpeijsende mannen aen de Administratie en Tribunaelen te zien komen, in plaetse van degene daer onze inwoonders genoegsaem en maer al te lang van verdrukt hadden geweest.

Ondertusschen zag men alhier de 17e verkoopinge van geestelijke goederen aengeplakt, bestaende:

Den 1ste koop in 8 bunderen 19 R. bouwland gelegen te Berchem, toebehoorende aen het clooster van Tersieken alhier.

Den 2en koop: een hoeve met brouwerije, huijsinge etc. en ontrent 10 bunder land gelegen te Postel.

Den 3en koop: Ontrent 20 bunderen bouwland en weijde ook gelegen te Postel.

Den 4en koop: Een veen genaemt Berkenbosch gelegen te Mol, inhoudende 6 bunderen.

Den 5en koop: Verscheijde partijen bosch met groote boomen en schaerhout gelegen te Postel groot ontrent 35 bunderen.

Den 6en koop: Een eijken en masten bosch met hooge boomen genaemt het Grootbosch ook gelegen te Postel, groot ontrent 50 bunderen. Dese 5 laetste koopen toebehoorende aen de abdije van Postel.

Den eersten van deze verkoopinge is vastgesteld op 5 Julij en de eijndelijke toewijsinge op 10 der zelve maend elke reijse ter gewoonlijke plaetse in het Bisdom alhier smorgens 10 uren.

Den 7 Julij was alhier wegens de Centraele Administratie van 't Departement de 18ste verkoopinge van geestelijke goederen aengeplakt waervan den eersten zitdag op 12 dezer en

de eijndelijke toewijsing op 17 der zelve maend smorgens ten 10 uren voor de Administrateurs in het Bisdom geschieden zal en bestaet in de volgende goederen:

1° Eene hoeve, gebouwen en 6 Bunder half bouwland en 1 ½ B. weijde gelegen te Mol, toebehoorende aen de abdije van Postel;

2° Eene ditto en gebouwen en 19 Bunderen bouwland, 3 B. weijde, 2 d° schaerbosch en 3 B. heijde alle gelegen aen de hoeve tot Oeleghem en toebehoorende aen de Carthuijsers tot Lier.

3° Eenen windmolen en huijsinge met 2 B. 25 R. weijland en gelegen te Zoersel.

4° Een schaerbosch met hooge boomen genaemt De Moer gelegen te Puers, groot 29 Bunderen 26 R. beijde deze koopen toebehoorende aen de Abdije van St Bernaerts op de Schelde.

5° Een hoeve met huijsinge, schuer etc. en 17 Bunderen bouwland gelegen te Lachenen, toebehoorende aen de Carmelieten te Mechelen.

6° Een bosch met hooge boomen, genaemt de Bosschen van Leliëndael aen dit clooster toebehoorende, inhoudende 108 bunders en alnog een bunder bouwland, alle gelegen tot Humbeeck.

7° De abdije van St Salvator met de kerk, sacristije en het geheel batiment, brouwerije etc. gelegen in de Peeter Pot en Hoogstraet alhier. (Dit is nog eens te koop geweest en dan niet verkogt. Door eenen vreemdeling, fransman gekogt).

8° Het clooster der Spaensche Carmeliterssen op den Rosier alhier, met de kerke, hof en alle de gebouwen. (Door N. de Wachter voor rekeninge van particuliere ten behoeve der nonnekens gekogt).

Ten zelven dage zijn de zegels wegens de Municipaliteijt wedrom op de kerke der Eerw^{e} P.P. Predikheeren alhier

gestelt; maer nu op pretext dat de autaeren, boiseringen, beelden, schilderijen orgels etc. immers al wat er sig in kerke en clooster bevond aen de Fransche Natie toebehoorden, en dat dit met het clooster niet mede verkogt was, door Dargonne Commissaris van d'uijtvoerende Directorium, daen wedrom opgestelt. Dese Paters immers het grootste gedeelte der zelven, hadden hun cloosters, als op sijne plaetse gesegt, ingekogt, denkende dit den eenigsten middel om dien schoonen bouw van sijnen ondergang te bevrijden, en het wird ten dien eijnde door een gedeelte van de Religieusen bewoond. Deze schoone kerke was reeds gekuischt en geschuert om dezelve op Zondag aenstaende 9 Julij te openen en de goddelijke diensten aldaer te ernemen; jae daer was eenen weldoener die ten dien eijnde een klokke vereert had en door dien voorval wird dit alles nog gestaekt.

Om den zelven tijde wird het Groenkerkhof, welkers mueren onlangs omgeworpen waeren, vierkant gemaekt en de straet daer tegens van wegens de Municipaele Bestieringe gecassijt, dog niet volmaekt.

Den 14 Julij was alhier bij besluijt van de Centraele Administratie aengeplakt, een arrêté van het wethgevende Corpus Directorium te Parijs, dat den keus in de afspanninge Den Beir op de Meir achter gedaen, voor goed verklaert was, dat ingevolge dit Joan Werbroeck uijt de Cammenstraet in den Raed der ouden, Joan. Aloisius de Bosschaert Meir, in den genen der 500 en Joan. De Backer van Boom voor hoogen juré te Parijs aenveerd waren. Alle welpeijsenden verheugden zig over deze goedkeuringe, te meer omdat den keus in de kerk der Carmelieten Discalsen gedaen uijt eene alder slegtste classe bestond, daer men niet als kwaed van verwag-

ten konde, en dat deze alsnu vernietigt was; siet voorts wat er op 9 April hiervore van staet.

Den 15 Julij was de 19e verkoopinge van geestelijke goederen alhier aengeplakt, bestaende in 8 koopen als:

1. Een huijs gestaen en gelegen op de Meir, toebehoorende aen het clooster der Lieve Vrouwe Broeders.
2. Eene hoeve genaemt Middesans, gelegen te Santvliet, met huijsinge, schuere en stallinge en 175 gemeten 349 R. bouwland en weijde.
3. Eene do genoemt Duinvaert, gelegen te Santvliet met huijsingen, schure en stalling etc. en 102 gemeten 227 R. bouwland in een stuk; beijde dese koopen toebehoorende aen de Abdije van St Michiels alhier.
4. Twee huijsen nevens makander gelegen te Mechelen in de Lieve Vrouwe straet, het eerste de Refugie van Grimberg en beijde aen de Abdije toebehoorende.
5. Eene hoeve, genaemt de Spuijthoeve, gelegen tot St Cathelijne Waver, bestaende in huijsinge, schure, stallinge etc. hof en 21 bunder bouwland en weijde.
6. Eene do genaemt Aerthoeve, gelegen aldaer, bestaende in verscheijde gebouwen en 19 bunder 260 R. bouwland en weijde.
7. De heiligt van een hoeve genaemt Middelhoeve, gelegen tot St Cathelijne Waver, met de huijsinge en voordere gebouwen, gemeijn aen twee pagters met 34 Bunderen 300 land.
8. De andere helligt van dezelve gelegen aldaer, bestaende in verscheijde gebouwen en 14 Bunderen 300 bouwland. Deze 4 laetste koopen toebehoorende aen de Abdije van Roosendael bij Mechelen.

Van deze verkoopinge is den eersten zitdag op 21 dezer maend Julij en de eijndelijke toewijsinge op 26 der zelve

maend vastgestelt, ter plaetse, ten overstaen en op de ure als voorgaende verkoopinge.

[*Nota:* deze verkoopinge heeft geene plaets gehad, ter oorzaeken dat de nieuwe administratie haere zittinge begonst had].

Den 7 Julij zijn de geestelijke goederen der 18e verkoopinge op 7 deser gemeld verkogt. De abdije van St Salvator voor 5000 livres, en het clooster der Spaensche Carmelieterssen voor 1...,000 livres. Dit laetste is door goede vrienden der religieusen ingekogt.

Tenzelven dage namiddag is den nieuwen Tribunael Civiel alhier in de Abdije van St Michiels geinstalleert. Ziet de naemen dergene daer toe verkosen sijn op 9 April passto. Dog verscheijde als Bern. Petr. de Visser, J.J. Van Dun, ... Hermans, Nanteul vader en zoon en meer anderen hebben bedankt, en dese plaetse geensints willen aenvaerden.

Den 19 Julij heeft de nieuwe Centraele Bestieringe van het Departement in het Bisdom alhier haere zittinge begonst. Ziet hier hunne naemen:

M. heer Joan. Bapta. graeve de Baillet, gewesen buijtenborgermeester deser stad, een deftig en welpeijsend man, van alle goede borgers bemind. Dog desen heeft dese bediening geweijgert en in zijne plaets is gekosen J.J. Poppe, eenen advocaet van Mechelen.

Dhr Jacq. Nicol. Dierxsens, koopman in de Lange Gasthuijsstraet.

Dhr Joan. Bapt. Lauwers, afgesetten Drossaert van Contig, die nog Administrateur geweest heeft.

Dhr ..... Dochez, van Mechelen.

Dhr Ali Maluin, afgestelden secretaris der stad Lier.

Den 21 Julij was wegens de Municipaele Bestieringe een besluijt de dato 27 Messidor (15 Julij) aengeplakt:

> waerbij herroepen word hetgene, van 27 Prairial (15 Junij) hiervore 4 deser gemeld, met hetwelk de stad in 22 sectiën verdeijlt was en
>
> 2° vastgestelt word: dat het besluijt van 24 Messidor (12 deser) door den Municipaelen Amptenaer en door de Commissarissen verdeelders genomen, allen verpligtende zijn zal en
>
> 4° dat de naemen van de aengestelde Municipaele Bedienden en den gene der Daedelijke Commissarissen Verdeelers en hunne bijgevoegde zijn:
> Joseph Verhoeven, Lidmaet van de Municipaele Bestieringe.
> *Daedelijke Commissarissen Verdeelers:*
> ..... Hermans, advocaet.
> J.P.E. de Caeters, der oudsten.
> J. Van Cantfort.
> Michel d'Heussens.
> Petrus F. Cooppal, koopman.
> *Bijgevoegde Commissarissen:*
> Adrianus Van Reenen.
> François Truyens.
> Charles De Roij.
> B.G. Genoels.
> J.G. Borrekens.
> J.H. Van den Berghe.
> H.J. Botermans.
> M.J. Delfontaine.
> L.J. De Hornes.
> ..... Basteijns.

Het voorseide besluijt van 24 Messidor, door dese Commissarissen genomen behelsde, dat sij sig gedraegen aen de verdeijling deser stad en wijkheijd in 5 sectiën, door de Centraele Administratie 19 Nivôse, 4e jaer (9 Januarij 1796) gedaen, hiervore op zijne plaets gemeld; voorders maeken sij de straeten welke in iedere sectie begrepen sijn, bekent. Alle

deze schikken zijn ten opsigte van eene nieuwe grondbelastinge voor alle de Departementen.

Saterdag den 22 Julij voornoen wirden de autaeren, communiebanken, predikstoel, orgels, boiseringen, bigtstoelen, ocsaelen, beelden, schilderijen, ornamenten en lijnwaert van de sacristije, kelken en ciborie, en meer andere goederen van de schoone kerke der Eerw. P.P. Predikheeren alhier, ter plaetse alwaer die gestaen en gelegen waren, publiek door eenen huijssier ten overstaen van de Commissarissen der Municipaliteijt en der Domeijnen, verkogt. Dese goederen waren eerst door de verkoopers geschat, en mogten volgens de conditie niet minder verkogt worden; sij wirden dan op dien prijs ingeset, niemand heeft er meerder voor geboden; maer alles is voor die geschatte sommen door eenige persoonen voor de Paters ingekogt.

De beste schilderijen en twee witte marmore beelden, het eene de H. Rosa, seer konstig gemaekt door Arnoldus Quillin en het ander de bedrukte Moeder door van Baurscheit, beijde gestaen hebbende ontrent den Autaer van den Roosenkrans, zijn uijtgebroken en naer de Discalsen gevoert.

Den 23 Julij waren er verscheijde placcaerten aengeplakt onder andere eene ten opsigte der Contribution foncière, welke belastinge voor alle de Departementen 240 millioen livres bedraegt en voor dees Departement der twee Nethen ofte het 96ste alleen 1.167.000 livres, welke moet verdeijlt worden op de grond eijgendommen van steden en dorpen etc. ongehoorde vraegen.

Een ander besluijt ten opsigte der assignaten daer in stond dat de aflegging van de renten in seker tijdstip, tegen de parij gedaen, nul zijn etc., dog dit had geen uijtwerksel.

Den 29 Julij wird er wegens de Municipaele Bestieringe van 't Canton van Antwerpen, publiek verkogt in de Cloosterstraat aen den Eekhof eene groote partije eijser, bestaende in ankers, traliën en sware grendelsloten. Eene partije vierkant hout, als balken, deuren, ribben en raemen. Eene groote partije lood; alles voordskomende van 't afbreken der Bakkers- en Vischverkooperstorens. Het ijser en lood wird 100 pd. verkogt, en dese verkoopinge geschiede aldaer namiddag om 2 uren in courant en contant geld.

Augusti.

Den 1 Augusti 1797 smorgens op de gewoonlijke ure is de kerke van de Eerw. P.P. Predikheeren wedrom geopent, en dan zijn de goddelijke diensten aldaer hernomen. Sanderdags om 7 uren is er door deze Paters eene misse gezongen van dankbaerheijd voor de weldoenders, die medegewerkt hadden tot herstellinge van den godtsdienst, alles tot aldergrootste vreugd en genoegen van alle de godvrugtige ingestenen en onder grooten toeloop van volk.

Den 4 Augusti hebben deze Paters den feestdag van hunnen stigtvader den H. Dominicus plegtiglijk geviert.

Tusschen den *5 en 6 Augusti* snagts zijn er seer vele gevangenen van 't Tugthuijs afgebroken en gaen loopen, na den conchierge die daer nog maer eenige dagen in bediening was, seer geslaegen te hebben. Daer waeren geduerende deze nieuwe regering reeds 3 à 4 conchierges aengestelt geweest, sedert dat se den ouden hadden weggesonden, en dit omdat er al verscheijde gevangenen waren afgeraekt.

Den 7 Augusti Maendag smorgens wird er in de Abdije van St Bernaerts, wegens de korpus, onder de bestieringe van J. Balliu, schoolmeester en inwoonder dezer stad, nu fransche notaris geworden, publiek verkogt alle soorten materiaelen als ijser, lood, schaliën, kepers, balken, planken, steen voor dijken, marmor van alle qualiteijt, marmore vloersteenen van alle groote, raemen, boiseringen, brandhout etc. welke verkoopinge alle maendagen staet plaets te hebben. Alles voordkomende van de afgebroken wordende abdije. O, ongelukkige tijden dat men die schoone huijzen verwoesten ziet!

De abdije van Affligem lag al ten gronde; degene van Tongerloo in de Kempe was ook al reeds verkogt en in droeven staet; het schoon en vermaerd sanctuarium in de kerk staende was verbrijselt. (Ziet meer in Hist. Verhandelingen).

Den schaemelen huijs armen deser stad, zeer veragtert zijnde, door dien er sedert de inkoomste der Fransche troupen geene renten zoo op koningen, staeten als op deze stad betaelt wirden, en daer door de aelmoessen ook grootelijks vermindert zijnde, hebben de Aelmoesseniers goed gevonden verscheijde huijsen gestaen en gelegen in de Lombaerdevest, H. Geeststraet etc. binnen dese stad, ter vrijdagsche merkt te laeten verkoopen, het welk zij nu onlangs ook gedaen hebben. De Aelmoesseniers hebben daer en boven het Godtshuijs van de Blauwe Broeders, met wooninge, capelle aen de straete, waer de godtsdienst in verrigt word, gestaen en gelegen op de Schippersbreedestraet of te Clappijestraet, die naer de Faconsplijn leijd alhier, verkogt aen D'heer Peeter de Heijden, den jongen, koopman, woonende op de Blauwhandsche ruije, en komende met sijne erve op de Faconsplijn en agter tegen de gene van het geseijd Godtshuijs. Welken gemelden koop op 12 deser maend Augusti gesloten is voor en om eene somme

van 15000 guldens, bovendien nog eene proemie in de Schotel van den Arme van Duysent ponden.

De Aelmoesseniers hebbende hovingen, groote huijsingen aen de Kasteelplijn, met de kleijne huijskens uijtkomende in de Rochusstraet over het clooster der Carthuijsers, tot wooningen voor de 12 oude mannekens uijt het gemeld Godtshuijs komende, begonst bekwaem te maeken.

D'heer Diego Duarte, consul van de Portugiese Natie binnen dese stad, had deze erven, *immers sijne twee groote hoven metter huijsinge, speelhuijs, gronden ende allen den toebehoorten,* gestaen en uijtkomende als boven, met sijn testamente op 21 September 1685, voor den Not. Emanuel Henriques Perez alhier gepasseert, *aen de heeren Aelmoesseniers deser stadt ten behoeve van den schaemelen huijsarmen der zelve,* gelaeten en gelegateert, seggende daer bij, *ende alsoo deselven hoven ende huijsingen bequaem sijn omme geapproprieert te worden tot een godtshuijs, wenst den heere testateur dat de heeren Aelmoesseniers het daertoe appliceerden.*

Van welken erve den gemelden aermen als proprietairs op de wijkboeken deser stad, vol. 25, fol. 338-339 recto en verso op 3 Januari 1692 aengeteekent is. Deze hoven en huijsingen sedert tot heden toe, door de Aelmoesseniers ten behoeve der Armen aen differente persoonen verhuert geworden. Gemelden Heer Diego Duarte is van mijne familie, uijt den hoofde van mijn oud-grootmoeder Joanna Catharina Duarte gehouwt met Antonis Brants, juwelier.

Het Godtshuijs van de Blauwe Broeders, alsoo genaemt naer de blauwe kleeden die sij droegen, is volgens Scribanius, alhier opgeregt ten jare 1366 en volgens andere 1378 of 1380; J.C. Dierxsens, Antverpia Christo nascens et crescens, mijnt dat het ten jaere 1344 al in wezen was. Immers is gestigt voor twelf oude en verslete mannen, met eene maerte tot hunnen dienst, gemelden Dierxsens. Tom. 2, pag. 80

en 81 en Tom. 3, pag. 317 en 318 spreekt daer breeder van in deser voegen en segt: ‘Daer wordt geenen fundateur genoemt, maer men gelooft dat er verscheijde geweest zijn: het is opgeregt ontrent de Koepoort bij de P.P. Preedikheeren en Swerte Susters. Het was een groot huijs, de broeders leefden daer in 't gemeijn, hebbende eenen gemeijnen refter, brouwerije, capelle, kamer voor den Rentmeester en andere noodige gebouwen en groote inkoomste tot eerlijke onderhoud; alsof het een clooster geweest had. Maer alsoo de inkoomsten vermindert, verscheijde goederen verkogt, jae het huijs geensints meer bestaen konde, is hetzelve ten jaere 1518 geheel verkogt, en door Thomas Bombelli, Genueschen koopman gekogt, van wie de Swerte Susters de keuken, brouwerije, capelle, camer van den Rentmeester en plaetse ter lengde van 80 en breede van 42 voeten gekogt en aen hun clooster gevoegt hebben; de reste is tot borgershuijsen geapproprieert. Het Godtshuijs is dan naer de Schippersbreedestraet ter plaetse alwaer men het tegenwoordig nog ziet, en daer het door 6 à 7 oude mannen bewoond word.

Gemelden D'hr P. De Heijder en sijne geassocieerde gaet aldaer zoo haest de oude mannen in het nieuw te bewonen huijs zullen overgestelt zijn, eene suijker ziederije of bakkerije opregten.

Den 14 Augusti sag men de 19e verkoopinge van zoogenaemde Nationaele Domeijnen alhier aengeplakt. De 19e verkoopinge welke op 21 en 26 Julij laetst geschiedden moeste, opgeschorst en niet geschied zijnde.

Deze verkoopinge, geheel verandert zijnde, waervan den eersten zitdag op 20 Augusti en de finaele toewijsinge op 25 dezer maend in het Bisdom voor de Administrateurs van het Departement smorgens ten 10 uren geschieden zal, bestond in de volgende goederen:

1. - Eene weijde genaemt Palzen- en Leijnewerversbemd, groot 6 Bunderen 3 dagwanden, gelegen tot Leijnewervers bij Lier.
2. - Een stuk ploegland, groot 2 Bunder genaemt de 2 binden, gelegen tot Groot Meijle.
3. - 7 Bunder 2 dagwanden ploegland in een stuk, genaemt Groote Heijblom, gelegen tot Groote Meijle.
4. - 12 Bunderen 75 Roeden ploegland in een stuk genaemt: Het Holleblokkenlaeg, gelegen tot Groot Meijle.
5. - 19 bunderen 3 dagwanden 3 roeden weijland in twee stukken, grensende het eene aen het andere, gelegen tot Anderstad bij Lier. Toebehoorende aen den Keyser als Hertog van Brabant.
6. - 14 gemeten en een half weijland saloo justo in 4 stukken, gelegen tot Austruweel, toebehoorende aen het clooster der Facons alhier.

Den 25 Augusti was de 20ste verkoopinge van geestelijke goederen alhier aengeplakt, bestaende in de volgende landen, hoeven, etc. als:

1. - Elf stukken ploegland en weijde gelegen tot Bornhem saem 5 Bunderen 2 Dagen 30 roeden, toebehoorende aen de Engelsche Predikheeren aldaer.
2. - Een pagthoeve, genaemt Middelsens, gelegen te Santvliet bestaende in een huijs, schueren, stalle etc. met 75 gemeten 349 roeden ploegland en weijde maekende circa 27 Bunder.
3. - Eene pagthoeve, genaemt de Dunvaert ook gelegen tot Santvliet met huijs, schuere, stalle, hof en 102 gemeten 227 roeden ploegland in een stuk, maekende ontrent 36 Bunderen.
4. - 2 huijsen grensende aen malkanderen, gelegen tot Mechelen in de Lieve Vrouwe straete, het eerste met stalle,

remise etc. wezende de Refugie van Grimbergen, beijde toebehoorende aen de Abdije van Grimbergen.

5. - Eene pagthoeve genaemt de Spuijthoeve, gelegen tot St Cathelijne Waver, met huijs, stalle, schuere etc. en 21 Bunder ploegland en weijde.
6. - Eene d^{o} genaemt Aerthoeve, gelegen te Ste Cathelijne Waver, bestaende in verscheijde gebouwen en 19 Bunder 260 R. ploegland en weijde.
7. - De helft van eene hoeve genaemt Middelhoeve, gelegen in dezelve parochie van Ste Cathelijne Waver, bestaende in huijs, stalle, remise, schuere en hof gemeijn aen de twee pagters, met 14 bunderen 300 Roeden ploegland.
8. - De andere helligt van gemelde hoeve, gelegen aldaer met verscheijde gebouwen en 14 bunder 300 roeden ploegland.

Deze 4 koopen toebehoorende aen de Abdije van Roosendael bij Waelhem.

Van alle deze koopen was den eersten zitdag vastgestelt op 30 deser maend Augusti en de eijndelijke verkoopinge op 4 September toekomende, smorgens ten 10 uren, voor en ter plaetse als vore.

Daer was over eenige dagen bij waerschouwinge bekent gemaekt, dat er op 8 Fructidor, 5^{e} jaer (Vrijdag 25 Augusti 1797) en volgende dagen smorgens ten 9 uren en namiddag ten 2 uren in de vernietigde cloosters, op de lasten en conditiën daer onder uijtgedrukt, door de Centraele Administratie van het Departement op 23 Messidor (11 Julij laest) gesien en goedgekeurt, zal voordgegaen worden door de Commissarissen der Centraele Administratie van het Departement der twee Nethen, en ter presentie van eenen Commissaris van de Municipaliteijt van het Canton, tot het aenveerden der ophoogingen en eijndelijke verkoopinge van alderhande kerk-
en

autaergewaed, als alben, cassuijvels, choorcappen, croonen, boiseeringen, kassen, gestoeltens, bigtstoelen, marmore en houte communiebanken en autaeren, orgels en orgelkassen, predikstoelen, steene en marmore beelden en grafschriften, houte en kopere kandelaeren, houte banken, schilderijen en andere kerkgoederen, brouwerijen, kopere brouwketels, opwindmolens, brandhout, steenen, ijser, lood, etc.

Den 25 Augusti wird deze verkoopinge gedaen in de Abdije van St Bernaerds op de Schelde. Meest alles wird wegens de religieusen ingekogt, uijtgenomen den schoonen marmore autaer in de Choor, omdat hij zoo hoog ging. Deze schoone Abdije onlangs, als op sijne plaetse gemeld, verkogt zijnde, word geheel gedestrueert en de materiaelen alle maendagen aldaer verkogt. (Siet hier boven op 7 Augusti).

Den 26 Augusti wirden in de Abdije vna St Michiels alhier seer vele kerkegoederen als kelken, ciboriën, choorkappen, cassuijvels, schilderijen, banken etc. toebehoorende aen gemelde Abdije van St Bernaerds verkogt.

Namiddag en 's *Maendags 28 Augusti* smorgens wirden aldaer de ornamenten en andere kerkegoederen boven uijtgedrukt aen deze abdije en kerke van St Michiels toebehoorende verkogt, en zijn meest alle voor en wegens de religieusen ingekogt.

De kerke van deze abdije was gister 25 Augusti, voor geseijde religieusen van de koopers derzelve afgehuert voor een jaer om en mits de somme van 100 Louis d'Or of 400 fransche kroon, en mits een half jaer te voren op te seggen; de goddelijke diensten zullen aldaer waerschijnlijk welhaest door de religieusen hernomen worden.

Deze kerke was nog in goeden staet, gelijk de religieusen

die verlaeten hebben, uijtgenomen dat de schoone tombe van Vrouw Isabella de Bourbon, waervan hier vore gesproken is, staende in de choor voor den autaer, die geheel uijtgebroken is, en met het kopere afbeeldsel van dese princesse, boven op dezelve gelegen hebbende, naer het clooster der P.P. Discalsen overgevoert zijn.

Het epitaphium van den geleerden Abraham Ortelius, overleden 4 kal. Julij a^{o} 1598 en in het kruijs deser kerke ontrent den autaer van het H. Sacrament begraven, is ook geheel uijt den muer gebroken en benevens het portrait in steen gehouwen, daer dit mede verciert was, naer het gemeld clooster getransporteert.

Den 28 Augusti na middag werden de goederen in de kerke en abdije van St Salvator, geseijd Peter Pot verkogt, zoo dat alles aen de koopers van diergelijke goederen, tot leege en geringe prijsen gekomen zijn, en dus uijtgebroken, verdestrueert en weggevoerd worden zullen.

De abdije ligt reeds wel half afgebroken en ten gronde geworpen, daer den kooper van dezelve een fabriek van gaet opregten.

Den 29 Augusti smorgens en na middag wirden diergelijke goederen in de kerke en clooster der Minderbroeders alhier verkogt. Het grootste gedeelte en de noodigste voorwerpen als autaeren, gestoelte etc. wird voor en wegens deze Paters ingekogt. Dit clooster is nog onverkogt, eenige gebueren spannen alle moeijte in om de kerke af te hueren, hebbende ten dien eijnde requeste in de Administratie ingedient, daer den uijtslag nog over verwagt word. De religieusen zouden daer seffens de goddelijke diensten hernemen.

Den 30 Augusti smorgens wirden de goederen der kerke

en clooster van de P.P. Capucienen aldaer verkogt, en na middag in de kerk en clooster van de Minimen; in d'eerste wird alles wegens de religieusen ingekogt, maer in het laetste was er niemand van hunnen twegen, waerdoor alles in de handen van opkoopers van diergelijke goederen gevallen is; en dat tot geringe prijsen; jae de drij communiebanken der drij altaeren deser kerke zijn saem voor 12 guldens en de schoone predikstoel voor 9 guldens verkogt, en bijna alles na advenant. Dit clooster is ook nog onverkogt.

Sij hadden voorgenomen nadat de verkoopinge in dit clooster gedaen was, naer dat der Cellebroeders te gaen. Maer dese broeders, dat geensints in het decreet van vernietinge begrepen waren; jae dat sij nergens uijt hunne cloosters gestooten waren als in dit Departement hadden daer tegen geprotesteert, willende in hunne goederen herstelt zijn. Den tijd moet er ons den uijtval van doen zien; en de verkoopinge heeft immers aldaer nog geene plaets gehad.

September

Vrijdag den 1 September 1797 smorgens wirden de ornamenten, kerke en andere goederen in de kerke en clooster der P.P. Beggaerden verkogt. Dezelve zijn meest alle voor de religieusen ingekogt. Deze religieusen hadden hun gestoelte in de choor het welk seer schoon en met vele beelden verciert was, benevens de cieraden van de bigtstoelen en predikstoel en meer andere goederen, vóór het verlaten van het clooster gevlugt.

Den 2 September smorgens wirden diergelijke goederen in de kerke en clooster der P.P. Augustijnen alhier verkogt. Alle dezelve zijn voor en ten behoeve der religieusen ingekogt. Dit clooster, kerke en scholen, immers den geheelen bouw was

voor deze Paters van den kooper van 't zelve afgehuert voor ses jaeren, omme en mits 2000 guldens sjaers in hope van de godsdiensten aldaer wedrom haest te konnen hernemen en de latijnsche scholen te openen.

Den 2 September was alhier wegens de Centraele Administratie: eene provisionele repartitie par canton, van de somme van 1.678.000 Livres, waer op het Departement der twee Nethen, door de weth van 18 Prairial, 5e jaer, voor zijn aendeel in de 240 millioen livres door de 'Contribution Foncière' van 5e jaer geschat was, alsook van degene van 251.700 livres, voor de 15 centimes, of drij additioneele stuijvers voor geseijde 1.678.000 livres etc... aengeplakt, het was van dato 27 Messidor, 5e jaer...

Alle de cantons waeren daer in geschat door de centraele administratie en breeder in den lijste te zien; welke somme dan door de municipaliteijt der gemeijnte moest verdeelt worden. De quote voor deze stad ofte canton van Antwerpen bedraegt 246.190 livres, en voor de 3 additioneele stuijvers per livres, 36.928,10 saemen 283.118,10 livres, voor dese stad en markgraefschap van Antwerpen, dat is te zeggen alle dat binnen de hand of vrijheijd van Antwerpen gelegen is.

Den 4 September smorgens wirden de goederen en klooster van de Carmelieten, Discalsen, Spaensche Theresianen, Capucinerssen, binnen deze stad aldaer publiek verkogt.

Dezelve zijn aldaer meest ten behoeve der religieusen ingekogt.

Het klooster der Discalsen is geschikt voor de aldaer op te regtene centraele school, de schoone kerk zal dienen voor het museum der beste schilderijen in de andere kloosters gevonden, even als het konstig beeld van de H. Rosa uijt de predikheeren kerk, en het koperen afbeeldsel van Isabella de

Bourbon te St Michiels op de tombe in de choor gelegen hebbende, waren aldaer gebragt, om geplaetst te worden.

Het clooster der carmeliterssen Teresianen was door N. De Wachter voor rekening van goede menschen ten behoeve der nonnekens ingekogt, en hetzelve is in seer goeden staet; hetgene der Capucienerssen is nog onverkogt, maer nog in goeden staet.

Daer was wegens de Municipaele Bestiering van Antwerpen bekent gemaekt, dat op Saterdag 9 September op 't stadhuijs, smorgens ten 9 uren publiekelijk aen den meest biedende zullen verpagt worden de stadscomptoiren als aen de Werve, Houtkaije, Accijns comptoiren, Zegelhuijsen, pakking in 't Besaenhuijs, Leguijt, Tapesierspant etc. wooningen in 't Hessenhuijs, Amptmanshuijs op de Vrijdagmarkt, den Volmolen buijten Roode poort, de Pesthuijsen buijten deselve etc. alles op de conditiën als daer voor te lezen.

Ondertusschen zag men alhier wegens de Centraele Bestieringe van het Departement de 21ste verkoopinge van zoo genaemde geestelijke goederen aengeplakt, bestaende:

1. Een huijs met hof etc. gelegen op de Meir alhier nevens den ingang van het clooster der P.P. Lievevrouwe Broeders en aen hetzelve clooster toebehoorende.
2. - Eene hoeve gelegen te Santvliet in het Oud-Noord-Land, bestaende in verscheijdene gebouwen etc. 101 gemeten 351 Roeden maekende omtrent 34 bunderen 51 R. ploeg- en weijland.
3. - Eene dito bestaende in 16 bunder land ook gelegen aldaer.
4. - Eene ditto ook gelegen te Santvliet met huijsinghe etc. en 30 bunder land, alle drij van de Abdije van St Michiels alhier.
5 en 6. - Twee hoeven genaemt Middelsen en de Deurvaert, ook gelegen te Santvliet in de 20ste verkooping hier vore 25 Augusti onder de n^{rs} 2 en 3 gemeld, insgelijks aen gemelde abdije toehoorende.
7. - 13 Bunder Dagwand 21 R. ploegland gelegen tot Lisnoter bij Hoijck.

8. - 9 bunderen 2 dagwand 12 R. ploegland, gelegen in 't midden van den Bosch, genaemt Jonkfrouwen Bosch, te Cathelijne Waver, toebehoorende aen den Hertog van Brabant.
9. - Een speelhof gelegen te Deurne met huijs en hof etc. en ontrent 14 bunder ploeg- en weijland, gelegen onder Deurne en Borsbeek, toebehoorende aen de abdije van St Salvator geseijt Peeter Pots alhier.
Van deze goederen zal den eersten zitdag op 10 September en de eijndelijke toewijzinge den 15 derzelve maend ten 10 ure smorgens ter gewoonlijke plaetse in 't Departement gehouden worden.

Vrijdag den 8 September feestdag van O.L.V. geboorte, smiddags in den agter noen en 's avonds wird er met het geluij en beijaerdspel en ondertusschen op de hoeken der straeten met trompetten, eoor de policie-meesters afgelezen, eenen brief van den minister der binnenlandsche zaeken aen de Centraele Bestieringen der Departementen en aen de Commissarissen van 't uijtvoerend bestier bij dezelve, de dato 18 Fructidor, 5^{e} jaer, waerin onder andere staet:

Dat de republiek gezegepraelt heeft over de koningsgezinde samensweerders.
Dat de voorstaenders des Troons zig mogten trachten te vreken op de Republicanen.
Dat sij verclaeren moeten dat alle aengestelde magten, zoo borgerlijke als van krijgswezen, zullen verantwoordelijk blijven voor alle doodslaegen en verdere ondernemingen, tegens alle hoegenaemde borgeren.
Dat in gevalle de bewerkers van de tegenrevolutie poogen eene valsche wetgeving op te regten, buijten *Parijs,* alwaer de zitplaets van de wetgevende magt verblijft, dat sij hun met allen hun vermogen daertegen stellen moeten, op straffe van wederspannigheijd etc.

Sondag 10 September wird er eene proclamatie van den Commissaris van het Uijtvoerend Directorium, bij de Centraele Administratie van het Departement der Twee Nethen

get. Bruslé de dato 23 Fructidor, 5e jaer (9 September) uijtgecondigt, waerbij zij in afwagting van naerdere bevelen van 't uijtvoerend bestier en na eene korte voorrede verklaert het gene volgt:

1o Alle persoonen tot openbaeren dienst benoempt door de primaire, communaele en electorale vergaederingen zonder onderscheijd, gehouden in dit departement binnen het vijfde jaer, zullen aenstonds hunne bedieningen staeken.

2o Die onder hun, welke d'uijtoeffening der publieke bedieninge zouden voordzetten, zullen op staenden voet aen het crimineel gerecht worden overgelevert agtervolgens den IVen artiekel der wet van 19 Fructidor.

3o Alle administrateurs, regters, en andere bediendens welke in werkzaemheijd waeren op den stond dat de primaire, communaele en electoraele vergaederingen gehouden wirden, zijn aensogt hunne bedieningen aenstonds te hervatten, en de zelve uijt te oeffenen tot dat er door het Uijtvoerend Bestier definitievelijk zal wezen gestatueert.

4o De Commissarissen van het Uijtvoerend Bestier bij de Municipaele Administratiën, zullen aen ieder der Oude Administrateurs ten dien eijnde eene aenzoeking doen toekomen.

5o Mijn amptgenoot bij de civiele en crimineele regtbanken is aensogt van insgelijks een aensoekschrift toe te zenden aen de bedienaers van het regtsplegent order.

6o Het tegenwoordig zal gedrukt, uijtgekondigt en aengeplakt worden in twee talen, in alle gemeijnten van het Departement.
Gedaen tot Antwerpen, den 23 Fructidor vijfde jaer.
geteekent: BRUSLE.

Daerenboven was er nog eene weth van 19 Fructidor, 5e jaer, alhier in de fransche tael uijtgecondigt, en aengeplakt, onder voorwendsels van maetregels van algemeijn welzijn, genomen ten opsigte van de koninglijke saemenzwering, bestaende in ..... artiekels. Daerbij werden vele droeve saeken voorgespelt, onder andere:

Art. 1. - Dat de bewerkingen der primaire, communaele en electorale vergaederingen van verscheijde Departementen onwettig

en van geender weerde verclaert zijn. (Onder deze bevindt zig het Departement der Twee Nethen).
Art. 4. - Dat de persoonen door de primaire, communaele en electoraele vergaederingen, tot publieke bedieningen zonder uijtzondering, gekozen, en die tot het wetgevende lichaem benoemt, in den eersten artiekel aengehaelt, op den stond der uijtcondiging van deze, alle hunne bedieningen staeken zullen.
Art. 5. - Dat het Uijtvoerend Directorium gelast is de openvallende plaetsen in de regtsbanken, ingevolge de voorschreven artiekels te benoemen, alsook die zouden komen open te staen etc.

Bij den 13^{en} art. wirden verscheijden persoonen van den Raed der 500, der ouderlingen en anderen tot een ballingschap verwezen.
Art. 15. - Dat alle persoonen geschreven op den leijste der uijtwijkelingen en niet volkomen uijtgeschrapt zullen gehouden zijn uijt het grondgebied der Republiek te vertrekken etc. en nog eenige volgende artiekels tegens de uijtwijkelingen en hunne bloedverwanten.

Bij den 23sten word de wet van den 7sten Fructidor (24 Augusti) die de gedeporteerde priesters inroept, wederroepen.
Art. 24. - Dat het Directorium in het besit gestelt is van de magt door ondeelbaere en bewegende besluijten, de priesters die de publieke ruste in het inwendig zouden stooren, in ballingschap te zenden.

Art. 25. - Dat de wet van 7 Vendemiaire IVe jaer, op de policie der godsdiensten, in 't vervolg zal uijtgevoerd worden ten opsigte der geestelijken, gemachtigd om op het grondgebied der Republiek te woonen, behoudens dat in plaets van *de verklaeringe* door den VI^{en} art. der geseijde weth voorschreven, zullen gehouden zijn: *den eed van haat tegen het koningdom en regeringsloosheijd, van verbintenis, en getrouwigheid aen de Republiek en aen de Constitutie van het jaer III te doen.*
Art. 33. - Dat eenen gewoonlijke, besonderen oft hoogen juré, geene plaets zal mogen bedienen, vóór den eed van haet aen het koningdom, aen de regeeringsloosheijd, getrouwigheijd en aengekleeftheijd aen de Republiek en aen de Constitutie van 't jaer III gedaen te hebben.

Den 34sten art. is ten opsigte der koninglijke familie van Bourbon, behelsende dat de decreeten welke de uijtjaegingen van die

familie, daer onder begrepen de wed[e] van Ph. Jos. Duc d'Orléans en d'aenslaeging hunner goederen beveelt, uijtgewerkt zal worden, etc.

en voorts nog eenige artiekels tot 40 toe.

Deze bragt eene groote vreese in alle welpeijsende menschen, maer besonderlijk onder onse geestelijke en onder sommige van deze stad, die eenigsints gerust geweest hadden, en intusschen wederom gekomen en niet geheel uijt den lijste geschrapt waren, eenige uijt dit getal begaven zich uijt vreese wedrom elders; jae men sag seer veele fransche familiën en geestelijke persoonen welke reeds weder gekeert in hun vaderland of op weg waren, met haest en wederom terug komen om op het vremd grondgebied in Holland of Duijtsland een schuijlplaetse te zoeken, om alsoo van de vervolgingen en straffen tegen hun vastgestelt bevrijd te zijn.

Den 11 September hebben de oude administrateurs hunne bedieninge wedrom hernomen. De Municipaele Bestieringe is daer naer door de Centraele Administratie in bediening gestelt.

Bijna alle de oude waeren niet gecompareert, het was enkelijk den President en Hendrik Van der Meij die gevolgt zijn; tot vervulling der openstaende plaetsen is na eenige dagen voorzien, zoodat deze bestieringe alsnu bestaat uijt volgende persoonen, alle uijtgenomen eenen, vremdelingen, te weten:

President:

Jaq. Reynaud. Desen is daer na wedrom juge de Paix geworden.

Municipaele beheerders:

Hendrik van der Meij, eenen hollander van onze religie niet, die nog gedient heeft.

..... Guedon. Desen is in plaets van Reynaud president geworden.

Etienne Arbaltier.
H. Richard.
..... Roché, stierf op 3 October van de wonden op 27 deser in de cathedraele bekomen, in zijne plaetse is eenige dagen daer na aengestelt M. Michaul, ook al eenen vreemdeling.
Cornelis Masschu, is secretaris generael gebleven.

Deze nieuwe regeerders hebben aenstonds eene proclamatie aen de borgers doen aenplakken; sij predikten de vrijheijd en schimpten op de geestelijke, jae vol koeligheden te verdrietig om meer van te zeggen, dog klaer genoeg om hunne maniere van peijse te kennen.

Ondertusschen zag men de 22ste verkoopinge van geestelijke goeden alhier aengeplakt, bestaende:

1° In eene seer groote en schoone huijsinge met poorte, kamers, zolder, kelder, opene plaetse, stallingen, hof etc. gestaen en gelegen op de Meir alhier, nevens het clooster der Paters Miniemen en aen dit clooster toebehoorende.
2° Twee watermolens, eenen om graen en eene om schors te maelen met huijsing etc. gelegen tot Hemixem, toebehoorende aen de abdije van St Bernards.
3° Eenen windmeulen om graen te maelen met schuere en hof en 4 bunder ploegland omset met struijkboomen en hagen, gelegen tot Brandersijpe, canton van Ste Cathelijne Waver.
4° Eene hoeve gelegen tot Groot Meyle onder het zelve canton, bestaende in verscheijde gebouwen etc. en 11 bunder 2 dagwand ploeg- en weijland. Beijde deze koopen toebehoorende aen den Hertog van Brabant.
5° Eene hoeve gelegen tot Putte bestaende in 21 bunder 252 roeden ploegland, toebehoorende aen de Norbertinen tot Herenthals.
6° Eene hoeve genaemt ‘De hoeve ter kruijen’ bestaende in verscheijde gebouwen met eene brouwerije en 19 bunderen 3 dagwanden ploeg- en weijland en bosch, gelegen tot Duffel.

7° Eene ditto genaemt de Hoeve ter Bunte gelegen tot Duffel bestaende in verscheijde gebouwen en 11 bunder 2 dagwand ploeg- en weijland, beijde toebehoorende aen het order van Malta.

Van deze verkoopinge zal den eersten zitdag op 15 September en de finaele verkoopinge den 20sten deser maend te 10 uren smorgens in 't departement gehouden worden.

Den Woensdag 20 September na middag wird er door de policiemeesters onder het geschal der stadstrompetten en met eene gewapende wagt beschermt zijnde, aen de Cathedraele, collegiaele, parochiaele en andere kerken dezer stad uijtgecondigt de fransche weth van den 7sten Vendemiaire 4e jaer *op de oeffening en uijtwendige policie der godsdiensten.* Dit geschiede bij gevolg van een besluijt van het Uijtvoerend Directoire van 14 Fructidor (31 October) en waer in stond, dat de artikels der weth van 7 Vendemiaire 4e jaer, welke in zijn besluijt van 7 Pluviôse laest (27 Januari) niet begrepen zijn (ziet hier vore 27 April) zullen uijtgecondigt en uijtgevoerd worden in de vereenigde Departementen, en dat ten dien eijnde de geheele weth zal gedrukt worden en aen de voorschreven Departementen gesonden. Dezelve te lang zijnde om hier te melden, zal er het besonderste hier van schrijven. Van den 3en titel, art. 5 en 6 is hier vore op 27 April gesproken.

Den 4en titel 1ste verdeeling, raekt de onkosten van den godsdienst. De 2e verdeelinge segt: dat er geene besondere teekens van eenen godsdienst op eenige plaetsen mogen geplaetst worden, dat sij aen het gesigt der borgers vertoont staen; ten zij in de plaetsen bestemt tot oeffening van denzelven godsdienst, ofte in 't binnenste der particuliere huijsen. Dat deze teekenen van alle andere plaetsen door de Municipaliteijt of door de Municipael adjoint zullen weggedaen worden, etc.

's Nachts wird er nog eene waerschouwinge wegens den commissaris der uijtvoerende magt S.P. Dargonne aen onse

pastors etc. gedaen, van geene godsdiensten meer te oeffenen sonder de voorschreven eed gedaen te hebben; eenen eed die zekerlijk niet zal gedaen worden.

Den 21 September 1797 wirden er ingevolge dit verbod en uijt vreese der straffen en vervolgingen geene missen ofte eenige godsdienst in de Cathedraele nogte in eenige andere kerken deser stad gedaen. De canoniken kwamen op de choor niet, nogtans wird dezelve smorgens op de gewoonlijke ure geluijd. Het was niet als in Ste Elisabethgasthuijs en in de capelle van St Eloy op de Peerdemerkt, dat er in het vroeg nog eenige missen gedaen zijn.

Men sag de priesters ook dien dag niet als in wereldlijke kleederen ter straeten komen. Met een woord het was niet als vervolgingen en rampen dat men te verwagten heeft tot aldergrootste droefheijd van alle goede catholike.

Behalve dit wirden aen vele van onze ingezetenen contraint brieven thuijs gedraegen door de huijssiers van den Tribunael Civiel ten versoeke van den Commissaris du pouvoir exécutif près de l'administration centrale, waerbij sij gedwongen wirden hunne aendeelen in de gedwonge leeninge binnen de 24 uren te komen betalen bij den ontfanger Van Roie in de Keizerstraet, op pene dat hunne meubelen in beslag genomen en verkogt zullen worden, jae bovendien wirden onze ingesetenen nog altijd met logementen der soldaeten geplaegt, en dit tegenwoordig met meer voor 2 of 5 dagen, maer selfs voor 20 dagen en dan 2 mannen te moeten houden; mannen om soo te zeggen sonder eten, die men dikwils verpligt is al te geven dat se vragen om de moeijlijkheden en baldadigheijd te voorkomen.

Vrijdag den 22 wird alhier de feest der stichting van de Franse Republiek geviert. De Centraele en Municipaele

Bestieringen, Tribunaele en andere Fransche bedienden en officiaelen, militaire etc. gingen in pragt van het stadhuijs, langs de Oude Kordermerkt, Schoenmerkt voorbij het Bisdom, Meirebrug, Cathelijnevest en Cattevest, naer de Jesuitenkerk, die heden de eerste reijse voor hunnen zoogenaemden Tempel der weth gebruijkt wird alwaer de president der Municipaele Bestieringe J^{r} Reynaud op den predikstoel eene redevoeringe op de feeste uijtgesproken heeft etc. Desen dag was beschouwd den eersten dag van hun jaer. Schrijvende den 1sten Vendemiaire 6^{e} jaer der Fransche Republiek etc.

Dit was nu de derde H. Plaets die voor hunnen Tempel gebruijkt wird, en het is ondertusschen te hopen dat se deze schoone kerke zoo baldadig niet schenden zullen als sij met degene van de L. Vrouwe Broeders gedaen hebben.

Den 23 September wirden er wegens de Municipaliteijt brieven aen sommige van onse besonderste inwoonders thuijs gesonden, waerbij sij gerequireert wirden eene kamer voorzien van schouwe en keukengerief voor 10 soldaeten geduerende 10 à 15 dagen te geven om aldaer te komen koken en eten.

Tenzelven dage smorgens om 10 uren wird er eene misse in de Cathedraele kerke in de capelle van de H. Barbara in den omgang aldaer gelesen, door eenen vremden priester die onlangs den afgeeijschte declaratie gedaen had, men seijde dat het den Prior der Abdije van Dieleghem van 't order van Premonstreijt, bij Brussel, was, seffens was er eene soldaetewagt mede in de kerk gekomen, maer vernemende dat hij de declaratie gedaen hadde, hebben hem laeten gaen; dog wird welhaest op 't stadhuijs ontboden om den eed te doen, hetwelk hij geweijgert heeft.

Namiddag wird door de policiemeesters aen de borgers gewaerschouwt van de beelden van Onzen Heere, van O.L. Vrouwe en andere beelden der heijligen op de hoeken der straeten, aen ruijen, op pompen, in de voorgevels van kerken, huijsen en aen publieke gebouwen staende, seffens af te doen of dat dezelve daer afgeworpen zullen worden. Vele inwoonders om dezelve door deze beeldstormers en vervolgens der religie niet te laten schenden en onteeren, hebben dezelve met alle voorzichtigheijd selfs laeten afdoen en binnen hunne huijsen geplaetst. Jae behalvens de gemelde beelden moesten de kruijsen van de torens en kerken weggedaen worden; omdat er geene teekens van onze H. Religie zouden blijven, en hoort wat er ondertusschen al ongestraft door de soldaeten gedaen wird, dese trokken de gouden kruijsen aen de buijtenlieden gister ter merkt komende af op voorwendsel dat dit teekens der religie waren.

Sondag den 24 September wirden er geene missen, nogte eenige godtsdiensten in onze kerken gedaen. Dezelve waeren nogtans vol volk die aldaer bidden en den Roosenkrans leezen kwamen, andere, jae ik mag zeggen met duijzende menschen gingen naer de omliggende dorpen, namentlijk Deurne, Berchem etc., daer de oeffeninge van onsen ouden Roomsch-Catholicken godsdienst nog toegelaeten was, de misse hooren. ik zelfs ging naer Deurne daer ik de hoogmisse welk door den Eerw^{e} Here Henricus J. Seerwart, Liranus, Can. Pram. Abb. S^{ti} Mich. Antw., pastor van die parochie, broeder van den here Pleb. der Cathedrael alhier, Zuijd-q., gesongen wird, gehoort heb. Na middag waren onze kerken wedrom al even vol, dan wird aldaer het lof op 't Oxael door de musikanten gesongen en gespeelt, en daer naer door het volk den Roosenkrans met luijder stemme gelesen. Het was eene beweeglijke vertooninge en men sag er groote devotie.

Maendag den 25 September zag men ten allen kanten niet als beelden Christi, van O.L. Vrouwe en van andere heijligen, van de hoeken der straeten, aen huijsen, kerken, stadsgebouwen en aen de ruijen afbreken. Jae de stellingen waeren reeds gestelt om het schoon metaele kruijs, dat pronkstuk van Antwerpen, van de Meir weg te doen. Daer en boven wird het schoon beeld van de H. Moeder Godts, patronesse deser stad, boven in den voorgevel van 't stadhuijs staende, in stukken afgelaeten, en aldus gingen die verwoestingen voordst tot dat alle teekens van onze H. Roomsch-Catholieke religie, tot dat alle de beelden van O.L.H., van Zijne H. Moeder en andere heyligen uijt het gesigt van onse tegenwoordige overheijd geweert waeren. Het was als eene andere beeldstormerije van 1566 te zijn.

Het schoon kruijs op den boog van de Meir ter plaetse dat men het in de Huijdevetterstraet zien kan. Dit schoon metaele kruijs en Christi beeld geheel vergult, en met den steenen voet hoog 33 voeten, is ten jaere 1635 door Joannes Corthals te Mechelen gegoten, en alsdan onder het Consulaet van Heer Robertus Fucher en Joannes Roose, borgermeesters deser stad aldaer gestelt. Ten jaere 1580 was het kruijs op de Meirebrug staende, hetwelk van ijzer was, door de ketters en beeldstormers verwoest geweest, maer naer dat de stad wedrom onder de gehoorzaemheijd van haeren wettigen heerscher den koning Philippus gekomen was, wird het aldaer a^{o} 1593 herstelt. (Siet voorts wat ik er op 1 September 1789 van geschreven heb. Men siet dit kruijs bij Le Roy Not. March. pag. 75, in print, daer en boven gaet er nog eene kleijne van uijt, hier in gevoegt)[(1)].

Het gemeld beeld van de H. Moeder Godts, ter hoogte van

(1) Schrijver heeft een afbeeldsel van het kruis bij het handschrift gevoegd.

14 voeten, bekostigt door de sodaliteijt van de P.P. Jesuieten, is ten jaere 1586 in de maend April door den iever en zorge van P. Franciscus Costerus, priester van de societeijt, dien grooten liefhebber van de H. Maegd, solennelijk uijt de kerk van de Jesuieten naer 't stadhuijs gebragt, en als patronesse deser stad in den voorgevel van het stadhuijs gestelt in de plaetse van het beeld van den Reuse ofte Brabo, die alsdan op de werfpoorte geset, en aldaer alnog te zien is[1].

Dezen Brabo was aldaer in de troubele tijden in de plaets van Maria dat van ouds in dien gevel als patroonesse deser stad gestaen hadde, geset geweest. Ziet voords hier van breeder Aug. Wichmans, Brab. Mariana, pag. 348 en Seq. eerste eeuw van de Societeijt pag. 568 en J.C. Dierxsens, Antv. Chr. nascens en Tom. 6, pag. 203 en 210 en andere.

VERSCHEIJDE INSCRIPTIEN BINNEN ANTWERPEN TE ZIEN.

Boven de poort van het seminarie op de Schoenmerkt, welkers voorgevel ten jaere 1776 geheel nieuw herbouwt is, wezende te vorens eene ouden bouw, leest men met gulde letters:
Seminarium
Episcopatus
Antverpiensis 1605
Renovatum 1776.

Het kruijs op het kerkhof der Cathedraele van blauwen arduijnsteen gemaekt en het Christi beeld van witte steen door Van Baurscheit, ten jaere 1738 opgeregt, op den voet van het zelve staet:
eXstrUCtUM
VIVIs
et DefUnCtIs.

(1) 28 Februarij 1586 is het beeld van O.L. Vrouw in 't stadhuijs deser stad gestelt en op 7 April daer nae met kroone en scepter verciert, in presentie van het Magistraet staende de gilden in de wapens op de merkt (in sekere geschreven cronijk van Antwerpen).

Den Ecce Homo op de Mechelsche plijn tegen het kerkhof van St Joris gestelt op den hoek van 't Spinnekopstraetje door de gebueren en gemaeckt door Waumans ten jaere 1751, seer fraeij in eene blomme in een arduijnen niche en met voor dese cieraeden, door de gebueren bekostigt, onder staet:

fIDeLes
eCCe
hoMo.

Het beeld van H. Joannes Nepomucenus op de Suijkerruije gemaekt door N. Pompe en bekostigt door de gebueren ten jaere 1768, zijnde aldaer gestelt tegens de ruije tegens over de Peeter Potstraet op eene verheven arduijnen pedestal op 7 Augusti van 't zelve jaer, en waervoor savonds ligt gebrant wordt, daer onder staet:

nepoMUCenUs
spLenDor
VICInIS.

In de Schrijnwerkersstraet op het kruijsaltaer tegens de ruije ten jaere 1710 door den eijver der gebueren opgeregt staet:

I. eCCe penDet
MortUUS.
II. VICInI
ChrIsto
DoMIno.
III. Door
gebUerLIIke
LiefDe
Is Dit
opgereCht.

In de Sakstraet onder het kruijs en het Christi beeld aldaer tegens de Borgtgragt ten jaere 1741 gestelt van steen, gemaekt door den beeldhouwer C. Van Dael en verschillende door de gebueren en andere weldoeners bekostigt, staet, te weten onder het kruijs:

Effigiem Christi dum transis pronus honora
JesU 1741
CrUX
MunDo
Laeta
LUX
Sed non Effigiem sed quem Designat adora

Het beeld van de H. Maria is ten jaere 1758 en hetgeene van den H. Joannes is a^{o} 1761 gemaekt en weerzijds het gemeld kruijs gesteld, zijn benevens de engelen en ciraeden seer schoon gemaekt door den voorse beeldhouwer C. Van Dael.

Onder het beeld van den H. Joannes Nepomucenus opgeregt en gestelt op de pompe te midden der Pottemerkt bij de Minderbroeders over de Minderbroederstraet a^{o} 1777 staet:

't beeld
en
't LICht
Wort
Door
WeI
Doen
Ders
Ver
right.

Op den voet van het huijs in de Korte Nieuwstraet staet tegens de ruije gestelt door de gebueren bekostigt in 1736 aldaer gestelt op den voet van blauwen steen staet:

a VobIs
VICInIs
aMabItUr
CrUX.

Onder het beeld van O.L. Vr. op den hoek van den grooten Gordaert en de Wolstraet staet:[(1)]

Spieghel Der 1675
reChtVeerDIgheYt
heLpt UWe
DIenaers.

(1) Van de Chynsen op dit hoekhuijs hier te melden.

In de Wolstraet onder het Maria Beeld op den hoek van de .....
ILLUXIt
MUnDo 1744
eXUrgIte CIVes.
Onder het Vleeschhuijs boven den Deurgang onder het Lieve Vrouwe beeld, langs de Borgtgracht.
onse LIeVe VrouWe Van
bYstanDt In De artbeVInghe
Is hIer opgereCht Den
18 September 1692.
Dit beeld was ten jaere 1790 vernieuwt en met verscheijde geschilderde cieraden verciert.
MarIa
aenzIet Den
opreChtten 1775
IVer en VLYt
Van aLLen 't
gebUert.
MoeDer Van 1710
goet sUCCes.
DeUs ConserVet 1771
habItaCULUM.
Op de Melkmerkt op de pomp onder het Boerinneken staet met gulde letters:
Lang LeVe bLY Van zIn
ons LYn De MeLkboerIn.
1766 als den ..... omgang ging.
Op den voorgevel van het huijs ofte Camer van de Lakenbereijders op de Groote Merkt alhier, werd gelesen:
Hasce aedes veterem libram nuncupatas
IIII Octobr. an. MDXLI incendio
consumptas, pannorum juratores a fundamentis instaurari curarunt.

Boven den boog der poort, van het Maegdenhuijs:
Beatus qui intelligit super egenum et pauperem.
In die mala liberabit eum Dominus. Ps. XL.
Op den gevel onder de eerste stagie:
Egenos vagosq, induc in domum tuam et carnem
tuam ne dispexeris tunc erumpes quasi mane
lumen tuum, et sanitas tua citius orietur.
Isa: LVIII, cap.
Onder een bas-relief:
Tot eerlick onderhoudt van meijskens kleene die naemaels duer armoede
mochten sneven heeft een godfruchtig man in liefde alleene dit godshuijs
wel begaeft en bestuert in 't leven Dese goede man is uit dit leven
gescheijden den XIV November MDLXII, hij heeft geleeft LJVVIII jaren,
ende was genaemt Jan Van der Meere coopman alhier.

Den 26 September zag men nog altijd beelden afbreken en onder dese was het schoon kruijs en voet van blauwen arduijn te midden van het kerkhof der Cathedraele staende, en aldaer ten jaere 1738 opgeregt, het Christi beeld gemaekt door van Baurscheid, als ons het jaerschrift op den voet van 't zelve te lesen, te kennen geeft en luijdende aldus:

eXtrUCtUM
VIVIs
et DefUnCtIs.

Voor hetzelve kruijs ligt sijne Doorl. Hoogw. F. Carolus d'Espinosa, Bisschop deser stad, begraeven, op welkers grafsteen het volgende te lezen is:

Fr. Carolus D'espinosa
ex ordine Capucinorum ep. Tricolensis
suffraganeus emt^{mi} Cardinalis de Alsacia

archi-episcopi Mechliniensis
demum episcopus Antverpiensis
hic iaceo
ultimum judicii diem expectans.
Sors mea quae te latet, lector,
mihi modo nota est.
Aut benignissimum redemptorem,
aut oequissimum judicem experior.
Hic sta
et enixo voto meo annue
tu hunc et illum ex nunc
in oeternum lauda.
Idem enim deus est, sanctus et justus
in omnibus operibus suis,
ora pro me ut oeterne,
R.I.P. obiit 31 julii anno 1742.

Omtrent dese plaetse is ook begraeven den Seer Eerw. en Ed^{len} Heere Franciscus Engelgrave Choordeken der Cathedraele, overleden den 16 September 1784, aetatis 90. (Siet op dien dag).

Insgelijks wird het schoon Marien beeld aan de pompe op de Vischmerkt staende, afgedaen.

Dese pompe, geheel van blauwen arduijnsteen, seer konstig gemaekt, en met vele schoone zoo ijsere als steene ciraeden verciert, wordende langs drij kanten gepompt en overvloedig water gevende, is aldaer opgeregt ten jaere 1693, waerop alsdan een konstig beeld van de H. Moeder Gods gestelt is: hetwelke benevens de pompe en geheel de Vismerkt alsdan in print uijtgegeven, en daervan een afdruksel hier bijgevoegd is. Ten jaere 1713 werd het voorschreven beeld vernieuwt en op eene andere wijse gemaekt en op gemelde pompe gestelt

zijnde, is den 23 Junij van hetzelve jaer door den Seer Eerw^{e} Heere Henricus Verspecht S.J. Pastor van de Borgt kerke geweijd, waerover daer ontrent alsdan zeer geviert en veele vreugden bedreven zijn.

Behalvens de bovengemelde moest den schoonen berg van Calvarien op het kerkhof nevens en aen de zuijdzijde van St Joriskerk gelegen, ook afgebroken worden; hetwelk door die van het Broederschap van 't H. Kruijs in geseijde kerke gedaen wird om de schoone steenen beelden te bewaeren en dezen als de vervolgingen ophouden, aldaer wedrom te stellen.

In 't midden van dezen berg ziet men Onzen Heere aen het kruijs hangende; wederzijds ziet men verscheijde beelden van propheten etc. alle van steen door de beeldhouwers Dheur en ..... gemaekt, en is rondom seer fraaij met lindeboomen beplant.

Dezen berg is ten jaere 1695 door het geseijd Broederschap opgeregt en geweijd door Joannes Ferd. Bisschop van Antwerpen.

Het kruijs op de Faconsplijn ten jaere 1790 herstelt wird ook afgedaen (ziet wat er op 17 October van dit jaer van staet).

Woensdag den 27 September wird alhier van stadswegen, naementlijk aen de kerke en capellen aengeplakt het volgende:

> ‘Extract uijt de register van deliberatien der Municipaele Commissie van het Canton van Antwerpen, Hoofdplaets van 't Departement der twee Nethen.
>
> *Zitting van den 4 Vendemiaire 6e jaer der Fransche Republiek een en onverdeelbaer. Tegenwoordigde borgers: Reynaud, President, Arbaltier, Guedon, Roché, Deelen en Richard, Municipaele Commissarissen, Dargonne, Commissaris van 't Uijtvoerende*

Bestier, en Masschin, Secretaris Generael, waerbij na eene preambule besloten word aldus:
1. - De zegels zullen gestelt worden, door die het behoort, op alle de kerken, tempels, bezondere capellen, en andere gedenkteekens, voortijds toegeheijligt aen de Godsdienstviering.
2. - De geseijde plaetsen zullen gesloten blijven tot dat den keus en de aenzoekingen om er de opening en het gebruijk van te bekomen, gedaen zijn, volgens de formaliteijt gewilt door den 17 artiekel van gesijde wet, waervan den inhoud volgt:
De verkozene plaets voor de oeffening van eenen Godsdienst, zal aen den Adjoint-Municipael, in de gemeijntens onder de vijfduijsent zielen en in de andere aen de Municipaele Bestieringe van het canton of arrondissement, aengewezen en bekent gemaekt worden. Deze verklaering, zal op den gewoonlijken register van de Municipaliteijt of gemeijnte nageschreven worden en copije zal er van gezonden worden naer de greffie van de Correctionele Policie van het canton.
Het is aen alle bedienaeren van Godsdienst en alle andere persoonen verboden van de gesijde plaets te gebruijken, vóór aen deze formaliteijt voldaen te hebben.
3. - Het tegenwoordig zal gedrukt en aengeplakt worden in de twee taelen opdat niemand zig van onwetendheijd zoude konnen bedienen.
4. - Copije van het tegenwoordige zal gezonden worden aen de Centraele Bestiering van het Departement.

Ingevolge dit, begaven zig de Municipaele Commissarissen dezen namiddag naer de Cathedraele kerke, in de zelve komende, daer zeer veel volk vergaedert was en den Rosenkrans leesden, daer was ook seer veel volk bezig met de cieraeden uijt de kerke te vlugten, daer tegens den Commissaris Municipael Roché zig stellen wilde, hetwelk eene tumulte scheen te veroorzaeken, sij liepen naer hem, en hij vlugte in de capelle van het H. Sacrament, het was aldaer, maer men weet niet hoe, dat hij eenen of twee hamerslagen op den kop heeft gekregen, dat hij over dood ter aerde viel, en in sijn bloed swemmende van daer weggedraegen is. Seffens wird er eene

soldaete wagt geordonneert tot hunne bescherminge, en nadat deze kerke gesloten was, zijn de commissarissen naer de andere parochiën gegaen, vergeselt met eene sterke soldaete wagt, met slaende trommel vooruijt, en hebben de zelve gesloten, de sleutels afgevraegt en met hun genomen. Savonds vergaederde het garnizoen op de Meir, daer wirden den geheelen nagt patrouillen gemaekt en de straeten beset.

Daer was ondertusschen op de gewoonlijke plaetsen de 23ste verkoopinge van geestelijke goederen aengeplakt, bestaende in 8 koopen, als:

1. - Twee huijsen nevens elkander gelegen te Mechelen in de O.L. Vr. straete, het eene de refugie van Grimbergen, benevens het tweede aen gesijde abdije toebehoorende. Deze hadden nog eens te koop geveijlt geweest.
2. - Eene hoeve genaemt Noterlaerhoek, gelegen tot Hemixem bestaende in verscheijde gebouwen in goeden staet, pottagie hof en omtrent 13 bunder 126 R. plaeg- en weijland, toebehoorende aen de abdije van St Bernards.
3. - Eene hoeve gelegen te Santvliet bestaende in verscheijde gebouwen, pottagiehof etc. en 95 gemeten 193 R. land, toebehoorende aen de abdije van St Michiels alhier.
4. - 6 Bunderen 550 R. landweijden gelegen te Waelhem, toebehoorende aen de abdije van Roosendael aldaer.
5. - Eene hoeve gelegen in 't gehugt Hollebroeck te Ste Cathelijne Waver, met 13 Bunder 150 R. ploegland.
6. - 17 Bunderen 2 dagwand ploegland gelegen bij het Jonffen Bosch te Ste Cathelijne Waver.
7. - Eene hoeve gelegen bij Lier onder Ste Cathelijne Waver voorse bestaende in verscheijde gebouwen en 11 Bunder 114 R. ploegland, deze drij laatste koopen behooren toe aen de domeijnen van den Hertog van Brabant.
8. - Een huijs gestaen tot Antwerpen in de Cloosterstraet bewoond door den Hr Bordincx, a f. 193. - sjaers, en behoort toe aen de abdije van St Michiels alhier.

Van alle deze koopen was den eersten zitdag gestelt op

28 September en de eijndelijke toewijzinge op 3 October aenstaende, elke reijse te 10 uren smorgens ter gewoonlijke plaetse in het Bisdom alhier.

Den 28 September gingen de Commissarissen van policie vergezelt met eene soldaete wagt, met slaende trommel, voords de kerken en capellen binnen deze stad sluijten, en het was naementlijk in 't Gasthuijs, bij de Swerte Susters, Beggijnhof, bij de Nonnekens van O.L. Vr. Presentatie van Oostmal, op de Ossenmerkt, Grauwe-Zusters, Ursulinnen en sommige capellen, als van St Eloy, op de Peerdemerkt, Knegtienhuijs aldaer etc. alomme de sleutels vragen. De P.P. Predikheeren alhier hadden ondertusschen hunne kerke toegedaen, om alle moeijlijkheden te voorkomen.

Den 29 September vervolgden sij nog in verscheijde capellen der Godshuijsen en godvrugtige fondatiën binnen deze stad. Namiddag gingen sij op de zelve wijse de capelle van St Job op Dambrugge buijten de Roode Poort, de parochiale kerke van den H. Willebrords en degene van St Laureys in de Markgraeve Leije, de kerk van Ste Catharina op het Kiel alle binnen het Canton van Antwerpen gelegen, sluijten.

Te Merxem, Deurne, Berchem. Wilrijck, Hoboken, Eeckeren, Austruweel(1) en op andere dorpen ontrent deze stad gelegen wirden de Goddelijke Diensten op de gewoonlijke maniere nog altijd voordsgeset, alwaer daglijks onze inwoonders zig in groot getal naer toe begaeven, om de missen en loven te hooren, te biegten en hun devotie te houden; jae daer gingen er uijt de stad trouwen naer de digste dorpen en

(1) Nota van den schrijver: van de bouwinge der kerken van Austruweel hier iets te noteren.

hunne kinderen laeten doopen. Sedert de sluijtinge onser kerken hoorde men geene klokken meer; jae horlogiën konden niet opgewonden worden alsoo de kerken toe wezen, het was 't O.L. Vr. alleen dat men de ure volgens gewoonte hoorde spelen en slaen.

Ondertusschen waren er vele goederen, ornamenten, schilderijen en andere ciraeden uijt de kerken en capellen dezer stad bij voorzorg gevlugt en bij goede menschen in bewaernisse gestelt, maer dit tot kennisse van de Municipaliteijt gekomen sijnde, hebben sij het volgende besluijt in dato 27 deser daer op gemaekt alomme doen aenplakken. Na eene korte voorreden:

1. - De borgers dewelke uijt de kerken of andere plaetsen deser stad, aen den Godsdienst toegeijgent, eenige meubelen ofte effecten tot het gemeijn gebruijk zouden weggenomen hebben, zullen voor de rechtbanken aengeklaegt en als dieven en roovers vervolgt worden.
2. - Alle die een of meerdere van deze voorwerpen zal verborgen hebben ende binnen de 24 uren aen den Commissaris van policie in hunne sectie geene verclaeringe zullen gedaen hebben van de weggenomen voorwerpen, ende wat redens hun hier hebben toe aengemoedigt, zullen met dezelve gestrengheijd vervolgt worden.
3. - De Municipaele Commissie maekt verantwoordelijk van deze gedaene misdaeden, alle degene die tot nu toe de tempels en hunne effecten bewaerd hebben.
4. - De commissarissen van policie zullen met de militaire magt hun terstont begeven naer die plaetsen om de weggenomen voorwerpen op te houden, alsmede de pligtige en de roovers die op het fijt zullen bevonden zijn.
5. - Allen bezitters van de sleutels der tempels ende andere plaetsen toegeschikt aen den godsdienst, zullen van stonden aen verpligt zijn dezelve sleutels aen de commissarissen van policie of aen de Municipaele Commissie te behandigen.

Gedaen in de zittinge van 6 Vendemiaire 6e jaer, tegenwoordig

de borgers: Reijnand, President, Arbaltier, Roché, Deelen, Richard, Municipaele Commissarissen; Dargonne, Commissaris van 't Uijtvoerend Bestier, en Masschu, Secretaris Generael, etc.

October

Den 2 October 1797 was alhier wegens de Municipaliteijt aengeplakt het volgende besluijt, te weten:

1. - Dat te beginnen van den 15^{en} dezer maend (6 December) de verklaeringen der geboortens zullen gedaen worden, direct voor den commissaris van policie in die sectie ofte quartier in dewelke de geboortens gebeurt zijn.
2. - De Commissarissen van policie zullen zig nauwkeuriglijk moeten gedraegen aen de schikkingen van voorschreven artiekel.
3. - Om alle pretex van onwetendheijd der kwaedwilligen te vermeijden, dat de wooningen van hunne respectieve Commissarissen van policie hun onbekent zijn, zal er onder dit tegenwoordig gedrukt zijn, de naemen en voornaemen der policiemeesters van dit canton, hunne wooningen ende sectie dewelke hun besonderlijk aenbevolen is.
4. - Bij faute van den commissaris van policie in eene sectie zal men de verklaeringe moeten doen aen den Commissaris van de naest bijgelegen sectie.
5. - Deze bovenstaende artiekelen zullen in de twee taelen gedrukt, uijtgekondigt en aengeplakt worden.

   Gedaen in de zittinge van den 3^{en} Vendemiaire, sesde jaer, tegenwoordig de borgers Reynaerd, President, Gueden, Arbaltier Van den Meij, Richard, Roché en Deelen, Municipaele Commissarissen, Dargonne, Commissaris va n't Uijtvoerend Bestier en Masschu, Secretaris Generael.

Dan volgden er een extract van de wet van 20 September 1792 en daer na volgden de naemen en wooningen der Commissarissen van policie:

1ste sectie: A. Auwers, Cathelijnevest, N° 11.

2^{e} sectie: Jos. Somers, Hoorestraet, N° 9.

3^{e} sectie: Jean de Jonge, Oude Kooremerkt, N° 23.

4e sectie: Egid van Strijdonck, Rogier, No 34.
5e sectie: M.G. Waeffelaers, op St Willibrords, No 66.
Commissaris adjoint: J. Potteau, Lange Keijestraat, No 3.
Commissaris adjoint: Jean L. Reynaud, Israelietstraet, No 7.

Den 3 October 1797 smorgens wird in den Grooten Eekhof in de Cloosterstraet alhier in contante betaelinge verkogt, eene groote partije ijser, raders en rondels van torenhorlogien, banden van rijwielen, kettingen, oude buijsen van stoven, ijsere deuren, ton ijser, alsmede eene groote dregga, voords eeen partije lood, nieuwe affuijten van canons van verscheijde grootte beslaegen en onbeslaegen, wielen van canons, affuijten onbeslaegen en beslaegen met banden van 6 ½ duim breed in sweedsijser, poêrkisten, een duijtrijtuig op 4 wielen, alsook eene partije van 1000 loopen van fusieken van alder beste Spaens ijser. Sij hadden al wat sij hadden konnen vinden bij een versaemeld, en men segt dat er van deze verkoopinge wel 4000 guldens zoude gemaekt zijn en dat sij dit onder elkander zouden gepaert hebben, sonder dat se iemand van de stad schulden betaelen willen. Zulke eerlijke lieden zijn er tegenwoordig aen de regeering.

Den zelven dag 3 October 1797 is de Municipaele Commissaris Roché van sijne wonden, in de Cathedraele kerke op 27 September laest bekomen, overleden en den volgenden dag smorgens is dit lijk naer 't stadhuijs gebrogt en van daer in eene koetse vergezelt door de Municipaele Bestierders of Commissarissen en veele andere van dien aenhang, voorop en rondom gingen fransche soldaeten; op de kist welke met blauwlaken met roode boorden, overdekt was, lag sijn drijkleurigen sluijer, sij gongen aldus naer den Tempel der Wet (Jesuitenkerk) alwaer eene redenvoeringe gedaen en gesongen wird.

Dan reden sij naer het buijtenkerkhof op het Kiel alwaer hij begraeven is.

Den 5 October 1797 ter opening der zitting van de speciale school der heelkunde op de zael boven dezer stadswage, heeft L.D. Le Roij, Licent. in de Med., gesworen stadsdoctor, professor aldaer en assesseur van het collegium medicum, eene redevoering gedaen, naer welke prijsen volgens gewoonte aen de prijs-koopers der verscheijde classen uijtgedeijlt zijn.

Sanderdags 6 October om 3 uren na middag heeft den voors. professor de eerste openbaere zitting van het *Antwerps genoodschap tot bevoordering van genees- en heelkunde,* als president van 't zelve door eene aenspraek geopent.

Dit genootschap nieuwelings opgeregt op de zael van het Collegium Medicum ofte Chirurgijnskamer boven dezer stads wage, welke zaele ten dien eijnde geheel vernieuwt, was gevestigt en begunstigt door een besluijt der Municipaliteijt deser hoofdplaets, het welk aldaer door den Doctor A.B. Beerenbroek als secretaris wird voorgelezen. Alle de leden dan naementlijk uijtgeroepen zijnde, waerbij aen het hoofd mede zat Petrus Stephanus Kok, Lic. in de Med., eenen der twee eerste professors in de openbaere school van heelkunde, ten jaere 1786 alhier opgeregt (siet ..... van dit jaer) nu Doctor en Professor te Brussel, welken door den president aensogt zijnde, deze instelling met eene aenspraek te vereeren, heeft aldaer op zijnen vorigen professorsstoel om 4 uren een lofgalmende onderwijsreden gedaen. Op het eijnde van welke hij dede zien dat het eene pligt is, die verbind tot medewerkinge alle weldenkende land- en stadsgenoten; mildadige meewerking die reeds van aenzienlijke ingezetenen is vergezelt in het jaerboek deser school, medewerking, waertoe de redenaer kragteglijk uijtnoodigde de wel bemiddelde, om zelfs,

als medeleden van eer, het *Antwerpsch Genoodschap* te helpen opheffen; hetwelk voor zinspreuk heeft aengenomen:

> Occidit qui non servat!
> Hij sloeg dood, die niet behoed!

(Die de mensch niet behoed voor de dood, wanneer hij kan is een moordenaer).

Dan bedankte den president den redenaer en alles was om half zeven uren savonds geijndigt.

De tegenwoordige amptenaeren van dit genoodschap zijn:

President:

Ludovic Domin. Le Roij, gbeortig dezer stad, Licent. in de Medecijn, gesworen stadsdoctor, professor der heel- en der vroedkunde, assesseur van het *Collegium Medicum,* pratiseerend vroedmeester deser stad etc.
Arnoldus Barthol. Beerenbroeck, gebortig van Antwerpen, Lic. in de Med. te Leuven (1 April 1775), doctor tot Leijden etc., secretaris.
Jos. Hoijlaerts, gebortig van Antwerpen, Lic. in de Med. (5 April 1775), en vroedmeester.
J.J.J. van Haesendonck, Lic. in de Med., Directeurs.
F.J. Beguinet, Chirurgijn.
F. Hanset, idem, ook Directeurs.

Dit genoodschap heeft sig dan verscheijde wetten voorgeschreven, bestaende in 17 artiekels.

Sondag den 8 October was den Godsdienst te Deurne verboden en na middag ook te Berchem.

Ten zelven dage was alhier aengeplakt het volgende *Extract* uijt den register der besluijten van de Centraele Administratie van het Departement der twee Nethen:

> De *Centraele Administratie* van het Departement der twee Nethen, gesien het besluijt van het Uijtvoerend Directorium, van

7 Fructidor, 5e jaer, hetwelk de uijtkondiging gebied in de vereenigde Departementen, der extracten van de wet van 14 October 1790 (O.S.), raekende geestelijke mans- en vrouws-persoonen.
Dengene van 5 November 1790 (O.S.) betrekkelijk tot de verkooping der goederen van de seminariën, collegiën en andere huijsen van publieke onderrigting.
Der wet van 18 Augusti 1792 (O.S.) betrekkelijk tot de goederen uijtmaekende de begiftinge der hospitaelen en huijsen van liefdaedigheijd.

Der wet van 2 Brumaire, 4e jaer, betrekkelijk tot de bestiering en den ontfang van de revenuen der opregtingen van weldaedigheijd.
En der wet van 28 Germinal, 4e jaer, dewelke handhaeft de provisionele schorsinge van de verkoopinge der goederen van de hospitaelen.
Den Commissaris van het Uijtvoerende Directorium gehoort, besluijt:
Dat het tegenwoordig en het gene van het Uijtvoerende Directorium van 7 Fructidor, 5e jaer, ende extracten en wetten daer in vermeld, zullen in de twee taelen gedrukt worden, uijtgecondigt en aengeplakt in alle de gemeijntens van dit Departement.
Belast de commissarissen van het Uijtvoerend Directorium bij de cantons er de uijtvoeringe van te bewaken.
Gedaen tot Antwerpen in de zitting van 19 Fructidor, 5e jaer der Fransche Republiek, tegenwoordig de borgers: J.J. Dochez. President, J.B. Lauwers, N. Diercxsens, J. Pype, administrateurs, Bruslé, commissaris van 't Uijtvoerend Directorium, en Aubert, Secretaris Generael.
‘De *Centraele Administratie* van het Departement der twee Nethen.
Den Commissaris van het Uijtvoerend Directorium gehoort, stelt vast:
Dat het voorgaende besluijt zal in twee taelen gedrukt worden, uijtgekondigt en aengeplakt volgens gewoonte in alle de hoofdplaetsen der cantons ter neerstigheijd der Commissarissen van het Uijtvoerend Directorium degene er binnen de 10 dagen aen de Administratie kennisse zullen van geven.
Gedaen tot Antwerpen in de zitting van 27 Fructidor, 5e republicaensjaer, tegenwoordig de borgers: Levecque, president,

Joan. Solvijns, Billoteij, administrateurs, Bruslé, commissaris van d'Uijtvoerend Directorium en Aubert, Secretaris Generael'.

De extracten der wetten hier boven gevoert waeren agter dit besluijt gedrukt, dog te lang om hier bijgevoegt te worden.

Men sag ondertusschen de 24ste verkooping van geestelijke goederen alhier aengeplakt. Bestaende in de volgende koopen als:

1. - Een huijs met opene plaetse, boven- en benedekamers gelegen op de Faconsplijn en aen dit clooster toebehoorende.
2. - Het clooster der Norbertinersen met de kerke, hof en gebouwen alle in slegten staet, gestaen in de Boekstege over de Druijvemerkt, uijtgang hebbende in de Augustijnenstraet, en daertoe nog twee huijsen gestaen nevens het geseijd clooster. Dit clooster hadde sedert deszelfs vernietinge eerst tot entrepot voor de koopmans goederen en daer na voor caserne der soldaeten gedient.
3. - Eene hoeve gelegen tot Zantvliet gehught van 't Oud Noordland, met verscheijde gebouwen en 26 bunderen 308 roeden ploeg- en weijland.
4. - Eene schoone hoeve genaemt het Oud Noordland, gelegen in 't zelve dorp, bestaende in huijs, schure, stalle, hof etc., en 32 bunderen 349 roeden ploeg- en weijland.
5. - Eene hoeve genaemt de Sluijse, bestaende in verscheijde gebouwen en 25 Bunderen ploeg- en weijland. Alle drij toebehoorende aen de Abdije van St Michiel alhier.
6. - 8 Bunderen 325 roeden ploegland, weijde, heijde en bosch tot Ste Cathelijne Waver gebruijkt geweest door de religieuse der Abdije van Roosendael tot Waelhem bij Mechelen.
7. - 4 Bunderen weijde gelegen tot Neckerspoel, toebehoorende aen het nonnenclooster van Muijsen tot Mechelen.
8. - 4 Bunderen 2 dagwanden 18 roeden ploegland tot Hanswijck, toebehoorende aen het clooster van dien naem Canoniken Regulier van St Augustinus te Mechelen.

Van deze gemelde goederen was den eersten sitdag vastgestelt op 10 dezer maend October en de eijndelijke toewij-

zinge op 1 5der zelve maend elke reijse smorgens ten 10 uren, in het Bisdom alhier door de Administrateurs van het Departement.

Men zag alhier aengeplakt wegens de Centraele Administratie van dit Departement een Tableau de Répartition par cantons en gemeijntens, de somme 494.300 livres waerop dit Departement der twee Nethen door de weth van 14 Thermidor, 5e jaer, in getaxeert, voor sijn aendeel in de 60 millioenen, geordonneert voor de personele, mobilaire en sumptuaire contributie van 't 5e jaer, alsook van degene van 148.290 liv. er onder begrepen 24.715 liv. par suplement voor eenen additionelen stuijver, welke aen de 5 sols de weth van 9 Germinal gevoegt, 6 additionele sols maeken of 30 centimes par livre van de geseijde 494.300 liv., gestelt, te weten op de generaele bevolking der gemijntens etc. Dit tafereel was door de Administrateurs in hunne zittinge van 26 Fructidor 5e jaer (12 September) gedaen.

Alle de cantons van de arrondissementen van Antwerpen en Herenthals waeren daerin verdeelt (breeder in gemeld tableau te zien). De quote voor deze stad en canton van Antwerpen bedraegt saemen met de additionele sols en andere ongelden eene somme van Livres: 182.860,16,7 tournois.

Maendag 9 October na middag is den Godsdienst in 't capelleken van Onze Lieve Vrouw van Victorie te Borgerhout verboden. De placcaert of besluijt aldaer met het kleppen der klok afgelezen zijnde. Dagelijks, jae nog dezen geheelen morgent was hier seer veel volk van de stad komen misse hooren, hun biecht spreken en de H. Communie ontfangen, en dese capelle was niet alleen vol menschen, maer ook de geheele straet en selfs het huijs van den Heere Capelaen Joannes Ackermans, woonende nevens dezelve capelle.

Den 12 October waren de Godsdiensten te Merxem, Austruweel, Eekeren en van de dorpen van dit canton verboden, te Wilrijk, Hoboken en andere plaetsen daer nog altijd veel volk uijt deze stad hadde naer toe gegaen, waeren de goddelijke diensten ook alreeds belet. De kerken zijn aldaer open, alwaer de ingesetenen dagelijks den Roosenkrans lesen komen.

Den 4 October wird alhier ter gewoonlijke plaetse in het Bisdom voor de Administrateurs den eersten zitdag gehouden der 25ste verkoopinge van geestelijke en dominiale goederen, waervan de eijndelijke toewijsinge op 19 deser maend vastgesteld is, en bestaet in de volgende 9 koopen:

1. - Een goed gelegen tot Mijle, Bijvank van Lier, bestaende in 12 bunderen 2 dagwanden 20 R. ploegland in een stuk, toebehoorende aen de domijnen van Brabant.
2. - Eenen windmolen om graen te maelen, met verscheijde gebouwen en 5 bunderen ploeg- en weijland gelegen tot Lisp, op den molen wird het graen der Abdije van Roosendael gemaelen, aen welke hij toebehoort.
3. - De Abdije van Nazareth gelegen bij Lier, en twee hoeven daer aen toebehoorende, te saemen uijtmaekende 34 bunderen ploeg- en weijland, gelegen op den boord der Nethe, bijvank van Lier, verdeijlt in drij loten, als:

   1ste lot: De abtelijke en cloosterlijke huijsinge, bestaende in den vierkanten pand met twee stagiën, de kerk, brouwerije, schueren, stallingen, remisen, een schoon hopland, ruijme plaetse, twee fruijt- en pottagiehoven en allen hetgene den geheelen omtrek van die schoone Abdije der nonnekens van Cistaux uijtmaekt, groot ontrent 5 bunders.

   2e lot: Bestaende uijt eene pagthoeve op het uijterste van den omtrek der gemelde Abdije gelegen met de gebouwen en 15 bunder 375 roeden hoeij- en weijland.

   3e lot: Bestaende uijt eene pagthoeve aen de voorige loten gelegen, met verscheijde gebouwen en 13 bunder 100 roeden ploeg- en weijland. Alles van de Abdije van Nazareth.

4. - Het geheel clooster der Alexiaenen geseijt Cellebroeders te Mechelen, met de kerke, brouwerije, hoven en voordere batimenten gelegen in de Nokerstraete aldaer.
5. - Het Oratorium te Mechelen gelegen in de Kerkhofstraet,, bestaende in drij groote gebouwen, het eerste het Collegie, hebbende evenals de andere vele plaetsen met hovingen etc. toebehoorende aen de priesters Oratoren aldaer.
6. - 58 gemeten 209 R. zaeijland, gelegen te Zantvliet.
7. - 20 gemeten 285 R. ploegland, gelegen aldaer.
8. - 17 gemeten 285 R. zaeijland, ook gelegen aldaer, alle drij toebehoorende aen de Abdije van St Michiel alhier.
9. - Het clooster der P.P. Beggaerden alhier, met de kerke, verscheijde gebouwen, hovingen, plaetsen en alle hetgene den omtrek van het zelve clooster uijtmaekt, gelegen op de Eijermerkt alhier binnen dese stad.

Sondag den 15 October gingen er wedrom vele van onse inwoonders buijten dese stad misse hooren, als na Hove, Bouchout, Aertselaer, Contig etc.; het was enkelijk op die dorpen en eenige andere van dit canton dat de Godsdiensten nog verrigt wirden.

Den 16 October smorgens, wird den autaer, communiebank, alle van marmor, de predikstoel, seer konstig gemaekt, het portael en de boiseringen etc. der kerke van de Cellebroeders alhier, benevens de aldaer gelaeten meubelen van dit clooster aldaer publiek verkogt.

Ten zelven dage wird de brouwerije der P.P. Carmelieten Discalsen ook publiek verkogt. Deze verkoopingen hadden uijtgestelt geweest, omdat er reclame door deze paters en door de Cellebroeders op gedaen waren geweest; dog sonder eenig uijtwerksel.

Den zelven dag was alhier wegens de Municipaele Commissie aengeplakt:

> ‘Dat het aen alle militaire verboden is van hun na het slaegen van den Retraitte, in de herbergen te begeven aldaer wijn, bier, liqueur of andere dranken te vragen, ofte eenige dreijgementen te gebruijken om dezelve te bekomen.
> Dat alle militairen in overtredinge bevonden aen den Commandant zullen aengeklaegt worden.
> Dat alle militairen na den Retraitte in de herbergen zijnde, zig naer hunne logementen ofte casernen moeten begeven.
> Dat het aen alle herbergiers verboden is na gemelde Retraite aen de militairen te schenken op pene van vervolgt en voor de regtsbank der Municipaele Policie gebragt en gestraft te worden, etc.’.

Bij een ander besluijt van dezelve Commissie wird vastgestelt:

> Art. 1. - Dat elken borger ingesetenen dezer gemeijnte eijgenaer ofte huerder van huijsen, aensogt word, tot het bezorgen van matrassen, hoofdpeulen en wolle sargiën dienstig tot het bedlegeren der soldaeten, in de plaetse die zal aengewezen worden tot inquartieringe.
> Art. 2. - Dat elken ingeseten die een matras, eene sargie, en eenen hoofdpeule voor twee mannen, of twee wolle matrassen, twee hoofdpeulen en twee saergiën voor vier mannen zal gelevert hebben, geduerende een jaer zal vrij zijn van het logeren, zoo lange als de leveringe door hem gedaen, en waer van hem eene erkentenisse zal worden afgelevert, zal blijven tot het gebruijk der gemeijnte.
> Art. 3. - Dat de afleveringe der geseijde voorwerpen zal gedaen worden binnen de maend Vendemiaire, in handen van den borger J. Braekeniers, woonende in het huijs van Portugael.
> Art. 4. - Dat de wetten, betrekkelijk het logeren van krijgsvolk bij aenhoudentheijd uijtgevoerd zullen worden ten opsigte van degene die geene leveringe zullen gedaen hebben, etc.

Boven en behalve de geduerige logementen der soldaeten ten laste van onse ingesetenen, wilt men ons de agterstellen

der 20ste penningen van 't hondengeld, en der andere stadsen landlasten doen betaelen; jae men word zelfs tot het betaelen der groote contributie en der gedwongen leeninge verpligt en daer is geenen middel om er zig aen te onttrekken. Daerenboven zijn er wedrom nieuwe lasten gestelt, niet allen de fonsiere en meubilaire contributiën, maer het regt der patenten en het zegelregt, dat reeds van over lange in gang is, maer nu uijtgestrekter, want nu moesten de speelkaerten, placcaerten, gazetten, en nieuwspapieren etc. gezegelt zijn. Ongelooflijk zijn de lasten, jae onverdraegelijk is het jok daer wij tegenwoordig onder zugten en nu zoo lange onder verdrukt zijn. En ondertusschen worden er nog lands-, nog stadsrenten betaelt, maer nogtans worden de regten daer deze op geligt zijn ingevoorderd; denkt eens hoe veele menschen leven van hunne inkomsten, van hunne officiën die sij gekogt hadden, om hun leven lang te konnen leven, berooft. Denkt eens, seg ik, in wat armoede dese gebragt waren, vele hadden hun geld op abdijen, cloosters etc. geset; nu worden dese en hunne goederen verkogt, sonder dat er aen die geldschieters eenige vergoedinge gegeven word. O! ongelukkige tijden!

Den 20 October smorgens 10 uren wird alhier in 't Bisdom den 1sten zitdag gehouden van de 26ste verkoopinge van geestelijke goederen, waervan de finaele verkoopinge op 25 der zelve maend vastgestelt is, en bestaet in volgende goederen:

1. - 13 bunderen 3 dagwanden 78 R. ploegland gelegen bij het bosch genaemt Scherpendonder, bij Hoijck onder Ste Cathelijne Waver.
2. - 15 bunderen 3 dagwanden 2 R. ploegland gelegen bij Hoijck.
3. - 15 bunderen 2 dagwanden 96 R. ploegland gelegen aldaer.
4. - 10 bunderen 3 dagwanden 65 R. ploegland gelegen in de Meijle bij Lier.

5. - 20 bunderen 1 dagwand 53 R. ploegland gelegen bij het bosch Brandenzijpe bij Hoijck etc. alle van de domeijnen van Brabant.
6. - Het clooster der P.P. Augustijnen te Mechelen met de kerke, hof en alle de gebouwen.
7. - Het clooster der P.P. Capucinerssen te Mechelen met de kerke en alle de gebouwen, hof etc.
8. - 55 gemeten 232 R. ploegland maekende ontrent 19 bunderen in een stuk gelegen te Santvliet toebehoorende aen de abdije van St Michiels alhier.
9. - Het clooster van de Cellebroeders te Lier, met de kerke, sacristije, gebouwen, hovingen etc.

Den 20 October wird den Cardinael Artsbisschop van Mechelen bij gevolg van een besluijt van 't Uijtvoerend Directorie de dato 18 Vendemiaire 6^{e} jaer (9 dezer) in arrestatie gestelt, en selfs naer Brussel in gevangenisse geleijd, om in gevolge hetzelve uijt deze landen gebannen te worden. Den Commissaris van d'Uijtvoerend Directoire te Mechelen had 19 September laest aen dezen ouden man en waeren herder eenen brief geschreven om hem over te haelen tot exemple van andere zig aen te bieden om den haet tegen het koningdom etc. te sweeren, waerop desen goeden man ten zelven dage seer schoon geantwoord heeft, seggende en beginnende onder andere:

> ‘Dat de Catholieke, Apostolieke en Roomsche Religie, die ik uijt geheel mijn herte beleijde, en van welken ik eenen der eersten Herders ben, genoodzaekt zijnde het voorbeeld aen andere te geven, verbied mij positievelijk van eenen eed van haet te doen, hetzij deze haet rapporteert aen den persoon van eenen koning hetzij dat hij den staet van 't koningdom selfs aengaet.
> In het eerste geval wij moeten onzen evenmensch beminnen, alhoewel hij ons aldergrootsten kwaed doet.
> In het tweede geval, het koningschap in zig goed zijnde en door Gods selfs ingestelt zijnde, kan het geen voorwerp van haet zijn.
> Het is ons dus niet toegelaeten van het een ofte ander te

haeten, sonder af te staen van de grondstellingen van 't Christendom en veel min nog van God tot getuijgen te roepen over eene daed die Hij ons striktelijk verbied, op d'eeuwige straffe, etc.'.

Desen goeden man heeft ten tijde van sijn kort verblijf in de gevangenisse van Brussel vele besoeken zoo van voornaeme geestelijke en wereldlijke persoonen ontfangen, welke hem alle hulpmiddelen die in hun vermogen waren, toegedraegen hebben, hij is van daer op 23 der zelve maend naer Duijtsland weggevoert, tot aldergrootste droefheijd van alle goede Catholieke. Het was den eenigsten Bisschop die wij sedert het overlijden van den Bisschop van Namen nog in deze Nederlanden hadden. O, droeve tijden!

Den 27 October hebben de Commissarissen de vermaerde universiteijt van Loven begonst te vernietigen, ingevolge eenen brief van den binnenlandschen Minister van 28 Vendemiaire, laest, en van een besluijt der Centraele Administratie van het Departement der Dijle te Brussel van 4 Brumaire 6^{e} jaer of 25 dezer maend. Bijgevolg van dit moeste de openbaere leeringe aldaer ophouden, de zegels moesten gestelt worden in de gebouwen geoccupeert door de voor^{se} universiteijt en besonderlijk op de bibliotheeken, archieven, cabinetten van phisica- en natuurkunde, drukkerije, boekverkooperije, anatomieken theater etc., doende verbod aen alle administrateurs, regisseurs, ontfangers, en alle andere van sig niet mer te bemoeijen in de regie en administratie der goederen etc., en rekening te geven van hun gedrag aen de directie van den Nationaelen Domeijn en om deze alle titels en papieren over te geven aengaende hun fonctie etc. (ziet voorts het zelven besluijt).

Zoo zag men die roemrijke universiteijt, welke in 't jaer 1421 gestigt wird, door de zorgvuldigheijd van Jan IV, Hertog van Brabant, goedgekeurt door Martinus V, Paus van Roomen, welke Nederlandsche Opperschool door een edict van gemelden Hertog in 't jaer 1426 geopent wird, en daer

na met vele voorregten is begiftigt geworden. (Ziet verder van deze Vrugtbare Moeder voor het gemeijnbest Val. Andreas, fast. academiae en andere). Keijser Franciscus, Hertog van Brabant, heeft zig bewogen deze wijdberoemde hoogeschool te handhaeven in alle hare regten, bezittingen en voorregten, bij zijne declaratie van 24 Juni 1793, en nu ziet men die roemrijke school, die zoo veele geleerde mannen heeft voortgebrogt verwoesten, en van alle hare goederen, fundatie, inkoomsten, met een woord van alles berooven, tot eene aldergrootste droefheijd van alle geleerden en welpeijsende vaderlanders.

Saterdag den 28 October savonds van 10 tot 11 uren, hoorde men alhier het geluij der groote klokke en beijaerdspel, hetwelk sanderdags smorgens van 6 tot 7 uren en van 11 tot 12 uren herhaelt wird.

Ondertusschen wird er wegens de Municipaliteijt, ten bijwezen van den Commandant en andere militairen, de stadspoliciemeesters en eene gewaepende soldaetewagt tot hunne bescherminge, onder het geschal van trompetten en van het groot muziek in de besonderste straeten uijtgecondigt, dat de vrede tusschen de Fransche Republiek en den Keijzer gesloten was, en dat deze Nederlandsche provinciën aen Vrankrijk afgestaen waren.

Dit bragt eene aldergrootste droefheijd onder alle goede Catholieke en welpeijsende inwoonders, den gantschen ondergang van deze schoone landen voor oogen ziende, der H. Roomschen Catholieke Religie, van d'apostel tijden in deze landen gepredikt, en dat eenen Roomschen keijser daer aen toestemmen zoude met deze landen, daer hij de handhaevinge van onze grondwetten, van de R.C. Religie en in sijne huldingen in de verscheijde provintiën en selfs in persoon te

Brussel op 23 April 1794 soo solemneel beswooren heeft, af te staen en te verlaeten. Ongelooflijk, seg ik, scheen sulks aen alle goede, dog bedroefde menschen, dewelke ondertusschen hun betrouwen op den Alderhoogsten stellen en hopen dat er immers eens en welhaest eenen tijd komen zal, dat den Almogenden alle die straffen van ons keeren en de voorige ruste herstellen zal.

Den 30 October smorgens ter gewoonlijke plaetse, wird den eersten zitdag alhier gehouden van de 27ste verkoopinge van geestelijke goederen, waervan de eijndelijke toeweijsinge op 4 November vastgestelt was; bestaende in de volgende goederen:

1. - 12 gemeten ofte bunderen ploegland gelegen tot Zantvliet toebehoorende aen de Abdije van St Michiels alhier.
2. - Het clooster der Eerw. P.P. Predikheeren te Mechelen met de kerke, ziekhuijs, refter, cellen, brouwerije en andere gebouwen, grooten hof etc.
3. - Het clooster der Eerw. P.P. Predikheeren te Lier, met de kerk, refter, cellen, spreekhuijs, hof etc.
4. - Het clooster der Eerw. P.P. Capucienen tot Lier, met de kerke, spreekhuijs, refter, cellen, hof etc.
5. - 7 bunderen 2 dagwand ploegland gelegen tot Lier, met huijs, schuere, stallinge etc.
6. - 8 bunderen 3 dagw. 51 R. ploegland, op de Meijl, bijvank van Lier.
7. - 9 bunderen 2 dagw. 22 R. ploegland ook gelegen op de Meijl, bijvank van Lier.
8. - 13 bunderen 1 dagw. 9 R. ploegland bij Hoijk.
9. - 17 bunderen 3 dagw. 5 R. ploegland gelegen tot Les1 moter, deze 5 laetste van den Hertog van Brabant.
10. - 6 bunderen ploegland gelegen tot Beersel, toebehoorende aen de P.P. Augustijnen tot Mechelen.
11. - Een goed gelegen tot Putte, bestaende in 5 bunderen 82 R. ploegland, toebehoorende aen de Commanderije van Pitzenborg te Mechelen.

12. - 12 bunderen ploegland, weijde en bosch met ..... boomen, gelegen te Battenbroek en Ste Cathelijne Waver, toebehoorende aen de Abdije van Roosendael bij Mechelen.

October (Toevoegsel).

In deze maend zag men een schandelijk decreet vol schimpen van het Uijtvoerend Directorium te Parijs in dato 28 Vendemiaire 6^e^ jaer te voorschijn komen, waerbij den Seer Eerw. en geleerden Heere J.J. Havelange, professor der theol., president van Viglii Collegie en rector magnifiek der universiteijt van Loven, de Eerw. Heere ..... Kerkhofs en Vliegen, beijde priesters van het Oratorie tot Scherpenheuvel, uijtgebannen worden; omdat deze sekere dogter, welke men vastelijk vermeijnt met den duijvel bezeten te zijn in de kerke van Scherpenheuvel verscheijde maelen belezen hadden.

Deze dogter Theresia genaemt, oud 26 jaeren, gebortig van het Kiel buijten deze stad Antwerpen, f^a^ Gerardi Disteldonck, hovenier aldaer, hadde bijna 7 jaeren zeer ellendiglijk en op eene wondere wijze gekwelt geweest, te vergeefs hebben de doctoren alle middelen gebruijkt, geene kans ziende om haer te helpen, hebben haer, den eene voor, den andere na allengskens verlaeten; de vremde teekens die er mede gemengelt waren, schenen genoegzaem alsof het duijvelderije was; sij dan zoo langduerig gekwelt geweest hebbende, en van de menschen geen hulp meer verwagtende heeft voorgenomen sig naer Scherpenheuvel te begeven, alwaer sij op 12 Augusti laest gebrogt is, met inzigt van tot haere verlossinge den bijstand van den Hemel, door de voorspraek der H. Maegd en Moeder Gods Maria, Troosteresse der bedrukte, af te smeeken; en is alhier in de kerke door gemelde en andere priesters in het openbaer seer dikwijls belezen. Seer vele persoonen, zoo van steden als dorpen zijn er ooggetuijgen van geweest en

bekennen dat het gene aldaer geschied wonderlijk is gezien te worden, hetwelk nogtans door de nieuwsgezinde van deze tijden schandelijk beschimpt en bespot word. Siet den brief door gemelden Heere J.J. Havelange en A.A. Coppens, priester van voors[e] Oratorie in dato 4 September laestleden uijt Scherpenheuvel tot antwoord aen den Redacteur der Gazette genaemt 'Le Républicain du Nord' op de schimpen door dewelke hij gemelde heeren in sijn nieuwsblad van 8 Fructidor, 5e jaer, 25 Augusti 1797, schandelijk aenrand, geschreven(1). De voors[e] dogter is geduerende haer verblijf te Scherpenheuvel door de vierige aenroeping van den H. Naem Jesus, onder de bescherming van de H. Maegd Maria merkelijk gebetert en aldaer verbleven zijnde tot dat sij in de maend ..... wegens de Fransche Regering weggehaeld en in het clooster der Swerte Zusters tot Loven, onder de directie van medecijns door hun benoemt gestelt is: Dog deze vrugteloos en sonder eenige voordgang haar behandelende, hebben haer voor zot verklaerd en sij is eijndelijk wedrom naer huijs gehaelt.

De voor[se] Heer Havelange ondertusschen gevangen zijnde, is op 28 of 29 dezer maend November uijt de gevangenisse naer het eijland Madagascar in ballingschap gesonden.

(1) Hierbij voegt schrijver een druksel:
Antwoord van den professor J.J. Havelange aen den Redacteur der Gazette genaemd: 'Le Républain du Nord', aengaende de bezetene in Scherpenheuvel:
Scherpenheuvel, den 4 September 1797.
Geteekent: J.J. Havelange, professor der Theologie en president van Viglii Collegie tot Loven.

A.A. Coppens, Priester van het Oratorie tot Scherpenheuvel.
Men vintse te koop 't Antwerpen bij J.B. Carstiaenssens, boekdrukker en boekverkooper bij den Oever.

De volgende zijn (daer zijn veele zoo Nederlandsche als Fransche priesters) op de fregat ‘La Charante’ ingescheept den 12^{en} Meert 1798, en op de Decade den 25^{en} April daer naer, te Cayenne aengekomen zijn den 13^{en}, 14^{en} en 15^{en} Junij van 't zelve jaer:

Joannes Jos. Havelinge, Rector der univers. van Loven. Obijt te Cayenne.

..... Kerkhofs, Orator, onder pastor van Scherpenheuvel. Obijt te Cayenne.

Norbertus Roelans van St Bernarts. Obijt in Cayenne.

Ferdinandus Frans van der Sloten, Choordeken en Plebaan van Turnhout. Obijt in Cayenne.

Arnoldus Frans Vliegen, Orator, Scherpenheuvel. Obijt in Cayenne.

De volgende zijn sedert 1 Augusti 1798 uijt Rochefort met 119 priesters ingescheept op de Corvette ‘La Bayonnaise’ van 32 stuk canon en op de reede aldaer tusschen Oleron en Ré blijven tot 8 ditto, sij sijn tot Cayenne aengekomen den 8^{en} October daer naer. De sieke wirden aldaer in het hospitael gedaen en die gezond schenen wirden in een ander schipken gebragt om nog 30 uren voorder langs de kusten aen het land afgezet te worden op eene plaets Conamama genaemt alwaer sij den 16^{en} October aengekomen zijn:

Michael Cop, pastoor van Swijndrecht. Obijt naer dat hij uijt Cayenne gevlugt was.

Frans de Wals, Prel. Abt S^{ti} Bernardi. Obijt in Cayenne.

Paulus Eijskens, idem. Obijt in Cayenne.

Joan. Capt. van Bever, idem. Obijt in Cayenne.

Joannes Keukemans en ..... Moons, onderpastoor Boom, zijn beijde met den heer Jacobus de Nood, Orator van Scherpenheuvel, in het vlugten uijt Cayenne, agtergebleven in een bosch, deze waren met hun 9 Nederlandsche priesters

die van 33 nog overig gebleven waren uijt Sinamary den 11^{en} Meij 1799 gevlugt. Vier zijn er tot Liverpool, Engeland, den 22^{en} Augusti aengekomen en den 9^{en} September tot Londen gearriveert.

November

Den 1 November wezende de Hoogtijd van Alle Heijligen, tegen den noen hoorde men met het geluij der groote klokke en beijaerdspel aenkondigen, dat de Administrateurs van het Departement, de Municipaliteijt, de Tribunaelen etc. gekosen in de Discalsen en in de Beggaerden, hier vore op sijne plaets gemeld, door het Directoire te Parijs goedgekeurt, geinstalleert wirden. De keusvergaederinge van de Discalsen was onlangs door hetzelve Directoire geannuleert en degene in de afspanninge Den Beer op de Meir, gedaen voor goed verklaert geweest. Hier ziet men de werkinge van die standvastige wethgevers.

Savonds is er een vuerwerk afgestoken op de groote merkt.

Degene als Administrateurs van 't Departement bezit genomen hebben zijn:

Antoine Pierre De Moor, advocaet, jongsten zoon van wijlen Jacob De Moor, Rentmeester deser stad en van ..... Cremers, sijne 2^{e} huijsvrouwe.

Charles d'Or, advocaet, ook van Antwerpen van denwelken hiervore nog dikmaelen geschreven is.
Nicolas de Villers.
Dan zijn er nog twee bijgevoegt te weten:
E. Poncij.
Joan. Bapt. Lauwers, nog in deze bediening geweest. Dezen is daerna in November afgezet en in sijne plaetse is gekozen ..... Ogez, den welken .....
Den commissaris du pouvoir exécutif en den Secret. gnal waren als tevoren Bruslé en Aubert.

De Municipaliteijt welke diensvolgens sitting nemen moeste, waren als hier vore op 10 Meij gemeld te weten:

Presidert:
Cornelis J. Reijns.

Municipaele Bestierders:
Joseph Verhoeven, Vlasmerkt.
Hendrik Franck, Lakenverkooper.
Frans Jos. Verbelen.
Charl. H. Ceurvorst.
Franciscus Wouters.
Petr. Van Grimbergen.
Jacques Jos. Van Nuffel.

Secretaris Generael:
Cornelus Masschu.

Daer waeren er eenige die seffens en andere in 't vervolg bedankt hebben, als den president Reijns, Wouters en Van Nuffel. In hunne plaetse zijn gekomen: Martinides die Juge de Paix geweest had; P. Maillard aen de Cathuijsers woonende eenen patroon trekker en Pierre Coosemans (ziet van dezen op ..... 1790) die van den Tribunael Civiel geweest heeft. Het zijn alle mannen vol iever voor de Fransche Republiek en voor hun wetten, gelijk hun regeering en geheelen handel genoeg zien doet.

Ondertusschen in plaetse van dien grooten feestdag te konnen vieren, sag men onze kerken nog altijd gesloten blijven, niettegenstaande de regtvaerdige klagten en groote moeijte die er aengewend wird om dezelve open te krijgen, vrugtloos waren alle poogingen. Sondag of wekendag men was beroofd van onse kerken, van de Godsdiensten en om zoo te spreken selfs van de H.H. Sacramenten, want het was niet als in 't diepste geheijm dat die door onze priesters bedient wirden; jae het was niet zonder vreese en gevaer dat deze en andere priesters in 't verholen in hun huijsen of bij sommige van hun getrouwe vrienden het H. Sacrificie der misse aen de

Almogenden opofferden, biechte hoorden en de H. Communie uijtreijkten aen die godvrugtige die sij oordeelden den toegang te mogen en sonder gebaer te konnen geven. En aldus sag men onze godsdiensten en de publieke oeffeningen van die oude Roomsche Catholieke Religie van de apostelen tijden af in deze landen gepredikt, gestaekt en verboden door de vijanden van dezelve en die zelfs geene religie herkennen, nogte bezitten; jae sedert het sluijten van onze kerken, hoorde men ook nergens klokken luijden en selfs de horlogiën stonden stil, behoudens op den toren der Cathedraele, daer ook de poortklok en savonds 10 ½ en smorgens ten 5 uren de klok volgens gewoonte geluijd wird.

Den 2 November Alder ziele dag, ging het al op de zelve wijse en dus had het schoon octaev, hetwelk jaerlijks in de vijf parochiale kerken en in degene van de P.P. Augustijnen zoo solemneel geviert wird, geen plaets.

Den 8 November wird het kruijs van de Cathedraele kerke afgedaen. Niemand van onse smeden dewelke daertoe van stadwegen gestelt zijnde zulks willende doen, hadden sij eenige smidsgasten ten dien eijnde omgekogt.

Den 9 November wird alhier, onder andere, een besluijt van de Centraele Administratie van dit Departement de dato 4 Brumaire 6^{e} jaer (4 deser maend) waerbij de uijtkondiging en uijtvoeringe van het besluijt van het Uijtvoerend Directorium te Parijs in dato 5 Brumaire (26 October laetst) vastgestelt word ten opsigte van het sluijten en in beslag nemen der kerken en pastorije etc.; hetzelve was met eene aenspraeke aen de borgers voorgegaen; waerbij sij sig en de wetgevers zoeken te ontschuldigen en de fautes van het sluijten der kerken op de pastoors leggen. Jae sij schrijven daer

vele redens om het gemeijn volk te verleijden en het op de priesters te steken; dog alle goede Catholieke inwoonders weten genoeg wat menschen de Fransche wetgevers en onse tegenwoordige overheden zijn. Immers het gemeld besluijt van het Directorium luijd als volgt:

> 'Het Uijtvoerend Directorium, op het rapport van den minister der finantiën, besluijt, dat de goederen, priesterlijke huijsen en kerken der pastoors, geenen dienst doende in de negen vereenigde Departementen en degene waer de dienst zoude geoeffent zijn door geestelijke, dewelke de verreijschten eed door de wet op den bepaalden tijd niet zouden gedaen hebben, zullen in beslag genomen en onder het bewind der Natie gestelt worden, gelijk de andere nationaele goederen, tot dat er anders bevolen sij.
> Den Minister der Finantiën is gelast met de uijtvoeringe van het tegenwoordig besluijt, hetwelk in de negen vereenigde Departementen zal gedrukt worden'.

Ingevolge dit besluijt wirden de kerken op de dorpen rondom deze stad en elders welke nadat de godsdiensten aldaer verboden zijn geweest, geopent waren, wedrom gesloten. Nu wirden de buijtenlieden evenals wij, van hunne kerken, daer sij in den tusschentijd nog hadden (gaen) bidden, berooft. O, schrikkelijke vervolginge van onse Religie!

Ten zelven dage 9 November wird alhier ter gewoonlijke plaetse in 't Bisdom den eersten zitdag van de 28ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, waervan de finaele verkoopinge en toewijsinge op 14 derzelve maend ter zelve plaetse vastgestelt is, bestaende in volgende erven:

1. - 14 gemeten 216 R. wijde, gelegen tot Santvliet, toebehoorende aen de Abdije van St Michiels alhier.
2. - Een huijs gelegen in de Peeter Potstraet, toebehoorende aen de Abdije van St Salvator alhier.
3. - Een huijs gelegen op de Faconsplijn, toebehoorende aen het clooster der Cannonikerssen regulier van dien naem.
4. - Het clooster der Capucienerssen aen St Joriskerk alhier

met de kerke, gebouwen, plaets en hof etc. 200 fruijtboomen, eenen vijver, etc.

5. - 94 Roeden land gelegen tot Berchem, toebehoorende aen de P.P. Carthuijsers alhier.
6. - Eenen windmeulen, huijs, schuere, stallinge en 5 bunderen ploegland, gelegen tot Berchem.
7. - Eene hoeve en verscheijde gebouwen met 17 bunderen 75 R. land, gelegen tusschen Vremde en Broechem.
8. - 13 bunderen ploegland, weijde en bosch, gelegen tot Vremde.
9. - Elf partijen land, verdeijlt in 9 loten, gelegen tot Puers, toebehoorende, benevens de vier voorgaende koopen, aen de Abdije van St Bernaerds aen de Schelde.
10. - Eene hoeve gelegen tot Pulderbosch, genaemt de blauwe hoeve, bestaende in verscheijde gebouwen, pottagiehof, en 30 bunderen land, toebehoorende aen de P.P. Carthuijsers van Lier.
11. - Eene hoeve genaemt Visenbosch, met verscheijde gebouwen, welke hof aen de pagter zijn, pottagiehof en 64 bunderen zaeijland, bosschen, weijde en heijde, gelegen tot Pulderbosch.
12. - Een andere hoeve genaemt de groote hoeve, gelegen tot Broechem, bestaende in verscheijde gebouwen, aen den pagter toebehoorende, pottagiehof en 24 bunder zaeij- en heijland met 3.000 eijkeboomen, beijde dese hoeven toebehoorende aen de Abdije van Nazareth bij Lier.

Den 13 November wird den steenen voet van het kruijs op de Meir, welken aldaer sedert de verwoestinge van 't zelve kruijs nog was blijven staen, afgebroken, omdat er geenen gedenkenisse meer van dit pronkstuk overblijven zoude.

Daer was aen de nonnekens welke nog in hun cloosters gelaeten waren, als in het gasthuijs, de Cannonikerssen Regulier van Oostmal op de Ossemerkt (deze wirden gedregen dat de tralie afsluitinge weggehaelt zou worden, alsoo er geen slot meer zijn mag) de swerte en grauwe zusters, de Ursullinnen, alsook aen de Beggijntjes en aen de twee vergaederingen der Apostelinen zoo op de Peerdemerkt als in de Meijer-

straet, aen de Marollen, en aen de geestelijke dogters der Terlincx- en van de Pastoorsschool, bevolen van hunne geestelijke kleederen uijt te doen en wereldlijke aen te doen. Jae diergelijke order was aen de verjaegde nonnekens der cloosters van de Spaansche Carmelieterssen en Capucienerssen, die stil, te weten de eerste in de Gasthuijsstraet en de anderen in de Prekestraet, als hiervore geseijd, sonder op de straet te komen, stil als in een clooster, woonen, ook gegeven. Sij wilden niet een teeken van Religie of van 't geestelijk meer overlaeten.

13 November 1797. - Daer wirden door de Commissarissen der policie circulaire brieven van Dargonne de dato: Anvers, le 21 Brumaire 6e an repr^{e} gedraegen, van volgenden inhoud:

> AUX DIFFERENTES CORPORATIONS.
> *Citoiennes,*
> Vous trouverez sous pli un arrêté de l'administration municipale avec quel je vous requiers de vous conformer ponctuellement si vous ne voulez encourir les pénalités prononcées par la loi; comme je suis chargé de rendre compte de l'exécution de l'arrêté précité vous voudrez bien me faire conster de votre soumission dans le délai qu'il prescrit.
> Signé: S.P. DARGONNE.

Deze brieven waren geaddresseert aen de Spaensche Carmelieterssen, aen de Capucienerssen in de Prekestraet, Grauwe Susters, Swerte Susters, Ursulinnen, Terlincxschool, Apostolinnen, in de Meijerstraet en op de Peerdemerkt, St Elisabethsgasthuijs, Beggijnhof, Oostmal en Marollen, en wirden aen de zelve door den Commissaris van policie bestelt, deze waren ook belast van rugureuselijk de hand te houden aen hetgene de uijtwerking van dit arrêté betreft.

De overste der Swerte Susters was: Sr Isabella Vekemans.

De overste der Terlingscheschool: Sr A.C. Pierpont.

De overste der Grauwe Susters: Sr Carolina Somers.

De overste der Apostolinnen Meijerstraet: Sr Maria Theresia Verlinden, overste.

De overste der Oostmallen: Sr Gertrudis van Imschot, priorinne.

De overste der Apostolinnen Peerdemerkt: Sr Maria Segers, overste.

De overste der Capucienerssen: Sr Theresia Pauwels.

Het gemeld besluijt der municipaele administratie was van 21 Brumaire en behelsde van alle geestelijke kleedsels te verlaten, '*de quitter leurs costumes et de faire disparaitre toutes grilles des parloirs, etc.*'; het was een schandelijk besluijt, waervan den 3^{en} artikel aldus luijdde en ordonneerde: '*d'oter tout signes servant a rappeler des institutions fruits de la superstition et de l'ignorance, etc.*'.

De nonnekens van het clooster van O.L.V. Presentatie van Oostmal en de Ursulinnen schreven daer tegens seer sterk, jae de Ursulinnen drukten sig in deze voegen uijt:

> Anvers, 24 Brumaire an 6 de la Rép.
> Les R^{ses} Ursulines au Commissaire du Pouvoir Exécutif
> près de la Municipalité d'Anvers.
> *Citoyen Commissaire,*
> Nous avons reçu votre lettre en date du 21 du mois avec l'arrêté de l'Administration Municipale inclus.
> Nous nous empressons à vous annoncer que n'ayant rien tant à coeur que de vous donner en toute occurence des preuves de notre obéissance aux autorités constituées, nous nous sommes conformées aux ordres émanées.
>
> Toutefois, Citoyen Commissaire, il ne nous est pas permis de vous dissimuler que l'article 3 du susdit arrêté qui nous ordonne '*d'oter toute grilles des parloirs et généralement toutes*

signes servant à rappeler des institutions fruits de la superstition et de l'ignorance', contient un mépris formel des Conseils Evangéliques, de leur Divin Auteur et des lois de Son Eglise; et c'est précisément ce motif de mépris, qui dans ces circonstances nous empêche impérieusement d'en exécuter l'ordre y repris.
La loi qui ordonne d'oter tout signe extérieur de notre Etat ne contient aucun insulte aux Choses Sacrées, et nous étions dans la plus entière confiance que l'Eglise ne nous eut point fait un crime, de ce que nous otions ces grilles, nous croyons qu'elle nous auroit autorisé. Mais les oter en vertu d'un tel ordre, ne seroit-ce pas reconnaître la superstition de Conseils Evangéliques, l'ignorance de leur auteur Jésus-Christ, et de l'Eglise?
Hélas, Citoyen Commissaire, n'est-ce pas nous rendre impossible l'exécution de cet arrêté, vous nous connoissez d'ailleurs par une suite d'années, vous savez bien que ce n'est pas une opiniâtreté indocile qui nous guide, nous vous conjurons en conséquence d'avoir quelques égards pour nous!
Consultez la raison et les principes de notre religion qui ne vous sont point inconnus, et vous conviendrez que ce n'est pas nous qui sommes en faute.

Salut et respect.
La Supérieure des Ursulines.

Die van Oostmal schreven bijna op de zelve wijze, waerover Dargonne aen de nonnekens van deze twee cloosters, verscheijde dreijgementen schreef om hun aen gemeld arrêté te doen gehoorzaemen, dog vrugteloos, want sij ingevolge hunne instellinge daer in niet konden toestaen nogte mede werken mogten. De Ursulinen antwoorden daer andermael en tegen, waerop Dargonne wedrom jae voor de 3e reijse schreef in dato 27 Brumaire an 6, soekende hun te doen gehoorsaemen en ter geheele uijtvoeringe van gemeld arrêté te bewegen; seggende al sluijtende: '*vous prévenant que demain 11 heures je me verrai forcé d'agir contre vous en faisant connaître à la Municipalité votre refus d'optempérer au sus-dit arrêté*'. De religieusen antwoorden daer wedrom seer loffelijk op.

Dargonne soekende gemelde arrêté met geweld ten uijtvoer te brengen, schreef aen den Commissaire de police der Section volgenden brief in dato 5 Frimaire an 6:

> *Citoyen Commissaire,*
> Je vous invite à me faire conster de suite de l'exécution des deux arrêtés de l'Administration Municipal du 21 Brumaire et 29 du même mois relatif aux différentes corporations tant religieuses qu'autres, afin que je puisse en rendre compte immédiatement tant à la Municipalité, qu'à l'Administration Centrale du Département.
> Signé: S.P. DARGONNE.

Den 14 November na middag, wird wegens de commissie door het Departement aengestelt, tot ontfang der gedwonge leeninge, met trompet op de hoeken der straeten uijtgecondigt, dat degene in agterstel zijn, sonder uijtstel moeten komen betaelen in handen van den borger Van Roie, ontfanger generael van dit Departement, op pene van beijde in gebrek blijvende er garnisaire te stellen, hun meubelen en effecten in beslag te nemen en te verkoopen. Daer was onlangs wegens de Municipaele Bestieringe aengeplakt dat eenieder sijn agterstellige 20ste penningen, lasten op de dienstboden, nogtans op sijn tijde niet gesonden, binnen de 24 uren ten comptoire onder het stadhuijs moeste komen voldoen, ook op pene van soldaeten in huijs te krijgen, en aen deze den kost en 1 livre dags te moeten geven, en dat daer en boven de meubelen nog zullen verkogt worden. Zoo wird men tegenwoordig alhier geplaegt, en dat word vrijheijd genoemt.

De gemelde aengestelde commissie bestaet uijt de borgers, Simon Pierre Dargonne, Joseph Georgerie, en Adriaenus Van Reenen houden hunnen bureau op 't stadhuijs.

Den 19 November wird alhier den eersten zitdag gehouden van de 29ste verkoopinge van geestelijke goederen, waervan de finaele toewijsinge op 24 deser maend vastgestelt was; bestaende in de volgende koopen:

1. - Een schaerbosch, groot ontrent de 30 bunderen gelegen tot Schooten en een huijs met schure en met water omzingelt etc.
2. - Eene hoeve, met verscheijde gebouwen en ontrent 28 bunderen ploegland, weijde en heijde, gelegen tot Schooten.
3. - Eene hoeve, met huijs, schuere etc. en ontrent 30 bunderen ploegland en heijde, ook gelegen tot Schooten.
4. - Eene hoeve, met verscheijde gebouwen en ontrent 30 bunderen ploegland, weijde en heijde, gelegen tot Schooten.
5. - Eene hoeve, bestaende in verscheijde gebouwen en ontrent 20 bunderen land en heijde, gelegen tot Schooten, alle toebehoorende aen de Abdije van Villers.
6. - Een goed bekent onder den naem van den Greve te Calmpthout, bestaende in verscheijde schoone gebouwen, opene plaetsen, hoven, 8 vijvers, plantagiën en dreven, ploegland, weijde en bosch, aen elkanderen grenzende, saemen inhoudende 97 bunderen, toebehoorende aen de Abdije van Tongerloo.
7. - Een huijs gelegen in de Huijdevettersstraet binnen deze stad, met den hof, kamers etc. toebehoorende aen de P.P. Lieve Vrouwe broeders alhier.
8. - Een huijs gelegen in de Swertsusterstraet alhier, met kamers, solder, plaetse en hof, toebehoorende aen de P.P. Predikheeren dezer stad.
9. - Drij huijzen gelegen in de Beggaerdestraet, toebehoorende aen de P.P. Beggaerden alhier.
10. - Een huijs gelegen op de Faconsplijn, toebehoorende aen het clooster der Facons alhier.
11. - Een goed gelegen tot Hagebroek bij Lier, bestaende in 21 bunderen ploegland, toebehoorende aen de Abdije van Nazareth bij Lier.
12. - Eene hoeve bestaende in verscheijde gebouwen met 14 bunderen 375 R. land, weijde en bosch, gelegen tot Hagebroek voors.
13. - Eene hoeve bestaende in verscheijde gebouwen en omtrent 15 bunderen 200 R. ploegland en weijde, gelegen tot Lachenen.

14. - Eene hoeve, bestaende in verscheijde gebouwen met 27 bunderen 50 R. land en weijde en boomen, gelegen tot Lachenen, alle drij toebehoorende aen de Abdije van St Bernards.
15. - Eene hoeve genaemt Kwaede Hoeve, gelegen tot Wiekevorst, bestaende in verscheijde gebouwen, met 24 bunderen 250 R. ploegland, weijde en bosch, toebehoorende aen de Abdije van Roosendael bij Mechelen.
16. - Eene hoeve bestaende in verscheijde en 22 bunderen land, weijde en bosch, gelegen tot Putte, toebehoorende aen de Augustijnen van Mechelen.
17. - Vier huijzen nevens malkanderen verdeelt in 4 loten te weten:

    1ste lot: Een huijs in de Mattestraet, binnen dese stad verhuert voor f. 42 sjaers.

    2^{e} lot: Den ditto in de zelve straet verhuert voor f. 50. -

    3^{e} lot: Het groot huijs met vele benede- en bovenplaetsen, keuken, magazijn, remise, stallinge, open plaetse en hof, zolders en kelders genaemt het Reuzenhuijs, verhuert voor f. 350 sjaers.

    4^{e} lot: Eene huijsinge gelegen nevens voorgaende met benede- en bovenkamers, keuken, open plaets, hof, zolder en kelder etc. genaemt het Klein Reuzenhuijs, verhuert voor f. 100 sjaers, deze vier huijzen toebehoorende aen de Commanderije van Pitzenborg, van het Duijts Order, te Mechelen.

Deze erven zijn ongetwijfelt van over 5 eeuwen door de Ridders van het Duijts Order bezeten. Le Roij not. March. S.R.S., pag. 49 en 50, deelt ons ten dien opsigte 3 opene brieven, welke in de archieven van Pitzenborg te Mechelen bewaert worden. Met den eersten ontslaet Joannes, Hertog van Lothrijk en Brabant, de Broeders van het Huijs der Teutoniken in Duijtsland van alle thollen, etc. welke hij van dezelve Broeders ontfangen had, van hunne schepen, wijnen etc. in Antwerpen, de dato Sabbato post assumptionem 1280.

Met de tweeden bekent gemelden Hertog de erve bij hem van d'erfgenaemen van Gerardus de Anderstadt Ridder gekogt, aen de Religieuse Mannen, den Commandeur en broeders van het huijs van O.L.V. der Teutoniken te Coblentz,

wettelijk verkogt te hebben. In dato 1284 in Crastino Pentecostes.

In zekere geschreve Cronijck van Antwerpen lese ik: Dat Hertog Joannes I aen den Heer van Pitzenborg zekere erven in de Borcht van Antwerpen gelegen nevens het Reuzenhuijs in de Mattestraet Noordwaerts verkogt heeft. Den Commandeur van Pitzenborg is onderworpen aen den genen van Coblentz.

Eijndelijk bij het 3e Diplome staet: Joannes, Hertog van Lothrijk, Brabant en Limborg etc. aen gemelden Commandeur en Broeders van het huijs der Teutoniken van Coblentz toe, dat sij de Maezen van het Casteel (de Borcht) van den kant der vermelde erven mogen behouden en op te bouwen, zoo nogtans dat sij de beschermínge van 't Casteel niet worde belet. In dato 1297. Die sabbato ante Laetare Jerusalem. (Ziet verder gemelden Le Roij en Diercxsens, Tom. 1, pag. 313 en seq.).

Den 21 November smiddags wird de Centraele School van dit Departement in het Clooster der Eerw. P.P. Discalsen op de Koremerkt alhier geopent. Daer was ten dien opsigte een besluijt van de Centraele Administratie de dato 23 Brumaire 6e jaer (13 Nov.) in 't ligt verschenen, voorgegaen door eenige titels der Fransche wet op de vorming der openbaere onderwijsing van den 3en Brumaire 4e jaer. Bij het gemeld besluijt wird de grondstellinge van dezelve school vastgestelt, te lang en mij van te weijnig aenbelang dunkende om hier geheel in te voegen; immers bij den 11 art. word gesegt:

> dat het schooljaer met den 15 Vendemiaire (6 October) beginnen en met den 1sten Fructidor (18 Augusti) eijndigen zal, dat van den 1sten Fructidor tot 15en Vendemiaire, de boekzael zal gesloten worden.
> Den 13en art. luijd: ‘Het onderwijs zal alle dagen en uren hier naer vastgestelt voortgang hebben, den vijfden en tienden dag, zullen rustdagen zijn:

Eerste afdeeling.

1° De teekenschool, thans in voege, zal tot naerdere schikking in de gewoonelijke zael (boven de Borze) en ueren gehouden worden.

2° De natuerlijke beschrijvinge, geduerende den zomer, van vier tot zes uren namiddag, en geduerende den winter van thien uren smorgens tot smiddags, in afwagtinge der opregtinge van eenen planthof en der konstkamer der natuerlijke beschrijving, zullen de lessen gegeven worden in de plaetse van de Centraele school, in de zael aldaer bestemt.

3° De oude taelen, van negen tot elf uren smorgens.

Tweede afdeeling.

1° De wiskonste alle dagen van agt uren smorgens tot tien uren.

2° De gegronde natuer en vuerkonsten, alle dagen van acht en half uren smorgens tot tien en half uren.
Nota. Daer zal eene besondere plaetse zijn voor de onderwijzinge der wiskonsten en eene andere voor de leden van natuerkonst.

Derde afdeeling.

1° De algemeijne spraekkonst, van acht tot tien uren smorgens.

2° De beschrijving, van thien uren tot smiddags.

3° De schoone letterkunde, van tien uren smorgens tot twelf uren.

4° De rechten, van acht en half ueren smorgens tot thien en half ueren.

Art. 14. - De laetste lesse van elk decade, zal toegeijgent worden aen een kort verhael dergene van de decade.
Art. 15. - Geduerende den loop der leertijden, de rustdagen uijtgezondert, geenen professor zal mogen agter blijven, zonder verlof van de Departementale Administratie, etc.
Art. 16. - De thien laetste dagen van het schooljaer zullen toegeijgent worden aen de openbaer oeffeningen op de onderscheijdene deelen der onderwijsen; daer zullen prijzen aen de

leerlingen die den meesten voordgang zullen gedaen hebben, uijtgegeven worden.
Art. 17. - Den Commissaris van den vierde bureau van deze Administratie zal de Centraele school bewaeken etc.

Daer was bovendien nog een ander besluijt van dezelve Administratie de dato 26 Brumaire 6e jaer (16 dezer maend November) ten dien opsigte aengeplakt, bestaende in 7 artikels:

Bij den 1sten wird vastgestelt: dat de Centraele school op den 1sten Frimaire smiddags zal geopent worden, als hier boven geseijt.
Met den 2en word de Municipaele Administratie aenzogt met de professors en den boekbewaerder te beraeden, om de noodige maetregelen te bevelen van aen de plegtigheijd, de betaemelijke en de behoorlijke toerusting te geven.
Bij den 3en artikel word gezegt: dat deze plegtigheijd in eene der zaelen van het clooster der Kleijne Carmelieten stand grijpen zal, plaetse voor de opregting der Centraele school aengewezen.
4e art. - De openbaere onderwijzinge den 2 Frimaire (22 November) op de ueren door de beslotene instelling voor de Centraele school aengewezen, beginnen zal.
Art. 5. - Dat men op den geseijden dag 2 Frimaire in de oorspronkelijke collegien leeger dan die men de spraekkonst noemt, zal mogen voordsgaen en dat tot de opregtinge der primaire scholen.
Art. 6. - Dat de Commissarissen van het Uijtvoerend Bestier bij de Municipaele Administratie der Cantons daer die collegien gelegen zijn de uijtvoering van dit besluijt bewaeken zullen.
Art. 7. - Dat het in de twee taelen zal gedrukt, uijtgegeven en in alle gemeijntens van dit Departement aengeplakt worden, etc.

Den 23 November wirden de latijnsche scholen der Eerw. P.P. Augustijnen, welke sij sedert hunne verjaeging, eerst in het huijs van den Borggrave de Schotte aen den Drijhoek, en tot nu toe in het huijs van Hoogstraeten op den hoek van

de Pompstraet tegenover St Andrieskerk alhier gehouden hadden, verboden. Den Eerw. P. Joes Bapta in 't Groenewout S.T.B.F. en prefect van het collegie was op 't stadhuijs ontboden, alwaer hem bevolen wird sijne scholen te sluijten en aensogt wordende van sig met de andere paters en studenten naer de Centraele school te begeven en aldaer te komen doceeren, hetzelve weijgerende, seggende, dat ingevolge het voor^{sn} besluijt van de Centraele Administratie, het hun toegelaten was in de scholen laeger dan die men de spraekkonst noemt, voord te mogen gaen, en meer andere bondige redens in brengende, daer den Commissaris van 't Uijtvoerend Bestier Dargonne niet op antwoorden konde, zoodanig dat hij den Pater Prefect niet meer wilde laeten spreken, geene redens meer aenhooren willende, hem swijgen doende. Den zelven morgen zijn diensvolgens de studenten naer huijs gegaen en dus is de studie van deze paters geijndigt, welke sij sedert hunne admitteringe immers van het jaer 1608 alhier gehouden hebben; en daer zoo vele geleerde mannen uijt voordsgekomen zijn. O, ongelukkige tijden!

Maendag 27 November smorgens en na middag wird er in de Abdije van St Salvator Peeter Pot, publiek verkogt eene groote partije werkhout, en ditto brandhout, een partije ijser en roode kopere plaeten, eene groote partije vierkante steenen van witten en swerten marmor, roode en blauwe pavijen, tichelen, een pomp, de orgel en portael, den schoonen marmoren hoogen autaer etc. alles voordskomende van deze afgebroken wordende abdije. Het hout wird genoegzaem gekogt maer op de altaersteenen en andere voorworpen der kerk, wilden niemand bieden, waerdoor den verkooper genoodzaekt was na noen de verkooping te staeken.

Den pant, het nieuw capittel huijs en het grootste gedeelte der abdije lag reeds ten gronde geworpen. De kerke

stond in slegte gesteltenisse sonder cieraden, berooft van lood en ijser, de serken en alle de autaersteenen opgebroken, den grafkelder onder de kerk open, daer de abten en religieusen en andere in begraeven zijn; jae daer hunnen fondateur en de familie waerschijnlijk ook in begraeven zijn. Zoo zag men tegenwoordig de godsvrugtige stigtingen verwoesten.

Ten zelven dage wirden er wegens de Municipaliteijt brieven gedraegen naer het Begijnhof, naer de cloosters van de nonnekens van Oostmal op de Ossenmerkt, Ursulinnen in de Vuijlestraet, Apostolinnen op de Peerdemerkt en in de Meijerstraet en naer de andere nog in wesen zijnde nonnencloosters en geestelijke vergaderingen etc. waerbij deze gerequireert wirden van ten behoeve van het garnizoen deser stad te bezorgen, te weten:

het Begijnhof: 310 paren lakens;
de Oostmallen: 32;
de Ursulinnen: 100;
de Apostolinnen op de Peerdemerkt: 57;
en die in de Meijerstraet: 50 etc.

Jae men seijde wel dat de overste der Ursulinnen in civiel arrest was, omdat se weijgerde het cloosterlijk slot open te setten. De overste van d'Oostmallen was wel gedregen en aenseijd dat se de traillie van het clooster zouden komen weghaelen, en het clooster komen open zetten (hetwelk sij ook welhaest gedaen hebben, want hebben de traillien op de weijgering der religieusen doen afbreken). Zoo wirden de religieusen en onze geestelijken tegenwoordig geplaegt en vervolgt.

Behalve dit waren deze cloosters, beggijnhof en vergaederingen noijt vrij geweest van logementen der soldaeten, welke sij in hun huijsen ofte cloosters niet konnende logeren, ten

hunnen kosten op logisten leggen moesten of met veel geld uijtkoopen, daer het 't meeste opgedaen wird.

Men zag hier ondertusschen wegens den Commissaris van het Uijtvoerend Bestier, bij de civiele en criminele regtsbanken van het Departement der twee Nethen aengeplakt, den naemlijst der openbaere notarissen en der verscheijde contoirs door de Centraele Administratie van het zelve departement aengestelt, alsook de naemen der oude en wettelijke notarissen dewelke door hun afgestelt waren. Deze leijsten waren voorgegaen door eene aenspraek aen de borgers te lang om hier te melden. Maer ziet de naemen der nieuwe en volgens de fransche wetten aengestelde notarissen voor deze stad, de andere zal ik agterlaeten omdat die onse stad geensints aen en gaen; sij zijn:

Louis D.J. Hermans
Fr. J. Janssens } oude notarissen
Joan. Adriaen de Lincé } oude notarissen
H.P. Verhaegen } oude notarissen
J.M. Schepens } oude notarissen
C.F. Gerardi } oude notarissen
J. Hermans, broeder van voor^{se}
J. Crabeels } oude notarissen
H. Lemineur } oude notarissen
C. Gislain } oude notarissen
M.F. Colins } oude notarissen
M.F. Jaspers } oude notarissen
M.F. Horemans } oude notarissen
Henrick Mermans, roeper
J. Parmentiers, procureur
J. Ballieu, schoolmeester
J. Leveque, gewesene administrateur
Joseph Blockx, van den tribunael civiel
J. de Beurst, idem en van den criminele.

Den 29 November wird den eersten zitdag alhier in 't bis-

dom ter gewoonlijke plaetse gehouden van de 30ste verkooping van geestelijke goederen, waervan de finaele toewijzinge op 4 December toekomende smorgens ten 10 uren geschieden zal, en bestaet in de volgende koopen:

1. - Eerst 7 bunderen 150 R. schaerbosch en opgaende boomen, gelegen in het gehugt van Battenbroek onder Waelhem.
2. - 2 bunderen zaeijland 150 R. schaerbosch daeraen paelende, gelegen tot Ste Cathelijne Waver.
3. - 2 bunderen zaeijland, gelegen tot Waelhem.
4. - 5 bunderen 100 R. zaeijland, gelegen tot Ste Cathelijne Waver, alle toebehoorende aen de abdije van Roosendael bij Mechelen.
5. - 4 bunderen 71 R. zaeijland door schaerkanten omringt en doorsneden, gelegen bij Hoijck.
6. - 6 bunderen 62 R. zaeijland met schaerkanten omringelt, met verscheijde boomen en een kleijn bosch groot 20 R. alle gelegen bij Hoijck.
7. - 5 bunderen 1 dagwant zaeijland door schaerkanten omringt etc., gelegen te Scherpendonder bij Duffel.
8. - 5 bunderen 2 dagwant 60 R. zaeijland en bosch, gelegen bij Duffel.
9. - 6 ditto 25 R. zaeijland, gelegen onder Scherpendonder bij Duffel.
10. - 4 bunderen 233 R. zaeijland in een stuk omringt met schaerkanten, gelegen onder Meijlen bij Lier. Alle domeijnen van Brabant.
11. - Eene hoeve, bestaende in verscheijde gebouwen, met 16 bunderen 161 R. zaeijland, weijden en bosschen, gelegen tot Hagenbroek. Canton van Lier.
12. - Eene hoeve genaemt de Hoeve ter Wouwere, bestaende in verscheijde gebouwen, met 21 bunderen 300 R. zaeijland, weijde en bosschen, gelegen tot Lachenen, beijde aen de Abdije van St Bernaerts aen de Schelde toebehoorende.
13. - Eene hoeve gelegen tot Broechem met 17 bunder en half zaeijland, weijden en bosschen.
14. - Eene ditto bestaende in verscheijde gebouwen 26 bunder 200 R. zaeijland, weijden en heijde, gelegen te Putte, toebehoorende aen de abdije van Nazareth.

15. - Eene hoeve bestaende in verscheijde gebouwen, gelegen tot Massenhoven, met 18 bunderen zaeijland, weijden en bosschen.
16. - Eene ditto gelegen tot Broechem met verscheijde gebouwen en 21 bunder zaeijland, weijde, bosch en heijde.
17. - Een ditto, gelegen tot Massenhoven, bestaende in verscheijde gebouwen met 18 bunderen zaeijland, weijden en heijden, alle drij toebehoorende aen het Bisdom van Antwerpen.
18. - Eenen hoveniershof inhoudende 2 bunderen 49 R., gelegen op 't Kiel, toebehoorende aen de Carthuijsers van Lier.
19. - Een huijs met poorte wesende een afspanning genaemt de ‘Drij Koningen’, gelegen op de Koeijpoortbrugge bij den Dries, toebehoorende aen de P.P. Predikheeren alhier.
20. - Eene andere huijsinge gestaen in de Cammerstraet nevens den Oria der P.P. Augustijnen alhier en aen de zelve toebehoorende.
21. - Het clooster der Eerw. P.P. Capucienen alhier op de Peerdemerkt bij de Roode Poort, met de kerke, sacristije, refter, cellen, solder en kelders, schoone hof immers het geheel clooster.
22. - Eenen blijkhof genaemt Den Nieuwen Hof, groot omtrent 1 bunder met huijsinge daer aen gelegen, op de Faconsruije alhier, aen het zelve clooster toebehoorende.
23. - Het Faconsclooster, met de kerke en alle zijn toebehoortens, hoven etc. gelegen op de Faconsplijn op de ruije uijtkomende etc.
24. - Een huijs gelegen op de Eijermerkt aen de P.P. Beggaerden alhier toebehoorende.
25. - Eene hoeve tot Santvliet met huijsinge, schuere, en stallinge en ontrent 28 gemeten 65 R. zaeijland, toebehoorende aen de abdije van St Michiels alhier.
26. - Het schoon speelhof der zelve abdije, bestaende in 19 plaetsen, met kelderingen, zolders, stallinge, de remise, fruijt- en pottagiehovingen, met opene plaetse daer 2000 boomen op staen, omringelt met gragten en inhoudende in sijnen omtrek omtrent 8 bunderen.
    Bovendien eene hoeve, bestaende in verscheijde gebouwen in den geseijden omtrek gelegen en omtrent 7 bunder zaeijland daer onder begrepen, het geheel gelegen tot Beerschot en aen gemelde abdije van St Michiels alhier toebehoorende (van dit hof wat breeder uijt mijne beschrijving van 't Kiel).

De verkoopingen van geestelijke goederen wirden tegenwoordig zeer spoedig voordgeset, het waren geene 8 en 12 koopen meer, die in eene reijse verkogt wirden maer wel 26, en dezelve hadden van 10 tot 10 dagen plaets, jae in de andere departementen gingen die nog wel zoo haestig, en sag de placcaerten derzelve, als van de departementen van de Deijle en Schelde etc. alhier in menigte aen ons bisdom aengeplakt, even alof er koopers voor die geroofde goederen begonden te ontbreken.

Daer was ondertusschen een besluijt der Centraele Administratie de dato 21 Brumaire 6^{e} jaer (11 dezer) waerbij vastgesteld word:

1° Dat de successive weerders der assignaten sedert den 1sten Thermidor 2^{e} jaer (19 Julij 1799) tijdstip van hunne emissie in dit departement, tot de publicatie van de wet van 29 Messidor 4^{e} jaer (17 Julij 1796) tijdstip wanneer hunne gedwongen loop opgehouden heeft, voor dit departement gefixeert blijven gelijkvormig aen het tableau gearreteert door de Centraele Administratie van het Departement der Deijle.

2° Dat het gevolgentlijk daeronder aen sal gedrukt worden, om aen het Uijtvoerend Directoire, aen den Minister van Justicie en der Financiën, aen de tribunaelen en municipaliteijten van deez departement, en aen alle de Centraele Administratiën van de Republiek, gesonden te worden.
Dan volgde de weerde der assignaten in dees departement sedert 19 Julij 1794 tot 17 Julij 1796 met de verminderinge van decade tot decade.

Bovendien waeren er verscheijde wetten ten opsigte der transactiën tusschen particulieren gepasseert, geduerende den tijd der depreciation van het gemund papier en waerbij de departementale administratiën belast worden van het tableau der differente coursen der assignaten op te stellen; en waerbij gesegd word onder andere:

> ‘Dat alle obligatiën voorgaendelijk aen den 1 Januarij 1791 zonder kortinge in metalike speciën sullen betaelt worden.
> Dat de obligatiën aengegaen in de vereenigde landen voor de invoering der assignaten en mandaten in die landen, op gelijke weijse in metalike speciën sullen betaelt worden’.

Hier uijt zoude volgen dat de renten, obligatiën etc. in papier afgeleijd nul zouden zijn, en dat de capitaelen boven de waerde van het papier in dit tijdstip van 't remboursement, zal moeten opgeleijd worden. Dog den tijd zal het leeren, want op hunne wetten is geenen staet te maeken.

Deze schikkingen waren geensints toevoegbaer aen de in papier betaelde pagten, huijshueren en intresten, alhoewel deze zoo wel als de eerste tegen de contracten gedaen waren.

(Ziet de tabelle der respectieve weerdens der assignaten in dit Departement der twee Nethen, sedert 19 Julij 1794 1 Thermidor 2e jaer tot 17 Julij 1796; 29 Messidor 4e jaer, zoo als die bij het gemeld besluijt gevoegt was: ‘Cours de l'an deux pour 100 francs en assignats’).

December

Den 2 December 1797 was alhier een besluijt van de Centraele Administratie aengeplakt de dato 1 Frimaire 6e jaer (21 Nov. passto) waerbij vastgestelt word dat ingevolge den arrêté, wetten en besluijten van het Uijtvoerend Directoire van 16 Frimaire laestleden, de municipaliteijten der cantons de wetten en besluijten daer in vervat, zullen uijtkondigen etc. bij het gemeld besluijt was gevoegt hetgene van het Uijtvoerend Bestier de dato 18 Brumaire 6e jaer (8 November laest) waer gesegt word:

> Art. 1. - Dat de Centraele Administratie der Departementen, vereenigt door de weth van 9 Vendemiaire 4e jaer, aen den Minister der Algemeijne Veijligheijd, binnen de maend toesenden, de aentoonende leijsten der naemen, voornaemen, ouderdom,

wooninge en voordere hoedanigheijd van de priesters woonagtig in elk van die departementen, op het tijdstip der uijtkondiging van de wet van 19 Fructidor 5e jaer (ziet hier vore op .....) met melding der gedaene eedswering of geene eedswering gedaen door ieder van hun, van haet aen 't koningdom en de regeringsloosheijd, en aengekleeftheijd aen de Republiek en aen de Constitutie van het jaer 3.

Art. 2. - De Centraele Administratiën zullen in het besonder op die tabellen, de priesters aenwijzen die om reden van hunne vorige overheijd oft door eenigen anderen middel op andere priesters invloed zouden gegeven hebben tot de weijgeringe van den eed waervan gesproken word.

Art. 3. - Allen priester die sedert de uijtkondinge der wet van 19 Fructidor 5e jaer, zijn gewoonlijke woonplaetse zoude verlaeten hebben, is verpligt van aen de Centraele Administratie van het arrondissement alwaer hij voor dit tijdstip woonagtig was, de plaets van zijn tegenwoordig verblijf kenbaer te maeken, en hetzelve door goede bewijzen bevestigende; foute dier zal hij op den leijst der uijtwijkelingen geschreven worden, ingevolge de wet van 25 Brumaire 3e jaer etc.

Ingevolge dit moesten onze religieusen sig op 't stadhuijs bij de Municipaliteijt, immers bij de daertoe aengestelde commissarissen aenbieden en de voorgemelde opgaeve doen, hun wird daer en boven gevraegt wat stiel of neringe zij deden om te leven etc. en moesten alles onderteekenen; wat dit uijtbrengen zal moet ons den tijd leeren.

Jae ingevolge en ter uijtvoeringe van gemeld besluijt van 18 Brumaire 6e jaer, hebben de Commissaires de Police in hunne respectieve sectiën de leijsten van alle de geestelijke persoonen zoo wereldlijke priesters als religieusen in hunne sectiën woonende opgevormt. Ik heb er gevallijk van gezien, sij waren van 5 deser maend, de naemen, voornaemen en den ouderdom en woonplaets waeren er daer niet alleen in geschreven, maer deze mannen waeren daer in op eene alder afschrikkelijkste wijse geblameert en afgeschets, jae hoe geleerde, ieveriger voor de Religie, en meer bij het volk bemind, deze

waren, hoe meer sij daer in beschuldigt wirden, om se aldus haetelijk te maeken bij de fransche regeringe aen wie, immers aen den minister van police te Parijs, deze leijste binnen de maend moesten toegesonden worden.

Den 2 December zijn de soldaeten van het garnizoen gedeeltelijk in het Huijs van Portugael moeten gaen liggen en het peerdevolk was over eenige dagen in het Hessenhuijs geleijt, waerdoor onse inwoonders eenigsints hopen van de geduerige logementen ontslaegen te worden. Verscheijde besondere inwoonders hadden zig ingevolge een besluijt van de Municipaliteijt de dato 25 Brumaire 6^{e} jaer (15 November laest) hetzij met matrassen, sargiën etc. of met 60 of 120 livres te betaelen in handen van den tresorier J.J. Borrekens, vrijgekogt, te weten die voor 2 man te boek stonden met 60 livres of 10 fransche kroonen en degene van 4 man geboekt waren met 20 ditto kroonen ofte 120 livres in plaetse van matrassen en dat om een jaer vrij te zijn van logementen.

Den 4 December St Barbaradag zijn alhier voor Aelmoesseniers gekosen: Dheere Gillis Gasthuijsstraet en Solvijns f^{s} Laer rentii. Het corpus der Aelmoesseniers ook al op de maet staende van vernietigt te worden, hadden sig onlangs, ontrent de maend Augusti laest, tot hunne behoudenisse in een comité opgeregt en daer van tot president gekosen J.J. De Caters, oud-aelmoessenier. Sij gingen nogtans onder hun voords op den ouden voet en het was ook aldus dat sij de gemelde nieuwe aelmoesseniers gekosen hebben.

Den 8 December in festo Conceptionis B.M.V. namiddag wird de kerk te Berchem, het capelleken te Borgerhout en andere kerken ontrent dese stad, door order van 't departement, wedrom gesloten, deze waren gister en over eenige

dagen door de agenten of door de inwoonders der dorpen geopent geweest, willende eene plaetse hebben om te bidden; jae op sommige plaetsen hadden de boeren de kerken met geweld open geloopen en selfs de deuren uijtgehangen, omdat se niet meer zouden gesloten worden. Te Puers hadden de inwoonders niet alleen de kerke opengebroken, maer daer en boven hunne pastor doen de goddelijke diensten verrigten, en seffens waren er ruijters naer die plaetsen gesonden, om dit volk te quellen. O ongelukkige tijden! Wij waren van onse H. plaetsen berooft even als onder de grootste vervolgers der kerke.

Den 9 December wird den eersten zitdag in 't departement alhier ter gewoonlijke plaetse gehouden van de 31ste verkoopinge van geestelijke goederen; waer van de principaele verkoopinge en toewijsinge op 14 deser maend geschieden zal te weten van de volgende goederen, als:

1. - 6 bunderen 56 R. zaeijland, gelegen onder Meijlen bij Lier.
2. - Eene hoeve bestaende in verscheijde gebouwen, genaemt De Helderhoeve, gelegen onder Lachenen bij Lier, en 21 bunderen 5 R. zaeijland, weijden en bosschen, toebehoorende aen de abdije van St Bernaerds aen de Schelde.
3. - 2 bunderen 2 dagwanden zaeijland, gelegen te Duffel.
4. - 23 bunderen 1 dagwand 28 R. zaeijland omringt met schaerkanten en opgaende boomen, gelegen in de Koningsbosschen ontrent Hoijck, verdeelt in 13 loten, alle domeijnen van Brabant.
5. - Het clooster der Eerw. P.P. Minderbroeders tot Hoogstraeten met de kerke en alle de gebouwen, brouwerije, hovingen etc., boomen, vijver, etc.
6. - Het clooster der Eerw. P.P. Capucienen tot Meersel op de boorden der riviere de Marge, met de kerke, sacristijn, refter en alle voordere gebouwen, hovingen, boomen etc. groot 700 R.
7. - 23 bunderen 45 R. zaeijland, gelegen tot Puers, verdeelt in 17 loten.

8. - Eene hoeve genaemt het eerste deel der Kleijne Hoeve van Hoeijdonck met verscheijde gebouwen en 14 bunderen zaeijland, weijden en bosschen, gelegen tot Zoersel.
9. - Eene ditto genaemt het 2^{e} deel der Kleijne Hoeve van Hoeijdonck, bestaende in verscheijde gebouwen en ontrent 11 bunderen zaeijland en weijde, ook tot Zoersel.
10. - Eenen graenwindmolen met 1 B. 169 R. land, gelegen tot Oostmael.
11. - Eene hoeve bestaende in verscheijde gebouwen met 18 bunder zaeijland, weijde en heijde, gelegen tot Westmal, alle van de voor^{se} abdije van St Bernaerds.
12. - Eene hoeve genaemt het Scharwijck, bestaende in verscheijde gebouwen met 13 bunderen zaeijland, weijden en heijden, gelegen tot Ranst, van de abdije van Nazareth.
13. - Eene ditto genaemt den Zelzaert met 22 bunderen 314 R. land, weijden en bosch, gelegen tot Wommelgem.
14. - Een ditto ook gelegen aldaer, met 21 bunder 209 R. zaeijland en weijde.
15. - Eene ditto ook gelegen aldaer, met 15 bunder land, weijde en bosch.
16. - Eene ditto gelegen aldaer met 15 bunderen 341 R. zaeijland, weijden en bosschen.
17. - 13 gemeten 255 R. zaeijland, gelegen tot Zantvliet.
18. - Een huijs gelegen in de Cloosterstraet binnen deze stad, met kamers, plaetse, hof etc. bewoont door Dh. van Hasselt, alle van de abdije van St Michiels alhier.
19. - Een huijs met verscheijde plaetsen, zoldering en kelders, 2 pakhuijzen daer aen paelende, gelegen op den hoek van Korte en Lange Peeter Potstraeten, toebehoorende aen de abdije van St Salvator alhier.
20. - Een stuk zaeijland groot 11 bunderen 383 R. omringt met schaerkanten, opgaende en strokboomen, gelegen in den Langen Elst buijten deze stad, toebehoorende aen de abdije van St Michiels alhier.
21. - Een huijs genaemt de Groote Munt, gestaen in de Muntstraete binnen deze stad, bewoont door Jon^{r} P.D. Cornelissen, heer van Schooten, waradijn der Munte alhier.
22. - Eenen grooten bouw wesende de Munte deser stad, gelegen op den Oever, op den hoek der Cloosterstraet en nevens

het gemeld waradijns huijs, met nog drij huijzingen in dezelve, en alnog het assaijeurs huijs uijtkomende in de Cloosterstraet, tegenwoordig bewoont door den assaijeur Ceurvorst, item alnog een huijs in de Cloosterstraet nevens het laetst gemeld (wat breeder hiervan ziet de nota hier agter op 14 December).

23. - Eenen hof groot 1 bunder 2 dagw. 63 R. gelegen in de Markgaveleije buijten deze stad.
24. - Eene ditto groot 2 bunderen 1 dagw. 31 R. ook gelegen in de Markgraveleije.
25. - 9 bunderen 1 dagw. 36 R. zaeijland, gelegen tot Berchem, alle deze koopen toebehoorende aen het clooster van Terzieken binnen deze stad.
26. - Twee huijzen genaemt de Vennehoeve, met stalling, chuere, en andere gebouwen, met 17 B. zaeijland, weijde en 200 R. schaerbosch, gelegen tot Vremde, toebehoorende aen de abdije van St Bernards aen de Schelde.
27. - 13 bunderen 2 dagw. 85 R. zaeijland, gelegen tot Mortsel, toebehoorende aen het clooster den Luijthaegen alhier.
28. - 4 bunderen 2 dagw. 74 ½ R. zaeijland, in twee deelen gelegen tot Wilmersdonck, van het clooster van Terzieken alhier.
29. - 4 bunderen 252 R. zaeijland gelegen in den polder van Ettenhove, van de Victorinnen alhier.
30. - Een goed, genaemt het Hofken, bestaende in 21 bunderen zaeijland, gelegen te Berlaer of ontrent, van de abdije van St Bernaerds aen de Schelde.

Den 11 December wirden ontrent de Steene Brugge te Deurne buijten deze stad wegens de Municipaele Bestieringe aen de meestbiedende publiek verkogt eene groote partije opgaende boomen, bestaende in 166 eijke en 7 olmen, item 279 stronkboomen, met den twist der zelve, verdeijlt in 159 koopen. Deze boomen behoorden aen deze stad als Here van Deurne, etc.

Ondertusschen wirden van stadswegen de ijsere ballien en barrier aen deze stadspoorten, alsook de barrieren aen het

brouwersquartier onlangs nieuw gemaekt, afgedaen om publiek verkogt te worden. Alles dat aen deze stad toebehoort word gestolen en verwoest.

14 December. Aengezien men onze Munt nu ziet verkoopen, wil ik van dit gebouw wel een weijnig tot gedenkenisse zeggen:

> (Deze nota op 14 deser te setten als wanneer de Munt verkogt is).
> De Munte binnen deze stad is gestaen en gelegen op den Oever maekende den hoek van de Munt- en Cloosterstraeten wesende een groot gebouw in welkers voorgevel men het jaer 1567 leest. Men siet aldaer verscheijde werkhuijzen en zelfs nog gereedschappen, alhoewel men daer sedert 1758 geen geld meer geslaegen heeft. Binnen dezen bouw (is een ruijme opene plaets) zijn verscheijde wooningen voor de bedienden van de Munt; welke huijzen tegenwoordig nog bewoond worden, naementlijk door Jonff. Roettiers en haeren broeder, den Eerw. here Franciscus, Maria, Theresia Rottiers, priester, over wie wijlen de Keijserinne Maria Theresia doopmeter was, sijn vader was graveur der munte en aldaer overleden(1), door De Medes en door van Oudenhoven, erfmunters en andere. Daer was ook eene herberge voor de supposten der Munte en voor niemand anders; dog deze is sedert eenige jaeren al gesloten en teniet. Boven tegen de Oever en Cloosterstraet is de schoone kamer, daer dit corpus

(1) *Jacobus Roettiers,* van eene familie oorspronkelijk uijt West-Waels-Vlaenderen, graveur generael der Munten en gedenkpenningen deser Nederlanden overleden (tot Brussel) alhier den 15 Julij 1772, agterlaetende twee kinders te weten: 1° den bovengemelden Eerw. Here *Franciscus Maria Theresia Roettiers,* priester, geboren 1746 over de Vunt gehouden den 9 April 1749 in de capelle van 't Hotel van den Hertog van Arenberg tot Brussel, door dien Hertog en door de Hertoginne van Ursel in den naem van weijlen hunne Majesteijten den Keijser Franciscus I en sijne gemaelin Maria Theresia Keijserinne, Koningin van Hungariën en Bohemen etc. Hertoginne van Brabant etc. en 2° *Jonffr. Elisabeth Joanna Theresia Roettiers*, geboren den 21 April 1737, ongehouwt.

sijne vergaederinge en collegie houden, en om regt te doen saten; agter de zelve was nog eene andere daer hunne archieven en documenten bewaerd wirden. Deze was met schoone schilderijen, met geschilderde vensters en andere cieraeden verciert, langs eenen breeden steenen trap gaet men op dezelve; onder deze trap was de Corps de Garde en soldaete; dit was ten tijde aldaer geld geslaegen wird. Tusschen dezen voorbouw en de huijsinge voor den waradijn is de poorte, daer men de wapen van Brabant boven ziet. Op de straete nevens dese poort en onder gemelde kamer ziet men eene vierkante gemetselde plaetse, op welkers hoeken de wapens van Lothrijk en van Limborg gehouwen zijn, en gesloten wordende met eene ijsere Baille. Het was in dese plaets, zegt men, dat de wethouderen van 't Kiel, buijten deze stad, van ouds hunne vierschaere gehouden hebben, wat er van zij, ik lese in den Resolutieboek der gemelde heerlijkheijd onder den dato van 28 September 1722 als volgt:

'Mijne Heeren Drossaert en de schepenen hebben om redenen geresolveert te houden hunne criminele gebanne Vierschaeren aengaende den voortvlugtigen ....., voor den huijse van den Meijer op 't Kiel, sonder eenige consequentie, alsoo de selve heeren hunne vierschaere mogen houden, en de ordinairelijk gehouden hebben aen de Munte op den Oever binnen Antwerpen, als sijnde van outs hunne Criminele vierschaerplaetse. Aldus geresolveert dato ut supra'.

Op 31 Julij 1749 is er tusschen deze stad en die van de Munte eenen contract van de vierschaere van 't Kiel staende op den Oever, aengegaen. *Register van de Thresorije N° 8, fol 39 v^{so}*.

Nevens de Munte Oostwaerts ziet men de wooninge voor den waradijn, zijnde een seer groot en schoon huijs met hof en stallinge, hetzelve is over eenige jaeren nieuw opgebouwt en in welkers voorgevel ofte frontispice men de wapen van de Keijzerinne Maria Theresia Hertoginne van Brabant ziet. Dit huijs word tegenwoordig bewoond door Jon^{r} P.D. Cornelissen, heer van Schooten, waradijn van dezelve Munte.

In de Cloosterstraet en uijtkomende in de Munte, is de wooninge van den assaijeur, zijnde als nu S^{t}....., Ceurvorst, boven de deure leest men: MONETA DUCIS BRABANTIAE 1585.

Het corpus der Munters heeft eenen schoonen autaer in de

parochiaele kerk van den H. Andries aen de Noordzijde, verciert met schilderijen door Merten de Vos geschildert. Aldaer wird op den dag van St Eloij, 25 Junij, hunnen patroon, eene solemnele misse gedaen, even als op eenige andere dagen waer inne degene aen dienst zijnde en andere dan tegenwoordig waren.
In gemelde kerke liggen verscheijde serken van waradijns, provosten, muntmeesters, schepen en supposten der Munte van Brabant binnen Antwerpen, waervan men in St Michiels en in andere kerken ook wel grafschriften vind, dog besonderlijk in de twee eerste.
De privilegiën en voorregten van het Corpus den Munters zijn ten jaere 1787 door Keijzer Jos. II, Hertog van Brabant, tegen alle regt te niet gedaen. Zedert heeft men zeer veele goude en zilvere speciën in (de Duijtsche) vremde munten geslaegen, in onse landen tegens onse privilegiën, vrijheden en geregtigheden zien indringen; naementlijk eerst de 1/4 van keijzerlijke kroonen geslaegen 1788 en waer tegens zig welhaest eenige ingesetenen, dog vrugteloos, stelden, den loop van deze vremde stukken ontkennende. Dan zag men wedrom 1/4, halve en heele kroonen ten zoo onder Joseph II, Leopold III en eijndelijk Franciscus II in de jaeren 1784, 1788, 1789, 1790, 1791, 1792, 1793 en selfs 1794, 1795, 1796 en 1797, selfs 1800, jae souverijnen van de voors. jaeren onder Jos., Leop. en Franc. in 1783, en plaquetten van 1794, alle in Duijtsland gemunt in dese provinciën uijtgegeven worden. Deese stukken waren alle op dezelve wijze met dezelve omschriften als degene men ondertusschen in dezelve te Brussel 1794 geslaegen had, maer genoegsaem onderscheijde en kennelijk aen de gravuer en ook aen het muntteeken, zijnde met letters A. B. C. F. H. en M. etc. geteekent, uijtgenomen de plaketten met een engelkopken even alof die te Brussel geslaegen en gemunt waren.
Eijndelijk men heeft in onze Munte na het jaer 1758 geen geld meer geslaegen, het was alleenlijk te Brussel, dat men sedert voor alle de Nederlandsche provinciën continuelijk werkte, en veelerhande speciën gemaekt heeft als dobbel en enkel souvereijnen, kroonen, halve, schellingen, plaquetten, dobbel en enkel oorden in Munte te Brussel geslaegen alle kennelijk even als de voorgaende aldaer gemunt aen het engelkopken; gelijk degene binnen deze stad aen het handeken en degene te Brugge gemaekt

kennelijk zijn aen het leeuwken voor muntteekens daer op staende[1]. In de vorige eeuw wird niet alleen binnen Antwerpen, Brussel en Brugge geld geslaegen maer ook te Doornik, Rijssel, 's Hertogenbosch, Ruermonde, Vilvorde en Maestricht en in vroeger tijden bijna in alle de Nederlandsche steden, gelijk men in de 'Memorie sur trois points intéressans sur l'histoire Monétaire des Pays-Bas', door l'Abbé Ghesquière ten jaren 1786 uijtgegeven en uijt het antwoord van den heer A. Heylen, op de vrage te dien opsigte door de Accademie te Brussel 1787 voorgesteld, gemaekt zien kan. (Ziet ook wat ik op 22 November 1786 geseijd heb, en ook aen de stukken welke nog overig zijn en waer er nog eenige bij zijn).

Den 14 December was alhier een besluijt van de Centraele Administratie van het Departement der twee Nethen de dato 16 Frimaire 6^{e} jaer (6 deser maend) aengeplakt tot verhaestinge der uijtvoeringe der weth van 7 Vendemiaire 4^{e} jaer, nopens de policie der godsdiensten, degene van 25ste artikel der weth van 19 Fructidor 5^{e} jaer, welke de forme van den eed door de ministers van den godsdienst te doen voorschrijft; van het besluijt van het Uijtvoerend Directorium van 5 Brumaire lestleden, welk de in beslagneminge der kerken, priesterlijke huijsen en pastorijen ordonneert, en eijndelijk dergene van den 18 derzelve maend, ten opzigte der naemlijste van alle de priesters op te maeken.

Na eene wijdloopige prologe in den nieuwen smaek en te schandelijk om hier te melden, als uijt het volgende genoegzaem blijkt, wordt daerbij besloten het volgende:

Art. 1. - Op den ontfangst van het tegenwoordig zullen alle de kerken aengewesen in het besluijt van het Uijtvoerend Directorium van 5 Brumaire lest leden, gesloten worden in de gemeijntens alwaer zij nog geopend zoude zijn, en binnen drij vol-

(1) *Randschrift* van het zilver aen den Keijzer door de adbijen, cloosters en particulieren in leening gegeven etc. Ziet de Gazette van 29 April 1794.

gende dagen zullen de pastorijen daer in vermeld, ontruijmd, gesloten, gezegelt en in bewaering genomen worden, om onder de bestieringe van het bewind der nationaele domeijnen gestelt te worden, den huijsraed die er op dit tijdstip zal bevonden worden, zal opgeschreven, gezegelt en insgelijks in de handen der natie gestelt worden.
Art. 2. - Daer zal in ieder canton eenen bijzonderen commissaris gezonden worden, met de gewapende magt, den welken gehandhaeft door de Municipaele agenten en adjointen eenen nouwkeurigen inventaris zal opstellen van alle de goederen der kerken en der effecten van het sacristijn, degene onder zegel in eene verzekerde plaetse zullen gesloten worden, onder de waekzaemheijd en verantwoordelijkheijd der respectieve agenten en adjointen, daer zullen ten dien eijnde aen de gezeijde commissarissen alle noodige onderrigtingen gegeven worden.
Art. 3. - De geseide commissarissen, agenten en adjointen zullen zig doen behandigen door de pastoors of alle andere bezitters, alle titels van goederen, waervan zij het geniet in de gezeijde hoedanigheden hebben; alsook de boeken en registers van bestiering der gezeijde goederen. De boeken en registers zullen onderteekent en aengehouden worden op de wijze dat er niets kan in geschreven worden. De uijtvoering van dezen en van den vorigen artikel zal in den zelven uijtstel als hier boven voltrokken worden.
Art. 4. - Dezelve commissarissen zullen zoo haest in ieder der pastorijen eenen behoeder aenstellen, waervan de vaderlandsche liefde en de deugdzaemheijd zijnen iever zullen bekragtigen om te beletten, dat er nadeel begaen word, nog eenig voorwerp aen zijn verantwoordelijkheijd vertrouwt, versteken word.
Art. 5. - De agenten en adjointen zullen aen hunne Municipaele Administratie wederbrengen, zoowel het dubbel der processen-verbael, bewijzende de gezeijde bewerkingen, als de titels, boeken en registers hier boven gemeld, degene door deze laetste binnen de drij volgende dagen aen deze Administratie zullen gezonden worden met de aenwijzinge van het getal der kerken en ontruijmde pastorijen in hunnen omtrek, alsook den naemleijst der aengestelde behoeders. Copije zal er aen den bestierder der nationaele domeijnen van bestelt worden, dengene van het tegenwoordig belast blijft, zooals hij het alreeds is door het besluijt

van 4 Brumaire hierboven aengehaelt, van zig op den stond te verzekeren en ondre zijn bewind en bestier te nemen, de goederen van den aerd dergene, waervan er hier questie is en degene hun reeds bekent zijn.
Art. 6. - In geen hoegenaemt geval, noch onder wat voorwendsel het zoude mogen wezen en zal de heropening van welke kerk het zij, mogen gebeuren, door niemand der openbaere bedienaers, welke ook de vraegen zijn, degene hun zouden geschied geweest zijn ofte nog gedaen zouden worden, om welk ook de stukken mogen wezen waerop zij zullen gegrond zijn. Zijn provisionelijk en in afwagting van antwoord en beslissing van het gouvernement, uijtgenomen der tegenwoordige bepaelinge de kerken en pastorijen der gemeijntens van Lier, Geel, Emblehem en andere, waervan de bediening tegenwoordiglijk gedaen word door priesters beedigt na de uijtkondiging van het besluijt van het Uijtvoerend Directorium van 5 Brumaire.
Art. 7. - In den zelven bestemden tijd van drij dagen, zullen de Municipaele Bestieringen en de Commissarissen van het Uijtvoerend Directorium bij hun aengestelt, aen de Centraele Bestiering, de tabellen doen toekomen, degene hun gevraegt zijn geweest door den circulairen brief van den 2^{en} der loopende maend, uijt kragte van het besluijt van het Directorium van 18 Brumaire laetsleden, naermate dat die tabellen aen deze administratie zullen behandigt worden, zal zij er copije aen den Minister van de Algemeijne Veijligheijd van toe zenden.
Art. 8. - Het gebruijk der klokken is verboden, onder wat voorwendsel het zij, uijtgenomen in de gemeijntens van Antwerpen, Mechelen en Lier, waer er eene zal toegeschikt blijven om aen te kondigen het openen en sluijten der stadspoorten.
9. - Allen niet beedigden priester is gestelt onder de onmiddellijke waekzaemheijd der Municipaliteijt van het canton, alwaer hij verblijft, dewelke in geval van oproer, hem zal moeten aenklaegen en hem zoo aenstonds voor den peijsregter brengen. De Administratie voorkoomt dezelve priesters, dat zij op den stond de uijtbanning zal beroepen dergene, die de minste wanorders zoude veroorzaeken.
10. - De pasporten afgelevert voor de uijtkondiging der wet van 28 Vendemiaire laestleden, vernietigt zijnde, zullen de niet-beedigde Ministers van den Godsdienst niet vermogen uijt hunne

gemeijntens te gaen, als na er eene nieuwe bekomen te hebben, op de maniere bepaelt door de hier voor aengehaelde wet. De municipaliteijten zullen op den stond en gevolgentlijk aen deze administratie zenden den staet der pasporten, degene zij alsoo zoude toegestaen hebben.

Art. 11. - Alle municipaele bestiering, allen municipaelen agent of adjoint, dewelke de tijdstippen hier boven voorschreven zoude overtreed hebben, of de volle uijtvoering der tegenwoordige voornemens veronagtzaemt, zal op den stond door een gegrond besluijt van deze administratie van zijne bedieninge worden afgestelt; en insgelijks de commissarissen van het Uijtvoerend Directorium en alle andere bedienaers degene hun in het zelve geval zouden bevinden aen het directorium aengeklaegt worden, met uijtnoodiging van tegens hun de magt uijt te werken die hem toegeijgent is door den 26 artiekel der wet van 19 Fructidor.

Art. 12. - De gezeijde commissarissen van het Uijtvoerend Directorium, insgelijks den bestierder der domeijnen, zullen aen deze Administratie kenbaer maeken, de ontfangers en aengestelden der domeijnen of andere openbaere bedienders, degene, het zij door kwaedwilligheijd, het zij door onachtzaemheijd de uijtvoering der wetten waervan er melding is, alsook van de tegenwoordige schikkingen zouden belet hebben.

Art. 13. - De Centraele Bestiering verklaert dat, welke bestiering of bedienaers het zij, op wie de maetregels van strengheijd zouden moeten vallen, zij niet zal overtreden de pligten degene haer opgelegt zijn.

Art. 14. - De Centraele Bestiering zal post par post kenbaer maeken aen den Minister van Algemeijne Veijligheijd, de agtervolgde uijtvoering van het tegenwoordig besluijt, en de maetregels degene zij zoude konnen verpligt zijn ingevolge dier aen te nemen.

Art. 15. - Het tegenwoordig besluijt zal gedrukt, aengeplakt, en uijtgekondigt worden in de twee taelen, in alle de cantons en gemeijntens van den omtrek van dit departement. Expeditie zal er van gezonden worden aen den Minister van Binnenlandsche Zaeken, aen dengenen van algemeijne veijligheijd, en der financiën, aen den bestierder der nationaele domeijnen, en aen den generael het bevel hebbende der 24ste oorlogsafdeeling.

Gedaen tot Antwerpen, in de zitting van den 16 Frimaire, 6e jaer der Fransche Republiek een en onverdeelbaer, tegenwoordig de borgers A.P. De Moor, president, Charles d'Or, Nicolas de Villers, E.S. Poneij, Administrateurs, Bruslé, commissaris van het Uijtvoerend Directorium, en Aubert, secretaris generael.

Ingevolge dit placcaert begonden onse pastoors hunne meubelen te vlugten en bereijding te maeken van de pastoraele huijsen te verlaeten en elders eene woonplaets te zoeken. Dit wird ook door verscheijde canoniken der cathedraele welke huijsen van het capitel bewoonden, gevolgt. Eenige hadden reeds dezelve, uijt vreese van verjaegt te worden, verlaeten.

Den 14 December 1797 wird alhier den eersten zitdag der verhooging gehouden van de 32ste verkooping van geestelijke goederen, waer van de eijndelijke toeweijsing en verkooping te geschieden staet op 19 der zelve maend ter gewoonlijke plaetse in 't Bisdom en uren bestaende in volgende goederen:

1. - Eene hoeve, genaemt de Loeijehoeve, bestaende in verscheijde gebouwen met 20 bunderen land, weijden en heijden, gelegen tot Meerhout.
3. - Eene hoeve en toehoorige gebouwen met 27 bunderen land, weijde en heijden, gelegen tot Veerle, beijde van de abdije van Tongerloo.
3. - Eenen watermolen, huijs, schuere, stallinge en andere gebouwen, met ontrent 80 roeden weijland en eenige boomen gelegen tot Meerhout, F. 1200. - en 8 veertels rogge 's jaers uijtdoende, toebehoorende aen den Prins van Oragniën.
4. - Vier bunders weijden, gelegen tot Olmen.
5. - Eene hoeve genaemt Berenbril met de gebouwen en 9 bunder bouw- en weijland, gelegen tot Mol.
6. - Eene hoeve gelegen tot Mol, genaemt het Klijn Vezelo, met de gebouwen en ontrent 10 bunder en half ploegland en weijden met vele boomen.
7. - Eene hoeve genoemd Belgrade, met de gebouwen en ontrent 9 bunder land en weijde, gelegen tot Postel.

8. - Eene hoeve met groot veehuijs met de gebouwen en ontrent 10 B. land en weijde, gelegen tot Postel.
9. - Eene hoeve genaemt Tunerwaert met de gebouwen en 10 B. land en weijde, gelegen tot Postel.
10. - Eene ditto genaemt Het Klijn Veehuijs, bestaende in verscheijde gebouwen met 10 B. land en weijde, ook gelegen tot Postel.
11. - Eenen windmolen, gelegen tot Postel digt bij de abdije aldaer.
12. - Eene heijde genaemt de Postelsche Heijde, gelegen aldaer groot ontrent 500 bunders, daer onder begrepen een bunder bosch.
13. - Eene hoeve met de gebouwen en ontrent 18 bunder land, weijden en heijden, gelegen tot Postel, alle toebehoorende aen de abdije van Postel.
14. - Ontrent 105 bunders 20 R. ploegland, bosschen en heijde, alle gelegen tot Soursele, verdeelt in 8 loten.
15. - 12 bund. 2 dagw. 43 R. bouwland, gelegen tot Puers, verdeijlt in 17 loten, met alle de boomen.
16. - Een bunder bouwland, gelegen tot Ste Catharina Waver, alle van de abdije van St Bernards op de Schelde.
17. - Een bunder 1 dagw. 72 R. ploegland, gelegen tot Beersel.
18. - Een bunder 70 R. land, gelegen tot Meijle bij Lier.
19. - Drij dagw. 39 R. land, gelegen tot Reeth.
20. - Twee bunders bouwland en weijde, gelegen tot Leest, alle domeijnen van dezen lande.
21. - 33 bunders 20 dagw. 1 R. schaerbosch en stamboomen, gelegen tot Hombeek, aen de abdije van Cortenberg toebehoorende.
22. - 4 gemeten 35 R. weijland, gelegen tot Austruweel.
23. - 14 gemeten 67 R. weijland, ook gelegen tot Austruweel.
24. - Drij bunders 1 dagw. 4 R. weijland, gelegen tot Austruweel, alle toebehoorende aen het Faconsclooster alhier.
25. - Vier bunder 2 R. weijland, gelegen tot Austruweel aen het clooster van Terzieken alhier toebehoorende.
26. - Een pagthoeve bestaende in verscheijde gebouwen en 11 bund. ploegland en weijde, gelegen in het gehugt van Geerdigen bij Mechelen, aen de Oratoren te Mechelen toebehoorende.

27. - Eene blijkerije, gelegen in den Pothoek op St Willebrordsveld buijten deze stad[(1)].
28. - Drij bunders 309 R. land en hof, gelegen op Herinkrode buijten deze stad.
29. - Elf bund. 25 R. bouwland, gelegen op 't Kiel te Beerschot.
30. - Eene hoeve en 17 bunder 199 ½ R. bouwland, gelegen tot Wilrijck.
31. - 10 bunder 334 R. land en weijde, gelegen te St Wilbrords, alle van de abdije van St Michiels alhier.
32. - Eene hoeve met de gebouwen en 10 bunders 4 R. land en weijde met een heijde, gelegen tot Brecht.
33. - Eene hoeve en toebehoortens genaemt de Voorste Hoeve, gelegen tot Calmpthout met ontrent 11 bunders 214 R. land, weijde en bosch.
34. - Eene ditto en toebehoorten genaemt de Agterste Hoeve met 8 bund. 18 r. land, weijde en heijden, gelegen tot Nieuw-Moer.
35. - Eene hoeve en gebouwen met 10 bund. 331 R. bouwland en heijde, gelegen tot Nieuwmoer.
36. - Eene dito genaemt den Donck, bestaende in verscheijde gebouwen, met 12 bund. 398 R. land, bosschen en heijde, gelegen tot Esschen.
37. - Eene ditto met 19 bund. 198 R. land, bosch en heijde ook gelegen tot Esschen.
38. - Eene ditto met toebehoortens genaemt Schrickx, met ontrent 6 bunder 287 R. land en weijde, ook gelegen tot Esschen, alle aen de abdije van Tongerloo toebehoorende.
39. - Eene hoeve genaemt het Neerland, met 27 bunder ploegland en weijde, gelegen tot Wilrijk, en vele boomen, etc.
40. - Eene dito en 21 bunder 216 R. ploegland, weijden en schaerbosch, gelegen aen den Groenenhoek, tot Wilrijck, beijde van de abdije van St Michiels alhier.

(1) Dit stuk was door de Religieusen aen de kooplieden Beerens en Coupe van over eenige jaeren in chijns uijtgegeven, welke kooplieden tegen deze verkoopinge volgens regt en reden geprotesteert en daerom heeft dezelve verkoopinge dan geene plaets gehad.

Sondag 17 December kwam den Juge de Paix, Albert Begoden, ten huijse van J.B. Carstiaenssens, boekdrukker op de Steenhouwersvest bij den Oever, alwaer daegelijks den Roosenkrans door verscheijde gebueren en godvrugtige borgers met luijder stemmen, gelijk hier sedert het sluijten van onze kerken in veele huijsen gedaen word, onderzoek doen, willende den priester weten; dog hem wird geseijd en versekert dat er geenen priester was, dan heeft hij de naemen der voorlezers en van wel 20 andere aldaer tegenwoordig zijnde opgeschreven. Men vreesde ook dat er onderzoek zoude gedaen geweest hebben in sommige huijsen daer in 't heijmelijk misse gelesen wird, naementlijk bij Van der Smissen op de Leijwaertmerkt, alwaer Sondags zeer veel volk misse hooren komt en te communie gaet en zeer publiek; jae daer heden met honderde menschen geweest hadden, dat de straete bijna te klijn was en met hoopen daer uijt- en indrong, htewelk zoo grooten schreeuw gaf, dat men voor rampe en vervolginge vreesden. Dit alles baerden veel agterdenken onder onze priesters en onder onze goede catholike inwoonders, daer in stille misse gelezen wird; dog niets anders isser dienaengaende voorgevallen. God zij gedankt.

Den 18 December wird er met trompet op de hoeken der straeten afgelezen dat den tijd der patenten op 20 deser verscheijnt, en dat eenieder 't zij koopman, winkelier, neringdoende etc. gehouden is eene nieuwe te komen haelen op pene van dubbel te betaelen etc.

Ten zelven dage wird eenieder wegens de commissarissen, verdeelers voor de grond contributiën van 't Canton van Antwerpen gewaerschouwt, dat sij uijt cragte van 't arrêté der Municipaele Administratie de dato 11 Frimaire 6e jaer (1 December) hunnen bureau op de tweede stagie van 't stadhuijs geopent hebben, tot het ontfangen der verklaeringe van

de inkoomsten der grondeijgendommen, om dan een verdeeling der contributie te konnen opmaeken. Aensoekende eeniegelijk de voorschreven verklaeringen te komen geven, waertoe maer 14 dagen zijn toegelaeten.

Ondertusschen gingen er van deze commissarissen in de huijsen rond vraegende den eijgenaer en de grootte van de huijsen(1).

Den 19 December wirden al wedrom met trompet op de hoeken der straeten afgelesen van de agterstallige 20ste penningen te komen betaelen, dat de wijkmeesters gemagtigt waeren om de afschrijvingen als voor dezen te doen, en dat de borgers gehouden zijn tusschen de eerstkomende 10 dagen ten dien eijnde bij hunne respectieve wijkmeesters te begeven, en alsdan naer de uijtspraeke derzelve, op hunne reclamatiën te betaelen ten comptoire der 20ste, het beloop der sommen die zij schuldig zijn op pene van zonder voorder aenmerking nogte oogluijk er toe gedwongen te worden, met het verkoopen van hunne meubelen en effecten.

Daer en boven wirden er wegens de commissarissen onlangs door de Centraele Administratie aengestelt tot de invoordering der gedwonge leeninge, waervan hier vore op ..... gemeld, brieven aen verscheijde van onze inwoonders thuijs gesonden, waerbij sij dezelve in de eene of andere classe der zelve gedwonge leeninge getaxeert hadden, met aenzegging van het montant binnen de 24 uren in handen van den borger Van Roie te betaelen etc. Ziet hier den geheelen inhoud van eenen dezer brieven wesende de dato 17 deser, luijdende aldus:

(1) Hierbij voegt schrijver een gedrukt formulier om de opgave te doen der eigendommen: ‘Bâtiments’, ‘Propriétés rurales et autres fonds non bâtis’.

Emprunt forcé.
Anvers le 27 Frimaire an 6.
Les commissaires spéciaux pour le recouvrement de l'emprunt forcé.
A..... Citoyen. .....
Citoyen,

Nous vous prévenons que vous êtes porté provisoirement à la 11me classe de l'emprunt forcé. En conséquence, nous vous invitons à solder, dans les vingt quatre heures, le montant de votre côte es-mains du Citoyen *Vanroye,* percepteur du dit Emprunt, vous prévenant que si vous n'avez pas satisfait dans le dit délai, nous nous verrons forcés de donner suite à la contrainte lancée contre vous.

Taxe	800
Marc la livre	1.4
	£801.4 $

Salut et fraternité.
Ad. Van Reenen - Gn Georgerie.

Het was niet als van geven dat er gesproken wird, en betaeling was er niet te bekomen, van de renten op dese stad of op slands inkomen, staeten etc. waren tot nog toe geene intresten betaelt, of men sag nog geene apparentie van er ites van te zullen ontfangen, hetwelk vele eerlijke en deftige inwoonders armelijk doet leven. O droeve en ongelukkige tijden!

Onlangs was het Casteel, hetwelk sedert dat de Fransche hier gekomen zijn nog altijd gesloten had geweest, open gestelt en aen eenieder den vrijen toegang als voor dezen daer op gegeven; dog ten duerden niet lang.

Ten zelven dage wird den 1sten zitdag gehouden van de 33ste verkooping der geestelijke goederen alhier gehouden, waer van de finaele verkoopinge op 24 deser maend ten 10 uren voornoen vastgestelt was, bestaende in de volgende goederen:

1. - Een huijs gelegen in de Peeter Potstraet alhier, aen die abdije toebehoorende.
2. - Drij huijsen gelegen in de Lombaertstraet, en eene plaetse, hof en verscheijde wooningen daer agter, toebehoorende aen de Witzusters alhier.
3. - 2 B. 44 ½ R. ploegland, gelegen tot Hanswijk bij Mechelen.
4. - 3 B. 70 R. ploegland, gelegen aldaer, beijde toebehoorende aen het clooster van dien naem, gelegen te Mechelen.
5. - 2 bund. 2 dagw. 90 R. ploegland, gelegen tot Geerdegem bij Mechelen.
6. - 2 do 185 R. do gelegen aldaer.
7. - 3 do 5 dagw. 27 R. do ook gelegen tot Geerdegem.
8. - 3o 56 R. do ook gelegen aldaer, deze vier koopen zijn van 't Clooster der Ziekeliede te Mechelen.
9. - 2 bund. 2 dagw. weijde, gelegen tot Leest, toebehoorende aen de domeijnen deser landen.
10. - Een veenland, gelegen tot Postel, genaemt het Veenland van Postel, groot ontrent 90 bunderen, toebehoorende aen de abdije aldaer.
11. - Eene hoeve, bestaende in verscheijde gebouwen, gelegen tot Eijnthoutham, met ontrent 47 bunderen land en weijde van de abdije van Tongerloo.
12. - Eene do genaemt de Logthoeve, bestaende in verscheijde gebouwen met 16 bunder 50 R. land, weijde en heijde, gelegen tot Veerle.
13. - Eene do genaemt de Pannehoeve, bestaende in verscheijde gebouwen, met ontrent 23 bunder 200 R. land, weijden en heijden, gelegen in het gehugt van Haesenhout, canton van Geel.
14. - Eene hoeve genaemt de Veenhoeve, bestaende in verscheijde gebouwen, met 16 bund. 230 R. land en weijde, gelegen tot Herenthals.
15. - Eene Do genaemt de Hannekenshoeve, bestaende in ver-

scheijde gebouwen, 18 bunder 350 R. land, weijde en heijden van de Norbertinerssen tot Herenthals.

16. - Het clooster der P.P. Augustijnen tot Herenthals, met de kerke, collegie, ziekhuijs, brouwerije, plaetse, hoven etc.
17. - 9 bunder 317 R. ploegland, gelegen tot Wilrijck.
18. - 18 bunder ploegland, gelegen tot Middelhem.
19. - 16 d^{o} 121 R. d^{o} gelegen tot Berchem op den breeden weg.
20. - 15 D^{o} 18 R. d^{o} gelegen tot Wilrijck.
21. - 24 D^{o} 120 R. land en weijde, gelegen tot Wommelgem, alle aen de abdije van St Michiels alhier toebehoorende.
22. - Eene hoeve met gebouwen en 18 bunderen ploegland, bosch, weijde en heijden, gelegen tot Santhoven.
23. - Een huijs gelegen in de Beggaerdenstraet alhier, toebehoorende aen dit clooster.
24. - Een d^{o} gelegen op de Meir.
25. - Een d^{o} ook gelegen op de Meir.
26. - Een d^{o} gelegen in de Cellebroederstraet.
27. - Een d^{o} gelegen in de Lange Nieuwstraet, alle vier aen de P.P. Minimen alhier toebehoorende.
28. - St Nicolaesplaets met 11 zoo huijsen als pakhuijzen op dezelve en alnog 12 huijskens gratis bewoond door zoo vele oude mannen en eenen bewaerder, gelegen op de 2^{e} plaetse; item St Nicolaes capelle, met den grooten kelder onder dezelve en alnog 2 kleijne huijskens geplaetst tegens dezelve capelle, alle gelegen in de Lange Nieuwstraet binnen deze stad e ntoebehoorende aen het hoofdambagt van de Meirsche alhier (van deze capelle wat breeder, zie op 24 December).
29. - Eenen blijkhof genaemt de Spiegelraem, gelegen in de Boekstege alhier.
30. - Eenen d^{o} genaemt Beekraem, ook gelegen in de Boekstege binnen deze stad, beijde toebehoorende aen het clooster der Carthuijsers alhier.
    Alle de boomen op deze landen en in de hoven staende wirden altijd mede verkogt.

Deze verkoopingen worden nu spoediger voortgeset te weten van 5 tot 5 dagen.

Den 20 December was alhier wegens de Municipaliteijt aengeplakt onder andere:

> Dat eeniegelijk, zoo haest dat met het canon de ratificatie van den vrede tusschen den keijser en franse zal aengekondigt worden, zijn huijs met een drij koleurig vaentjen vercieren moest, of dat hij op eene boek als kwaed borger zal geschreven worden, etc...

Den 22 December wirden de kruijsen van den toren en der kerk van de Minderbroeders alhier afgetrokken. Dit was onlangs aen den toren en kerke der Carthuijsers binnen deze stad ook geschied.

Den 23 December wirden de meubelen van den Eerw. Heere Joan. Ant. Seerwart, plebaen van het Zuijd quartier der Cathedraele dezer stad, ten sijnen huijse op de Schoenmerkt door een huijssier van den Tribunael Civiel, voor den agterstel van sijne contributie verkogt, sonder aensien of men de opgeleijde sommen betaelen kan of niet.

Ten zelven dage is den spijker der graenen voor de chijnsen volgens gewoonte alhier omgestelt. Dat is door den greffier der policiekamer, mijnen vader, Joan. Frans Van der Straelen en wird door hem in de registers der kamer welke hij in verzekering bij hem gehouden had volgens de oude maniere ingeschreven, als volgt:

Terwe	f 5,18
Boekweij	f 2,18
Rogge	f 3,3
Gerst	f 2,18
Haver	f 2,4
Evene	f 4.-
Witte boonen	f 10,10
Evit	f 1,14
Erten	f 8,-
Sparie zaed	f 4,-
Vitsen	f 4,5
Spelt	f 3,10
Witte sloorsaet	f 8,-
Swerte ditto	f 6,-
Raepsaed	f 8,-
Kempsaed	f 4,10
Peerdeboonen	f 5,-
Klaver zaed	f 18,-

Sondag 24 December Kerstavond, wird St Nicolaes capel in de Lange Nieuwstraet alhier, met de plaetse en wooningen, agter en nevens dezelve gelegen, met meer en andere goederen hier vore genoemt publiek te koop gestelt; dog men zegt dat er door degene van de commissie van den schaemelen huijsarmen deser stad, tegens zoude geprotesteert zijn, alsoo dit een Godshuijs voor arme menschen van het Hoofd Ambacht der Meersche is, aen welk ambacht deze capelle en voordere gebouwen toebehoort.

Deze capelle en godshuijs is door het gemeld ambacht in de 15^{e} eeuw opgeregt en gebouwt, en sedert worden er 12 oude mannen in onderhouden en de voordere huijsen, wooningen en pakhuijzen verhuert, en eijndelijk door de fransche die van alles het hun maeken, aengeslaegen; dog nu aen de Directie van den armen overgegeven.

Ten zelven dage wird den eersten zitdag in 't Bisdom alhier gehouden van de 34ste verkoopinge van geestelijke goederen, waervan de finaele verkoopinge op 29 deser vastgestelt was, elke reijse ten 10 uren voornoen, bestaende in de volgende koopen:

1. - Eene schoone en groote huijsinge genaemt de Commanderije van Pitzenborg, gelegen tot Mechelen, met de capelle, stallinge, remise, opene plaetse, hovinge en zoo fruijt- als andere boomen, in 't geheel groot 2 ½ bunder, toebehoorende aen het Duijts order.
2. - Een huijs gelegen in den Brul te Mechelen aen gemelde Commanderije toebehoorende.
3. - Het clooster van Huijsen, gelegen te Mechelen, met de kerke en alle de gebouwen, grooten hof etc.
4. - Het clooster van Hanswijk, ook gelegen te Mechelen.
5. - Het clooster van Bethaniën, ook gelegen aldaer.
6. - Een huijs, gelegen in de Koeijestraet te Mechelen.
7. - Een d^{o} in de zelve straet.
8. - Een d^{o} gelegen in de Biest aldaer.

9. - Een d^{o} wedrom in de Koeijstraet aldaer.
10. - Een ditto gelegen op de Peerdemerkt alhier.
11. - Een ditto gelegen op de Biest, alle ses aen de P.P. Lieve Vrouwe Broeders te Mechelen toebehoorende.
12. - Een huijs gelegen in den Brul, aen de voors. Commanderije van Pitzenborg te Mechelen toebehoorende.
13. - Een veen, genaemt het Landsveen, groot ontrent 12 bunder, gelegen tot Westmal, toebehoorende aen de abdije van St Bernards aen de Schelde.
14. - Eene hoeve genaemt Nieuwen Vorst, bestaende in verscheijde gebouwen, met ontrent 10 bunders 164 R. ploegland, weijde en heijde, gelegen tot Wilrijck met verscheijde boomen.
15. - 15 bunder 18 R. ploegland, gelegen tot Wilrijck.
16. - Een huijs gelegen in de Cloosterstraet binnen deze stad, met verscheijde boven- en benedenkamers, stalle, remise, opene plaetse, en grooten hof etc., alle aen de abdije van St Michiels alhier toebehoorende.
17. - Een huijs gelegen in de Peeter Potstraet alhier.
18. - Een ditto gelegen in de zelve straet.
19. - Een d^{o}, ook gelegen in de zelve straet.
20. - Item alnog een huijs, ook gelegen aldaer, alle vier aen de abdije van St Salvator alhier toebehoorende.
21. - Een huijs gelegen op de Faconsplijn, toebehoorende aen het clooster der Facons.
22. - De capelle van St Eloij, gelegen op de Peerdemerkt alhier, met een huijs daer aen gelegen etc. toebehoorende aen het Smeders Ambagt binnen deze stad. (Den voorgevel deser capelle was a^{o} 1749 nieuw opgebouwt).
23. - Eene hoeve genaemt de Dubbele Hoeve, bestaende in een huijs, schuere, stallinge en andere gebouwen, met 42 bunderen 100 R. land, bosch en weijde, gelegen tot Grobbendonck, toebehoorende aen het clooster der Carthuijsers alhier.
24. - Eene hoeve genaemt de Faconshoeve, bestaende in een huijs, schuere, stalling en andere gebouwen met 35 bunderen [...]00 R. land, weijde en heijde, gelegen tot Herenthout, toebehoorende aen het Faconsclooster.
25. - Een schaerbosch, genaemt de Wijverbosch, gelegen tot Puers, inhoudende 2 bund. 144 R. met de boomen.

26. - Een d^{o}, genaemt de Lange Bosschen, ook gelegen aldaer, groot 3 bund. 60 R.
27. - Een ander d^{o}, genaemt de Monikenbosch, groot 16 bunder 1 dagwand, ook gelegen tot Puers.
28. - Een schaerbosch genaemt Hellenbosch, groot 108 R., gelegen tot Puers, alle met de boomen en toebehoorende aen de abdije van St Bernards op de Schelde.
29. - Eene hoeve genaemt Linkebeke, bestaende in verscheijde gebouwen, hof, boomgaerd en vijver, inhoudende met het ploegland 11 bunder 3 dagw. 10 R.
30. - 10 bunder 2 dagw. ploegland, gelegen onder Oppuers en Bornhem.
31. - Eene hoeve met de gebouwen, hof, boomgaard, en open plaetse, inhoudende 1 bunder en 41 bunder 1 dagw. ploegland en schaerbosch, gelegen tot Bornhem, alle drij aen de voors. abdije van St Bernards toebehoorende.
32. - 15 bunder 47 R. ploegland, gelegen tot Wilrijck met de boomen.
33. - 16 bunder 63 R. d^{o}, ook gelegen aldaer, beijde aen gemelde abdije van St Michiels alhier toebehoorende.
34. - 2 bunder 2 dagw. ploegland en weijde, gelegen tot Battel, toebehoorende aen het clooster van Bethaniën tot Mechelen.

Den 25 December, Kerstdag, zag men in plaets van den grooten feestdag te konnen vieren, onse kerken nog altijd gesloten gehouden worden, Sondag en heilijgdagen onse kerken waren gesloten, onze godsdiensten opgeschorst, het was niet als in huijsen, dat sommige catholike inwoonders in stilte, het geluk hadden van het H. Sacrificie der misse te konnen bijwoonen, te biechten en te communie gaen; aldus ging het den volgenden dag. Wat droefheijd voor alle godvruchtige menschen en wanneer sal er een eijnde aen komen?

Den 27 December wirden wegens de Municipaele Bestieringe van het canton van Antwerpen, publiek tegens comptante betaelinge aen de meest biedende verkogt: eene groote

partije opgaende eijkeboomen, verdeijlt in 111 koopen, dienstig voor molenmaekers, scheepmaekers, timmerlieden en draeijers. Dese verkooping geschiede ontrent de Steenbrugge onder Deurne. De boomen behoorde aen dese stad als heer van Deurne etc.

Snagts tusschen 27 en 28 December isser eenen man wesende eenen schoenmaeker woonende in de Hairestraet bij de Hoogstraet, in sijn huijs deerlijk vermoord. In desen morgent wird sijnen zoon woonende inde Koppennolstraet op suspicie gevangen en op 't Steen geset.

Den 28 December wird wegens de Municipaele Bestieringe alhier in den grooten Eekhof, publiek in comptant te koop geveijlt, het schoon metaelen kruijs en Christi beeld met de schoon lanterne hebbende op de Meir (gestaen), de kopere kandelaeren van den autaer in 't collegie op 't stadhuijs, eene groote menigte ijsere baillien onlangs van de stadswateren andere poorten door de voors. bestieringe, afgerooft, eene groote partije lood, een fornuijs, seer veele saelen, harnassueren en gareelen van peerden, gedient hebbende voor den omgang a^{o} 1766. Item eene groote partije meubelen, kassen, tafels, commodens, stoelen etc. ongetwijffelt op 't stadhuijs gestaen hebbende. Het gemeld Christi beeld is tot 31 guldens de 100 lb. en het kruijs à 16 f. de 100 lb. verkogt, het eerste weegde om de 500 lb. en is door den geelgieter Verveecken alhier gekogt, en het cruijs zoude door Brusselaeren gekogt zijn, weegt ..... bedraegen, het gene er van dit geheel pronkstuk gekomen is eene somme van circa f. 2.000 courant. Van deze en voorgaende verkoopingen word door de Municipaele Bestiering elke reijse genoten; dog niemand van de stads schuldenaeren word daerom betaelt.

Den 29 December wird alhier onder andere de capelle van St Eloij op de Peerdemerkt aen het Smeders Ambagt toebehoorende publiek verkogt[(1)].

(1) *De capelle:*
Wij Willem Noyts ende Claus Wijnricx schepenen van Antwerpen maeken cond dat voor ons.....
Jacop de Cock en Lijsbeth van de Kempeneer sijn wijff gaven over en bewijsden in de eere van Gode en Sinte Loij, en omme hare siele salicheijds wille in gerechter en gestadigen giften en aelmoessen den Ambachten van de Smeden 't Antwerpen tot Sinte Loijs behoeven, henne huijs metten keuken, metten gronde en alle datter toe behoort, gestaen op 't Clapdorp, tusschen Jan Schoijt aen d'eene sijde, ende Jan van Lijere met sijne medeplegers aen d'andere sijde, behoudelijk dije dat voors^{e} Ambacht van den voorhuijsen alsoo d'Ambacht alreest sal connen een capelle oft Godshuijs van Sinte Loij daer aff sal doen maeken ende fonderen, ende geen ander huijs, ende het is te weten dat de voors^{e} Jacop en sijn wijff dat alsoo daer toe gegeven hebben en haer tocht en bijlevinge in 't selve huijs met de keuken haer leefdage lank souden hebben gehad, daer se het voorse ambacht affuijt gekogt heeft etc. MCCC, twee en viertig 19 Januarij.
De capelle.
Item Jacop de Cock en Lijsbeth Kempeneer sijn wijff voor de selve schepen ut supra, gaven over en bewijsden den Ambacht van de Smeden tantwerpen tot Sinte Loijs behoeff, drij stallen metten tooghen, hove, gronden en met al datter toebehoort gestaen en gelegen op 't Clapdorp achter 't huijs daer Sinte Loijs capelle oft godshuijs af gemaekt sal worden, te weeten de twee stallen neffens een en den derden daer agter geheeten den Bijaerd tusschen Jan Schoijten aen d'een sijde ende Jan van Lier met sijn medeplegers aen d'ander sijde, en soo quamen voor schepenen Jan van Ockele, Hendrik van Lille, als dekens, Jacop Muijl en Willem van den Kerckhoven als gesworen en Jan de Cock, raetsman nu tertijds in de naem van hen en van allen den geheelen Ambacht van de Smeden binnen de stad Antwerpen, en bekenden dat sij schuldig sijn van desselfs Ambachts wegen van gerechtiger, wettiger schult in den eersten de voorse Lijsbeth van de Kempeneer ende Margriete Smeets hare wettige dochter tot hunner beijde lijve en ter lanxt levensten lijve van haer beijde geduerende en niet langer tsjaere vijff ponden grooten, goet en costbaer gelijk telken dagen van betaeling in borsen gaen zullen, jaerlijks een lijftochtsrente, ende daer toe noch seven ponden groote der voors^{e} munte elcx sjaers de voors^{e} Jacobe de Cock, ende Sijmoen Janssone desselfs Jacops susters sone ook tot haer bijde lijve en de lanxtlevende lijve van hun van hun beijde en niet langer etc. In dato 19 Januarij 1442.
Den ambachten van den Smeden.
Item Geert de Buijsschere gaf voor schepenen deser stad over en bewijsde den Ambachte van de Smeden in de stad Antwerpen, de helft van eenen stal metten tooghen van vore tot achter, mette gronden en met al datter toebehoort, gestaen op 't Clapdorp tusschen Aert Noens weduwe aen d'een sijde en Sinte Loijs capelle aen d'ander zijde ende daer toe een derden deel van een vierden van den selven stalle ende waer af dat de kinderen Joos d'ander twee 3^{e} gedeelen van den selven vierden deel toebehooren blijft de welke heeft de voorse Geert tanderen tijde gecocht en gekregen heeft tegens Adriaen van Lijer en voorse derden deel tegens Claus Joos etc. 28 Januarij 1453 voor Peter Reijner en Willem van de Werve, schepen van Antwerpen.
Ten behoeve van de capelle.
Item Cathlijne Smans wijlen Peeter Smans dochter, met eenen momboir heur metten rechte gegeven, gaf terstond over sonder eenig wederroep der capelle van Sinte Loijs op Clapdorp tot harer fondatie behoeff, omme Gods wille ende der salichheijd haerder sielen, 't vierden deel van eenen stalle, tooge, gronde en toebehoorten gestaen en gelegen op 't Clapdorp agter der capelle voorse commende tenden metten tooge aen het Raemvelt, neffens de weduwe Noens erve, daer af dander drij vierden deelen de kinderen Joos met hunnen medeplegers toebehooren gelijk haer 't voorse vierendeel bleven en verstorven is van wijlen Geertruijden Stocx etc. 20 Augusti 1453 voor Peeter Rejners en Jan van den Wijngaerde, schepen van Antwerpen.

Ten zelven dage wird aldaer den eersten zitdag gehouden van de 35ste verkooping van geestelijke goederen, waervan de finaele verkoopinge op 3 Januarij toekomende gestelt was, smorgens ten 10 uren op de gewoonlijke plaetse in de capelle van het Bisschoppelijk Palijs alhier, bestaende in de volgende goeden:

1. - Het clooster der Minderbroeders tot Herenthals.
2. - Een hoeve, gelegen tot Herenthals, bestaende in huijs, schure etc. en ontrent 5 bunder land en weijde.
3. - Twee molens, een water- en een windmolen, met de huijsinge etc., ook gelegen tot Herenthals, wel 1.000 gulden sjaers renderende.

De Smeden.
Item Jan Joos, voor hem selven ende in den naemen van Margriete Joos sijne suster, die hij gelooft te vervaene, Lijsbeth Joos ook sijne suster met Janne van der Elst haeren wettigen man en momboir, en Jan Joos Michiel Joos sone wijlen, en bekende dat hij omme eene somme gelds die hun allen wel is vergolden, verkogt hebben wel en wettelijk de Deken en geswoornen van den Ambacht van de Smeden tantwerpen tesselven Ambachts behoef, de twee derde deelen van een vierendeel van eenen hofstat en tooghen metter stalle daer op staende en al dater toebehoort, gelegen op 't Clapdorp tusschen Sinte Loijs capelle aen d'een sijde ende den weduwe Aert Noens erve, strekkende achter aend Raemvelt aen d'ander sijde, gelijk hun die bleven ende verstorven sijn van hunne ouders etc. 14 Meert 1454.
Voor Willem van der Heijden en Gillis van den Wijngaert, schepen van Antwerpen.

4. - Eene hoeve genaemt Peutens, gelegen tot Broechem, met de gebouwen en ontrent 10 bunder ploegland en weijde. Alle drij dese koopen van de abdij van Tongerloo.
5. - Eene hoeve genaemt Francxhoeve, bestaende in verscheijde gebouwen met 15 bunder 60 R. land en weijde, gelegen tot Hagenbroeck, toebehoorende aen de abdije van Nazareth bij Lier.
6. - Eenen hof gelegen tot Lier in de Hermijtestraet.
7. - Een huijs op de plaets genaemt Look tot Lier.
8. - Een ditto met den hof.
9. - Een ditto met den hof, in de Lispersestraet.
10. - Een ditto met den hof in de Hermijtestraet.
11. - Een ditto met plaetse en hof gelegen aldaer, alle ses toebehoorende aen het clooster der Predikheeren tot Lier.
12. - Vijf dagw. ploegland gelegen in 't gehugt van Auwerghem bij Mechelen, toebehoorende aen de Proostdij van Leliëndael te Mechelen.
13. - 6 bunder, 2 dagw., 36 roeden land en weijde, gelegen in

het zelve gehugt, toebehoorende aen de Urbanisten van Hoogstraeten.

14. - Een huijs gelegen te Mechelen in de Gendsche straet van de Carmelieten aldaer.
15. - Een ditto gelegen in de Verkensstraet aldaer.
16. - Een ditto gelegen aldaer.
17. - Een ditto in dezelve straet, alle drij van de Lieve Vrouwe broeders te Mechelen.
18. - Twee dagw. ploegland, gelegen in het gemeld gehugt van Auwerghem, toebehoorende aen het clooster der Ziekelieden te Mechelen.
19. - Het clooster van Terzieken met de keuken ende gebouwen, gelegen in de Lepelstraet, met den grooten hof uijtkoomende aen het Kasteelplijn, binnen deze stad, met verscheijde klijne huijsen en hoven nevens malkander, verdeelt als volgt:
    1. Een klijn huijs met eenen hof in de Lepelstraet.
    2. - Twee kleijne hoven in dezelve straet.
    3. - Een klijn huijs.
    4. - 13 kleijn huijsen nevens elkander in de Lepelstraet tot aen den Bleijdenhoek.
    5. - Een ander huijs met den hof.
    6. - Vijf klijn huijsen.
    7. - Een ander huijs met een grooten hof den hoek uijtmaekende; alle aen het gemeld clooster van Terzieken alhier toebehoorende.

20. - Een huijs gelegen op de Faconsplijn.
21. - Een ditto gelegen op de Faconsruije.
22. - Een ditto, ook gelegen op de Faconsruije.
23. - Een huijs ook gelegen op de Faconsruije. Alle aen het Faconsclooster alhier toebehoorende.
24. - Een huijs gelegen in de Peeter Potstraet.
25. - Een huijs gelegen op de Lijnwaertmerkt.
26. - Eenen blijkhof op de Kakhoek alhier.
27. - Een huijs gelegen bij het Hessenhuijs alhier.
28. - Twee kelders onder het huijs de Croon op de Kakhoek, alle van de abdije van St Salvator alhier.
29. - De Droogscheerders ofte Keijserscapelle in de Keijsersstraet met den kelder onder dezelve en nevens; item eenen blijkhof en wooninge agter geseijde capelle gelegen en nog twee

gratis bewoond wordende, alle aen het Droogscheerders of Laekenberijders Ambagt deser stad toebehoorende.

30. - Het clooster, kerke en alle de gebouwen der Eerw. P.P. Augustijnen tot Herenthals, met eenige huijsen en wooningen daer bij gelegen en er aen toebehoorende. Dezen koop zal op 8 Januarij 1798 verkogt worden.
31. - Eene hoeve genaemt de Hannekenshoeve, bestaende in verscheijde gebouwen met 18 bund. 350 R. land en weijde, aen de Norbertinersen tot Herenthals toebehoorende.

Dit jaer, het was een wonder, stirven meest alle de katten, niet alleen binnen deze stad, maer ook deze landen door; jae in Engeland, Vrankrijk, Duijtsland etc., dat waren veele duijzende katten van de haastige ziekte gestorven; haestige ziekte zeg ik, want als sij het savonds kregen waren se den volgenden dag dood, en dit van in den zomer al gebuert en houde nog niet op, zoo dat het raer was eene kat te konnen krijgen en te konnen houden, en alle de gazetten schreven daer met verwondering van.

Den 30 December smorgens om 7 uren hoorde men met het canon van 't Casteel ronken, en het geluij der groote klok met beijaerdspel, aenkondigen dat er ging geviert worden over de Ratificatie van het Vredetractaet tusschen den Keijser en Koning en de Fransche Republiek gesloten waervan hiervore gemeld.

Ten 10 uren smorgens hebben de tegenwoordige overheden sig op 't stadhuijs vervoegt, alwaer op het voorwerp der feest eene redenvoeringe is uijtgesproken; daer waer sig in order gestelt hebbende is den trijn naer den tempel der weth (Jesuite- en de Caroli Borromeekerk) gegaen, aldus een companie soldaeten, den walvis, de professors van de nieuwe scholen, de militaire administratie, de borgerlijke administratiën, de notarissen, de peijsregters, en asseseurs, de correctionele

regtbank, de civile regtbank, de criminele regtbank, het musiek militair, den etat major, de municipaliteijt te peerd, die van de marine, het departement, het zeeschip en dan den grooten reus, wordende gesloten door een companie soldaeten.

Voor het stadhuijs was eene zuijlnaeld opgeregt daer de naemen der generaels en van degene voor de republiek gesneuvelt waren opgeschreven stonden.

Eenieder heeft ook een drijkoleurig vaentjen aen sijn huijs moeten uijtsteken, en men heeft onze winkels en werkhuijsen moeten gesloten houden. De publieke verkoopinge van eeten andere waren op de merkten, zijn verboden geweest. Geen wagens tot vervoering der koopmanschappen hebben mogen rijden. Alles wird strikt agtervolgt.

Dezen en twee volgende dagen zijn onze huijzen verligt geweest, alsook het departement (Bisdom) en het stadhuijs. Alsook is deze feest tot groote vreugde en voldoeninge van degene nog religie, geld nog eer bezitten en tot onuijtsprekelijke droefheijd van alle goede borgers, voltrokken. En aldus is het jaer met smert en rouw van alle eerlijke lieden geijndigt.

1798

Januarij

Met dit jaer begonst ook wedrom de droefheijd en smert; jae met dit jaer begonsten de vervolgingen van onze priesters en geestelijke persoonen.

2 Januarij wirden bij de plebaenen der cathedraele, de pastors te weten: van de H. Walburgis, van St Joris en van St Andries(1) door den commissaris der uijtwerkende magt Simon Pierre Dargonne, en eenige der municipaliteijt en eene wagt gendarmen uijt hunne huijsen gejaegt; de goederen die sij er gelaeten hadden waren geconfisqueert. Den pastor van

(1) Te weten de Eerw. heere Joannes Antonius Seerwart S.F.B. van 't Zuijd quartier en Guillielmus J.B. Van Bomberghen van 't Noord quartier, den pastor van de Borgt, den Eerw. heere Petrus Paulus Buijs, eenen man als kreupel door de geraektheden, wonende in de Sakstraet, den Eerw. heere Philippus Georgerie, S.F.L., pastor van St Joris en de Eerw. heere Alex. F. Vandenstalle, pastor van St Andries; Matthias Frans Van Camp, S.F.L. can. en pastor van St Jacobs.
In de pastorele huijsen der cathedraele wirden bij besluijt der municipaliteijt van 16 Nivôse an 6 ofte 5 Januarij 1798, de juges van den tribunael civiel J.B. Geerts, Lons, en Joan van de Walle, van Gend, middeling gearriveert, gelogeert.

St Jacobs, die een huijs dat hij van Jon^{r} Vinck, heer van Wustwezel etc. huerde, bewoonde, wird er ingelaeten. De Eerw. heeren Antonius Adrianus van Bedaff, pastor van St Willibrords, Joannes Ackermans, capellaen van de capelle der Beenhouwers te Borgerhout, en Guillielmus Josephus Verdussen, pastor der kerke van St Laurentius in de Markgraveleije buijten deze stad, wirden insgelijks uijt hunne huijsen verdreven. Op de zelve wijse wird er op de dorpen te werk gegaen.

Den 3 Januarij wird alhier in 't Bisdom, onder meer andere goederen hier voore op 29 December gemeld, publiek verkogt: Het clooster der Minderbroeders, tot Herenthals; het clooster van Terzieken in de Lepelstraet binnen deze stad, met de hoven en huijskens daer nevens gelegen. Item de Droogscheerders, genaemd Keijserscapel, met den blijkhof en huijsen daer agter en nevens in de Keijserstraet gelegen. Deze behoorden aen het hoofdambacht der Lakenbereijders alhier. Het was eene seer schoone capelle, daer seer veele diensten geschiede etc. (wat breeder hier van en van de fondatie).

Ten zelven dage wird ter plaetse den eersten zitdag gehouden van de 36ste verkoopinge van diergelijke goederen; waervan de finaele toewijsinge op 8 derzelve maend, smorgens 10 uren, vastgestelt was, en bestaet in volgende artikels als:

1. - Eene hoeve met de gebouwen genaemt Voetbergshoeve, gelegen op den Wildert tot Essen, met 7 bund. 333 R. land, weijde en heijde.
2. - Eene ditto genaemt den Wildert, met de gebouwen en ontrent 10 bund. 240 R. land, weijde, bosschen en heijde, gelegen tot Essen.
3. - Eene ditto genaemt Vredeberg, met de gebouwen en 13 B. 358 R. land, weijde en bosschen, met 120 boomen en 2 dreven, ook gelegen te Esschen.

4. - Eene hoeve genaemt Bounaer, gelegen tot Spilbeek in Essen, met de gebouwen en 16 B. 304 R. land, weijde, bosschen, torfputten en heijde.
5. - Een ditto genaemt het Verbrand Hofken, met de gebouwen en 11 B. 137 R. ploegland, weijde, schaerbosch en heijde, gelegen op den Wildert tot Esschen, alle aen de abdije van Tongerloo toebehoorende.
6. - Een huijs in de Hermeijtestraet tot Lier.
7. - Een ditto in de Lispensche straet.
8. - Een ditto in de zelve straet.
9. - Een ditto in dezelve straet.
10. - Een ditto in dezelve straet.
11. - Een ditto.
12. - Een ditto.
13. - Een ditto.
14. - Een ditto alle in de Lispensche straet.
15. - Een ditto in de Hermeijte straet aldaer, alle van het clooster der Predikheeren te Lier.
16. - Een huijs gelegen in de Borsestraet te Mechelen aen het Lakenmaekers Ambagt aldaer toebehoorende.
17. - Een ditto genaemt den Klijnen Zalm op de Zoutwerf te Mechelen, aen het Vischverkoopers Ambagt aldaer toebehoorende.
18. - Een ditto in de Lange Ridderstraet te Mechelen, aen de P.P. Augustijnen aldaer toebehoorende.
19. - 5 huijzen etc. gelegen in de Beggijnestraet te Mechelen, aen het Backers Ambagt aldaer toebehoorende.
20. - Een huijs gelegen in de Verkensstraet te Mechelen, aen de P.P. Lieve Vrouwe Broeders aldaer toebehoorende.
21. - Een ander huijs in de Genschestraet aldaer, aen de P.P. Carmelieten te Mechelen toebehoorende.
22. - Een huijs op de Vlasmerkt.
23. - Een ditto bij het Hessenhuijs gelegen, beijde aen de abdije van St Salvator alhier toebehoorende.
24. - 24 bunder, 3 dagw. ploegland en weijde, gelegen tot Lippeloo, aen de abdije van Affligem toebehoorende.
25. - Eene hoeve met de gebouwen etc. en 25 R. 370 R. land en weijde, ook gelegen tot Lippeloo, aen de abdije van Boneffe toebehoorende.

26. - 15 B. 193 R. land, gelegen op Heijstraet tot Wilrijck.
27. - 15 B. 185 R. land, ook gelegen tot Wilrijck, beijde deze partijen aen de abdije van St Michiels alhier toebehoorende.
28. - Seven stukken land, inhoudende saemen 7 B. 150 R. ploegland en weijden, gelegen bij Lier, aen de Priorije van Corsendonck toebehoorende.
29. - Twee stukken ploegland, gelegen onder Waelhem en Battenbroeck, te saemen groot 3 bunder.
30. - 1 ½ bunder ploegland en een bosken elsenhout, beijde deze koopen van de abdije van Roosendael aldaer.

Den 4 Januarij gingen er municipaele commissarissen vergezelt met eene soldaete wagt bij onze kooplieden en winkeliers daer men Engelsche goederen verkogt ondersoek doen, en daer er gevonden wirden, zijn er de zegels op gestelt met verbod van dezelve te verkoopen op hunne verantwoordelijkheijd. Dit wird in de andere steden ook gedaen en geschiede uijt haet tegens Engeland, welke met de Franschen geene vrede maeken, maer den oorlog sterker voordzetten willen.

Ten zelven dage was er wegens de municipaele bestieringe bij waerschouwing bekent gemaekt, dat degene het regt der patente zouden betaelt hebben op den bureau van 't Enregistrement, gehouden zijn van hen op die bestiering aen te bieden opdat hun de patente afgeleverd worde etc.

Den 5 Januarij in den morgent wird de Seer Eerw. Heere Petrus Simons van Eupen S.T.L., Can. grad. der Cathedraele, Poenit. en Landdeken van 't district van Antwerpen, omtrent het Groenkerkhof door den commissaire de police Joseph Somers aengehouden en naer 't stadhuijs geleijd, vanwaer hij met eene wagt naer de refugie van Tongerloo op St Jacobsmerkt over de kerke, daer de gendarmen logeren, gebrogt is, en van daer namiddags naer Brussel getransporteert, om voorder naer Vrankrijk gevoert te worden.

Den 6 Januarij, H.H. Drijkoningendag, smorgens kwam den voors[e] commissaris Somers met eenige gendarmen naer het huijs van den Eerw. heere Henricus Scaille S.T.B.F. en J.U.L. Canonik der Cathedraele etc. woonende op de Lombaerdevest, maer niemand de deure open doende, hebben de soldaeten de venster ingeslaegen en alsoo in huijs gekomen, hebben naer dien ouden priester gesogt dog niet gevonden, aengezien hij zig door de vlugt te nemen gered had, dan hebben sij er eenige soldaeten ingelaeten.

Ten zelven dage heeft gemelden Somers insgelijks onderzoek gedaen naer den Eerw. heere Matthias Frans van Camp, pastor van S[t] Jacobs alhier ten sijnen huijse in de Kattestraet, dog hebben hem niet gevonden, deze hadde in tijds de vlugt genomen; dan hebben sij de meubele aldaer verzegelt, en er eene wagt gendarmen ingelaeten, dewelke er zoo danig den meester speelden, dat de twee onderpastors en daer naer de meijskens het huijs verlaeten hebben. Sij roofden en sopen den wijn uijt en quamen daer met wijven etc. aldaer goeden cier maeken.

Den 7 Januarij sondag smorgens ontrent ..... uren wird den Seer Eerw. en geleerden heere ..... Van der Sloten, gebortig van Ranst, choordeken en plebaen van Turnhout, landdeken van het district van Hoogstraeten, op eene karre in de gendarmerie ofte refugie van Tongerloo binnen deze stad gebragt en van daer langs Brussel naer Vrankrijk gevoert. Dezen ieverigen man ook tot de uijtbanning zijnde.

Den 9 Januarij was het decadi franschen feestdag, dan stak eenieder uijt vreese van vervolginge een drijkouleurig vaentjen uijt, gelijk men te Loven en Brussel doet, niettegenstaende het alhier niet geordonneert was. Jae men seijde dat de com-

missaris de policie de huijsen waer dit nagelaeten wird opschreven, en dat er reeds al verscheijde inwoonders gecalengiert waren. Nogtans was er geen besluijt, nog van centraele, nog municipaele administratie alhier uijtgecondigt welk dit ordonneerde. Het was niet als uijt vreese en om dat het den eenen dede, dede het den anderen, en zoo wird het van een ieder gevolgt.

Ten zelven dage was alhier bij besluijt van de Centraele Administratie de dato 17 Nivose 6e jaer (6 deser) op de hoeken der straeten aengeplakt, een:

> Liste nominative van persoonen signalés door den Minister der Generaele Policie, om aengehouden al waer sij zullen gevonden worden te weten:
> de Eerw. en geleerde heeren Joannes Baptista Samen S.T.L. Can. en plebaen van St Peeters tot Loven, President van Discalsen aldaer.
> Joan. Frans Van de Velde S.T.D. Can. St Petri, president van 't Hollands collegie.
> Petrus Frans Van Oudenrode Can. van St Peeters en president van 't Klijn Collegie aldaer.
> Joan. Jos. Van der Varent, Pastor van St Geertruijen aldaer.
> Joannes van der Moeren, Pastor van St Michielskerke aldaer.
> ..... Malfroid, priester van Namen.
> Clemens Jos. Laviene, pastor van 't beggijnhof tot Bergen in Henegouw.
>
> Leonard Deghaye, choordeken van Lessinne.
> Philippus Jacobus Defresne, pastoor tot Hann.

alle negen door een besluijt van den uijtwerkenden directorium te Parijs, tot de uijtbanninge veroordeelt. Deze zijn de vervolgingen ontkomen en elders gevlugt(1).

Den 10 Januarij smorgens wird den Seer Eerw. en Edelen

(1) Hierbij voegt schrijver gemelden aanplakbrief die gedrukt was op 300 exemplaren bij Parijs, drukker van het Centraal Bestuur van het departement der twee Nethen.

heere Josephus Franciscus Engelbertus Werbrouck S.T.D. choordeken onzer Cathedraele kerke, eenen man vol iever voor de H.R. Cath. religie, en van alle welpeijsende om zijn lieftalligheijd en andere gaeven zeer bemind, door Joseph Somers en J. Emannuel De Jonck, policiemeesters, met eenige gendarmen uijt zijn huijs aen het Groenkerkhof gehaelt, en naer de Refugie van Tongerloo gebragt en van daer seffens langs Brussel naer Vrankrijk gevoert, tot aldergrootste droefheijd van alle weldenkende menschen. Savonds quam de Juge de Paix Reynaud de meubelen verzegelen.

Daer was ten zelven dage onderzoek gedaen ten huijze van Dhr Geeraerd Legrelle in de Hoogstraet, naer den Eerw. here Joannes Antonius Seerwart, Can. en Pleb. van 't Zuijdquartier der Cathedraele, die aldaer zedert zijne verjaeging uijt zijn pastoreel huijs op de Schoenmarkt woonde. Dog dezen goeden man was bij tijds gevlugt.

Ten zelven dage is den Eerw. heere ..... Dens, pastor van 't beggijnhof tot Herenthals, aldaer gevangen zijnde, binnen deze stad in de Refugie gebrogt en van daer voorder naer Vrankrijk gevoert.

Den 11 Januarij is den Vader en Moeder van het Godshuijs der Blauwbroeders, van de Schippersbreedestraet waervan ik hiervore op Augusti 1797 breeder gehandelt heb, naer hunne nieuwe woonste in de Rochusstraet overgekomen. Daer waren reeds eenige van de oude mannekens in geplaetst en staen welhaest door alle de andere gevolgt te worden. Dit nieuw gebouw word seer fraij en geriefelijk gemaeckt, hebbende elk een huijsken met eene benede- en bovenplaets, alle geleemplakt, en eene gemeene graspleijn ofte hof.

Den 12 Januarij wirden er wegens de commissarissen van den Bureau der Logementen, brieven aen verscheijde van onse

ingezetenen, dewelke matrassen en lakens voor het garnizoen dezer stad, om vrij te zijn van het logeren, besorgt hadden, gedraegen, waerbij zij nu wedrom gerequireert wirden, van binnen de 24 uren, sommige een paar lakens, en eenen stroeijzak, andere het dobbel, op den gemelden bureau op 't stadhuijs te bezorgen; andersints dat het vorig geleverd, niet aenzien zoude worden.

Den 13 Januarij in den morgent zijn er commissarissen ten huijse van den Eerw. heere Joannes Franciscus Pooters, S.T.L., can. der Cathedraele en meijer van 't zelve capittel, den broeder van den abt van St Michiels alhier, die zig ook al versteken heeft, gekomen, om de boeken en registers het voors^{e} capittel betreffende, dog dezen goeden man had na alle dezelve gered te hebben, sig versteken; zoodat zij onverigter zaeken henen gegaen zijn.

Den 13 Januarij seggen ten zelven dage, is alhier in 't Bisdom ter gewoonlijke plaetse, den 1sten zitdag der 37ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, en daer zijn aldaer onder andere ingestelt geworden, verscheijde hoeven, bosschen en landerijen der abdijen van St Michiels, St Bernaerds, Tongerloo, Roosendael, der cloosters van Hanswijck en Thabor, te Mechelen, der Nonnekens van O.L.V. Presentatie van Oostmal alhier en nog in hun clooster zijnde, van de Norbertinerssen tot Herenthals, van de Commanderije van Pitzenborg te Mechelen, van het clooster van Bethleem, alles in 't lang en breed, en saem 37 koopen uijtmaekende, in de gedrukte placcaeten daer van aengeplakt te zien. Deze goederen worden den 18sten verkogt.

Sondag den 14 Januarij was alhier een besluijt der Cen-

traele Administratie de dato 13 Nivose 6e jaer (2 deser maend) aengeplakt, waerbij vastgestelt word, onder andere:

> ‘Dat, ingevolge het besluijt van het Uijtvoerend Directorium van 16 Frimaire 5e jaer, de cantons municipaliteijten, de wetten en besluijten daer in vervat zullen uijtkondigen, en dat er de commissarissen bij de cantons er de uijtvoeringe zullen van bewaeken.
> Dat dit en de wet van 5 Frimaire laest (25 November) de welke de capittels, en enkele beneficiëns en seminariën en alle laice corporatiën, zoo van mans als vrouwen in de negen vereenigde departementen afschaft (vernietigt); alsook de wet van den 9sten derzelve maend (29 november laest) dewelke de Edele met de vremdelingen, ten opsigte der regten van fransche borgers, gelijk stelt, in de twee taelen zullen gedrukt worden’.

Het eerste vernietigt alle de capittels, de enkele beneficiën, de seminariën en alle de laïcale corporatiën zoo van mans als van vrouwen, en slaegt hunne goederen aen, die onder de bestiering der Nationaele domeijnen stellen; bij den 20sten art. word gezegt: ‘dat de leden de geseijde etablissementen uijtmakende, tusschen de decade die den dag der publicatie volgen zal, dezelve zullen gehouden zijn te verlaeten’. Den 22sten artikel luijd: ‘Dat de religieuse huijsen, welkers instelling tot voorwerp heeft de publieke opvoeding, of de zorg der kranke, zijn afgeschaft etc., niet te min dat die scholen en gasthuijsen hun goederen behouden zullen, welke volgens de wetten, die in de andere deelen der republiek in gang zijn, zullen bestiert worden’.

Ingevolge dit besluijt wirden er commissarissen over het capittel der Cathedraele, over het gene van St Jacobs, over de cloosters van 't gasthuijs, nonnekens van Oostmal, Ursulinnen, Swerte en Grauwe Susters, over de vergaederingen van geestelijke dogters genaemt Apostolinnen zoo op de Peerdemerkt, als in de Meijerstraet, en der Marollen over St Joris-

kerk, alsook voor het beggijnhof, aengestelt, om de vernietinge uijt te werken, en daer wirden toezigters in de zelve gestelt om de goeden te bewaeren. Over het Bisschoppelijk seminarie wird ook eenen commissaris aengestelt.

Den 16 Januarij na middag is den Eerw. heere Jean Bapt. Lud. Denckens, S.T.L. pastor van 't beggijnhof binnen deze stad, uijt zijn huijs gejaegt.

Ten zelven dage was alhier een besluijt der municipaele bestiering de dato 24 Nivose (13 dezer) aengeplakt, ten opsigte van het vueren der decades en nationaele feesten etc. dog het zelve wird wegens de centraele administratie ingehouden; dog daer na aengeplakt en straf agtervolgt.

Den 18 Januarij is den Eerw. heere Norbertus Roelants, gebortig van Rupelmonde, provisor der abdije van St Bernards op de Schelde, sedert zijne verjaeginge uijt die abdije op het hof van Jon^{r} Vermoelen te Hemissen woonende, gevangen en binnen dese stad gebrogt in de Refugie van Tongerloo, en van daer sanderdags naer Vrankrijk gevoert. De abt van dezelve abdije den Eerw^{sten} heere Raphael Seghers was het gelukkiglijk ontvlugt.

Snagts tusschen 18 en 19 Januarij hadden de kwaedwillige die er tegenwoordig niet ontbreken, het schoon beeld van de H. Moeder Gods, staende boven de sodaliteijt der Jesuiten tegenover de kerke, van boven neder in stukken gesmeten. Het was een seer fraij beeld uijt witten steen gemaekt en aldaer als koninginne des Hemels en der Aerde, en als patroonersse der sodaliteijten, waerschijnlijk sedert het opbouwen derzelve gestaen hebbende.

Den 19 Januarij is den Eerw. heere Petrus Van den Wouwer, pastor van Berchem bij deze stad en den Eerw. heere Joan. Bapt. Moons, onderpastor van Boom, alsook den bovengemelden Eerw. heere Joan. Bapt. Denckens, pastor van 't beggijnhof binnen dese stad, gevangen en naer Vrankrijk gevoert. Verscheijde buijten pastors als dengene van Hoboken en van andere dorpen, wirden niet gevonden, in tijds sig versteken of gevlugt zijnde.

Den 20 Januarij wirden de Eerw. heeren Frans Joseph Buijs onder-plebaen van 't Zuijdquartier der Cathedraele en Nicolaus Beeckmans, Com. van St Jacobs alhier, den Eerw. Pater Samen, gardiaen der Minderbroeders alhier, en P. Antonius Mens, Carmeliet Discals, gevangen genomen en in de Refugie van Tongerloo gebragt.

Ondertusschen wird door de commissarissen der policie Somers en De Jong, die alle deze droeve expeditiën uijtwerkten, naer de Eerw. heeren Ant. Cornel. Abrah. Van Celst, Henr. Jos. Van Moorsel S.T.B.F. en S.U.L., en ..... de Meulder, canonik der Cathedraele, alsook naer den Eerw. here Joannes Gontsier, capelaen der Cath. en van S^{ti} Caroli Borromeikerk, gesogt; dog niemand van hun wird gevonden, als den canonik Van Moorsel die ziek was, daer hebben sij eenen gendarme gelaeten om den goeden man te bewaeken.

Daer waren ondertusschen in gemelde Refugie aengebrogt de Eerw. heeren Joan. Frans Cabes, gebortig deser stad, onderplebaen van Lier, den Rentmeester der abdije van Nazareth bij Lier, Edmundus Eijkens en Marius Van der Schriek, drij religieusen der abdije van St Bernards en sedert hun verjaeging op het hof van Jon^{r} Lunden te Lachenen bij Lier woonende, aldaer gevangen sijnde, deze vier zijn ontrent half

3 uren na middag uijt deze stad naer Vrankrijk gevoert; wordende om 4 uren gevolgt door den Eerw. heer Buijs en door Pater Gardian van de Minderbroeders.

Savonds om 9 uren wird den Eerw. Heer Joannes Keukemans, priester en capellaen van 't Smeden Ambagt, vastgenomen en naer gemelde Refugie gebragt.

Ondertusschen had Pater Mens den middel gevonden om te ontvlugten en was tegen den avond weggeloopen.

Sondag den 21 Januarij smorgens om 6 uren was den Eerw. heere Gerardus Geeraerds, religieus der abdije van St Michiels alhier, onderpastor tot Deurne buijten deze stad, binnen dezelve in de voors^{e} Refugie gevangen aengebragt, en van daer in den morgent om 10 ½ uren met den canonik Beeckmans en den priester Keukemans naer Brussel en zoo voords naer Vrankrijk gevoert, tot alder grootste droefheijd van alle welpeijsende menschen.

Ondertusschen was er onderzoek gedaen naer den Eerw. heere Jos. Lud. Bartels, choordeken van St Jacobs alhier; dog hebben hem niet gevonden. Deze grouwelijke vervolgingen bragten zoodanigen schrik onder onze priesters, dat er vele sig in hunne huijsen en elders in versekerde plaetse verbergden, andere begaven zig buijten deze stad, sommige naer Holland, om den haet en schrikkelijke vervolgingen te ontgaen; jae men sag niet eenen priester bij dage over straete gaen, het was niet als bij avonden en ontijden en dan nog verkleed en niet sonder schrik en vreese dat onse herders en andere de Heijlige Sacramenten bedienden, en het Alderheijligste tot de sieken droegen; en deze vreese wird nog altijd vergroot door dien men seijde dat er nog zeer vele aengeteekent waren, welke buijten het territoir der Republiek gebannen zijn, en dat om valsche redens en beschuldigingen, die ongetwijffelt door onze

tegenwoordige overheijd uijt eenen haet tegen de priesters en geestelijke persoonen, en om hunne boosheijd tegens deze bedienders van den waren godsdienst uijt te werken, als grove feijten opgeseijgt en tot Parijs overgeschreven zijn. Naementlijk en ten 1° dat sij den eed vereijscht door de wet niet gedaen hebben, van dezen eed is hiervore gesproken, etc.; 2° ziet er hier een geheel:

MINISTERE DE LA POLICE GENERALE DE LA REPUBLIQUE
LIBERTE - EGALITE
Extrait des Registres des délibérations du Directoire Exécutif.
Paris, le dix Nivôse an 6 de la République Française une et indivisible.
Le Directoire exécutif:
Vu les pièces à lui transmises, desquelles il résulte:
1° que le dénommé cy-après ex-prêtre domicilié dans le département des deux Nèthes n'a point prêté le serment exigé par la loi;
2° que profitant de sa dangereuse influence sur les crédules habitants des campagnes, il leur inspire la haine du gouvernement républicain et les a excités à la révolte contre les magistrats;
3° qu'en divers lieux ce fanatique a établi des oratoires privés dans lesquels il rassemble ses sectaires pendant la nuit afin de paraliser la surveillance des autorités constituées.
Arrête en vertu de l'article 24 de la loi du 19 Fructidor dernier ce qui suit:

Art. 1er. - Le nommé Geeraert ex-vice Curé, demeurant à Deurne, sera sur le champ déporté hors du territoire de la république.
Art. 2me. - Le Ministre de la police générale est chargé de l'exécution du Pt arrêté qui ne sera pas imprimé.

Pour expédition conforme:
Le Président du Directoire exécutif, signé: P. Barras.
Pour le Directoire exécutif, le secr. gén., signé: Lagarde.
Certifié conforme le Ministre de la police générale, signé: Sotin.
Pour copie conforme le commissaire du Directoire exécutif près le département des deux Nèthes, signé: Bruslé.
Pour copie conforme le lieutenant de gendarmerie, signé: Gombervaux.

Men siet gemakkelijk dat dit alle valsche redens zijn, want daer was niet eenen priester die iets tegen de regeringe zeggen durfde; jae het was ook niet noodig want de Republiek door haere eijgene wetten en regeringsforme maekt sig selfs bij alle welpeijsende borgers haetelijk genoeg.

Ten zelven dage is de moord van den koning van Vrankrijk Lud. XVI, alhier en door geheel het land als eenen grooten feestdag geviert geworden; te weten door die van de regeringe en hun aenhang.

Savonds heeft den priester Joannes Bapt. Jos. Adrianus Mortelmans, capellaen van O.L.V. Capelle in de Cathedraele binnen deze stad, op het stadhuijs sijnen eed van haet aen het koningdom, en van aengekleeftheijd aen de Fransche Republiek en constitutie van 't jaer 3 gaen doen.

Den 22 Januarij hebben dit gevolgt de priesters Joannes Mertens, eertijds pastor in Hoboken en Keersmakers, capellaen in 't Vondelingehuijs. Savonds ging de priester Gaspar Van Honsem, capellaen der Cathedraele, dit voorbeeld volgen, en nadat hij dien eed gedaen had, gereed zijnde om daer van te onderteekenen, is hij daer seffens in tegenwoordigheijd der Municipaele bestieringe, en andere bediendens, neder gevallen en subiet gestorven, tot grooten schrik der aenschouwders en tot verwonderinge van vele menschen.

Ten zelven dage waren alle de beggijntjes van het beggijnhof dezer stad, aldaer op de fermarije geroepen om voor de commissarissen aldaer hunnen naem, geborteplaets en ouderdom te zeggen. Wat dit zal uijtbrengen moet de tijd leeren en waerschijnlijk geen goed.

Den 23 Januarij is alhier de 38ste verkoopinge van geestelijke goeden gedaen, waervan den eersten zitdag op den 18en gehouden was; bestaende in 40 koopen te weten:

1 koop: bestaende in 4 huijsen en een pakhuijs, gelegen aen het Hessenhuijs, toebehoorende aen de abdije van St Salvator alhier.
2. - 3 huijsen van de Predikheeren alhier gelegen ontrent dit clooster.
3. - 4 huijsen op de Faconsplijn van het Faconsclooster.
32, 33 en 34. - 3 huijsen van de Predikheeren alhier en ontrent hetzelve clooster gelegen.
35. - Het clooster van de P.P. Carthuijsers in de St Rochusstraet alhier. Dit clooster en kerk eertijds zoo schoon, was nu in eene slegte gesteltenisse.
(Ziet het overig wederom in de placcaert).

Ondertusschen is er wedrom een priester Timmermans genaemt sijn eed op 't stadhuijs komen doen.

Den 25 Januarij wirden er brieven of waerschouwingen der fonciere contributie begonst rond gedraegen te worden, bij differente borgers en van verscheijde sommen, sonder dat en eenige evenredigheijd in plaets had; want het een huijs grooter als het ander, was somtijds hooger getaxeert; het welk reden tot klagten gaf, immers deze brieven waren van volgenden inhoud:

Fol.
WAERSCHOUWINGE
Borger,
Gij word verwittigt dat gij zijt gebrogt provisioneel op de rolle van de grond-contributie voor vier vijfde deelen van 't 5e jaer der Fransche Republiek, beloopende ter somme van £ hondert vijf en tachtig livres achthien stuijvers negen deniers tournois, welke somme gij gehouden zijt te komen betaelen ten huijse van den percepteur der gronden-contributie etc. B.J. Genoels op de Meer No 1296 op pene ingevolge de weth van 17 Brumaire 5e jaer der Rep. tusschen heden en vierentwintig uren.

No d'ordre		
	Voor eijgendommen in 1 sectie	
380	Voor eijgendommen in 2 sectie	L. 185,18,9
	Voor eijgendommen in 3 sectie	
	Voor eijgendommen in 4 sectie	
	Voor eijgendommen in 5 sectie	

Nota. Dat den Bureau ten voorse huijse dagelijks zal open zijn des voormiddags van 9 tot 11 uren, en des snamiddags van 2 tot 5 uren.
Antwerpen, den 6 Pluviôse 6e jaer (25 Januari 1798).
get.: B.J. Genoels, percept.
Quittantie. - Ontfangen van ..... door mij Ontfanger der directe contributie van 't canton van Antwerpen de somme van £ ..... voor sijn aendeel in de provisioneele rolle van de vier-vijfde deelen der grond-contributie van 't 5e jaer der Republiek welke somme hem zal valideeren in rekeninge op de deffinitive quotisatie van de voorzeijde grond-contributie, mits d'elkers mede brengende deze waerschouwinge.
Antwerpen, den .....

Men hadde gesegt dat deze contributie in de plaetse van den 20sten penning opgestelt was, en maer wijnig boven dien ouden last zoude geloopen hebben, dog uijt bovengemelde waerschouwinge blijkt het wel anders. Het was een huijs op de Peerdemerkt dat maer f ..... van 20ste gaf; jae en met

sommige andere huijsen en erven ging het nog al verder buijten proportie, waerover ook menigvuldige klagten zoo op dezen bureau als bij de commissarissen verdeelders op 't stadhuijs zittende gedaen wirden.

Den 27 Januarij wirden er wedrom verscheijdene priesters gesogt, dog gelukkiglijk wird niemand gevonden.

Den 30 Januarij wird er bij verscheide borgers excecutie, of om beter te zeggen met geweld de agterstallige 20ste penningen ingevordert en afgeperst.

Februarij

Den 2 Februarij feesdag van O.L.V. Lichtmisse, wird alhier de 39ste verkoopinge van geestelijke goederen ter gewoonlijke plaetse, segge in de capel van 't Bisdom gehouden. Den eersten zitdag was er van gebeurt op 28 Januarij tevoorens en bestaet uijt 51 koopen als onder andere verscheijde huijsen van de Facons, hoveniershoven van de Carthuijsers, gelegen op 't Kiel. (Ziet de placcaert No 39).

Den 5 Februarij wird den Eerw. Heer Ruijs, professor en de andere zig in het Bisschoplijk Seminarie binnen deze stad nog bevindende, genoodsaekt hetzelve te verlaeten, Den president den Eerw. Heere Jos. Henricus Van Bloer S.T.L., canonik grad. der cathedraele alhier, had sig onlangs versteken of gevlugt uijt vreese der vervolgingen; de semminaristen hadden hetzelve ook alreeds verlaeten, vreesende en zeker zijnde dat s'er anders met geweld zouden uijtgejaegt worden.

Den 7 Februarij wird de 40ste verkoopinge van geestelijke goederen alhier ter gewoonlijker plaetse gehouden. Den eer-

sten zitdag was er op 2 deser van gedaen, en bestond uijt 50 koopen. Onder andere verscheijde hoveniershoven gelegen op 't Kiel bij deze stad, eenige huijsen van de Predikheeren (ziet de placcaert).

Vrijdag den 9 Februarij cesseerde de oude gewoonte van het beijaerden ten half 12 uren snoenens, vrijdags wanneer de schepenen naer de vierschare te gaen plagten. Een gebruijk dat hier van oude tijden in voegen geweest is, en dat tot over agt dagen, schoon er zoo lange onze schepenen vernietigt zijn, niemand meer naer de vierschare ging, gecontinueert is. Het is ook sedert dezer dagen dat het luijden der klokke, bekent onder den naem van Grand-mère, s'avonds ten half 11 en smorgens ten 3 uren van stadswegen ook opgehouden is.

Ondertusschen hadden de P.P. Cornelius Peltiers, prior van de Predikheeren alhier, P. Magister Carolus Herckebout S.T.D. van 't zelve order, P. Joannes Clé, gewezen provinciael der Jesuiten alhier, eenen ouden man die eertijds schoone schriften uijtgegeven heeft, en P. Masschu, miniem binnen deze stad, den eed van haet aen het koningdom en aengekleeftheijd aen de Fransche Republiek en constitutie van 't jaer 3 op het stadhuijs gaen doen, tot groote verwonderinge van alle goede borgers, naementlijk de drij eersten.

Den 10 Februarij wird de collegiaele kerk van St Jacobs alhier bereijd gemaekt om sanderdags geopend te worden, alsoo dezelve door den beedigden priester Joannes Bapt. Jos. Adrianus Mortelmans gevraegt was. Namiddag om half 5 uren was de horlogie en beijaard op den toren van die kerk reeds in gang, sedert het sluijten der zelve stil gestaen hebbende.

Sondag 11 Februarij smorgens ten 9 ure is in gemelde kerke in de hooge choor door den priester J.B.J.A. Mortelmans, geassisteert door twee andere beedigde priesters, eene misse in 't musiek gedaen. Daernae zijn er nog eenige lezende missen gecelebreert, en na het eijndigen van deze diensten wird de kerk gesloten. Sanderdags wirden er wedrom missen gelezen, en word alzoo dagelijks gecontinueert.

Den 12 Februarij wird er wegens de Municipaele bestieringe dezer stad, smorgens in 't bosch genaemt het Ruggeveld tot of onder Deurne, eene groote partije opgaende en stronkboomen, als eijke, beuke, olme, en andere boomen, publiek verkogt. Het was op die goeden welke de stad als Heer aldaer had.

Ten zelve dage wird alhier ter gewoonlijke plaetse, segge in de capelle van 't Bisschoplijk paleijs, de 41ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, den eersten zitdag daer van had op den 7sten plaets gehad en bestaet uijt 50 koopen, onder andere:

1. - 5 huijsen van de Augustijnen: 3 in de Houdaen en 2 in de Cammerstraet.
2. - 3 huijsen in de Swerte Susters en 1 op den Dries van de Predikheeren en nog een ander van dezelve Paters op de Veemerkt.
3. - Item het huijs en kamer van de diamantslijpersnatie, binnen dezer stad gelegen in de Korte Clarastraet alhier(1).
4. - Verscheijde huijsen gelegen binnen deze stad en hoven buijten dezelve van de Victorinnen alhier.
5. - Eenige hoveniershoven en land op 't Kiel van de Cattuysers van Lier.

(1) Dit huijs behoort aen deze Natie bij transport van Jan Abeels en uxor, op 13 Januarij 1663 aen Geeraerdt van Daele cum suis, als dekens gedaen; ten wijkboeken deser stad. Vol. 17, fol. 135 Sub. Cleerens aengeteekent. Dit huijs heeft Jonker Van Ertborn gekogt. Daer was eene schoone geschilderde kamer door P.J. Casseert gedaen.

6. - Veel land van Terzieken alhier etc. (Ziet voords de placcaert).

Den 14 Februarij wird er alhier uijtgetrompet, dat eenieder sijne agterstellen der 20ste penningen binnen de 24 uren ten comptoire moeste komen betaelen of dat hen eenen dwangbrief en dan nog eenen garnizaire 't zijnen koste zal 't huijs gezonden worden, gelijk het bij verscheijde gebeurt is.

Ondertusschen gingen de commissarissen de policie in hunne sectiën ofte quartieren in alle de huijsen de namen, ouderdom, getal der inwoonders opteekenen, en vraegen hoeveel men winnen kan, wat revenuen men bezit, of men getrouwt is en kinderen heeft, hunnen ouderdom etc. of men domestiquen en voituren of peerden heeft, en hoeveel etc. en dit moest men onderteekenen. Dit was om eene personele contributie te eijsschen.

Den 17 Februarij wezende saterdag voor Vasten Avond, in den morgent, heeft den dikwils genoemden Simon Pierre Dargonne, commissaris der uijtvoerende magt bij de Municipaliteijt alhier, met gewapende soldaeten ondersteunt, de nonnekens van O.L.V. Presentatie van Oostmal, canonikerssen regulier van St Augustinusorder, der congregatie van Windesham op de Ossemerkt wonende, op eene schandelijke wijze uijt hun clooster gejaegt. Dan vervolgens heeft hij hetzelve bij de Grauwe Zusters in de St Annastraet, bij de nonnekens Ursulinnen in de Vuijlestraet, welke pensionairen hielden, en school om frans en alles te leeren hielden, gedaen. Het zelve heeft hij ook met de twee vergaederingen van geestelijke dogters genoemt Apostolinnen, de eene in de Meijerstraet agter het Discalsenclooster en de andere op de Peerdemerkt, welke laetste al van d'eerste uijtgejaegt waren, gedaen.

De nonnekens en geestelijke dogters van dese cloosters en vergaederingen, in eene aldergrootste droefheijd zijnde, gelijk men wel denken kan, die aen deze onregtveerdige verjaegingen, tegenstreefden, en hun cloosters ofte huijsen daer zij hun beloften gedaen hadden, van volgens hunnen regel tot het eijnde huns levens den Heere te dienen, niet verlaeten wilden, wirden gesleurt en door de soldaeten geslaegen en gestooten, tot schroom en aldergrootste droefheijd van de goede aenschouwers. Sij wirden op de straet door de goede en godvrugtige menschen uijt medelijden naer huijs geleden en gebrogt en zoo in hunne nieuwe wooningen gebrogt.

Het grootste gedeelte van de nonnekens van Oostmal zijn bij hunne vrienden en familie gegaen. De Grouwe zusters zijn bij malkander in de Lange Nieuwstraet tegenover St Jacobskerk gaen woonen en blijven de zieken als tevoren dienen. De Ursulinnen en Apostolinnen uijt de Meijerstraet zijn ook voor het meeste bij hunne familie en vrienden eene schuijlplaets gaen zoeken. Andere van de laetste vergaederinge zijn saemen gaen woonen. De eersten in de Princestraet, de andere buijten deze stad te St Willibrords. De Apostolinnen van de Peerdemarkt hebben in de Refugie van de abdije van Villers tegenover hunne huijsinge bij malkander den ingaen genomen, wasschen voor de menschen om den kost te winnen.

Ondertusschen nu zijn er ons niet meer overig als de Gasthuijsnonnekens, welke in wereldlijke kleederen tot nog toe in hun clooster, daer den inventaris der goederen aen dit huijs toebehoorende reeds onlangs gemaakt is, hun lot in angst en vreese afwachtende zijn. De Swerte zusters, welke (evenals de Grauwe zusters) uijt ziekendienen gaen, in de straete naer hun Swerte Zusterstraet genoemt, woonende, de vergaede-

ringe van geestelijke dogters genaemt Marollen[1] tegens over St Joriskerk woonende, mitsgaeders de Beggijntjens, zijn ook nog in hunne wooningen, maer hoe lang? Den inventaris der goederen aen de infermarije op het Beggijnhof, welke zeer rijk is, toebehoorende, ook reeds gemaekt zijnde, is er zelfs eenen gardien (bewaerder) aengestelt. De schoone kerke aldaer, gesloten, de beelden van Christus, Sijne H. Moeder, op verscheijde plaetsen van het hof staende, jae de heijligen boven de deuren der beggijntiens, zijn door order van de policiemeesters, weggedaen. De pastor, als op sijn plaetse gesegt, gevangen en naer Vrankrijk gevoert, denkt eens in wat angst en vreese, in wat droefheijd deze beggijntiens aldaer tegenwoordig leven, en zoo gaet het insgelijks met de gasthuijsnonnekens, de Zwerte zusters en de Marollen; jae de geestelijke dogters uijt de Terninckxschool[2] eene alder-

(1) Van hun huis maakten de Franschen een hoerekot. Deze congregatie is alhier van Dendermonde ten jaere 1671 eerst aengekomen, en begonsten eerst wooninge te nemen in de Arembergstraat (siet Diercxsens); de geestelijke dogters zijn voor het grootste deel bij malkander gaen woonen in 't huijs van wijlen jonkheer Van Hougaerde, inde Venusstraet.

(2) De Teerlincxse en Pastoorsschole. - De Apostolinnen eene vergaederinge van geestelijke dogters onder den titel van de Onbevlekte Ontfankenisse van de H. Maegde Maria. Leven saem van hunnen eijgen arbeijd. De fundatrisse deser congregatie was Jonff^{e} Agnes Baliques van Spaensche afkoomste, maer gebortig deser stad, geestelijke dogter. Heeft deze instelling gesticht, geholpen door den raed van P. Henricus Geldrop, Mindebroeder van 't Couvent van Antwerpen Vide Dierxsens Tom. 7, pag. 418 en 19.

D.O.M.
P. Henricus van Geldrop, sterft den 12 September 1685.
Agnes Balliques, sterft den 25 October 1700.
Joanna Hannecart, sterft den .....
Catharina Vageviers, sterft den .....
Bidt voor de sielen.

schoonste fondatie, in de Munterstraet bij de Casteelplijn, welkers pastor den Eerw. Heere J.C. Beke aldaer woonende, zijn huijs uijt vreese reeds verlaeten heeft, en de geestelijke dogters in de Fundatie van Joncffr^e^ Carolina Gratiana Van Heck, genaemt de Pastoorsschool, omdat den pastor van St Joris bij tijde wezende, daer de directie van heeft, gelegen over die kerk, waren ook niet zonder agterdenken van verjaegt te worden.

Den 17 Februarij 1798 wird alhier de 42ste finaele verkoopinge van geestelijke goederen ter gewoonlijke plaetse gehouden, bestaende in 50 koopen, als onder andere:

In verscheijde hoeven der Cattuijsers van Lier.
Drij vijvers verscheijde bunders groot, gelegen tot Geel en Rethij, aen het clooster van Corsendonk toebehoorende.
Hoeven van de abdije van Tongerloo, van 't Bisdom van Antwerpen, abdije van St Salvator alhier, het Faconsclooster, Terzieken binnen deze stad, van het clooster van Bethaniën tot Mechelen, van de Predikheeren alhier.

Item verscheijde huijsen op den Dries ook van de Predikheeren alhier.
Een huijs in de Cloosterstraet van de abdije van St Michiels.
Drij huijsen van de Beggaerde alhier.
Verscheijde huijsen en hoven van de Cattuijsers alhier.
Item een huijs wezende de kamer van het Hoofdambagt der schippers, gelegen agter het stadhuijs.
Item de Schipperscapel, met twee kelders en vier huijsen daer aen grensende en eene plaetse met zeven huijskens, wezende het godshuijs van dit ambagt, gelegen op de Schippersbreedestraet alhier, toebehoorende aen het gemeld hoofdambagt.
Item een huijs gelegen op de Groote merkt alhier, toebehoorende aen de Schermersgilde deser stad.
Een huijs gelegen agter het stadhuijs aen de Kolveniersgilde alhier toebehoorende.
Een huijs gelegen in de Groendalstraet aen het Bakkersambagt alhier toebehoorende.

Item een huijs op de Groote merkt alhier aen het Kuijpersambagt toebehoorende.
Alnog een huijs op de Groote mertk aen het Schoenmakersambagt alhier toebehoorende.
Item de Provisorije en eenig land van Affligem, gelegen tot Bornhem.
Eene hoeve en bosch van de Urbanisten van Hoogstraeten.
Eenen meulen van het Muldersambagt alhier op het Kiel gelegen.
De huijsinge en hof van de Gilde van den Ouden Handboog alhier.
Item de huijsinge en hof van de gilde van de Jongen Handboog, beijde gelegen nevens malkanderen aen de vest bij St Jorispoort en uijtkomende in de Gesondstraet.
Eijndelijk alnog een huijs gelegen agter het stadhuijs alhier, wesende de Vischverkooperskamer en aen dit ambagt toebehoorende.

Den 28 Februarij wesende Vastenavond zondag, en nog de twee volgende dagen, hadden hier wedrom geene masqueraden ofte vermommingen plaets.

In den morgent joeg den policiemeester Antoine C. Auwers, door gendarmen ondersteunt, de godvrugtige menschen uijt eenige huijsen, alwaer sedert dat men van onze kerken berooft is, den Roosenkrans en andere gebeden gelesen worden, weg; zulks was over agt dagen in sommige capellekens en andere plaetsen nog eens gedaen, niet willende, dat er nergens nog eenige bidplaetsen zijn.

Ten zelfden dage is een groote tumulte aen de Kipdorppoort voorgevallen, die van de wagt wilden dezelve sluijten; maer alsoo er nog eene overgroote menigte volk buijten dezelve zijnde, en op de brugge agter eene koetse binnen moeste volgde, en met zoodanig geweld binnen dringende, dat het onmogelijk was de poort te konnen sluijten, waerom zij geweld gebruijkten en op de borgers begonden te slaegen en te

steken, die met tegengeweld en met kassijsteenen beantwoorden. De wagt te onsterk zijnde was welhaest overrompeld, sommige soldaeten wirden zoodanig geslaegen, dat se overdood bleven liggen, daer waren ook eenige borgers gesteken of gekapt en gequetst. In het wagthuijs en in hetgene van den commissaris onder de poort zijnde, wird alles in stukken gesmeten en verbrijselt; jae het scheen aldaer als eenen oorlog te zijn, de borgers daer ontrent woonende sloten hunne deuren en vensters. Ondertusschen was deze tumulte ter kennisse van de policiemeesters gekomen, die sig daer seffens met gendarmen naer toe begaven, dog alles was gedaen, sij doorliepen dan de herbergen daer ontrent en pakten daer eenige borgers jongens deser stad, welke in gevangenis gestelt wirden.

Den 19 Februarij wird er wedrom eene partije opgaende en stronkboomen, als eijke, esse en beukeboomen in het nog gemeld bosch te Deurne, van stadswegen publiek verkogt. Diergelijke verkoopinge hebben daer na nog plaets gehad.

Den 20 Februarij is er eenen Embargo op de schepen, welke 20 tonnen en daer boven houden, geleijd. Deze zullen voor transportschepen of andersints tegens de Engelsche gebruijkt worden. Dit gaf groote misnoegte en baerde groote vreese onder onse schippers.

Den 22 Februarij wird alhier ter gewoonlijke plaetse de 43ste finaele verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende in 50 koopen, als onder andere:

> Verscheijde huijsen binnen deze stad gelegen, toebehoorende aen de Predikheeren, Victorinnen en Augustijnen, etc.
> Item de huijsen en kamers der volgende ambagten als: degene van het ambagt van de kleermakers op de Groote Merkt.
> Degene van de vier gekroonde als: metsers, steenhouwers, schalidekkers, en kasseijers, op de Kaesruije gelegen.

Item degene van de Timmerlieden op de Groote Merkt.
Item van het Vischverkoopersambagt in de Kaestraet.
Van de Oude Kleerkoopers op den Oever, nevens de refugie van St Bernards.
Van de ..... op de Groote Merkt en een huijs op de Leeuwse Koremerkt, van de graenverkoopers.
Item drij huijsen op de Engelsche Borze van het Slootmakers of Smeden Ambagt.
Twee huijsen gelegen op de Zeeuwse Koremerkt van de Buijldragers alhier.
Item de huijsinge van de Apostolinnen met kapel etc. gelegen op de Peerdemerkt alhier.
Item nog verscheijde andere gebouwen tot Mechelen en hoeven en landen, gelegen tot Bouchout, Vremde, Wilrijk en Brouchem (voorders in de placcaert te zien).

Den 23 Februarij snagts was er in de Hoogstraet aen een huijs gebroken, dog de policiemeesters of anduijten veraschten hun, selfs schoten er naer en hebben er eenige gepakt, daer was er ook eenen in het Boerenkwartier aengehouden, en in den amigo gebrogt alwaer hij sig den 24sten snagts verhangen heeft.

Den 25 Februarij wezende den eersten zondag van den vasten. Van dan af was het door het Vicariaat alhier toegelaeten, dat ieder sijnen Paschen mogte houden aldaer hij wilde, dog bij geene beëedigde priesters, van dan af seg ik tot Sinxen toe.

Ten zelven dage na middag is er voor de eerste reijse Meditatie in St Jacobskerke door den beëedigden priester J.B. Mortelmans gedaen.

Den 26 Februarij smorgens zijn er drij borgers, jongens dezer stad welke op vastenavond zondag aen de Kipdorppoort

gepakt zijn, gebonden naer Brussel gevoert, om aldaer zoo men zegt door eenen militairen krijgsraed gevonnist te worden, tot groote droefheijd der ouders. Deze zijn daer na onpligtig verklaert, uijtgenomen eenen die vlugtig was, is bij contumatie ter dood veroordeelt, het was eenen treffelijken borgersjongen dezer stad.

Ten zelven dage wird er wedrom van wegens de Municipaliteijt, eene groote partije opgaende groote eijke en andere boomen, in 't gemeld bosch het Ruggeveld te Deurne publiek verkogt, en daer bij nog eene groote partije stronken, verdeijlt in ontrent 225 koopen.

Dezen nagt hebben de soldaeten aen verscheijde borgershuijzen de gelaesen uijtgeslaegen, van op de Peerdemerkt, Klapdorp, Gordaet, Katte- en Cathelijnevesten, tot aen de Meer; de Anduijten zulks meijnende te beletten, wirden met kogelscheuten beantwoordt. Zulke daeden blijven ongestraft.

Den 27 Februarij wird alhier ter gewoonlijke plaetse de 44ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende uijt 50 koopen als onder andere:

Verscheijde ambagtshuijsen tot Mechelen en landen daer ontrent etc.
Hoveniershoven op 't Kiel van de Cattuijsers van Lier.
Twee huijsen op de Ossemerkt van het Beggijnhof alhier.
Het clooster en kerk met de voordere gebouwen van de nonnokens van O.L.V. Presentatie van Oostmal op de Ossemerkt.
Een hof en huijsinge in de Lepelstraet, toebehoorende aen het clooster van St Annendael uijt de Luijthaegen alhier.
Den Gildenhof met de geheele erve van de Gilde van den Ouden Voetboge, gelegen aen de Gasthuijsbemden in het straetje sonder eijnde alhier in de Gezondstraet uijtkomende.
Item den hof en geheele de erve van de Gilde van den Jongen

Voetboge, gelegen in de Arembergstraet alhier, uijtkomende in de Gesondstraet.
Item het Kolveniershof met de huijsinge en geheele erve, gelegen in de Kolveniersstraet en uijtkomende in de Lammekensstraet.
Item 2 huijzen, gelegen op de Handschoenmerkt nevens de Cathedraele en 2 andere in het Waeijgat, alle vier aen dezelve kerk toebehoorende.
Daer en boven nog verscheijde hoeven, van het Bisdom van Antwerpen, abdije van Tongerloo en Nazareth, van de Kiekelieden tot Mechelen en deszelfs clooster aldaer.
Item en eijndelijk het clooster der Carmelieterssen tot Mechelen. (Ziet voorder de placcaert).

Ten zelven dage *(27 Februarij)* namiddag is er veel voetvolk uijt Holland of van die kanten, langs de Roode Poort binnen deze stad gekomen, en zijn sanderdags smorgens ten 4 uren, na dezen nagt bij de borgers gelogeert te hebben, vertrokken naer Brussel. Daer was ook eenig volk van Brussel ingekomen welke in het Huijs van Portugael in 't Kipdorp in garnisoen geleijd zijn.

Woensdag den 28 Februarij was het Decadi en aengezien het Quatertemper en dus gewoonlijke Peerdemerkt was, waren er veele buijtenlieden en andere vremdelingen met hunne peerden naer de merkt gekomen, niet wetende dat sulks alhier op dien franschen feestdag verboden was. Den policiemeester Joseph Somers en eenige van de Municipaliteijt begaven zich seffens naer die merkt om dit te waerschouwen, en ieder met zijne peerden van daer te verdrijven. Ondertusschen ging den commissaris Auwers met eenige soldaeten voorsien van groote sakken, op de groenmerkten de pottagie bij de hoveniersters oplaeden en dezelve ook verjaegen.

Meert

Den 1 Meert is er wedrom seer veel voetvolk en hussaeren ingekomen, en voor eenen nagt bij de borgers geleijd, en zijn sanderdags smorgens ook vertrokken.

Den 4 Meert wird alhier ter gewoonlijke plaetse de 45ste finaele verkooping van geestelijke goederen gehouden, bestaende in 50 koopen, als onder andere:

> Hoeven, landen en huijsen, als van het Clooster van Hanswijk te Mechelen, van het capittel van St Bavo te Gend, van de Facons en Victorinnen alhier, Kattuijsers van Lier, het Seminarie en Bisdom van Antwerpen, het Clooster van St Marten te Loven, de Domeijnen van den Lande.
> 16 huijsen rondom de Cathedraele alhier en aen de zelve toebehoorende.
>
> Het schoon huijs van den Choordeken der Cathedraele aen het Groenkerkhof alhier gelegen.
> Een huijs en landen tot Hemesse van de abdije van St Bernards.
> 4 hoeven en landen gelegen tot Duffel van de abdije van Tongerloo.
> Item het Clooster van de Ursulinnen met de kerke etc. in de Vuijlestraet binnen deze stad.
> Item drij canonikshuijzen, gelegen aen het Groenkerkhof en nog ses huijsen op de Handschoenmerkt alhier gelegen, waeronder een groote huijsinge welke men segt eertijds de refugie van Camerijk geweest te zijn, laetst bewoont geweest door den heere canonik De Wael, alle negen aen het capittel der Cathedraele binnen deze stad toebehoorende (van die refugie hier te spreken) Ziets voorders de placcaet.

Den 6 Meert en volgende dagen wirden er door de huijssiers bij verscheijde van onze inwoonders welke hunne provisoire quoten in de grond-contributie van 't 5e jaer bij Balth. J. Genoels op de Meer als ontfanger derzelve, niet seffens

betaelt hadden, gedraegen, het waren contraintbrieven, tot betaelinge der quotisatie in de provisoire rolle der geseijde contributie te zullen gedwongen worden; jae binnen de 24 uren niet betaelende, hun garnizaires te zenden:

> ‘pour la garde de ses meubles et immeubles et fruits par racines, qui seront saisis et vendus dans les dix jours après la notification de la présente, etc.’

Men moest aen den brenger 4 schellingen, en aen de garnisairen den kost, logist en eenen Livre dags geven. Zulke contrainten waren door de Centraele Administratie gedecreteert.

Ten zelven dage wirden er wegens de Municipaliteijt waerschouwingen aen veele inwoonders, welke door de wijkmeesters bij autorisatie op de oude maniere van de 20ste penningen afgeschreven waren, thuijsgebrogt, waerbij gesegt word: *(plaats opengelaten doch niet ingevuld)*.

Den 8 Meert:

> Noms des déportés dont les biens ont été mis sous les scellés en vertu de l'arrêté de l'administration centrale du Département des deux Nèthes en date du 18 Ventôse an 6me:
> Franckenborg, Archevêque de Malines.
> Van Eupen, ex-grand pénitencier d'Anvers.
> Werbrouck, ex-doyen du chapître d'Anvers.
> Seerwart, ex-chanoine de la cathédrale d'Anvers.
> Van Camp, ex-curé de St Jacques à Anvers.
> Scaille, ex-chanoine de la cathédrale d'Anvers.
> Dutrieux, ex-chanoine de la Métropole de Malines.
> Van Beughem, secr. du Cardinal à Malines.
> Dolmans, ex-curé du béguin de Malines.
> Van Herberghe, ex-chanoine de Malines.
> Van der Sloten, ex-doyen de Turnhout.
> Seerwaert, ex-moine de St Michel, curé de Deurne.
> Les 60 suivants doivent être déportés et leurs biens séquestrés en vertu de l'arrêté susdit:
> Pierre Samen, ex-Récollet, tot Antwerpen.

De Mulder, Chanoine de la Cathédrale d'Anvers.
Ant. Mens, Carme déchaussé.
J.B. Buijs, vicaire du quartier méridional (vice-curé van 't Zuijd op de Cath).
J.B. Denkens, curé du béguinage d'Anvers.
Ant. De Vries, Archidiacre de la Cathédrale d'Anvers.
Henrij Van Moorsel, ex-chanoine de la Cathédrale d'Anvers.
Joseph Bartels, Choordeken van St Jacobs.
Philippe Georgerie, ex-curé de St Georges (dezen goeden herder stierf 13 september 1798).
Maes.
F. Ruijs.
Alexander Stordeur, Dominicain d'Anvers.
Augustin Poorter, ex-abbé de St Michel, Anvers.
Jean Mendes, Chanoine de la Cathédrale d'Anvers.
Ant. Van Celst, secrétaire de l'évêque, Chan. de la Cathédrale.
Charles Beekmans, Chan. de St Jacques.
Jacques Keukemans, priester en capl. alhier.
Frans Goudziers, prévôt de St Charles, Capellaen der Cathedraele.
Henrij Verhelst, ex-Augustin, Prieur.
Henrij Groenen, ex-Jésuit, Anvers.
Ferdinand Hellaert, Augustin d'Anvers.
Wainbourg.
François Schuermans.
Joseph De Wael,
Jean, Frans de Haes,
J.M. Walravens,
Jean Frans Vandermoeren.
Philippe van Hout, Malines.
Jean Louis (van) Berlaer, Chan. de Malines.
Charles Louis Wapenaer, Chan. de Malines.
Franciscus Stalins, Malines.
Van Slabecq (Van Slabbeeck), Malines.
Louis Phiderpe (Phayd'herbe), Malines.
Cleerens, ex-récollet, Turnhout.
J.B. Moons, ex-vicaire de Boom.
Van der Schrick, ex-moine de St Bernard.
Jacobus de Mals (Joannes de Mael), Rel. de St Bernard.

Jean François Cabes, vicaire de Lierre.
Adrien F^{s} Nuyts, ex-curé du Bég. de Lierre.
J.B. Van Beveren, rel. de St Bernard.
Paul (Edmundus) Eijskens, ex-moine (rel.) de St Bernard.
Charles Andriessens, curé d'Hoboken.
Raphaël Segers, abbé de St Bernard.
Geeraerts, ex-curé, vicaire de Turnhout.
Norb^{t} Roelants, ex-provisor de St Bernard.
Pierre van de Wouwer, curé de Berchem.
Verheijen, ex-doyen et curé (Pastor van Grobbendonck en Landdeken van 't district van Herenthals).
Joan., Frans Broemans.
Van Dongen, ex-doyen, curé de Moll (Landdeken van het 't District van Geel).
Pierre Rigouts, ex-curé d'Aertselaer.
Guido Duprez, ex-curé.
Coster, ex-curé.
Henrij Van Petegem, ex-dolyen.
G. Verbeck, ex-prêtre de Tongerloo.
Godfroij Hermans, abbé de Tongerloo.
Adrien Oomen, ex-curé de Gierle.
Jean Bapt. De Clerck, ex-curé.

Den 9 Meert wird alhier ter gewoonlijke plaetse de 46ste finaele verkooping van geestelijke goederen gehouwden, bestaende in 51 koopen, wezende landen, hoeven, huijsen etc. onder andere dese binnen deze stad gelegen waren de volgende:

7 huijsen van het beggijnhof alhier.
Drij hoven in de Lepelstraet van de Luijthagen.
7 huijsen van de Cathedraele kerke alhier.
Drij huijsen aen het Groenkerkhof van het capittel der zelve kerke.
Daer en boven eene hoeve en vele bunder land etc. gelegen tot Grobbendonck genaemt Den Troon, wezende eertijds een clooster voor Canoniken Regulier ord. St Augustinus, nu toebehoorende aen het clooster van St Mertens tot Loven (wat ampelder hiervan, ziet voords de placcaert).

Ten zelven dage *(9 Meert 1798)* heeft Pater Daniels, predikheer alhier, den eed van haet aen het koningdom, en aengekleefdheijd aen de Republiek en aen de Constitutie van 't jaer 3, op het stadhuijs gaen doen. Het was den derden van dit clooster die zulks gedaen heeft; dog desen, vroeginge hebbende, heeft dien eed wijnig daer na erroepen bij brieve gedateert, Mechelen, en welke aen de Municipaliteijt, immers aen Dargonne op 13 deser maend gekomen is. Dit is den eersten welken dien eed erroepen heeft.

Den 10 Meert Decadi, in den morgent joegen de commissarissen de policie, de vleeshouwers uijt het Vleeshuijs en de visverkoopers van de merkt weg; niet willende dat er eenig ambagt of neringe op die dagen, welke sij als heijligdagen willen doen vieren, geoeffent word. Nogtans de huijssiers droegen wel contraintbrieven bij onze borgers thuijs, en het was heden ook wel tribunael. Sij mogen alles doen, maer een ander moet sijne winkels en sijn ambagt en kostwinning staken.

Daer was ondertusschen eene wijdloopige proclamatie aengeplakt, raekende de aenstaende primaire vergaederingen, in dewelke den Directorium alle borgers welke de vereijschtte hoedanigheden hebben, verzogt van dezelve bij te woonen.

12 Meert 1798 (zie hooger einde October 1797: inscheping van priesters).

13 Meert wird er eene nieuwe houte brugge deser stads Kipdorp poort gemaekt, immers seer gerepareert, welk merkelijke tijd in slegten staet hadde geweest.

Den 14 Meert wird alhier de 47ste finaele verkoopinge

van geestelijke goederen gehouden onder andere wirden alsdan verkogt:

> Een huijs op de Ossenmerkt, van en nevens het clooster van de nonnekens van Oostmal, geweest hebbende de wooninge van den rector.
> Een huijs met eenen hof gelegen op de Lijnwaertmerkt tegens de kerk en aen dezelve toebehoorden.
> Een huijs aen het Groenkerkhof en een op de Schoenmerkt, beijde van 't Capittel der Cathedraele.
> Het clooster der P.P. Minimen op de Meir alhier met de kerke en voordere gebouwen.
> Het Schermershuijs, met de huijsinge en 8 hoven daer aen gelegen, wezende van ouds de oude St Jorispoort geweest, gelijk men aen de overblijfsels nog genoegzaem zien kan, en welke aen deze de Schermersgilde gegeven is. Men ziet het welfsel van deze poort nog, alsook twee stukken van oude torens aen dezelve staende.

Den 15 Meert smorgens heeft de commissaire Dargonne, met eenige hussaren, den blooten sabel in de vuijst, de Swerte zusters, en geestelijke dogters, genaemt Marollen over St Joriskerk woonende, uijt hun clooster en huijs gejaegt. Dan heeft hij sig, vergeseld met den commissaire de police Pierre Malliard, naer het gasthuijs begeven, alwaer sij de vernietinge voorgelezen, en de nonnekens ook uijtgejaegt hebben, dog dezelve seffens wedrom ingeroepen om de zieken, niet als religieusen, maer als meijssens te blijven dienen. Deze goede nonneken hebben hun wedrom in het clooster begeven uijt medelijden tot de arme zieken, om dezelve ingevolge hunner instellinge, niettegenstaende alle de vervolgingen droefheijd en rampen die sij tegenwoordig leijden, met de grootste liefde te blijven dienen, en aldus de ongelukkige te hulpe te koomen. De goeden van dit loffelijk huijs waren reeds onder de bestieringe van de almoesseniers gestelt, maer hoe lange? O. ongelukkige tijden!

Ondertusschen, de Swerte zusters zijn bij malkander in de Silversmidsgang in de Koeijpoortstraete, gaen woonen en blijven als te vooren de zieken dienen. Deze gang daer verscheijde huijsen en wooningen in zijn, word aldus genaemt, omdat de Silversmidsnatie daer hunne kamer heeft en welke geheele erve eertijds aen dezelve toebehoorde, dog sedert eenige jaeren uijt gebrek van geld verkogt hebben. Men bevind nergens wanneer deze natie alhier ingestelt is, hunne oudste orde is van 24 November 1524 en door markgrave, borgermeester, schepenen en Raed der stad Antwerpen, waerbij hunne voorige ordonnantiën worden te niet gedaen, zoo dat ze vroeger geexisteert hebben. Immers deze natie heeft haere eijge begraefplaetse in de kerke der Eerw. Paters Predikheeren alhier, omtrent den predikstoel waerop gelesen word. Daer schijnen kopere cieraden opgelegen te hebben:

1536
vernieft 1636
vernieft 1736

Leeger op eene kopere plaet:

Dits de sepulture die
de Goudtsmeden beerven
Salich zijn se die
in den Heere sterven.

Sanderdags 16 Meert schreef Dargonne sijn relaes daer over aen de Centraele Administratie seggende onder andere als volgt (ex originali):

Anvers, 26 Ventôse an 6.
A la Direction Centrale,
J'ai hier achevé de faire évacuer ce qui restoit de Communautés religieuses dans ce canton. Les séminaristes avoient pris l'avance, j'ai trouvé la maison vuide. Les Soeurs noires ont ainsi

que les Marrolles protesté contre leur sortie avec cette différence que les premières ne se sont point contentées de l'avoir fait verbalement, mais m'ont en outre envoyé une protestation écrite, signée par chacun des individus dont cette Communauté étoit composée. La pièce est enregistrée et timbrée. Cette démarche est sans contredit la suite de quelque conseil d'hommes de loi, qui cependant n'a pas cru qu'il étoit de la prudence de se faire apperçevoir dans la pièce. Votre opinion relative à l'infermerie du Béguinage étoit la base de ma conduite par rapport à cet établissement que je n'ai point visité.

Quant à l'hôpital Ste Elisabeth, ma mission chez les religieuses qui le desservent n'a pas été proprement dit qu'un simple simulaire. Je les ai ressemblé (sic) dans une salle du couvent et leur ai signifié qu'il falloit qu'à l'instant elles évaccuassent, ce qu'elles firent en passant dans les salles de l'hôpital au service duquel étant conservées, elles doivent nécessairement pouvoir jouir de leur cloître non comme couvent, mais simplement comme une habitation qu'il est d'autant plus nécessaire de leur conserver, que sans cela l'on se verroit obligé de les réserver dans des locaux déjà consacrés aux malades et dans lesquels ceux-ci ne sont que trop à l'étroit.

Au surplus l'Administration Municipale a prévenu les administrateurs des hospices civils, de prendre par rapport à cet établissement tous les arrangements convenables et ces derniers sont déjà en mesure.

Il ne me reste plus qu'à vous entretenir de l'école de charité nommée Terlingscheschool. Je n'ai pas cru jusqu'ici sans vous avoir consulté pouvoir faire sortir de cette maison quelques filles dévotes que le fondateur y entretient pour montrer à travailler en linge et en dentelles à un certain nombre de pauvres filles.

Je pense qu'il conviendrait de prendre par rapport à cet établissement, les mêmes mesures que celles prises pour celui de l'hôpital Ste Elisabeth et de charger les administrateurs des hospices civils de la direction des biens de cette maison. C'est à vous, Citoyens Administrateurs, a décider la chose, je suivrai strictement ce que vous aurez résolu à cet égard.

Signé: DARGONNE.

De Beggijnen zouden het zelve lot onderstaen hebben, maer ingevolge een besluijt der Centraele Administratie van 18 Pluviôse (6 Febr. laest) moesten dezelve binnen de drij decades de titels dewelke sij mogten besitten en bij gevolg van welke zij het vrugtgebruijk der huijsen welke sij bewoonen genieten, aen gemelde Administratie ter examinatie over te brengen. Deze beggijnkens wagten alsnu hun lot in groote vreese en angst af.

Den 17 Meert en volgende dagen, zag men de goederen als tafels, stoelen, kassen, schappraeijen, ciraeden, schilderijen en oude gedenkteekens, etc., aen de ses geswore gildens, ambachten en natiën deser stad, en op der zelver kamers en in de hoven berustende, op wagens in het gemeld clooster der Swerte zusters brengen, om aldaer bewaerd en dan verkogt te worden.

Ten zelven tijde zijn de capucinerssen in de Prekestraet, als op sijne plaets gesegt, sedert hun verjaeging gewoont hebbende, verhuijst en woonen nu in de Cloosterstraet in een huijs onlangs opgebouwt, toebehoorende aen Jon^{r} Jacobus Moretus, zoon van de Vrijdagse merkt, uijt de Plantijnse drukkerije, staende ontrent tegenover de abdije van St Michiels.

Den 19 Meert na middag wird er eenen borger en inwoonder dezer stad, onlangs door den Tribunael Crimineel ter dood veroordeelt zijnde, op de Groote Merkt, in de guillotine, ten dien eijnde aldaer gestelt, den kop afgesneden; het was dengene die tusschen 27 en 28 December laest, sijnen vader vermoord had. Hij wird van het gevangene steen gehaelt met eenen rooden mantel omhangen en een swert voil op zijn hoofd en voor zijn aensigt hebbende, op den galgenwagen

geset, en aldus, vergezelt door Pater Herckelbout, S.T.D., ordinis Predic. alhier, waervan op 9 Februarij gemeld, langs verscheijde straeten dezer stad, door den beul gevoert, en zoo naer de Groote Merkt gebragt, alwaer hij, na de generaele absolutie door gemelden Pater ontfangen te hebben, seffens sijne straffe onderstaen heeft, ten aenzien van eenen grooten toeloop van volk. Dit was de eerste reijse dat dit instrument binnen deze stad gebruijkt wird, een instrument daer in Vrankrijk den koning Ludovicus XVI, de koninginne Maria Antoinette sijne gemalin en zoo menige, jae ontelbaere, zoo geestelijke als wereldlijke persoonen onnoozel mede tot dood gebrogt zijn.

Den zelven dage, wird alhier de 48ste finaele verkoopinge van geestelijke goederen in de capelle van het Bisdom gehouden, bestaende in 25 differente koopen, welke in verscheijde loten verdeelt waren, en dus wedrom verscheijde bunders land, hoeven etc. uijtmaekten, waeronder verscheijde huijsen en erven binnen deze stad gelegen namentlijk:

Drij huijsen in de Everdijkstraet alhier, aen de P.P. Augustijnen toebehoorende.
Een huijs nevens het clooster der P.P. Miniemen op de Meer gelegen en aen dit clooster toebehoorende.
Twee huijsen in het Waijgat aen de Cathedraele kerke alhier toebehoorende.

Item het geheel clooster van de Grauwe susters in de Ste Annastraet alhier.

De huijsinge en schoone capelle van de Apostolinnen in de Meijestraet agter het clooster der P.P. Discalsen alhier.

Den 20 Meert smorgens wird alhier door aengestelde overheden de feest van de souvereijniteijt van het volk geviert. Op de Meer was er een theatre gestelt alwaer eene redevoeringe op die omstandigheijd gedaen wird, vandaer ging den trijn

naer den Temple de la loi, de Jesuitekerk en daer scheijde die schoonigheijd.

Den 21 Meert begonden de primaire vergaederingen binnen dit departement. Ingevolge een besluijt van de Centraele Administratie de dato 21 Ventôse (11 Meert laest) onlangs alhier aengeplakt, was er onder andere vastgestelt:

> ‘Dat er in ieder der 23 cantons van dit departement maer eene primaire vergaederinge voor het jaer 6 zijn zal; dat in de gemeijnte van Antwerpen, hoofdplaets van 't departement, de primaire vergaederinge in het clooster der Minderbroeders zal gehouden worden etc.
> Eerst wirde daer tot de benoeminge van de leden der electorale vergaedringe; 2° van de peijsregters en zijne assesseurs; 3° van den president der municipale administratie van het canton en van de municipale amptenaeren voerd gedaen (ziet voords de placcaert).

Daegelijks smorgens van 9 tot 10 en 's namiddags van 3 tot 4 uren hoorde men met het beijaerdspel die keusvergadering aenkondigen. Niemand had regt om daer te komen dan degene de verijschte qualiteijt besat, te weten: 21 jaren oud en 1 jaer op den register van zijn canton geschreven zijnde, en zoo lang op 't grondgebied der republiek gewoond hebbende en de directe grond of personale contributie betaelt hebbende etc. Daer en boven moesten zij eer sij kiesen mogten, den eed van haet aen 't koningdom, getrouwheijd en aengekleeftheijd aen de fransche republiek en aen de constitutie van 't jaer 3 doen.

De vergaederinge was seer onsterk, en is niet sonder rusie geeijndigt, jae daer was zoodanige verdeeltheijd en geschillen, dat se tot vegtens toe gestaen hebben, dog wie kan er sig van verwonderen, als men overdenkt wat menschen het zijn.

Ondertusschen wird er met allen spoed dagelijks, zoo wel

op zondagen, en heijligendagen als op de andere dagen, gewerkt op de in requisitie genomen schepen, in St Jansvliet gebrogt wordende. Op deze schepen wirden stallingen getimmert om peerde naer het leger tegen Engeland te voeren, en als die voltimmert zijn, dan worden dezelve in de Brouwersvliet geleijd, daer zij niet mogen uijtvaeren. Denkt eens wat schaede voor die schippers.

Den 24 Meert wird alhier de 49ste verkoopinge van geestelijke goederen ter gewoonlijke plaetse gehouden, bestaende in 25 koopen, verdeelt in verscheijde loten; alle voordskomende van de abdijen van St Michiel, Tongerloo, Roosendael, van verscheijde cloosters, van de Commanderije van Pitzenborg te Mechelen, vele landen van hte Bisdom, van het Seminarie, van het begijnhof, etc.:

Een huijs in de Cammerstraet van de Augustijnen.
Een huijs genaemt het Fockershuijs(1), gelegen op de Steenhouwersvest alhier aen de Norbertinerssen toebehoorende.

(1) Het Fuggers- of Fockershuijs gestaen op de Steenhouwersvest, is een seer groot en hoog gebouw, van witten gehouwen steen gebouwt, tegenwoordig toebehoorende aen het clooster der Norbertinerssen, welke religieusen een groot deel van dit huijs benevens den hof, aen hun clooster geapproprieert hebben, en die den schoonen hoogen toren, met gaelderijen voorzien, ten jaere 1773 daer af doen breken hebben.
Het is een oud gebouw, hebbende veele groote zoo benede- als bovenkamers; op de binnenplaetse ziet men in den meur de wapen van dit geslagt, gehouden wordende door twee kindekens. Op den soogenaemden maekelaer der poorte aen de straet ziet men ook de wapen zijnde twee leliën nevens malkanderen; de leden der zelve poorte zijn ook leliën, hetwelk genoegsaem te kennen geeft, dat het nog de oude poorte is. Dit magtig huijs voor de jaeren 1516 van Brugge binnen dese stad gekomen zijnde, wirden alhier ook voor de rijkste en vermaerdste kooplieden aenzien, waervan het bekent en hedendags nog in voege en seer gemeen spreekwoord oorsaek heeft; want als men een rijk persoon aenwijsen wilt, men segt gemeenlijk: ‘'t is een rijk Focker’.

De Fockers of Fuggers waren duijtsche kooplieden van Ausburg. (Ziet voorts wat er Guiccardini en andere van seggen). Bevinden ondertusschen dat ten jaere 1599 ter oorsaeke van den entree en de inhuldinge van den Artshertog Albertus en Isabella als markgraven van het H. Rooms rijk in deser stad, de drij gebroeders Marcus, Joannes en Jacobus Fugger, in de Hoogstraet aen de Vlasmerkt eene triumphale arke gestelt hebben, als bij Bochius te zien. Wat vercieringen sij en hun voorsaeten op diergelijke publieke vereeringe en inkoomsten van de Princen deser landen gedaen hebben, kan bij andere auteurs gesien worden. Immers wanneer dit rijk en magtig geslagt, tegenwoordig in Duijtsland seer aensienlijk onze stad verlaeten heeft, vinde ik nergens aengeteekent.
Wijders men siet alnog tot heden op de Steenhouwersvest langs d'ander zijde tegenover de poorte van dit huijs, eene groote poorte, verciert met de wapens van deze familie, daer ziet men ook nog eenen grooten steenen trap tegens de ruije, daer hunne schepen, komende uijt de Schelde door de St Jansvliet, langs gelost wirden. Eijndelijk men siet tegenwoordig in de Cathedraelekerk deser stad in den middelbeuk tegens het welfsel nog eene seer schoone geschilderde venster door dese familie vereert, en met de portraitten en wapens verciert, boven leest men het jaer 1528.
(Hierbij voegt schrijver eene genealogische nota over de familie Fugger).

Item een huijs nevens het clooster der grauwe susters in de Ste Annastraet binnen deze stad.
Verscheijde landen van het capittel der Cathedraele en van de fondatie der Choraelen in de zelve kerk, van Terzieken alhier en de domeijnen, en van andere cloosters en geesteljike alle breed in de daervan zijnde plakkaert te zien.

Den 26 Meert is er wedrom voetvolk ingekomen en volgens gewoonte bij de borgers geleijd, noijt heeft men zoo met logementen geplaegt geweest, want nouwlijks zijn de eene vertrokken, of men krijgt er wedrom andere voor 5 dagen.

Den ..... is de nieuwe municipaliteijt gekosen. De juges de paix etc.

Den 29 Meert is de 50ste verkoopinge van geestelijke goederen alhier gehouden, bestaende in vele hoeven en landen van het Capittel Cathedrael deser stad, abdijen van St Bernards en St Michiel, Peeter Pots, Beggijnhof, Terzieken, Cattuijzers van Lier en van veel meer andere gelegen buijten deze stad.

Item een huijs in de Everdijkstraet van de Augustijnen alhier,
Een huijs op de Melkmerkt en 2 op de Lijnwaertmerkt, alle drij tegens
O.L. Vr. kerk en aen dezelve toebehoorende.
Een huijs in de Cammerstraet van de Witte zusters.
Seven kleijn huijsen van de Luijthaegen.
Een huijs en 3 hoven in het Hopland, toebehoorende aen de Apostolinnen
in de Meijerstraet (ziet voords de placcaert).

Den 30 Meert wird alhier de feest der Jonkheijd geviert dan wirden de prijzen der teekenkonst in de kerke van Sti Caroli Borromei (nu den Tempel der Weth) wegens de municipaliteijt uijtgedeijlt.

April

Den 3 April smiddags zijn de policiemeesters met een soldaetewagt vergezeld, in het huijs van den Eerw. Heer Gaspar Saverie, priester en capelaen der Cathedraele kerke alhier, woonende in de Mutzaertstraet bij de Minderbroeders, gevallen, daerna hem gezogt, maer niet gevonden hebbende, hebben zij de meubelen etc. verzegelt. Hij wird dan voor den juge de paix Albert J. Begoden gedaegt om hem te komen verantwoorden, over hetgene waermede hij beschuldigt wird op zijne deure aengeplakt. Namiddag is hij bij gemelden juge de paix 't zijnen verantwoorden gegaen en is seffens op het tugthuijs gevangen geset. Dezen was eenen priester vol iever voor den godsdienst, hij leesde niet alleen tot gerief van vele borgers misse in zijn huijs, maer bediende daer en boven de H.H. Sacramenten in 't stil aen de zieken, waerdoor hij ook

onse wettige pastors te hulpe kwam. Hij was eenen van de besorgers of commissarissen der nieuwe bestieringe van den algemeijnen armen binnen deze stad, hunne vergaederinge twee mael ter weke houdende ten huijse van Jon^{r} Bosschaert in de Amptmanstraet. Ondertusschen is hij den volgenden dag onder cautie losgelaten.

Ten zelven dage *(3 April)* zijn alhier wedrom door de regeerders vele engelsche goederen uijt verscheijde winkels gehaelt.

Het was ook ten zelven dage dat de 51ste verkoopinge van geestelijke goederen alhier ter gewoonlijke plaetse gehouden wird. Daer wirden er wedrom seer vele schoone goeden verkogt, aen de capittels, abdijen, cloosters etc. toebehoorende, onder andere:

Vijf huijsen in de Everdijkstraet van de P.P. Augustijnen.
Vier huijsen op de Melkmerkt van O.L.V. kerke.
Vijf huijsen van St Jacobskerk gelegen op 't Kleijn kerkhof.
Vijf huijsen in de Kammerstraet van de Witzusters.
Eenige viskamers op de vismerkt van het visverkoopersambagt.
Een huijs in de Kuijperstraet en een aen het Vleeshuijs, beijde van het Vleeshouwersambagt. (Siet voorts de placcaert).

Den 6 April wezende Goeden Vrijdag, gingen er veele godvrugtige menschen den weg van 't H. Kruijs volgens het oude gebruijk om, de policiemeesters kwamen in den namiddag met gewapende soldaeten, den sabel in de vuijst, het volk van daer verjaegen, hetwelk zoo grooten schrik naementlijk onder het vrouwvolk bragt, dat se seffens op de vlugt liepen, jae waerdoor er met heele hoopen onder de voeten laegen, hetwelk eene groote desorder veroorzaekte, vele verloren hun hoeden, faliën, schoenen etc.; eenige borgers op den Calvarieberg bid-

dende, winden door de policiemeesters vastgenomen en in den amigo geset.

Den 8 April wesende den feestdag van Paesschen, van smorgens ten 5 uren waren de commissarissen of policiemeesters al op den loop, en schreven de huijsen hun verdagt dat er misse gelesen wird, of daer sij menschen in gaen zaegen op; waerdoor er vele van onze priesters bevreesd zijnde, geene misse doen dirven. In den namiddag wirden er wegens de municipaliteijt in verscheijde van die opgeteekende huijsen, in sommige twee, in sommige vier soldaeten voor 10 dagen geleijd.

Ten zelven dage *8 April,* niettegenstaende dat het Paesdag was, wird alhier ter gewoonlijke plaetse, in de capelle van 't Bisdom de 52ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, de panden binnen deze stad gelegen zijn als volgt:

Seven huijsen op de Handschoenmerkt van O.L. Vr. kerk.
8 huijsen in het Waeijgat van dezelve kerke.
10 huijsen van dezelve kerk ook in het Waeijgat.
3 huijsen van dezelve kerk in de Cammerstraet gelegen.
Saemen 30 huijsen van deze Cathedraele kerk.
Een huijs in de Jodestraet van de P.P. Lieve Vrouwe Broeders.
Item het clooster van Leliëndael tot Mechelen, waer de Ursulinnen laetst gewoond hebben.

De voordere goederen waren landen, hoeven, bosschen, huijsen in andere stade, etc.

Den 10 April wesende den derden Paeschdag, smorgens, begonden de electorale keusen op Schilderskamer boven deser stadsborze, hetwelk met het spelen van den beijaerd van 9 tot 10 uren en namiddag van 3 tot 4 uren aengekondigt wird. Weijnig daer na hoorde men het geluij der groote klok, het was omdat Antonius P. De Moor, administrateur en

Bruslé, commissaire du pouvoir exécutif van gemelde administratie geweest hebbende, voor representanten en Charles d'Or ook gewesen administrateurs tot hoogen jurij, gekosen waren.

Den 11 April wirden er wedrom veele soldaeten par ordre de la municipalité, in sommige van de opgeschreven huijzen voor 10 dagen geleijd. Segge in die huijsen welke door de policiemeesters op 't pretext dat er in stilte misse gelesen of eenig andere godsdiensten geoeffent wirden opgeteekent waren; en die er klagen over dede, kregen voor antwoord, dat men hun missedienders thuijs gesonden had; jae daer waren bij sommige beggijntjens op 't beggijnhof alhier wel soldaeten geleijd omdat deze eenige kinderen voor de eerste communie geleert en onderwezen hadden. Alle deze nieuwe vervolgingen, vernieuwden den schrik wedrom onder onze geestelijke en onder alle goede borgers.

Den 12 April na middag en savonds wird er met beijaerdspel en geluij der groote klok, aengekondigt, dat de administrateurs van het departement etc. gekosen en aldus de keusen geijndigt waren. Deze nieuwe gekosene overheden waren wedrom mannen sonder religie, mannen seg ik, welke men uijt hunne werken kenden, en daer alle eerlijke en regtveerdige menschen eenen afschrik van hadden.

Ten zelven dage *12 April* wird de schoone en groote kerke der Eerw. P.P.L.V. Broeders, eene der schoonste kerken dezer stad, wegens Jon^{r} P.D.G.D. de Meulenaer, die dezelve 't voorlede jaer gekogt had, begonst afgebroken te worden. Dezen Meulenaer is gebortig en inwoonder deser stad, heeft nadat hij het geld van zijne vrouw verquist had, een bankerout gemaekt en met zijne crediteuren een accoord aengegaen

hadde, beginnen geestelijke goederen, als landen, bosschen, hoeven, kerken, abdijen en cloosters te koopen, het is ook dezen die de schoone kerke en abdije van Tongerloo afbreekt, de bosschen kapt en vele ruinen te wege brengt.

Ik zegge dan, dat gemelde kerke van de P.P. Lieve Vrouwe Broeders een der schoonste kerken dezer stad is, en het is niet zonder reden. In deze kerke zijn 7 autaeren en in dezelve hebben de kooplieden der Arragonsche Natie, in 't begin der 16^{e} eeuw van Brugge binnen deze stad, ter oorsaeken van de negotie aengekomen, hunne capelle hielden. Deze natie had met de religieusen van dit clooster een contract aengegaen, waerbij besprekende, dat de plaets van de choor, beginnende aen den eersten trap van het gestoelte der religieusen tot voor den hoogen autaer, voor gemeijne begraefplaetse van gemelde kooplieden dienen zoude, op den lastconditie, dat die der natie de choor onderhouden en vercieren moesten.

Binnen gemelde plaetse voor de capelle van O.L.V. van de 7 Weeën, ligt eenen grooten blauwen grafsteen, met eene witte marmore plaete in 't midden, dog sonder eenig opschrift ofte wapens, dit is ongetwijfelt den ingang van gemelden kelder geweest, aldaer zoude ook, gelijk mij eenen religieus van 't zelve clooster zegt, Petrus Lopez, gebortig van Saragossa in Arragon, fundateur van gemelde capelle overleden 9 Julij 1532 begraven zijn, die aldaer een jaergetijde heeft, en wiens epitaphium men nevens dese capelle en wiens wapens men in en boven de zelve ziet. In 't midden der zelve ligt zijne zerk met de wapen etc. opgehouwen, dog geheel versleten.

In 't midden van gemelde plaetse voor den autaer ziet men heden nog eenen grooten grafsteen, waerop weleer eene schoone kopere plaet gelegen heeft daer het afbeeldsel van eenen man, vele ciraeden en wapen op gegraveert waren, deze plaet is benevens de andere kopere zerken, wapens en kopere letters en cieraeden van de zerken, gestolen en ontdraegen, het om-

schrift dat men op de randen leesde, vind sig in mijne verzaemelinge der grafschriften en wapens welke ik zoo van deze als van andere kerken dezer stad gemaekt hebbe, geplaetst, en luijd aldus:

> *Hier leit begraven Jan Siimon Coopman Van der Aragoensse naciie die sterf in jaer ons heeren MDXXXVII de XXII dach vâ februarii bidt voer de ziele.*

In eenige venster deser choor ziet men de wapens van Arragon, *d'or à 4 pals de gueules,* deze vensters, benevens de gestoeltens der religieusen zijn door gemelde kooplieden van Arragon aen deze kerk vereert; dezelve zijn a^{o} 1769 vernieuwt.

Boven en behalve dit, ziet men in deze kerke de schoone en vermaerde capelle aen de H. Maget en Moeder Gods onder den titel van Verborgen Roose toegewijd. Deze is geheel van witten en swerten marmor, selfs het welfsel, gemaekt, hetwelk met menige kopere vergulde roosen verciert is. Den autaer is insgelijks van witten marmor gevrogt, staende op sijn eijgen met seven gevronge pilaeren, weleer omringt met silvere roosen, en verciert met silvere capiteelen en ciraeden. In 't midden stond het vermaerd, konstig en kostlijk beeld van de H. Moeder Gods levens groote, staende met het kindeken Jesus op den erm, geheel van silver gemaekt en met vergulde sterren en ciraeden verciert. Dit beeld soude volgens overleveringe 1.600 guld^{s} B^{s} cour^{t} gekost hebben. Dese schoone capelle is opgeregt en verciert door den heer Joannes de Gavarelle, die er ten jaere 1615 den eersten steen van geleijd heeft, en dezelve a^{o} 1629 door Joan. Malderns, bisschop van Antwerpen, geweijd. Den stigter is op 11 Julij 1645 te Brussel, priester geworden, zijnde overleden en in 't midden deser kerke in 't graf van sijne ouders begraeven, maer sijn hert is in eene loode doose onder den autaer van sijne capelle

geset, en er nu in deze tijden ook al uijtgeworpen en het lood gerooft. (Den zerk hier te plaetsen).

Den 13 April wird alhier de 53ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende wedrom in seer vele schoone hoeven, landen, bosschen, hoven, cloosters, kerken en huijsen onder dewelke men de volgende gelegen binnen deze stad telde:

Het clooster van de Witzusters gelegen in de Cammerstraet over de IJsere Waeg.
Het clooster van St Josephus Nazareth, genaemt de Spinsters, gelegen op de Vuijleruije en in de Papestraet.
Twee kleijne huijsen van en nevens het zelve clooster.
Het clooster van de Zwerte zusters, met een schoon huijs van en nevens het zelve in de Swerte zusterstraet gelegen.

Het Vleeschuijs was ook te koop gestelt, dog de Vleeschhouwers hebben alle moeijte aengewend om dit te beletten en het schijnt hun gelukt te zijn, want dit schoon en groot gebouw, in 't midden met verscheijde steene pilaeren ondersteunt, gewelft en geheel op de gothikesche wijse, jae als eene kerke gebouwt, en boven met eene schoone kamer verciert zijnde, in Meert 1500 begonst zijnde en volmaekt in 't jaer 1503, als wanneer die van dit Ambagt, volgens dat men in de kronijke leest, daer in allerhande vleesch verkogten, is onverkogt gebleven, en het is te hopen dat hetzelve tot het gebruijk daer het voor gemaekt is, in wezen blijven zal. In het zelve wird voor dezen sondags en op de H. dagen door den capelaen van het Ambagt smorgens 7 uren voor de vleeshouwers misse gedaen.

Den 17 April smorgens heeft den Eerw. heere Gaspar Savarie, waervan hier boven op 3 deser nog gesproken is, wedrom in den tribunael correctioneel moeten verschijnen

voor de gemelde beschuldiging, en is alsdan tot eene boete van 500 L. en tot eene gevangenisse van 3 maenden op 't tugthuijs verwezen; hij had over eenige dagen nog eens in dien tribunael geweest, het schijnt alsof er getuijgen tegen hem uijtgekomen waren.

Den 18 April wird alhier de 54ste verkoopinge van geestelijke goederen ter gewoonlijke plaetse gehouden, bestaende wedrom in zeer vele hoeven, landen, bosschen, cloosters, huijsen etc. waeronder de volgende binnen deze stad gelegen waren als:

Ses huijsen in de Korte Pantstraet.
Negen huijsen in de zelve straet en in de Lange Pantstraet.
Vier huijsen in de Lange Pantstraet.
Samen 19 huijsen van de Cathedraele kerk.
Drij huijsen in St Jacobsstraet en twee op St Jacobsmerkt, saemen 5 huijsen van St Jacobskerk binnen deze stad.

Den 20 April en volgens den nieuwen franschen stiel den 1 Floreal ofte Bloemmaend, smorgens zijn de nieuwe gekosene overheden (municipaliteijt) alhier onder het beijaerdspel en geluije der groote klok, geinstalleert.

De municipaliteijt.

President:

H.J. Verbelen, die in dienst was.

Administrateurs:

Hendrik Franck, lakenverkooper, in dienst.
Petrus van Grimbergen, saijkammer, in dienst.
Joseph Georgerie, brandewijnstoker.
Petrus van Hal, ruetekeersverkooper.
Jan Solvijns, die niet gevolgt is in zijn plaets.
Mattheus Cathuijser, schipper en brandewijnstoker.
..... Somers, metser, niet gevolgt.

Daer waren nog eenige andere gekosen geweest, dog niet gevolgt.

Den Commissaire du Pouvoir exécutif.

Simon Pierre Dargonne, alsook:

Den secretaire general en adjoint:

Cornelus Masschu.
Petrus Georgius De Moor, bleven in bedieninge.

Daer naer zijn er eenige van de voors^{e} municipaele verandert, als Van Grimbergen, etc. en andere aengekomen als:

Etiennes Poney, eertijds administrateur van 't departement.

Daer naer zijn er wedrom eenige andere aengekomen als:

..... Hamelin.
Jacques Philips.
Jan Frans Gabriels, alle drij vremde.

In de maend December 1798 is er aengekomen:

loco: Petrus Van Hal.
Jan Mesigh, die administrateur van 't departement geweest had en afgestelt was.

De 4 juges de paix deser stad:

1ste sectie: J. Bapt. Begoden.
2^{e} sectie: J. Bapt. Spanoghe.
2^{e} sectie: Jacques Reijnaud.
4^{e} sectie: Joseph van Grimbergen.

De 4 Commissaires de Policie:

1ste sectie: Antoni Fr. Auwers.
2^{e} sectie: Jos. Somers.
3^{e} sectie: J.E. Dejonghe.
4^{e} sectie: Pierre Maillard, in September 1798 in sijne plaets gekomen Carel Rijnwit.

Den 23 April zag men alhier eenen brief in 't ligt gegeven te Mechelen van 16 April 1798 door J.H. Huleu, sig noemende Vicaris Generael van Sijne Hoogw^{t} den Bisschop van Antwerpen, het is den Artspriester te Mechelen die aldaeer den eed van haet aen het koningdom, aengekleeftheijd aen de Fransche Republiek en aen de Constitutie van 't jaer 3 gedaen

hadde. Desen brief behelsde eene vervolginge van den gewoonlijken Paeschteijd tot Sinxen toe voor alle degene de H. Paeschcommunie van den priester Mortelmans door den gemelden Huleu tot deservitor van St Jacobskerke binnen deze stad aengestelt, of van sijne medehelpers willen ontfangen. Desen beëedigden priester Mortelmans, bediende aldaer de plaetse en gebruijkte ook den titel van deservitor van gemelde kerke, niettegenstaende dat den wettigen pastor, en de twee onderpastors in stilte hunne parochianten de H.H. Sacramenten bedienen en voordere pastorele diensten doen. Gemelden brieve wird in de kerke aldaer aengeplakt (ziet voord den zelven)[1].

De helpers van gemelden Mortelmans waren, de priesters Mertens, eertijds tot Hoboken, Keersmaekers, pastor, rector in 't vindelingenhuijs, Timmermans en P. Masschu, miniem alhier, welken al verscheijde reijsen aldaer sondags gepredikt hadde, dezen was onlangs door gemelden Hulen tot bichtvader vervoordert en hoort sedert aldaer biecht.

Ten zelven dage *23 April* wird alhier de 55ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende wedrom in seer vele schoone landen, hoeven, weijden, bosschen, huijsen etc. onder de welke de volgende binnen deze stad of ontrent dezelve gelegen zijn, te weten:

Ses verscheijde hoveniershoven in de Markgraveleije aen het beggijnhof alhier toebehoorende.
Een huijs met schoonen hof, gelegen aen het Groenkerkhof, nevens O.L.V. kerke, genaemt het Papenhof[2] wezende bouw

(1) Schrijver voegt hier gemelde aanplakbrief bij.
(2) Het eerst gemelde huijs wezende het Papenhof: wat breeder van oude gottikse en merkweerdige overblijfsels zoo wel in de huijsinge, op de plaetse en in den hof te zien. Diercxsens maekt er in Antv. Kristo nasc. en cresc. ook gewag van.

tegens den omgang van gemelde kerke en aen de zelve toebehoorende, bewoond wordende door den Eerw. heere Philippus de Bolle, capellaen van dezelve kerke.
Item ses huijsen in de Lange Pandstraet tot den boek van de Lombaerdevest, alle aen gemelde erke toebehoorende.
Een hoeve op 't Kiel van meer als 15 bunder land, gelegen op 't Kiel aen St Michiels Abdije toebehoorende.
Item nog verscheijde van gemelde Abdije en van het beggijnhof ook aldaer gelegen.
Item 6 hoven van deselve Abdije in de Kaeijestraet alhier.
Alnog drij huijsen van het Cathedrael capittel alhier, twee aen het Groenkerkhof en een in 't Swaluwstraetjen.

Den 28 April na middag is er alhier op de groote merkt eene boeredogter van Westmeerbeek of daer ontrent welke haer kind verdronken zoude hebben, door de guillotine ter dood gebragt; eerst op 't galgenwagentjen met een rood hemde omhangen en vergezelt met P. Herckelbout, predikheer, door den beul langs verscheijde straeten gevoert zijnde.

Ten zelven dage is alhier de 56ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende wedrom in seer vele schoone hoeven, landen, bosschen, weijden, hoven, huijsen, etc. waervan ik degene binnen deze stad hier om kortheijd maer alleen melden zal, te weten:

Drij huijsen in de Lange Pantstraet(1).
Drij huijsen ook gelegen in dezelve straet met den hoek van de Schoenmerkt nevens het Seminarie.

(1) De kerke immers de kerkmeesters van O.L.V. hadde tot profijt van de zelve, gemelde huijsen op de erve van zoogenaemde O.L.V. pand, ten jaere 1661 doen maeken. Dezen O.L.V. pand was ten jaere 1460, volgens dat ik in de cronijken vind, om boeken, schilderijen, beeldsnijers en schilderwerk te koop te setten, gemaekt. Deze straet loopende van de Schoenmerkt naer de Lombardevest, wird genaemt, de Lange Pandstraet en degene van gemelde straet naer de Kammerstraet wird de Korte Pandstraet genaemt.

Een in de Ste Peeterstraet.
Een ander op de Melkmerkt.
Vijf huijsen aen het Groenkerkhof en een op de Schoenmerkt.
Nog vijf huijsen aen het Groenkerkhof.
Item twee huijsen op de Oude Koordemerkt alhier, saemen 21 huijsen van de Cathedraele kerk alhier.
Item een huijs in de Preke- en een in de Lepelstraet, beijde van de Luijthaegen.
Een huijs van St Jacobskerk op St Jacobsmerkt gelegen.
Een oud huijs in de Everdijkstraet aen de Augustijnen toebehoorende.
Item een huijs op de Peerdemerkt en twee in het straetje zonder eijnde, alle drij aen de Apostolinnen toebehoorende.

Meij

Den 2 Meij namiddag zijn de commissarissen of policiemeesters met eenige gendarmen ten huijse van Joannes Bapta Carstiaenssens, boekdrukker, wonende op de Steenhouwersvest bij den Oever, gekomen en sijnen winkel doorzoekende naer verscheijde boekskens welke hij tegens de Fransche Republiek zoude gedrukt en verkogt hebben; vele gedrukte dingen wirden er uijtgedraegen en eijndelijk wird hij ook vast genomen en op 't tugthuijs in de gevangenisse geset.

Den 3 Meij wird alhier de 57ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende wedrom in eene groote menigte schoone pagthoeven, landen, bosschen, weijden, huijsen, hoven etc. degene binnen deze stad of ontrent dezelve gelegen zijn de volgende, te weten:

Ses hoven ontrent het Bolwerk en in de Koeijstraet aen de abdije van St Michiels toebehoorende.
Eenen hof en eenig land in de Markgraveleije aen het beggijnhof alhier toebehoorend.

Een huijs van St Jacobskerk, gelegen in de Lange Nieuwstraet ontrent de kerke wezende het choraalhuijs der zelve

Het huijs ofte clooster der Marollen, gelegen aen St Joriskerk, met vier huijsen daer nevens gelegen, aen dezelve vergaederinge toebehoorende. Dit laetste is gekogt door sekeren Borremans in de wandelinge Mononcle van Landen genaemt, gekogt, eenen bordeelhouder, die er is gaen woonen en hoerekot is gaen houden.
Twee huijsen het eene op de Schoenmerkt nevens het Bisdom, daer tegenwoordig de briefposterije is, en het ander aen het Groenkerkhof van het Capittel der Cathedraele.

Den 4 Meij smorgens wird alhier met het beijaerdspel en geluij der groote klok de installatie der nieuwe administratie aengekondigt, te weten:

President:
Dominique Ogez, in sijn plaets P. van Breda.

Administrateurs:
Petrus van Breda, wird president.
Nicolas de Villers.
..... Peeters, notaris van Meerhout.
Jan Mesigh, soon van den kleermaeker.

In September zijn Nicolas de Villers, Peeters, Jan Mesigh alsook den president Ogez afgestelt, en dan is Etienne Poneij, die nog Administrateur geweest heeft en nu municipaelen was, aengestelt, alsook Alexander de Broux, canonik van St Rombouts te Mechelen, Chomel, Denis Saunier, als administrateurs en Pierre van Breda wird dan president, en behalve ééne waren het alle vremden.

Commissaire du pouvoir exécutif:
..... Bruslé, afgeset en in zijn plaets, Charles Levecque, secr. generael.
Frans Joc. Ph. Aubert en Jos. d'Olieslager, secr. adjoint.

Den 8 Meij wird alhier de 58ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende andermael in seer vele

schoone landen, hoeven, bosschen, gebouwen etc., de goederen daer in begrepen en binnen deze stad gelegen, zijn als volgt:

> Seven huijsen: een gelegen op de Schoenmerkt, vier in het Hespenstraetjen, een op den hoek van 't Groenkerkhof; alle seven aen het capittel der Cathedraele toebehoorende.

Sondag den 13 Meij smorgens ten 6 uren is de Predikheerenkerk binnen deze stad wedrom geopent, aldaer missen gedaen worden door den Prior P.C. Peltiers, door P. Herckelbout, predikheer en door den priester Van den Nest, welken onlangs ook den eed van haet aen het koningdom en aen de regeringsloosheid, van aengekleeftheijd aen de fransche republiek en aen de constitutie van 't jaer 3 gedaen heeft. Namiddags wird in deze kerke den Rosenkrans gelesen.

Ten zelven dage wird alhier de 59ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende wedrom in seer vele goederen, waeronder men de volgende, binnen deze stad gelegen, telt, te weten:

> Vier huijsen van het capittel der Cathedraele; de twee eerste nevens het Papegat, het derde wezende de Pape- of Parochieschool der Cathedraele, en het vierde den Pape- ofte Capittelkelder, nevens malkanderen in het Papegat, om van het kerkhof naer de Oude Korenmerkt te gaen.

In den gemelden kelder wird aen die van het capittel wijn sonder accijs uijtgelevert; dog is sedert eenige jaeren gecesseert. Den voorgevel van deze twee huijsen is gebouwt ten jaere 1598 volgens dat men in denzelven leest.

Wat de Papeschool aengaet, deze is in 't jaer 1505 van wegens deze stad en van het capittel van O.L.V. opgeregt, alwaer de kinders gratis het lesen, schrijven en latijn geleert wird.

Ten jaere 1521 wird er wegens het zelve capittel en door

borgermeesters, schepenen en raeden deser stad, nog drij nieuwe scholen op dezelve wijse opgeregt in de drij parochiën, te weten: de Borgt, St Joris en St Jacobs, alwaer insgelijks latijn, sank, en andere goede manieren geleert wirden.

Daer naer denkelijk 1529 is er eene diergelijke school als dan bij de nieuwe parochiale kerke van St Andries op de zelve wijse gesticht. Deze school is ten jaere 1763 als de nieuwe choor begonst is, te niet gegaen.

De andere parochie of gelijk men se gemeijnlijk noemt Papescholen zijn ook alengskens te niet gegaen; degene van St Joris zijnde tusschen de kerkdeur Noordwaerts en het geburen kerkhof, is de eenigste welke tot dezen tijd in wezen gebleven is en het is met deze vervolginge en het sluijten dier kerk, dat den Eerw. Heere Peeters, schoolmeester en capellaen van die parochie in 1797 dezelve ook gesloten heeft.

Degene der Cathedraele en den gemelden capittelkelder zijn met het overlijden van den Eerw. Heere Dehaen, capelaen en schoolmeester van die parochie a^{o} 1780 of ontrent ook opgehouden en te niet gegaen.

Donderdag den 17 Meij feestdag van O.H. Hemelvaert is den Eerw. Heere Gaspar Saverie, waervan hiervore gemeld, voor den tribunael criminel moeten verschijnen, van het vonnis op 17 April laest, door den tribunael correctioneel ten zijnen laste gegeven, geappeleert hebbende, dog het vonnis alsdan gegeven door het tribunael aldaer geconfirmeert geworden en diensvolgens is hij voor drij maenden in de gevangenisse op 't tugthuijs moeten gaen en daer en boven £ 500 moeten geven.

Vrijdag den 18 Meij smorgens ging de policiecommissaris langs de merkten om de buijtenlieden de franse dikke sols te doen aennemen; dit slegt geld, ten jaere 1791, 1792 en

1793 in Vrankrijk van klokspijs gemunt, wird van eenieder gewijgert niet alleen om de slegtigheijd, tegenwoordig overvloedig, maer besonderlijk omdat er valsche nagegoten van die stukken circuleerden, en die zoo sprok en zoo slegt waren, dat se met vallen aen stukken breekten en deze valsche sols waren meest in handen van den gemeijnen man en werklieden, die er door deze weijgeringe niets voor krijgen konden, het welk groote moeilijkheden, tumultens, desorders, niet alleen op de merkten, maer in de winkels en elders veroorzaekten, dat er de commissaris de police menigmaelen tusschen komen moesten.

Ten zelven dage wird eenieder wegens de Municipaliteijt bij bekentmaking gewaerschouwt, dat degene, die de goede dikke sols en dobbel sols weijgeren of die de kwaede zal in circulatie stellen, zullen aengeklaegt worden, aen die het behoort en agtervolgt wirden. Dog dit gaf weijnigen indruk of bragt geene vreese onder onse inwoonders, want eenieder bleef deze slegte fransche munt weijgeren, zeggende dat se geene goede uijt kwaede kennen konden, selfs dat het alle kwaede waeren, jae sommige gingen nog verder, willende geen fransche kopere munten als sols, halve sols en oorden, onder de koningen van Vrankrijk geslaegen aenveerden.

Ten zelven dage wird alhier ter gewoonlijke plaetse de 60ste publieke verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende in seer veele en schoone landen, hoeven, bosschen, weijde, cloosters, huijsen en gebouwen, waeronder de volgende binnen deze stad gelegen zijn, te weten:

Tien huijsen gelegen aen het Groenkerkhof en een in het Hespenstraetjen, alle 11 aen het capittel Cathedrael alhier toebehoorende.

Elf huijsen van de Abdije van St Michiels alhier in de Cloosterstraet gelegen.

Item het klooster van St Margerietendael genaemt Victorinnen, gelegen in de Lange Nieuwstraet alhier, door Keijser Joseph 178... vernietigt.
Item het klooster van de Engelsche Carmelieterssen, gelegen in het Hopland alhier, gebruijkt geweest hebbende voor magazijn door de fransche.
En daertoe nog een huijs nevens het gemeld clooster gelegen en aen het zelve toebehoorende. Dit was de pastorije van dit clooster en word alsnu gratis bewoond door een magazijnier genaemt Briers, die priester en orateur in Vrankrijk was, en dan beëedigden en ingedrongen pastor aldaer, en eijndelijk getrouwt en woond daer in met vrouw en kinderen.

Den 23 Meij wird alhier de 61ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende wedrom in zeer veele schoone landen, hoeven, bosschen, weijden en huijsen, waeronder men de volgende panden binnen deze stad geleden telt:

Twee huijsen in de Vaertstraet nevens en toebehoorende aen het clooster der Eerw. Paters Discalsen alhier.

Den 26 Meij dags voor Sinxen, smorgens wird wegens Jon^{r} P. De Meulenaer, kooper en verwoester der schoone kerk van de P.P. Lieve Vrouwe Broeders alhier, seer veel hout, als planken, balken, voetsteenen, schaliën en zerken, van dezelve kerke aldaer op de kerkplijn aen de meestbiedend publiek verkogt.

Den 28 Meij wezende 2^{en} Sinxendag, wird alhier de 62ste verkooping van geestelijke goederen ter gewoonlijke plaetse, gehouden, bestaende in seer vele schoone landerijen, hoeven, weijden, bosschen, huijsen en gebouwen etc. waeronder de volgende binnen deze stad gelegen zijn als:

Een huijs gelegen in de Jodestraet van de P.P.L.V.B.
Een gelegen op den hoek van de Lammekensstraet van de P.P. Discalsen.

Een ander op den hoek van de Papestraet van 't zelve clooster.
Een in de Silversmidstraet wezende de kamer van 't Wevers Ambagt.
En nog een huijs gelegen in de Kaesstraet wezende de kamer van het Schoenlappers Ambagt.

Den 29 Meij wezende Franschen decadi, smorgens joegen de commissarissen de police, met soldaeten vergezeld, de hoveniers bestaen hebbende met groensels op de markten te komen, van daer weg; jae smiddags wirden de kooplieden door hun op de zelve wijze van de borze gedreven. De overheden willen deze decadis met geweld door de borgers doen vieren, en op de sondagen en H. dagen door God en de H. Kerke ingestelt, zijn door hun alle werken toegelaeten, en verscheijde slegte inwoonders beginnen zig daer van te bedienen. Dog de goede borgers blijven getrouw aen hunne religie, en vieren de sondagen en feestdagen zoo veel in hun vermogen is.

Junij

Den 2 Junij wird alhier ter gewoonlijke plaetse de 63ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende wedrom in seer vele hoeven, landerijen, gebouwen en huijzen, waeronder de volgende binnen deze stad gelegen zijn, te weten:

Vijf huijzen gelegen in de Jodestraet, toebehoorende aen het clooster der Eerw. P. Lieve Vrouwe Broeders alhier.

Ten zelven dage is er wedrom wegens gemelden Jonr Petr. De Meulenaer publieke verkooping van hout en andere materiaelen voortskomende van de Lieve Vrouwe Broederskerke gehouden. De twee zijbeuken waeren reeds van hun daken berooft, het was verschrikkende deze schoone kerke in dusdanige gesteltenisse te zien; alle de graven waren geopent, de

doode lichaemen uijt de kisten geworpen, en het verrot hout derzelve wird ter Vrijdagsche merkt alhier publiek verkogt; jae de geheele kerke wird opgegraeven, even alsof hij daer verborgen schatten opzoeken wilde. Hij meijnde denkelijk het zilver dezer kerk, het zilver O.L.V. beeld daer ik boven van geschreven heb, of de schoone en kostbaere goude remonstrantie op 1 Julij 1642 door Henricus de Clerck, schepene dezer stad en proost van 't Broederschap van den Scapulier in deze kerk, aen derzelver capelle vereert, te vinden. Met dit doorzoeken wirden daer nog verscheijde religieuzen en andere nog heel liggende gevonden, onder andere: Jonkvre Maria Marg. Balth. de Mendieta alias Maria Magd. de Passis, tertiarisse van 't order der carmelieten, overleden den 8 Augusti 1774, agter den hoogen autaer met grafschrift en blazoen begraeven; de vriendin van Jonkv^{e} Anna Catharina De Pret ook tertiarisse, gestorven 21 December 1735, die aldaer een jaergetij en andere godvrugtige fondatiën gemaekt had, hebben der zelver overblijfsels doen opgraeven, om die elders ter aerde te bestellen, opdat er geene spotterijen mede zouden begaen worden. Zoo ging het tegenwoordig in die schoone kerk die met zoo groote moeijte opgetimmert is, en die zoo menig duijsent gulden heeft gekost en nu zoo schrikkig word verwoest, en waeraen zoo wel sondags als s'Heijligdags word gebroken. Jae op den 4^{en} wird het dak van den grooten beuk begonst, waeraen sanderdags wezende H. Sacramentsdag, wedrom gewerkt wird.

Nog ten zelven dage *2 Junij* smiddags zijn er wel 10 gevangenen van 't tugthuijs afgebroken; onder dezen was er eenen in de wandeling den Paus genaemt, hij had over eenige dagen om dieverije op de Groote Merkt te pronken geseten, en was voor eenige jaeren in de gevangenisse veroordeelt.

Den 6 Junij in den morgent vervoegde zig Dargonne, commissaire du pouvoir exécutif, bij de municipaliteijt en Math. Cathuijser, officier municip. en eenige andere van dien aenhang, met gewapende soldaeten te voet en te peerd beschermt zijnde, naer de borze, daer sij seffens de kraemen, daer sij dagten daer Engelsche goederen te vinden, doorzogten, en verscheijde kostelijke goederen mede genomen hebben; sij willen met geweld den oorlog aen die goederen doen.

Ten zelven dage smiddags waren de gevangenen bijna alle van 't Steen afgebroken; maer wird nog in tijds voorkomen.

Den 7 Junij wezende H. Sacramentsdag, op dezen dag die altijd met zoo veel godvrugtigheijd geviert wird, zag men nu een besluijt der Centraele Administratie de dato 12 Prairial 6^{e} jaer (1 deser maend) alhier aengeplakt, bestaende in drij artikels behelsende:

> Dat de brigadens der gendarmerie verblijvende in de cantons van dit departement zig zullen begeven tot de verscheijde pastoraele kerken, gelegen in de gemeijntens van hunnen omtrek, om gesaementlijk met de agent oft adjoint der genoemde procesverbael te stellen van overtreding aen de bovengemelde wetten, insgelijks der schaede die moge begaen zijn etc.

Dit was uijt oorzaeken dat de kerken op verscheijde dorpen door de inwoonders met geweld geopend waren; jae sij hadden de deuren met geweld ingeloopen en selfs uijtgehangen omdat die niet zouden konnen gesloten worden.

Ten zelven dage op den hoogen feestdag wird alhier ter gewoonlijke plaetse de 64ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende in verscheijde hoeven, landen en

huijsen, waervan de volgende binnen deze stad en omtrent dezelve gelegen zijn, te weten:

Een huijs in de Hairestraet aen de abdije van Peeter Pots.
Een ditto in de Renderstraet van de pastorije van St Andries.
Twee andere in de Jodestraet van de L.V. Broeders.
Eenen pottagiehof op 't Kiel van de Cathuijsers van Lier.
Eene weijde te St Willebrords van 't capittel van O.L. Vr. alhier.

De andere goeden waren van de Abdije van St Michiels alhier, van 't Clooster van St Marten te Loven, Victorinnen alhier, Vredenberg te Lier, van het Bisdom van Antwerpen, Facons alhier, Bethaniën, Ziekelieden en Pitzenborg te Mechelen, Cathuijsers van Lier, de capellaen van St Walburgis alhier, de abdije van Nazareth bij Lier, Capittel van St Baafs te Gend, de Choraele van de Cathedraele alhier.

Den 9 Junij wird den desservitor der pastorije van Edeghem gevangen binnen deze stad gebragt in de refugie der abdije van Tongerloo, dog is welhaest losgelaeten en naer sijne parochie gekeert.

Sondag den 10 Junij smorgens van half 3 uren waren de commissaires de police met heele benden gewapende soldaeten op de been, soekende naer verscheijde priesters binnen deze stad, tot welkers laste te Parijs een decreet van uijtbanninge gegeven was, omdat sij hunne bediening volgens hunnen pligt waernamen, of om eenige flauwe en valsche redens daer zij onregtveerdig mede beschuldigt wirden. Sij doorliepen vele huijzen en sogten naer de Eerw. heeren Franciscus de Gruijtters, secretaris van onzen Bisschop, Joannes Frans Pooters, S.T.L. canonik der Cathedraele, de Eerw. heeren Alex. van der Stallen, pastor van St Andries en Petrus Solvijns, onderpastor der zelve parochie, verscheijde Capucienen en Minderbroeders, J. Vervranghen, capellaen van St Joris, P. Molijn,

Augustijn, P. Saverie, minderbroeder, Guilliel. van den Bosch, Prel. der Abdije van St Michiels, den onderpastor van St Jacobs de Cock, den Eerw. heere Ambrosius Jacobs, prior der abdij van St Michiels, welken laetsten enkelijk gevonden en seffens op 't Casteel gebrogt en aldaer in de kerk geset wird. Niemand van de andere wird gevonden, schoon sij naer vele gesogt hadden en misschien nog verder ondersoek doen zullen; jae men seijde dat er wel 40 priesters tot de uijtbanninge veroordeelt op de lijste stonden en dat het de volgende zijn:

Pater Petrus Anthonissen S.T.D., Predikheer.
Pater Josephus Tourbé, Beggard
Mattheus van Rompelberg, Priester.
Petrus Cremers, capellaen van St Jacobs.
Gerardus (Ambrosius) Jacobs, Prior der Abdije van St Michiels.
Gaspar Saverij, capellaen der Cath., tegenwoordig in de gevangenisse op 't tugthuijs zittende, hier vermeld.
Pater Laurentius Frans Van Dorsselaer, Capucien
Pater Hubertus Van Bael, Minderbroeder.
Joan. Frans Pooters, S.T.L., Canonik der Cathedraele, waervan hier vore nog verscheijde maelen gesproken is.
Joan. van Scherpenberg, novice van de abdije van St Michiels.
Ignatius van Lissum, onderpastor van St Jacobs.
Carolus de Cock, 2^{e} onderpastor van dezelve kerke.
Engelbertus Grootjans, capellaen der zelve kerke.
Josephus Van Bloer, S.T.L. Can. der Cathedraele en President van het Seminarie.
Joannes Torfs, 2^{en} onderplebaen van het Suijd-quartier der Cathedraele kerke.
Guil. Joan. Bapt. van Bomberghen, S.T.L. Can. en pleb. der Cathedraele Noord-quartier.
Mattias J. Eliaerts, onderplebaen der zelve kerke Zuijdquartier.
Joannes Rosa, Can. der Cathedraele.
Pater Franciscus de Block, Miniem.
Pater Joannes de Coster, Carmeliet, Discals-Prior.
Pater Joannes Moons, beggaerd.

Franciscus de Gruijters, priester en 2e secretaris van onzen Bisschop.
Pater Joannes Delfontaine, beggaerd.
Joannes de Bock, 2en onderpastor van St Joris.
Pater Cornelius Molijn, Augustijn, Procurator.
Joannes Frans Vervranghen, capellaen van St Joris.
Antonius de Coninck, cellier der abdije van St Michiels.
Petrus Solvijns, onderpastor van St Andries.
Louis Solvijns, sijnen broeder, priester.
Alexander Van der Stallen, pastor van St Andries.
Pater Petrus Cools, Augustijn.
Frans van Deurme, 1ste provisor der abdije van St Michiels alhier.
Guillielmus van den Bosch, religieus der zelve abdije.
Franciscus Lippens, olim. Pleb. en tegenwoordig Can. der cathedraele. Dezen is op 19 Julij 1798 snagts ten huijze van Mevrouw van Colen de Bouchout in 't Kipdorp subiet gestorven.
Pater ..... Verhagen, Carmeliet discals.
Pater Frans Saverij, Minderbroeder, broeder van bovengemelden Gaspar Saverij.
Pater Secundus van Antwerpen, alias Jacobus Camerlincx, Capucien, president van St Joriskerk (?).
Christianus Cornelis, ex-Jesuiet.
Pater Joannes Proost, provinciael der Minderbroeders. (Obijt in September 1798).

Saemen 40. Dit was den 2en lijste; naer degenen die op den 1sten stonden was reeds in Januarij laestleden en daer naer gesogt, en die zouden wel van 60 zijn, sonder nog 12 op welkers goederen de zegels bij decreet van de cantonaele administratie van 8 Meert laest moeten gestelt worden.

Den 12 Junij wird alhier de 65ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende in hoeven, landerijen, weijden en huijsen, waeronder:

Het clooster en voordere gebouwen der Norbertinerssen tot Herenthals, genaemt Den Besloten Hof, het noviciaet en pensionaet van 't beggijnhof aldaer, eenige huijzen van 't beggijnhof

te Lier, dit van de cloosters of capittel etc. van Antwerpen zoude hier konnen gemeld worden.

Den 13 Junij kregen de kerkmeesters deser stad brieven wegens de municipaliteijt van hunne rekeninge te doen, en hunne registers, papieren en documenten over te brengen. Aen de capelmeesters van St Jacobs waren ook diergelijke brieven gesonden, dog aen die der andere parochiën niet.

Ten zelven dage kwamen de commissaris de police Ant. F. Auwers, van de eerste sectie, Joseph Somers van de 2^{e} en Pierre Maillard van de 4^{e} saemen naer den Seer Eerw. here G.J.B. van Bombergen, Can. en Plebaen van 't Noordquartier der Cathedraele, ten huijze van S^{r} van den Linde in de Wolstraet somtijds sijn verblijf houdende, soeken, dog hem aldaer niet vindende, hebben den onder-plebaen, Heer Jan Bapta Crols mijnen besten vrind, medegenomen en naer de Centraele administratie in 't Bisdom gebrogt, alwaer hij ondervraegt wird, wie hij was en waer hij woonde, en aengesien er geen decreet van uijtbanning ten zijnen laste was en diensvolgens op den lijste van die niet geschreven stond, hebben hem vrij laeten naer huijs gaen, met beveel van sanderdags zijn naem en woning bij Dargonne op 't stadhuijs selfs te gaen aendienen; het welk hij niet dierf bestaen, maer heeft iemand in sijn plaets gesonden, van wie sij dit niet hebben willen aennemen, hij moest selfs komen, dan heeft hij dit aen den Policiemeester in schrift gesonden.

Den 14 Junij smorgens is den Eerw. heere Ambrosius Jacobs, prior der abdije van St Michiels alhier, van 't Casteel, en den Eerw. heere Gaspar Saverie, priester, van 't tugthuijs in eene voiture naer Brussel en zoo voorts naer Parijs gevoert; daer waeren decreeten van uijtbanning tot hunnen laste ge-

maekt, ik moet van geene redens spreken, want dat se priesters zijn is bij onze wetgevers alleen genoeg om zulke vonissen tegens de Dienaers des Heere uijt te spreken. Den Heer Saverie was voor drij maenden op 't tugthuijs geset als ik hierboven aengeteekent heb.

Ten zelven dage was er questie van de oude portiers dezer stad poorten uijt hunne huijsen te jaegen, het was nog niet genoeg dat se van hunne officiën welke sij voor hun leven geduerende met de wooninge gekogt hadden, berooft waren; de nieuwe portiers wilden in die huijsen zijn, dog is nog niet geheel afgeloopen.

Den 16 Junij is Jan Bapt. Carstiaenssens, boekdrukker alhier, in den tribunael crimineel verwezen tot eene gevangenisse van een jaer, en in de kosten van 't proces. Het was wel 2 uren snagts eer dit vonnis uijtgesproken was; daer waren met duijsende menschen, velen meijnden dat hij ter dood of tot eene uijtbanninge zoude veroordeelt geweest hebben, hij had eenige boekskens, etc. tegen den eed gedrukt.

Sondag den 17 Junij is de 66ste verkoopinge van geestelijke goederen alhier gehouden, bestaende wedrom in seer veele schoone hoeven, landerijen, en gebouwen etc. onder andere:

> Eenen blijkhof, gelegen in de Roodestraet, eertijds door den doorlugt. heere Abt Seaglier aen het clooster der Annonciaten alhier vereert.
> Voords verscheijde landen, bosschen en hoeven, van de Abdijen van Tongerloo, St Gertrudis te Loven, St Bernards aen de Schelde, Augustijnen en Norbertinessen tot Herenthals, en van het capittel en bisdom van Antwerpen.

Den 19 Junij wirden alhier in 't clooster der Victorinnen

seer vele balken, kepers, rubben, deuren, raemen, ijser etc. publiek verkogt, alles voordskomende van dat zelve clooster en kerke, afgebroken wordende; diergelijke verkoopinge zal aldaer voortaen alle maendagen gehouden worden, gelijk alle saterdagen te O.L.V. Broeders alhier gedaen word.

Van het clooster der Victorinnen worden langs de Lange Nieuwstraet en de Jesuitestraet verscheijde kleijne huijskens gemaekt, van den hof van het zelve clooster, liggende in de Jesusstraet, en komende agter tegen de stadsveste, word ook eene huijsinge gebouwt tegen de zuijdzijde van dezelve straet; het was met eenen gang onder gemelde straet dat die van het clooster eertijds daer in kwamen.

Daer was ondertusschen eene besluijt der centraele administratie van dit departement alhier aengeplakt de dato 23 Prairial 6^{e} jaer (11 deser) waerbij:

> Art. 1. - Allen borger die zig voorgeeft gekogt te hebben van de goederen, verkogt door de gewezen religieuse gemeijntens van dit departement, 't zij tot betaeling der militaire contributie voorgeschreven in 't jaer 2, of op alle andere wijzen, sedert de inkomste der republikaensche legers binnen dit land, is en blijft versogt, voort te brengen op den 2^{en} bureau voor deze administratie, binnen den uijtstel van twee decaden, te rekenen van de afkondiging van het tegenwoordig besluijt, de titels uijt cragte der welke hij zig eijgenaer voorgeeft etc.
>
> 2. - Bij faute door de genoemde eijgenaers, of zig voor zulke voorgevende, hunne titels binnen den genoemden uijtstel voors te brengen, zal het bestier der domeijnen zig in bezit stellen der genoemde goederen, zal dezelve regeren, bestieren; zal er de vervallen en te vervallen hurceelen van ontfangen, en daer zal worden geprocedeert tot de verkooping als nationaele eijgendommen etc.

Den 22 Junij wird alhier de 67ste verkooping van geestelijke goeden gehouden.

Dan wird het clooster der Annunciaten in de Winkelstraet gelegen, en ten jaere 178....., door keijser Jos. II vernietigt, te koop gestelt[1].
Behalven dit clooster wirden er menige schoone stukken land, van het capittel van Lier, commanderije van Pitzenborg en verscheijde pottagiehoven ontrent deze stad gelegen, toebehoorende aen het capittel cathedrael alhier, en Faconsclooster, hoeven van d'abdije van St Michiels deser stad en twee huijsen in de Beggaerdestraet alhier, van het clooster der beggaerden, verkogt.

Den 25 Junij wird wegens de bewindhebbers der nationaele domeijnen, voor de municipaele administratie de pastoraele huijsen en de daervan afhanglijke goederen binnen deze stad en canton van Antwerpen voor een jaer verhuert.

Diergelijke verhueringen hadden onlangs op de buijtencantons ten opsigte der pastoraele huijsen ook plaets gehad, men zag vele van deze huijzingen voor klijn sommen en aen eene alder slegtste soorte van menschen verhuerd en door zulke bewoond worden.

Daer was ondertusschen een besluijt aengeplakt van de centraele administratie de dato 5 Messidor 6^{e} jaer (23 deser maend) ten opsigte der pensioenen der geestelijke der vernietigde cloosters, dat is van die door Keijser Jos. II vernietigt zijn en der Jesuiten, bij dit besluijt bestaende in vier artiekels, word gesegt in de preambule dat voor en alleer op den lijste te konnen gebrogt worden om de pensioenen te konnen genieten, dat sij moeste kennisse geven van de formaliteijten en

(1) Dit was een seer groot en treffelijk clooster geweest, met eene schoone en ruijme kerke, jae met eene schoone en verscheijde deftige gebouwen en grooten hof voorzien, dog nu alle in seer slegten staet, meest van het lood beroofd etc.; dit clooster dient tot bakkerije voor de fransche troupen, het is in de kerke dat het brood gebakken word.

stukken degene daertoe vereijst worden etc. met een woord formaliteijten daer het onmoogelijk is aen te konnen voldoen, te weten bij den eersten artikel word gesegt:

Dat de pensioentrekkers, degene op dezen lijste zullen willen aengeteekent worden om betaeling van hun pensioen te ontfangen, zullen bezorgen binnen uijtstel van twee decades, te dagteekenen van de afkondiging van het tegenwoordig besluijt.

1° Het extract uijt hunne act van geboorte.

2° Copije van het proces verbael door hun onderteekent; van hunne eedswering aen de vrijheijd en gelijkheijd, van aengekleefdheijd en getrouwheijd aen de Republiek en aen de constitutie van 't jaer 3; en van haet aen het koningdom en aen de regeringsloosheijd, gedaen binnen den uijtstel door de wetten voorgeschreven.

3° Hun certificaet van leven, van zelfstandigheijd, en van verblijfplaetse.

4° De verklaeringe door hun geteekent, behelsende dat zij hunnen eed of onderdaenigheijd niet herroepen hebben.

5° De verklaeringe door hun geteekent der erffenissen, degene hun sedert hunne vernietiging bevalle zijn.

6° Hunne naem en voornaemen, de dagteekening hunner geboorte en hunne tegenwoordige woonplaetsen.

7° De laetste hoedanigheijd, uijt kragte der welke zij gepensionneert zijn en de jaerlijksche opbrenging van hun pensioen.

11° De persoonen van het vrouwe geslagt zullen insgelijks besorgen, gelijk het door den 2^{en} artiekel voorschreven is, het afschrift van den eed aen de vrijheijd en aen de gelijkheijd, of van hunne onderdaenigheijd, zig te schikken volgens de wetten der republiek, op wat tijdstip zijn dezen eed of onderwerpinge gedaen hebben, gelijkvormiglijk aen de wet van 14 Fructidor jaer 4 etc.

De twee voordere artikels niets bezonders behelsende gaen ik dezelve om kortheijd maer voorbij.

Den 27 Junij wird hier ter gewoonlijke plaetse de 68ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende wedrom in menige schoone hoeven en landerijen van de cloosters, abdijen en kerken etc. onder andere:

Eene hoeve der Abdije van St Michiels binnen deze stad van 13 R. 204 ¾ R. land, gelegen op Herinkrode buijten deze stad.

Den 28 Junij is alhier de fransche feest van den ackerbouw geviert.

Julij

Den 1 Julij zag men alhier een besluijt van de Administratie de dato 5 Messidor 6^{e} jaer (23 Junij laest) ten opsigte der uijtwendige teekens van onse oude en R.K. religie, bestaende in 5 artiekels, luijdende na een korte preambule, aldus:

Art. 1. - De municipaele administratie, agenten en municipaele adjointen, zullen doen wegnemen binnen de twee decades van de afcondiging van het tegenwoordig besluijt, alle de uijtwendige teekens van godsdienst degene die zig binnen hunne wederzijdsche omtrekken zouden bevinden, er zal proces-verbael van deze werking opgestelt en gesonden worden aen de centraele administratie, het zal daer en boven bekragtigt worden door den commissaris van het uijtvoerend directorium bij de municipaliteijt, dewelke zal betuijgen dat er binnen de uijtgestrektheijd van het canton geene uijtwendige teekens van godsdienst meer in wezen zijn.

Art. 2. - Bij fauten der agenten en adjointen, de voorgaende schikkingen ten uijtvoer te brengen, zullen er bezondere commissarissen gezonden worden die voor hun en ter plaetse zullen doen wegnemen de genoemde teekens. Die besondere commissarissen zullen gezonden worden ten koste van de gemeijntens, degene niet zullen voldaen hebben aen de schikkingen vervat in het tegenwoordig besluijt.

Art. 3. - Al uijtwendig teeken van godsdienst staende op een goed door de natie in beslag genomen zijnde, zal insgelijks worden weggenomen binnen den zelven uijtstel ter beneerstiging van den bewindhebber der enregistrering en der nationaele domeijnen. Zal aenzien worden als uijtwendig teeken van godsdienst, alle kleijne kapelle, gelegen aen eenen grooten weg of andere publieke plaetse.

De twee voordere artikels behelzen niets merkelijks.

Den 2 Julij wird alhier de 69ste verkooping van geestelijke goederen ter gewoonlijke plaetse gehouden, bestaende wedrom in zeer vele landen, bosschen, hoeven, weijden etc. van capittels, kerken, abdijen, cloosters, etc., breeder in de placcaert te zien.

Den 5 Julij zag men alhier een besluijt van de centraele administratie de dato 26 Prairial 6e jaer (14 Junij) aengeplakt waerbij er binnen deze stad eene vrije maatschappije van den landbouw zal opgeregt worden, welke zal belast zijn met alle voorworpen die de agriculture aengaen etc. daerbij waren verscheijde inwoonders dezer stad en van Mechelen en ook eenige buijtenlieden en inwoonders der dorpen aengestelt.

Den 6 Julij wird er uijtgetrompet en eeniegelijk gewaerschouwt wegens B.J. Genoels, ontvanger der directe contributiën van het canton van Antwerpen, dat aen hun geene waerschouwingbilletten meer zullen gesonden worden, maer dat sij gehouden zijn, ingevolge van den arreté van de municipaele bestieringe van 2 Messidor 6e jaer (20 Januarij) te kommen betaelen op den bureau hunne aendeelen waervoor zij persoonlijk getaxeert zijn, voor de resteerende grondlasten van 't 5e jaer en 4/5 voor het 6e jaer.

Ten zelven dage savonds van 9 tot 10 uren wird alhier met beijaerdspel en geluij der groote klok aengekondigt dat de fransche onder het beleijd van den Oppergenerael Buonaparte het eijland Maltha verovert en ingenomen hadden. Dit eijland wird ten jare 1530 door keijser Carel V aen de ridders van St Jan van Jerusalem in eijgendom gegeven, nadat hun Rhodes door de Turken afgenomen was. Den tegenwoordigen Groot-

meester van dit Order is Ferdinand Jos. Baron van Hompesch, sedert Augusti 1797.

Den 7 Julij wird alhier de 70ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende wedrom in vele schoone landerijen, hoeven, weijden, bosschen en huijsen, van abdijen, cloosters en kerken als onder andere:

Een huijs van de Beggaerde in de Beggaerdestraet gelegen.
Twee hoveniershoven in de Marckgraveleije van 't capittel der Cathedraele alhier.
Een magazijn ofte pakhuijs op of bij de Oude Borze van de gilde van den Ouden Handboge dezer stad. (Ziet de placcaert).

Den 11 Julij in den morgent, zijn de zoo oude als dienende Aelmoesseniers, immers het geheele corpus derzelve, afgestelt, en daer is in hunne plaetse eene nieuwe commissie aengestelt bestaende in de volgende persoonen:

Charles De Roy, winkelier op de Oude Koremerkt, eertijds knegt van den Grave de Proli.
H. Keersmaekers, eenen beëedigden priester, capellaen van St Andries en rector, sive pastor in 't Vondelingenhuijs alhier.
Joseph Georgerie, brandewijnstoker en officier municipael op de St Peetersvliet.
Petrus Georgius De Moor, advocaet secretaris adjoint der municipaliteijt, in 't Klapdorp.
Jacobus Franck, schilder en ouden officier municipael secretaris.
Emmanuel Hermans, zoon van den officiael der poste alhier.

Dese hebben het opsigt van alle de goeden van den armen, van de Godshuijzen, arme huijzen, fundatiën; de arme kinderen zullen onder hunne directie staen en door hun geregeert worden alsook het Gasthuijs etc. Daer wordt gesproken van groote veranderinge in de directie van den arme. De twee rentmeesters van de kamer van den arme wirden hunne be-

dieninge gelaeten, te weten: M. Frans van den H. Geest en Van Campen, van de camer der armen.

Den 12 Julij wird alhier de 71ste verkooping van geestelijke goederen gehouden, bestaende in verscheijde schoone hoeven, landen, weijden, bosschen, huijzen etc. onder andere:

Een huijs van de Jonge Handboog Gilde agter het stadhuijs alhier gelegen, ook verkogt. (Ziet voords de placcaert).

Den 13 Julij is de Predikheerenkerk wedrom gesloten, mogende aldaer tot den dienst, die, omdat het geene parochie is, met geslote deuren geschiede, niet boven de tien persoonen toelaeten.

Den 17 Julij wird alhier de 72ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende in verscheijde schoone landen, weijden, huijzen etc. als onder andere:

Vier huijsen in de Jodestraet, aen de L.V. Broeders alhier toebehoorende.

Een do van de discalsen over de Arembergstraet gelegen.
Een blijkhof in de Vlierstege van d'abdije van St Michiels alhier.
Een huijs aen 't Groenkerkhof aen de Cathedraele kerke toebehoorende.
De huijsinge en camer van de sijde stof werkers, in de Kaesstraet alhier, dog dit is niet verkogt maer daer naer andermael te koop gestelt gelijk meermaels door deze verkoopers gedaen word.
En ook het clooster van Sion te Lier, met eenen windmolen op de veste van Lier staende en aen dit clooster toebehoorende, verkogt, etc. (Ziet voords de placcaert).

Den 19 Julij stierf subiet den Seer Eerw. Heere Joan. Frans Lippens S.T. en I.U. Licenciaet, canonik der Cathedraele deser stad, tevorens plebaen van 't Noord Quartier der zelve kerke, hij stierf ten huijsen van Mevrouw van Colen de

Bouchout, in 't Kipdorp, alwaer hij savonds te voren gekomen was, gelijk onze priesters tegenwoordig dikwijls van woonst veranderen, om de vervolging te voorkomen en te ontvlugten.

Den 21 Julij is Jon^{r} Petrus, Frans Dom. Cornelissen, heer van Schooten, Waradijn van de Munte alhier, met zijn huijsgezin tegen alle recht en reden door de militairen uijt sijn huijs, nevens en vast aen de Munte gelegen, gejaegt. Dit huijs met de Munte en andere annexe gebouwen, was onlangs door de Fransche verkogt, als hier vore op zijn plaets gemeld, en alsoo hij het regt had om zijn leven geduerende in bezit van dit huijs te blijven, had hij sig daertegen gestelt, en zijn regt getoont, alleguerende dat de Fransche het land overwonnen hebbende, niet meer regt aen de domeijnen hebben konden als er den keijzer aen hadde; en die het zelve aen gemelden Waradijn voor deszelfs leven geduerende hadde afgestaen, dat zij het niet dan met die conditie verkoopen konden; dog niettegenstaende dit, wird hem zulks tegen gewezen, en hij wird vervolgens uijt zijn huijs geset; en hem was maer eenen korten tijd gelaeten van zijne goeden en meubelen te vlugten of sij zouden die ook al aengeslaegen hebben. Dit is Republicaens regt, een regt dat regtveerdige geensints verstaen konnen.

Ten zelven dage is het schoon beeld van den H. Apostel Petrus, staende in de choor van de parochiaele kerke van den H. Apostel Andreas, nevens den autaer, naer den kant van het Evangelie, vandaer weggehaelt en naer de kerke van de Discalsen alhier gevoert. Dit beeld van witten marmer is eene der schoonste dezer stad, is gemaekt door den vermaerden beeldhouwer Arnoldus Quillins(1).

(1) Met het stellen van den autaer in de choor dezer kerke is het beeld van den H. Petrus sijn kruijs vasthoudende, van witten marmor door den vermaerden beeldhouwer Arnoldus Quillin gemaekt, gestaen hebbende tegens de (boven het capteel der) eerste pilaer van de cruijschoor noordwaerts, benevens den gemelden autaer, geplaetst. Onder dit beeld wird alsdan aen gemelde pilaer op swerten marmor met witte let[ters] gelesen:

D.O.M.
et Beato Petro Apostolo 1658
reCorDantI VerbI et aMare fLentI
ac piae Memoriae
Petri Saboth
qui hoc aedificium munificentia sua
promovit
obiit 7 Julii anno praedicto
R.D. Carolus Snyers
Cathedralis Ecclesiae Canonicus
et Joannes van Waensel
huic Urbi ab Eleemosinis
testamenti executores
poni curarunt.
R.I.P.

Dit voors^{e} beeld is met behoorlijke toestemming in Junio 1769 nevens den autaer ad cornu Evangelij geplaetst en naer d'ander zijde is gestelt S^{ti} Paulus ook van witten marmor gemaekt door Gillis.
Broeder Alipius van de Augustijnen heeft daer naer eene teekeninge voor eenen nieuwen autaer gemaekt dog den zelven is tot heden toe nog onvolmaekt gebleven.

De schoonste schilderijen die er nog in onze kerken gebleven, als menige beelden etc. worden daer ook naer toe gevoert en in die kerke gestelt, welke dient om die geroofde konststukken ten toon te stellen, voor degene de Centraele scholen, in dit clooster opgeregt, frequenteren willen, dog hebben daer zeer weijnig aenhangers.

Sondags den 22 Julij wird alhier de 73ste verkooping van geestelijke goederen gehouden, bestaende in seer vele schoone landerijen, hoeven, huijsen etc. onder andere wird verkogt:

Het clooster van Huijbergen met eene hoeve van het zelve, op den staetsengrond liggende.
Item de 2 huijsen en camer van de Gilde van den Jongen Handboge agter het stadhuijs alhier gelegen.
Item de huijsinge van de Gilde van den Jongen Voetbooge daer ..... woond.
Item het Corael huijs van 't capittel der cathedraele op de Melkmerkt alhier gelegen. In dit huijs woonden de heeren Sangmeesters en de Choraelen, wezende een schoon huijs met eenen grooten hof, dat huijs wird daer naer tot eene herberg gebruijkt.

Den zelven dage *(22 Julij)* vertrok het garnizoen seffens uijt deze stad; selfs de stadspoort en het stadhuijs was zonder wagt; dog sanderdags is er wedrom ander krijgsvolk ingekomen, welke volgens gewoonte bij de borgers geleijt wirden.

Den 25 Julij wird alhier wegens de municipaliteijt met soldaeten vergeselt onvoorziens huijszoekinge in verscheijde huijsen gedaen, op den titel van de agenten van Engeland, d'uijtwijkelingen die weergekeert zijn, de gedeporteerde priesters, ofte die dewelke aen de deportatie onderworpen en wedergekeert zijn, de moordenaers, de vagebonden, de belhamels der Chouans die de wapens niet hebben afgeleijd ofte dezelve naer de amnistie wedrom hebben opgenomen, aen te houden. Wat er van was oft niet, zulks bragt groote onrust en schrik onder alle goede borgers.

Ondertusschen wirden de dogters uijt de fondatie van Jonff. Carolina van Heck, genaemt de Pastoorschool meestalle naer huijs gesonden. In de Terninckscheschool, de schoonste fundatie van deze stad, gelegen in de Munterstraet bij de Casteelplijn, gestigt door d'heere Terninck, vreest men nu ook voor groote veranderingen. (Siet wat ik van beijde deze fundatiën hier vore pag. ..... geseijt heb).

Den 27 Julij wird alhier de 74ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende in verscheijde schoone hoeven, landen, cloosters, huijzen etc. onder andere:

Het clooster van Corsendonck bij Turnhout, Cannuniken regulier van St Augustijn.
Het clooster van Ste Agnetendael tot Arendonck.
Twee huijzen van de Discalsen bij het clooster gelegen.
Het Gulden huijs van den Ouden Voetboghe agter het stadhuijs.
Het ambagtshuijs van de Passement of Lintbewerkers ook agter het stadhuijs alhier gelegen.
Eene huijsinge ofte pakhuijs op de Torfbrugge van O.L.V. kerke alhier.

En meer andere goederen van kerken, capittels, abdijen, cloosters, corporatiën etc. breeder in de placcaert te zien.

Den 28 Julij zijn de commissarissen van de nieuwe bestieringe van den arme in de Terninckse school gekomen en hebben van alles inspectie genomen en den rentmeester van die schoone fundatie geordonneert van den 31ste zijne Reeke van administratie te komen doen; van de andere fundatiën, godshuijzen en armhuijzen, alsook van 't gasthuijs hebben zij ook inspectie gaen nemen.

Sondag 29 Julij smorgens arriveerde alhier in St Jansvliet eene schuijt gelaeden met kerke- en kloostergoederen, als beelden, schilderijen, boeken etc. komende van Lier, zoo men zeijde.

Den 31 Julij wirden de kruijsen van de kerk en toren van 't beggijnhof alhier wegens de municipaliteijt afgedaen. Het was niet genoeg dat die schoone kerke gesloten was en de beelden op dit hof staende, jae de teekenen en heijligen boven de deuren der beggijntiens weggedaen waren, en zelfs dat de

poort perrijkel geleden heeft van afgeworpen te worden als te Mechelen geschied is; dog door gratie en privilegiën nog is blijven staen op die conditie van dezelve open te laeten tot dat de stadspoorten gesloten worden. Van deze verwoestinge had de gardien de toesigt, eenen wever van aen St Andries die aldaer aen de poorte met zijn huijsgezin woond en gestelt is omdat er niet zoude weggedraegen worden. Zoo leven de beggijntiens tegenwoordig, berooft van hun kerk en herder.

Augusti

1 Augusti: (inscheping van priesters naar Caijenne; zie hooger October 1797, blz.)

Den 1 Augusti wird alhier de 75ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende in verscheijde hoeven, landen en huijzen, onder andere:

Een huijs op de Eijermerkt van het capittel der Cathedraele.
Een ander op de Groote merkt van het Lootgieters ambagte.
Nog een huijs in de Jodestraet aen de Lieve V. Broeders alhier toebehoorende.

En meer andere buijten deze stad gelegen, in de placcaert te zien.

Den 2 Augusti is sijne Doorl. Hoogw. Cornelius Franciscus de Nelis, Bisschop van Antwerpen tot Senen in Toscanen overleden.

Den 3 Augusti wirden de eijsers daer het kerkhof van de parochiaele kerke van de H. Walburgis geseijt de Borcht, mede afgesloten was, afgebroken en de steene paelen uijtgeworpen, om het zelve te niet te doen en die eijsers ook te kon-

nen rooven; de kruijsen van St Jacobskerk en toren wirden ondertusschen ook afgedaen.

Sondag den 5 Augusti is de parochiaele kerke van den H. Apostel Andreas alhier geopent; ten 11 uren is aldaer eene misse gedaen door den beëedigden priester Timmermans. Daer waren wegens de municipaliteijt voor deze kerke eenige nieuwe kerkmeesters aengestelt, onder andere sekere Wouters, fabrikeur in dimit etc. in de St Antheunisstraet woonende, die onlangs vergezelt met den commissaire de policie Petr. Maillard, huijzoekinge bij de kerkmeesters en bij andere van deze parochie, daer sij dagten of wisten dat eenige ornamenten en kerkegoed gevlugt hadde geweest, gaen doen, en het zelve daer uijt gehaelt hebben.

Den 6 Augusti wird alhier de 76ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, daer wirden er wedrom seer vele hoeven, landerijen, bosschen en huijsen verkogt, en onder andere:

Een huijs in de Jodestraet van de L.V.B. alhier.

Siet voords de placcaert.

Ten zelven dage *6 Augusti* wird den Eerw. Pater Diericx, Minderbroeder van Turnhout, geboijt en gebonden op eene karre liggende van Gheel binnen deze stad gebrogt en op 't tugthuijs geset, en van daer naer Brussel gevoert, omdat hij en nog eenen broeder van sijn order hun huijs tot Gheel daer sij nu woonden onlangs door militaire naer geestelijken soekende, snagts aengerand wordende, beschermt hadden.

8 Augusti (schrijver voegt hierbij een tweetalige ‘Bekendmaeking’ Thermidor 6^{e} jaer (8 Augusti) van volgenden inhoud):

Het publiek word gewaerschouwt, dat de administratie van den armen in haere zittinge van 1 Fructidor toekoomende 's morgens ten tien ueren zal verhueren aen den hoogstbiedende en laetsten hooger de drij huijzen naergenoemd, te weeten: een huijs gelegen bij de Casteelplijn alhier. sect. 4 No 71.

Een dito, gestaen regt over St Joriskerke, sect. 4 N° 111.

En een dito, gelegen nevens het voorgemeld, sect. 4 N° 110.
Alles ingevolge de conditie berustende ter inspectie van een ieder ten comptoire van den borger Frans, ontvanger van den armen, in de Heijlig Geeststraet, alhier, sect. 4 N° 2683.

Vrijdag den 10 Augusti wird alhier door de regeringe en hunnen aenhang geviert, de vernietinge van de koninglijke troon van Vrankrijk; ten zelven dage hebben de polliciemeesters en de soldaeten al de buijtenlieden zulks geensints wetende, en naer de merkten komende van dezelve schandelijk verjaegt en verdreven; en de karren en wagens onder 't stadhuijs en op de Suijkerruije en elders plaetsende, verscheijde boeren, niettegenstaende zij dezelve, jae zelfs voor geld in de stad gelaeten hadden, in den amigo onder het stadhuijs settende. Geduerig heeft men hier tegenwoordig van die Fransche feesten, en dan mogen er geene merkte gehouden, geene winkels geopent worden, geene ambagtslieden hunnen handel drijven, jae dan moeten die dagen, even als de zoogenaemde Decadis, als heijligdagen geviert worden.

Den 11, segge 11 Augusti wird de 77ste verkoopinge van geestelijke goederen alhier gehouden, bestaende in seer vele bunderen land, bosschen, hoeven en huijzen, als onder andere:

Twee huijzen van de gewezene Jesuiten, het een op de Jesuite Plijn en het ander op de Weijngaertbrugge.
Een huijs op de Eijermerkt van de Beggaerde alhier.
Een huijs van de Discalsen ontrent het zelve clooster gelegen.
Daer en boven het clooster van de Swerte Zusters tot Lier etc. (breeder in de placcaert te zien).

Den 15 Augusti wezende den feestdag van O.L. Vrouw Hemelvaart, wird alhier het maeken van eenen entrepot in de Borgtkerke, alsook de veranderingen te doen in het Bischoppelijk seminarie alhier voor den bureau der douanen, aen de minst biedende aenbesteed.

Den 16 Augusti wird het koperen verguldbeeld van St Salvator op de coupel te midden boven de cathedraele kerck staende, afgedaen. Dit groot beeld was over eenige jaeren door Gillis koperslager alhier vernieuwt en alsdan opnieuw verguld. De kruijsen van de daken der zelve kerke alsook den klijnen thoren wirden er afgeworpen en op eene schandelijke wijze afgetrokken, selfs met de stukken der gevels, en wirden maer op en door de schaliën en daken gesmeten om deze schoone kerke ten allen kanten maer te konnen beschaedigen. Den voet van 't kruijs op het groen kerkhof nog overig gebleven zijnde, wird ook gedeeltelijk verwoest.

Den 16 Augusti is den Eerw. heere Guillielmus Verdussen, pastor der Markgraveleije aldaer overleden. Siet hier met deze gelegenheijd de naemen der heeren pastors van deze parochiaele kerke sedert hare verheffeninge tot parochie door Ambr. Capello, bisschop van Antwerpen, 27 Sept 1659 gedaen.

1. Joannes van den Elsacker, overleden 12 Oct. 1661.
2. Waltherus Schuermans, die stierf 1680.
3. Abraham Mijs, resigneerde 1720.
4. Andreas Bordinckx, gestorven 30 Meert 1740.
5. Jacobus Huijsmans, gebortig van Mechelen, resigneerde 1770 en stierf 8 Nov. 1779.
6. Guilielmus Josephus Verdussen, gebortig deser stad, heeft sig met deze tijden van vervolgingen op sijne parochie in 't verborgen opgehouden en bij goede menschen geschuijlt, sijne schaepen in stilte bij avonden en ontijden als eenen waren herder bedient hebbende, tot dat hij eijndelijk het tijdelijk voor het eeuwis verwisselt heeft op 16 Augusti 1798.

Ten zelven dage wird alhier de 78ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende in veele bunders landen, bosschen, hoeven, weijden en huijsen, onder andere:

Een huijs gelegen in de Beggaerdestraet, aen dit clooster toebehoorende.

Een ander huijs van de L.V. Broeders in de Jodestraet alhier, en veel meer andere goederen in 't breed in de placcaert te zien.

Saterdag den 18 Augusti wezende kermisavond, begonst de verkoopinge van kerke goederen als ornamenten, cassuijvels, alben, antipendiums, autaeren, communiebanken, gestoeltens, biechtstoelen, predikstoelen, oxaelen, orgels, boiseringen, banken, portaelen, schilderijen, beelden, ciraeden, eene menigte meubelen, vele tafels, stoelen, koffers etc. van kerken en cloosters, als van de gildens en ambagten en corporatiën dezer stad. Daer wirden menige schilderije van de camers, tortsen en kleederen, jae veel oude cieraden der gilden en ambachtskamers, en aldaer vele jaeren bewaert geweest hebbende, de catalogen der dekens, wapens van hoofdlieden van sommige gilden en ambachten, jae de vaene van Christoffel der Colveniersgilde die in omgang plagt te gaen met het kindeken, wirden aldaer ook verkogt, en alle deze goederen gingen voor klijnen prijs jae om te zeggen voor niet, want geen eerlijke lieden bemoeijde zig daer mede ofte kogte daer iets van.

De verkooping begonst eerst smorgens ten 9 uren in het clooster der Swerte Zusters en wird vervolgens op de zelve wijze in de andere kerken en cloosters voordgeset; jae 's anderdags wezende sondag, wirden de ornamenten, autaren, boisringe, orgel, en meubelen in het Bisschoppelijk Seminarie op de Schoenmerkt gelegen, ook publiek verkogt.

Den 20 Augusti wirden de autaeren, beelden, comuniebanken, boiseringen, biechtstoelen, orgels en oxael, jae de

vunte, predikstoel, epitaphia, banken, etc. de ijsere balustraden aen de trappen der choor die verheven is staende en deselve afsluijtende, de beelden der apostelen in de choor staende alle van marmer, benevens al dat er in die kerke maer eenigsints bevonden wird, wird ook verkogt(1). In het kelderken van de H. Walburgis waren eenige reliquiën in een kasse en met gouden laken en galonnen verciert, deze wirden al mede verkogt en door den kooper seffens van de verciersels

(1) Het is in den kelder over deze trappen dat de devote Anna de Torres, geestelijke dogter, overleden den 13 Januarij 1698 in de Mansstraete (die 1713 te niet gedaen is om de Groote Merkt te vergrooten) gewoont hebbende, nu 100 jaeren, begraven ligt en op welkers zerk aldaer liggende men met witte letters leest:

†
D.O.M.
rust plaets
van de devote
Anna de Torres
geestelijke dochter
oud 35 jaeren
stierf 13 Januarij 1698
B.V. D.S.

Jaerlijks den 13 Januarij word in dezelve kerke tot laeffenisse van haere ziel, een solemneel jaergetijde gecelebreert. Sij was geboren binnen de stad Dendermonde den 11 Junij 1662, haer leven beschreven door F.V.O.C.S., is gedrukt bij Hieronijmus Verdussen op de Groote Merkt alhier in St Augustinus 1710; het koomt niet dikwils voor.
In Registro Mortuorum Ecclesiae Sae Walburgis Antverpia leguntur:
15 Januarij 1698 een sinking in de kerk van smorgens ten 3 uren van een geestelijke dogter die gehouden word voor heijlig. Sij en heeft in vele jaeren niet geeten noch gedroncken als Ons Heer genut en daerop geleeft; haeren naem is Anna de Torres, den heer sij gebenedijt.

15 Januarij 1728 R.D. Joannes van Gorele Capellaen deser kerck, alsmede Capellaen in de Cathedraele kerck, een man van groote godvrugtigheijd, hij is geweest den Bichtvader van Anna de Torres, geestelijke dogter, die men gemeenlijk noemt heijlig Anneken.

berooft en onder de voeten geworpen. Dit kelderken was onder de vunte en toren van deze kerke en het is aldaer dat de H. Walburgis zoude gewoont of haere bidplaets zoude gehouden hebben.

Den 21 Augusti wird alhier de 79ste verkoopinge van geestelijke goederen bestaende wederom in veele schoone landerijen, weijden, hoeven, huijsen etc. toebehoorende aen capittels, cloosters, abdijen, parochiekerken van de verscheijde dorpen, aen het beggijnhof en bisdom van Antwerpen en aen meer andere in de placcaert te zien.

Den 23 Augusti wirden de kerkegoederen, autaeren, boiseringen, bichtstoelen, schilderijen, beelden, stallen der beggijnen, epitaphiën, orgel en oxael, ornamenten etc. in de kerke op 't beggijnhof alhier publiek verkogt, alsook de meubelen, der infermerije aldaer. In dezelve kerke wirde ook seer veel schoone moderne meubelen, tafels, penduls, stoelen, comodens, cassen, beddens, etc. van de geemigreerde en absente persoonen deser stad, uijt de huijsen gehaelt en aldaer geplaetst zijnde verkogt. Als de verkoopinge op eene plaetse geijndigt was dan gingen se wedrom na eene andere kerke, clooster ofte capelle der ambagten en geestelijke vergaederingen etc. en verkogten aldaer al hetgene daer bevonden wird, hetwelk dan seffens als eene beeldstormerije ten allen kanten afgebroken en aen stukken geworpen wird, en soo zag men onze schoone kerken schandelijk ruineren, en vele schoone oudheden vernietigen tot aldergrootste droefheijd van alle goede borgers. Jae en dat nog meer is, ten zelven dage begonst de beeldstormerije aen den schoonen gevel van de gewesene Jesuiten nu Ste Caroli Borromae kerk waervan de beelden der heijligen en andere ciraeden daer den zelven, gelijk men in de print bij Le Roij Not. March. S.J. pag ..... zien kan, mede verciert

was, afgeworpen en in stukken gekapt zijn. Jae de beelden langs de vier zijden in den toren staende wirden insgelijks in stukken geworpen. Ondertusschen dit wirden de zelve baldadigheden binnen die schoone kerke tegens de beelden en ciraeden, tegens de bichtstoelen, jae tegens alle de versiersels van die schoone en uijtmuntende kerke ook uijtgewerkt, en dit alles geschiede ingevolge de order van onze tegenwoordige overheijd, van onse municipale bestieringe. De zelve verwoestingen hadden ook plaets tegens de ciraeden van den voorgevel van 't Bisschoppelijk Seminarie op de Schoenmerkt ten jaere 1776 nieuw opgebouwt, gelijk ons de inscriptie daer boven de poorte van dezelve gestelt, te kennen geeft, luijdende aldus: '*Seminarium episcopatus Antverpiensis 1605 renovatum 1776*', en alsnu is aldaer op de zelve plaets geset: '*Douanes Nationaux*'.

De beelden op de gevels van sommige gilden en ambagtshuijsen op de Groote Merkt staende, naementlijk O.L.V. op dit van de Meersch, St Joris op hetgene van den Jongen Voetboge; de beelden in den gevel van de Timmerlieden etc. wirden insgelijks van boven neder in stukken geworpen. Het schoon beeld van O.L.V. boven den ingang der O.L. Vrouwe Broeders kerk op de Meer staende, en door den vermaerden beeldhouwer Lud. Willemsens gemaekt, was onlangs ook al afgeworpen; jae men sag ten allen kanten stukken van beelden van de H. Moeder Gods en van andere heijligen ten gronde liggen. O, schrikkelijke en ongelukkige tijden, op de welken men zulke boosheden door de aengestelde authoriteijten ziet bedrijven, uijt zulke baldadige werken is 't genoeg af te meten van wie wij tegenwoordig geregeert worden; jae eenieder weet het genoegsaem dat het menschen zijn sonder religie, sonder zeden, beeldstormers en vervolgers van onze H. Roomsche Catholieke Religie, en van de bedienaeren der zelve, van de priesters des Heeren; en zulke grouweldaden en

verwoestingen wirden zoo wel op de zondagen en H. dagen bedreven, het waren maer enkelijk de decadis en fransche feesten door hun gestelt, die geviert worden moesten en dan mogt er niemand werken, nogte zijnen stiel, ambagt ofte neringe oeffenen, maer zijn winkels sluijten; jae deze dagen wilden zij met geweld doen vieren. Zoo gaet het tegenwoordig in die schoone stad Antwerpen.

Den 24 Augusti krielde onze Vrijdagschemerkt van de kerkegoederen.

Den 25 Augusti wirden de beelden, ciraeden en ornamenten der capelle van het Bisschoppelijk pallijs, alsook de meubelen, bedden en schilderijen waeronder de portraitten van de bisschoppen waren, en al hetgene daer bevonden wird, aldaer ook publiek en voor klijne geldsommen verkogt. De beelden en cieraden der schoone capelle waeren door den beeldhouwer Cornelis de Smet alhier gemaekt, ten tijde van den Bisschop Wellens.

Ten zelven dage wirden de kruijsen van St Joriskerk en -toren ook afgedaen, en aldus gingen die werklieden, uijt order van de municipaliteijt, van kerk tot kerk daer de kruijsen nog opgebleven waren, dezelve afwerpen, om geene teekens van onze H. Religie meer overig nogte ongeschonden te laeten. Jae wat nog meerder is, door order van de nieuwe aengestelde Armmeesters, worden tegenwoordig niet alleen de kruijsen van de capellekens der Godshuijsen binnen deze stad afgedaen, maer zelfs de torens der zelve afgebroken en vernietigt.

Sondag 26 Augusti wird de 80ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, bestaende alwedrom in seer veele

bunderen land, bosschen, weijden, hoeven, huijsen en gebouwen en onder andere:

> Een huijs aen 't Groenkerkhof, twee op de Melkmerkt, alle drij van 't capittel Cathedrael alhier.
> Item een huijs in de Cloosterstraet en een stuk land op Stuijvenberg aen de Abdije van St Michiels alhier behoorende.
> Twee huijsen in de Jodestraet van de L.V. Broeders alhier.
> Twee huijsen in den Beggaerdengang en een op d'Eijermerkt van de Beggaerden alhier.

Den 28 Augusti namiddag zijn alhier op de Groote Merkt voor 't stadhuijs twee manspersoonen geguillotineert, het waren van die quade bendens, Binders genaemt, welke de buijtenlieden handen en voeten vastbinden en dan het heel huijs uijtstelen, gelijk men tegenwoordig dikwijls hoort. Deze waren onlangs door den Tribunael Crimineel ter dood verwesen en hadden van dit vonnis te Parijs vrugteloos geappelleert. Sij wirden van 't Steen gehaelt en door den beul op 't galgenwagentjen langs verscheijde straeten gereden, vergezelt door Pater Carolus Herckelbout, predikheer, en alzoo naer de Groote Merkt gebragt, alwaer sij voor het stadhuijs seffens den kop afgesneden (afgeslaegen) zijn.

Den 30 Augusti wird alhier met trompet langs de straeten afgekondigt, een besluijt van de municipaele bestieringe van Antwerpen de dato 12 Priairial 6^{e} jaer (31 Meij laest) ten opsigte van het uijtvoeren van den republicaenschen almanach en van de merktdagen te bepaelen, en om de overeenkomste van den ouden stiel te breken en te vernietigen. Dit besluijt na eene vorreden, naer den nieuwen smaek, bestond uijt 14 artikels, luijdende aldus:

I. - De merktdagen van groen, boter, eijeren, kiekens, vee, hout etc. binnen het canton van Antwerpen zullen bepaelt worden op den 4^{en} en 9sten dag van iedere *Decade.*

II. - Den 1sten merktdag, bepaelt volgens de schikkingen van den voorse artikel zal gehouden worden den 4en Vendemiaire 7ste jaer (25 September toekomende) en dat de merktdagen aldus zullen vervolgt worden den 4en, 9sten, 14en,, 19en, 24stem en 29sten van iedere maend.

III. - Ingeval er eene nationale feest valt op een dezer dagen, zal de merkt dags te voren gehouden worden.

IV. - Alle de dagen der Decade, zonder onderscheijd, zal er mogen merkt gehouden worden van fruijt, groensel, zeevisch, en zoetwatervisch; de decadis en nationaele feesten uijtgenomen: dat deze schikking toepasbaer is aen de opening van het vleeschhuijs.

V. - Elk besonderling, die zig zou toelaeten zijne waren ten toon te stellen in een order tegenstrijdig aen de voorgaende artikels, zal behandeld worden als stoorder van den openbaeren weg, en gebragt worden voor de tribunael de police etc.

VI. - De peerdemerkten, die voorgaendelijk viermael sjaers plaets hadden op de vier gewezen quatertemperdagen (sij kenden geene quatertemperdagen meer) zullen gehouden worden den 15en Vendemiaire, den 15en Nivôse, den 15en Ventôse en den 15en Prairial.

VII. - De bestaende plaetsen van koophandel, als bors enz. zullen plaets grijpen alle dagen der Decade, uijtgenomen de decadi en nationaele feesten.

VIII. - De kooplieden van bloemen en andere voorwerpen van vermaekelijkheijd, die niet dan de gewesene feestdagen van den ouden almanach aengenomen hebben tot het verkoopen der gezeijde voorwerpen, zullen de zelve moogen ten toon stellen en verkoopen, behalve de merktdagen op de *decadis*.

IX. - De openbaere plaets, bekent onder den naem van Vrijdagsche merkt, zal in het toekomende den naem hebben van Oudekleermerkt, en geene hoegenaemde openbaere verkooping zal er mogen geschieden dan op de dagen bepaelt door deze bestiering, dit is te zeggen: op den vierden en negensten dag van iedere decade.

X. - De ondernemers van ballen, toneelspelen en andere openbaere vermaekelijkheden, zullen gehouden zijn de dagen der openinge hunner opregtingen te bepaelen op de decade, en zij zullen het order dat zij zullen aengenomen hebben, onder geen voorwendsel mogen veranderen op straf van verbod.

XI. - Het is verboden aen te plakken eenige bekentmaeking, berigt, tooneel of concert placcaert enz. waerin de melding van den ouden almanach gemerkt word.
XII. - De ondernemers van openbaere rijtuigen, die op gestelde dagen vertrekken, zullen gehouden zijn, zonder ophouding of omkeering van order, het vertrek en de wederkomst hunner rijtuigen te schikken volgens de republikaensche almanach.
XIII. - De policie-commissarissen der wijcken van dit canton zijn, onder hun verantwoordelijkheijd, belast met de uijtvoeringe der schikkinge van het tegenwoordig besluijt, en zullen aen den commissaris van het uijtvoerend bewind bij deze bestiering aenklaegen alle die, dewelke dit geheel of gedeeltelijk zullen overtreden, om gebragt te worden voor de regtbank van regeltugt.
XIV. - Het tegenwoordig sal in de twee taelen gedrukt worden, bekent gemaekt onder het geschal der trompetten, en aengeplakt ter gewoonlijke plaets.

Den 31 Augusti wird alhier de 81ste verkooping van geestelijke goederen gehouden, daer wirden verscheijde huijsen en gebouwen te koop gestelt, als onder andere:

> Het schoone clooster van Leliëndael te Mechelen met de kerk en alle de gebouwen, daer de Ursulinnen laest uijt verjaegt wirden.
> Item het clooster der P.P. Predikheeren met de kerk en alle voordere gebouwen ook gelegen tot Mechelen etc.

September

Den 1 September wird alhier met trompet langs de straeten afgecondigt, dat de feest van 18 Fructidor (wesende 4 deser) alhier moest geviert worden, dat er geene winkels mogen geopent, geen handel mag gedreven, nog gewerkt worden, op pene van boete en vervolgingen. Den 18en Fructidor is als wanneer over een jaer de quade partije in Parijs wedrom triompheerde, waervan hier vore op zijne plaets gemeld.

Terwijl dat onse inwoonders door het onmenschelijk afpersen der grondcontributiën van 't jaer 5 en 6 nog geduerig met zoogenaemde Garnizairen geplaegt wirden, begonst men den 1 dezer en volgende dagen, wegens den ontfanger der geseijde contributiën B.J. Genoels, waerschouwingen ten opsigte van de personele, mobilaire en sumptuaire taxen rond te draegen. Dese waren gedrukte briefkens van volgenden inhoud:

> Folio 12
> WAERSCHOUWING
> art. 17
> *Borger,*
> Gijlieden word verwittigt, dat in gevolge de orders die ik bekomen hebbe van de Municipaliteijt, gijlieden gehouden zijt tusschen heden en 24 uren te komen betaelen, op den Bureau der directe Contributiën (ten mijnen huijse op de Meir N° 1296), als volgt, voor:

côte personelle	£ 80.-
côte mobilaire	£ 160.-
taxe somptuaires	£ 154.-
25 centimes additionels	£ 98.10
	_____
	£ 492.10

> zegge de somme van vierhondert twee en negentig livres thien sols. waervan de eene helft zal dienen voor de contributie, personeel en provisoire van 't jaer 5 en de andere voor 't jaer 6 der Rep.
> Antwerpen den 17 Fructidor 6^{e} jaer der Rep.
> geteekent: *B.J. Genoels.*

Daer waren er ook van mindere en meerdere sommen, jae van £ 1600. - etc. Denkt eens hoe men tegenwoordig met lasten geplaegt word. Hoe veele van onze beste inwoonders zijn er niet die op hun officiën die se van de stad voor hun leven gedurende gekogt hadden, die van hunne renten leefden, daer se nu zoo onregtveerdig van berooft zijn, geene intresten van de stads- en landsrenten, nog van degene op den

keijser en andere mogentheden ontfangen, en nogtans alle schattingen betaelen moeten, zonder dat daer eenig aendagt op genomen word. Jae vele zijn genootzaekt geweest hun meubelen te verkopen, om de vervolginge te ontgaen. Jae ik zeg dat deze nieuwe afpersinge plaets had, terwijlen men onze inwoonders nog altijd met de grond contributie plaegde, want men sond aen degene reeds al groote sommen in dien last betaelt hadden, wedrom, nieuwe waerschouwingen thuijs en dat met soldaeten van 't garnizoen, die bij faute van seffens geene betaeling in die huijsen bleven, moetende kost en drank en dan nog eenen lire per dag hebben, tot dat dit ten vollen betaelt was; eene van deze waerschouwingen die ik zag luijde als volgt:

WAERSCHOUWING
N° 11
Borger,
Gijlieden word verwittigt dat ingevolge de orders, die ik bekomen hebbe van de Municipaliteijt, gijlieden gehouden sijt alnog aenstonds te komen betaelen ten mijnen huijse, voor eijgendommen in de 5^{e} sectie, de somme van £ 112.5. - Tour^{s} waervan d'eene helft sal dienen voor de contributie fonciere provisoirelijk van het vijfde jaer of de andere voor het 6^{e} jaer Rep.
£ 112.5. -
Antwerpen, den 23 Fruct. 6^{e} jaer Rep.
geteekent: *B.J. Genoels.*

Deze verdrukkingen wirden met allen spoed voortgeset, men wird seffens, jae deze brieven wirden door garnizairen gebrogt, die in deze huijsen bleven tot dat alles betaelt was of de meubelen wirden verkogt.

Den 7 September en volgenden dag wird de kruijce van de kerk en clooster der Eerw. P.P. Capucienen afgetrokken.

Den 7 deser maend September was den Eerw. P. Joannes Proost gebortig van Thielen, provinciael der E.E.P.P. Minderbroeders in het conventael huijs in de Minderstraet (sic) (Minderbroeder?) genaemt: het Land van Belofte, hetwelk deze paters tegenwoordig bewoonen overleden, hij was een geleerd man en van alle welpeijsende bemind. Sijn overlijden staet in den Obituarium aldaer aldus aengeteekent: *Antverpiae 7 Septembris 1798 A.R.P. Joannes Proost S.T.L. Emer. alqdo Guard. Vic. Proiae et Provincialis act. Aetatis 55. Prof. 34. Sac. 31.*

Den 9 September was de tijdinge op 't stadhuijs alhier gekomen dat de requisitie der Jonkheijd van 20 tot 25 jaeren in Vrankrijk en in deze landen plaets hebben moest: dit bragt eene groote verbaestheijd onder degene die in die jaeren vielen, en onder alle goede menschen, die hunne kinderen, naestbestaende en vrinden vreesden te moeten zien vegten tegen kerk en staet, tegen hun eijgen zelve, tegen hunne religie, jae voor den ondergang van geheel het land: dog men hoopt dat den Alderhoogsten het voorzien en de straffen van ons keeren zal.

Den 13 September savonds ontrent 9 uren is den eerw. here Philippus Georgerie, gebortig deser stad, S.T. Licent. Pastor van St Joris parochie alhier, ten huijse van jonff^{e} de wed^{e} Adr. de Lincé in St Jorispoortstraet overleden, en om dat niemand zoude weten waer desen Herder sig in zijne vervolgingen ophield en overleden was, is sijn lichaem naer het gasthuijs in stilte getransporteert, even alof hij aldaer gestorven was, gelijk de spraeck alsdan ook ging. Hij was eenen seer geleerden man en uijtmuntenden predicant, van sijne goede prochianten seer bemind.

Met deze gelegentheijd zouden hier de naemen der pastors van die kerke konnen uijtgevoert worden; te meer aengezien dezelve bij J.C. Dierxsens *Antverpia Christo nascens et crescens* zoo juist niet gevonden worden, als ik die besit en door den kerkm^{r} J.B. Van den Nest uijt de archiven der zelve kerke aen mij besorgt werd welke ik dan nog uijt andere egte schriften verbetert en opgeklaert heb.

Den 16 September smorgens vroeg liepen de juges de paix, policiemeesters en gendarmen alhier wederom als op de priesters jaegen. Hebben eenige huijsen binnen deze stad doorsogt, naementlijk onder andere, hetgene van Amandus De Gruijters, beijaerd speelder deser stad en der Cathedraele, op de Lombaerdevest woonende, zoekende naer zijn zoon den Eerw. Heer Franciscus De Gruijters, priester en secretaris van onzen Bisschop, dog hebben hem niet gevonden. In de andere huijsen hebben sij ook vrugteloos gesogt en niemand gevonden dan enkelijk den Eerw. heere Franciscus Maria Theresia Rottiers, priester en capelaen van St Andrieskerke, over wie weijlen den keijser Franciscus I en de keijserinne Maria Theresia doopmeter en peter geweest zijn, zoon van wijlen Dhr Jacobus B.H.P. Rottiers in zijn leven graveur ofte ijsersnijder van de munt van Brabant alhier, die sij in seker huijs in de Cammerstraet gevonden hebben, hij wird mede genomen, dog na ondervraegd te zijn en alzoo hij op de lijste der gedeporteerde niet en stond, wedrom seffens losgelaeten. Deze vervolginge bragt wedrom groote schrik onder de Priesters en zoodanig dat er wedrom vele geene misse lezen dirven in de huijsen daer sij sig nogtans verborgen hielden, uijt vreese van gevonden en gevangen te worden; jae in Vlaenderen in 't Land van Waes waren onlangs verscheijden pastoors en andere priesters van de parochie weggehaelt en in Vrankrijk gevoert.

Ten zelven dage na middag wird alhier op de Kasteelplijn aen de wip met permissie der municipaliteijt van 27 Therm. (14 Augusti) den vogel geschoten door verscheijde liefhebbers van den Handboge, welke door degene uijt het Colveniershof deser stad, genoodigt zijnde. Deze hadden met hunne Caerte de dato 10 Augusti laest vele liefhebbers van Vlaenderen en Brabant uijtgenoodigt, om ten schietspele te komen, en verscheijde prijsvogels op te stellen en te komen afschieten. Volgens de conditiën mogt elk peloton van 6 liefhebbers tot 7 vogels op stellen en voor de lotinge 21 guldens courant betaelen. Daer waren 106 pelotons ofte 636 liefhebbers zoo van deze stad als van andere steden en dorpen van Brabant en Vlaenderen. Daer zijn 91 vogels opgestelt geweest, den hoogsten prijs was een koppel silvere kandelaeren ter waerde van £ 96. - c^{t} en is gewonnen door Frans van Dael, van deze stad; de prijs der twee zeijvogels was elk eenen modernen suijkerpot met een half dozijn coffij lepeltiens waerdig £ 50. - c^{t} en zijn afgeschoten d'een door een persoon van Wetteren en den anderen door eenen van Dendermonde, alle de andere vogelen waren ter weerde van 18 guldens con^{t}.

Daer was ook een prijs voor die de verste kwaemen, bestaende in eene silvere vergulde medaille ter werde van £ 18,18 ofte 6 brab. kroon. Dezen is gewonnen door die van Brugge in Vlaenderen. Savons zijn alle de liefhebbers ter Balle genoodigt hetwelk op de Colvenierskamer gehouden is. Het scheen wel of men de oude vreugden en plaisieren van de schietspelen wedrom wilden in voegen brengen; dog de tijden zijn er tegenwoordig nog niet naer.

Den 19 September wird alhier de 82ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden. Daer wirden wedrom veele huijsen en gebouwen te koop gestelt; zoo te Lier, Mechelen,

Turnhout en Hoogstraeten en binnen deze stad gelegen, naementlijk:

Een huijs in den Beggaerdengang en een in de Beggaerdestraet, aen deze paters toebehoorende.
Het Vleeshuijs te Mechelen met de 43 banken en capelle in dat zelve en al de klijne winkels tegens het zelve gebouw ten getalle van 22 en dan nog andere gebouwen en eene capelle daer bij gelegen.
Een huijs op 't Beggijnhof te Lier.
Een huijs in de Wapperstraet van de L.V.B. alhier.
Eenen hof in de Meijerstraet van 't Zaegersambagt.
En een huijs op de Eijermarkt van de Beggaerden alhier.

Den 21 September was alhier aengeplakt een besluijt der Centraele Administratie de dato 11 Fruct. of 28 Augusti laest, bij hetzelve wirden de jaermerkten en merktdagen in de geheele uijtgestrektheijd van dit departement gereguleert en gestelt, te weten degene van Antwerpen: De twee foiren ofte vrije merkten, de eene welke gehouden word 8 dagen voor H. Drijvuldigheijd, moest 8 Prairial of 27 Meij en de andere welke agt dagen na de groote kermis in Augusti begint, moet 11 Vendemiaire of 2 October gehouden worden, durende elke 42 dagen. De vier peerdemerkten welke van oude tijden op de Quatertemper woensdagen gehouden worden, moeten nu op den 15 Vendemiaire (6 October), 15 Nivose (4 Januarij), 15 Ventose (5 Meert), en 15 Prairial (3 Junij), gehouden worden, duerende elk een dag, alles breeder in de leijste daer van gedrukt te zien, hier om kortheijd agtergelaten.

Den 22 September wird alhier de feest gehouden van de stigtinge der Fransche Republiek, ieder moest zijn vaendel uijtsteken, de winkels moesten gesloten zijn, niemand mogt werken; alle de tribunaelen en bestieringen gingen langs de voornaemste straeten, verscheijde stukken van den ouden

Antwerpschen Omgang als de Reus, Walvisch, het Schip, en den Neptunuswagen; op de Meer was eene stellagie gemaekt daer den president der municipaliteijt eene redenvoering dede, het is algenoeg van schoonigheden.

Den 25 September wird alhier de 83ste verkooping van geestelijke goederen gehouden, dan wirden er wedrom seer veele huijsen en gebouwen te koop gestelt, naementlijk:

> Een huijs op de Brouwersvliet, gebruijkt wordende en toebehoorende aen de Koolnatie binnen deze stad.
>
> Een ander op St Jans Vliet gebruijkt en toebehoorende aen die van den Platten Stegel ofte Groenmeters natie alhier.
>
> Een huijs op de Bernardsbrugge, agter het Bisdom en aen het zelven toebehoorende.
>
> Ses kleijne huijskens in St Jacobsstraet alhier, tegens dezelve kerke gebouwt.
>
> Twee huijsen op St Jacobs kerkhof gelegen en aen dezelve kerke toebehoorende.

Ten zelven dage was 't alhier Vrijdagmerkt en merktdag ingevolge de nieuwe reglementen. Daer wirden savonds huijsen etc. verkogt.

Ontrent den zelven tijd kwam de tijdinge alhier dat Sijne Hoogw. Cornelius Franciscus De Nelis, Bisschop van Antwerpen, tot Sienne in Toscanen den 2 Augusti 1798 overleden was.

Den 27 September wird aen Jonr Carol. Joan. Jos. De Bosschaert(1), ex Matre de Pret, in de Rubensstraet en in Ruben's huijs woonende, aengeseijt dat hij als émigré de stad

(1) Jonr Carol. Joan. Jos. Bosschaert, geb. 5 Meij 1759 fs Caroli Nicolai Ridder en van Vrouwe Cornelia, Carolina, Jose de Pret.

en territoir der Republiek op eenige tijd die hem gegeven wird, verlaeten moest. Sijne goederen gesegelt en in beslag genomen.

Vrijdag den 28 September wesende van oude tijden den gewoonlijken merktdag, dog nu volgens de nieuwe reglementen op dien dag verboden; nogtans waren er verscheijde buijten lieden als met hout, boter, etc. ter markt gekomen, het welk door de policie-commissarissen werd afgenomen en onder 't stadhuijs gevoert, seggende, ‘komt op zondag, dan is 't merktdag en zal men 't u weder geven’, al om den zondag in vergetelheijd te brengen; dog alhoewel het den nieuwen merktdag was, niemant kwam dan sijne waren te koop brengen.

Den 29 September sijde men dat het besluijt dat de jongheijd van 20 tot 25 jaeren in requisitie stelt, en soldaet doet worden, op 't stadhuijs zoude gepubliceert zijn.

Sondag den 30 September wird alhier de 84ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, dan wirden er wedrom seer vele gebouwen als huijsen en kerken te koop gestelt, als onder andere:

Verscheijde huijsen en de kerk van 't Beggijnhof te Lier.
Item de schoone kerk van 't Beggijnhof binnen deze stad.
Eene blijkinge in den Pothoek nieuw gemaekt, waervan den grond aen de Abdije van St Michiels alhier toebehoort.
Het seminarie tot Mechelen.
Het Aertsbisschoppelijk Paleijs tot Mechelen.
Het Iersch college met de capelle en voordere gebouwen, gelegen in de Hobokestraet binnen deze stad (wat breeder hiervan zie nota 2, 10 October).

De parochiaele kerke van St Joris met den toren, wesende alle in seer goeden staet; met den Calvarieberg, en het capelleken ontrent de deure naer de Noord-zijde, den ‘Onzen Heere op

de Colom', dat, gestigt door Jon^{r} Amant Schoijte en sijne huijsvrouwe die aldaer begraeven liggen, en welkers wapen men boven den ingang plagt te zien.

Het Iersch college en de St Joriskerk zijn opgehouden.

October

Den 2 October wirden de wetten van 19 Fructidor, ten opsigte der militaire inschrijvinge door den commissaris der uijtvoerende magt bij de municipaliteijt S.P. Dargonne en overige commissarissen, met gewapende gendarmen te peerd ondersteunt, op verscheijde straeten dezer stad afgecondigt en dan aengeplakt. Daer bij word onder vele andere (want het is wel 5 bladers groot), gesegt:

> 'dat, de militaire inschrijvinge bevat alle Fransche van den ouderdom van de volle 20 jaer af tot en met die tot de volle 25 jaeren toe'. (Ziet voords de zelve en breeder hier te melden).

Dit besluijt bragt eene groote droefheijd onder de jonkheijd en onder alle welpeijsende menschen, vele jongens verstaken zig, uijt vreese van tegen hun eijgen geluk, tegen kerk en staet te moeten vegten.

Den 4 October was er een besluijt der centraele administratie aengeplakt, waer in stond, dat al degene sonder van een passeport voorsien te zijn, naer de vremde buijten het territoir der republiek gaen, op den leijste der émigrés zullen geschreven worden.

Daer was ook aengeplakt dat alle besluijten in den tempel der wet zullen afgekondigt worden; ook dat aldaer de houwelijken moeten geschieden en dat de gebortens en overlijdens aen het volk aldaer zullen bekent gemaekt worden; en ook dat de schoolen aldaer moesten tegenwoordig zijn.

Den 5 October wird alhier de 85ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, dan wirden aldaer wederom verscheijde huijsen en gebouwen te koop gestelt, onder andere:

> Een pakhuijs op de Suijkerruije aen de Kooldraegersnatie deser stad toebehoorende.
> Twee magazijnen, het een gelegen in de Appelstraet en het ander in de Silversmidstraet beijde van de Boterkruijers alhier.

Den 5 October wird alhier door den president der municipaliteijt Verbelen, vergeselt met municipaele en bewaert met gewapende gendarmen, op de besonderste straeten deser stad een besluijt der Centraele administratie de dato 12 Vendemiaire (3 dezer maend) ten opsigte der 'Conscriptie Militair' vóór deze proclamatie eene vleijende voorreden ofte aenspraek aen de jongheijd van den ouderdom der militaire inschrijving, om hun te verleijen en tot hun te trekken, daer bij wird dan vast gestelt:

> Art. 1. - Dat de wet van 19 Fructidor, betrekkelijk tot de wijse der opvorming van het Landleger, alsook degene van 3 Vendemiaire, loopende maend, dewelke stelt tweemael hondert duijsent verdedigers in dadelijken dienst, zullen plegtiglijk worden afgecondigt in de cantons en gemeijnten van dit departement etc.
> II. - Dat op iedere afkondiging der municipaele bestiering de borgers voorkomen zullen, van den ouderdom der inschrijvinge; dat die van hun, degene zig niet zouden aenbieden om ingeschreven te worden, aen het hoofd van den lijst der eerste classen zullen gebragt worden, en alsoo de eersten zullen zijn om op te gaen.
> III. - Dat de municipaliteijten aenstaens de lijsten van inschrijving afzenden zullen gelijkvormiglijk aen de modellen dewelke hun zijn overgezonden.
> IV. - Dat het tegenwoordig besluijt, alsook de waerschouwinge, die voorgaet, zullen gedrukt en aengeplakt worden, etc.

Den 6 October was 't alhier ingevolge de nieuwe schikkinge peerdemerkt, dog was van geen groot gevolg.

Daer wirden ook nog verscheijde fransche wetten aengeplakt, als eene de dato 22 Fructidor, nieuwe schikkingen medebrengende tot stipte onderhouding van den jaerwijzer der republiek. Eene andere van selven dag, inhoudende maetregelen om de bij het landleger in requisitie gestelde franschen weder in te roepen. En eijndelijk eene derde van 3 Vendemiaire (24 September laest) die twee hondert duijsent opgeschreven verdedigers in dadelijken dienst stelt. (Ziet dezelve bestaende in 7 artiekelen).

Den 9 October wird alhier langs de voornaemste straeten, onder het geschal der trompetten door den commissaris der uijtvoerende magt bij de Municipaliteijt eene proclamatie van dezelve bestiering van 13 Vendemiaire 7ste jaer (4 deser maend October) aen de borgers, waerbij sij het geluk seggen onder het getal te zijn der verdedigers van het vaderland, dat sij hen zouden haesten om hun te doen inschrijven op de bladen der crijgsinschrijvinge, die 15 Vendemiaire ten dien opsigte zal geopent zijn op 't stadhuijs, voorhoudende, dat degene hun niet zouden aenbieden om zig te doen inschrijven etc. zullen mogen in de eerste classe geschreven worden, als maer zijnde 20 jaer en een dag, en dus de eerste moeten zijn om zig in optogt te begeven etc.

Den 10 October wird de 86ste verkoopinge van geestelijke goeden alhier gehouden, daer wirden wedrom verscheijde huijzen van kerken, kloosters etc. verkogt, onder andere:

12 huijsen op 't Beggijnhof te Lier gelegen en daer aen toebehoorende.
Item een huijs van de Retorijke genaemt ‘De Ongeleerde’
Een huijs van 't Beggijnhof te Turnhout. te Lier.
Een van 't capittel aldaer.

Item een huijs gebouwt a^{o} 1652 volgens dat men boven de deure leest, gestaen nevens St Joriskerk tegens het gebuere kerkhof aldaer, wezende de Parochie- of Papeschool, bewoont door den Eerw. heere Peeters, priester en schoolmeester van die parochie(1).
Het huijs nevens de zelve kerkdeur zuijd, tegens Venerabel capel, daer den koster woont, op 't kerkhof agter de pastorije.
Nog een huijs op 't zelve kerkhof nevens gemelde deur naer d'ander zijde ontrent Calvarieberg genaemt de Cluijse, omdat aldaer de cluijseneressen deser kerk eertijds gewoont hebben(2).
Een huijs op de Eijermerkt van de Beggaerden.
Nog een ander van de L.V. Br. gelegen in de Jodestraet alhier.

(1) Ziet wat ik hier boven op 13 Meij laest van deze parochiescholen geseijd heb.
(2) J.C. Diercxsens, Antv. Christo Nascens et Crescens, Tom. VI, fol. 289 segt: ‘dat er in de archiven van St Joriskerk, authentieke brieven bewaert worden, bij dewelke Susanna Grammaije, cluijsenaresse deser kerke, haere cluijse en goederen, benevens 25 guldens sjaers, aen deze kerke gelegeert heeft en dat deze brieven gedateert zijn 25 Junij 1594. Hij segt verder dat het gemeijn gebruijk was, wanneer deze cluijzenaressen de cellen ofte cluijsen aen de kerken gevoegt en daer van afhangende, bewoonden, door vensters het gesigt in de zelve hadden, het is wel te denken dat deze cluijse, welke aen de zuijdzijde dezer kerke gebouwt is, het gezigt dan ook in de zelve 't zij op den autaer van 't H. Kruijs of van St Rochus, of van St Jan Bapt., welken alsdan in dien beuk agter was, en sedert het herbouwen van deze zijde a^{o} 176..., vereenigt is met den genen van St Rochus, zal gehad hebben; dog de teekenen ofte vensters daer van zullen ongetwijffelt met het herbouwen van dien zuijdelijken beuk, als wanneer dit huijs ook gedeeltelijk nieuw gebouwt is, vernietigt zijn geworden. Immers deze verkogt wordende huijsinge, tegenwoordig bewoont door de Jouff. Roza en ..... Schalck, gesusters, dog die hetzelve in deze droeve omstanden verlaeten hebben, heeft tot heden toe den naem van Cluijse behouden, en het is seer waerschijnlijk dat aldaer in laetere tijden nog diergelijke cluijsenaressen zullen hebben gewoont, want ik vinde dat Maria de Naen, overleden 1 November 1605, en begraeven onder den zerk van gemelde Susanna Grammaije, en Susanna Wijckmans, overleden 8 Junij 1649, ook cluijsenaressen dezer kerke geweest en in dezelve begraeven zijn. In St Jans Capel op eenen zerk:

Suster Susanna Grammaije
Cluijsenaresse deser kerke
stierf den 18 Meij 1595 ende
Suster Maria de Naen
Cluijsenaresse deser kerke
stierf den 1 November 1605.

In den beuk voor Venerabel capel, wesende agter gemelde cluijs op eenen zerk:

Susanna Wijckmans
Cluijsenaresse deser kerke
stierf den 8 Junij 1649.

Den 10 October ten zelven dage wird alhier nog verkogt:

> De parochiaele kerke van St Joris binnen deze stad alsook het Iers-collegie, benevens nog eenige andere huijsen gelegen tot Turnhout en Lier, alle dewelke op laeste verkooping, 5 deser, opgehouden waren.

St Joriskerk die zoo schoon onderhouden en in den besten staet was, wird door de afbrekers gekogt voor eene somme van 850.000 livres, welke volgens den tegenwoordigen cours van dit papier misschien ontrent £9.000. - C^{t} geld bedraegen zal. Deze kerke wird gekogt door sekeren Brusselaer Gobier genaemt, sig met kerken, cloosters en andere geestelijke goederen ophoudende. In het Iersch collegie hadden verscheijde maelen militairen gelegen nadat het door de priesters verlaeten was(1).

Men zag ondertusschen de ronde op de Groote Merkt voor

(1) Het Iersch collegie wird a^{o} 1619 alhier begonst. Den Eerw. en Edlm. Heer Laurentius Sadgravius, Iersch priester, Onder president der Iersche collegiën in Nederland en Superior van sijne natie, heeft in deze stad a^{o} 1619 de erve gekogt, in welke het collegie met bidplaets opgeregt is, voor eene somme van £8.130. - en waer in hij op 7 Julij gegoeijd is. (Siet Diercxsens, tom. 7, fol. 113, 114 en 115).

't stadhuijs liggende, en die men segt zoo groot als den uerwijzer van Onze Lieve Vrouwen Toren te zijn, uijtbreken en eene kleijne ronde ook van blauwen steen om den zoogenaemden vrijheijdsboom leggen en daer in wird in witten steen gestelt: An IV, waermede sij bedieden wilden, het vierde jaer der Fransche Republiek, als wanneer den boom aldaer geplant is. De groote Ronde was aldaer geleit geweest als de Groote Merkt op nieuw gekasseijt was a^{o} 1715, nadat de Mans- en Maelderijestraeten aldaer te niet gedaen en de huijsen van dezelve zijn verkogt en gedemolieert geweest (het welk hier zoude konnen in 't lang gemeld worden). Den blauwen steen daer de galge in geset word voor het stadhuijs liggende, wird ook weggedaen.

Den 14 October wird smiddags alhier wedrom eene placcaert ten opsigte der requisitie door Dargonne afgelezen, het was eene wet van 3 Vendemiaire, die de ligting der eerste classe van de inschrijfbaere gebied en degeen van 19 Fructidor is dan voor de 3^{e} mael bekent gemaekt. Deze weth van 3 Vendemiaire (24 September laest) behelst:

> ‘dat er 200.000 inschrijfbaere in werkzaemheijd van dienst gestelt zijn. De eerste classe der inschrijfbaere betreft alle degene welkers 20ste jaer den eersten Vendemiaire (22 September laest leden) geeijndigt is etc.

Ten zelven dage wirden degene die ten jare 179..... onder den Prins de Bethune (ziet van die van Bethune op 't jaer 179..., hier vore gemeld) in de Fransche gewesten dienst genomen hadden tegens onzen keijzer, geciteert voor den commandant der gendarmen, om wedrom onder de legers der fransche gesteken te worden, het welk groote verbaestheijd onder vele van onze jongens, daer onder gedient hebbende, bragt, verscheijde versteken zig, andere verantwoorden zig.

Velen van onze jonkheijd welke in de 2e, 3e, 4e en 5e classen der requisitie vielen, gingen sig op 't stadhuijs aengeven, om opgeschreven te worden, dog met geenen intentie om de republiek te dienen, maer om alsoo, als sij hun verborgen of absenteren, de straffen soo tegen hun als tegen hunne ouders gestelt, te voorkomen, denkende dan niet als émigrés, maer enkelijk als deserteurs gehouden te worden. Immers wat er van zij, het is eene droeve zaek sijne kinderen, vrienden en naestbestaenden, om eene haetelijke en ongeoorloofde zaek, tegens zijne ouders, broeders, tegens kerk en staet, jae voor hunnen eijgen ondergang van ziel en lichaem te moeten zien optrekken en hun leven ten beste geven.

Den 15 October wird alhier de 87ste verkooping van geestelijke goeden gehouden; daer wirden aldaer wedrom seer vele huijsen, capelle en gebouwen te koop gestelt, als:

Drij huijsen op 't Beggijnhof te Lier.

4. - De capelle van Neckerspoel bij Mechelen.
5. - Een huijs ontrent St Joriskerk en aen dezelve toebehoorende. Een dito in de Beggaerdestraete van het zelve clooster.
6. - De capelle van O.L.V. van 7 weeën ontrent de Minderbroeders alhier.
7. - Een pakhuijs in het Swaelenstraetje alhier van onze Cathedraele kerk.
8. - Twee huijzen op den Couwenberg van het Zagersambagt alhier.

en

9.

10. - Het godshuijs van St Juliaen, alwaer de pelgrims van Roomen en Loretten te logeren plagten, gelegen in de Stoofstraet uijkomende op St Jans Vliet.
11. - De capelle van de H. Lucia ten eijnde van de Cloosterstraet, deze was eene stadscapelle dienende tot de geloofsonderwijsinge.
12. - De Croonenborg capelle gelegen in de Kroonenborgstraet, die diende tot het zelven voorworp als de vorige.

Den 17 October was alhier een besluijt der centraele admi-

nistratie de dato 16 Vendemiaire (7 deser maend) aengeplakt, ten opsigte der émigrés, bestaende in vier artiekels. Den eersten luijd aldus:

De beslagneming is door het tegenwoordig gestelt op de goederen van alle de opgaende bloedverwanten inwoonende in dit departement, of de welke aldaer hunne wooning niet hebbende, er eenige goederen bezitten, waervan zig eenen uijtwijkeling den naesten en onmiddelijken erfgenaem bevind.

2. - De Municipaele Administratiën van dit departement blijven gelast onder hunne strengste verantwoordelijkheijd, aen deze Administratie toe te zenden, binnen de 20 dagen nae de afkondiging van het tegenwoordig, den waerlijken staet van alle de opgaende bloedverwanten der uijtwijkelingen, woonende binnen hunne onderhoorige omtrekken, of degene er niet woonende, aldaer eijgenaers zijn.
3. - In het geval dat er geenen opgaenden bloedverwant in hunne onderhoorige omtrekken zoude zijn, of aldaer niet woonende, er bezittingen zouden hebben, de municipaliteijten zullen er de verklaering doen van toekomen aen deze administratie binnen den zelven uijtstel bepaelt bij den artikel 2.
4. - De administratie gelast de commissarissen van het uijtvoerend directorium bij de municipaliteijt van haeren omtrek den uijtvoer van het tegenwoordig te versaeken en te bevelen, etc.

Den 18 October was er wedrom eene proclamatie van de municipaliteijt van 't canton van Antwerpen de dato 23 Vendemiaire (14 deser maend) weder aengeplakt. Eene proclamatie *aen de borgers van het geseijd canton begrepen in de eerste classe der inschrijfbaeren, volgens de wet van 19 Fructidor laestleden.*

Deze was op 14 deser onder het geschal van trompetten bekent gemaekt. Daerbij wird door de municipaele bestiering voorgehouden en geseijt:

‘Dat de weth van 3 Vendemiaire, die de ligting gebied van de eerste classe der inschrijfbaere ingevolge de wet van 19 Fructidor 6^{e} jaer, is aengeteekent in de registers en op heden bekent

gemaekt, naerdat die van 19 Fructidor het insgelijks geweest was tot drij mael toe.
'Dat de wet van 3 Vendemiaire behelst, dat er 200.000 inschrijfbare verdedigers in werksaemheijd van dienst gestelt zijn; de eerste classe der inschrijfbaere betreft alle franschen welkers 20ste jaer den 1 Vendemiaire geeijndigt is, en deze zijn gehouden zig te begeven naer de *corpsen* die hun zullen aengewezen worden, door of ingevolge de bevelen van het uijtvoerend bestier. Dan komen zij met vleijende woorden aen en seggen, dat sij deel maeken van de groote vrije natie, en dat zij hun moeten gereed houden om hun in aentogt te begeven op het eersten bevel dat hun zal gegeven worden; dat het ten dien eijnde is, dat den lijst, hun naemen inhoudende zal aengeplakt worden morgen (15 deser maend) te beginnen aen de besonderste deur der zittingen en ten toon gelegt worden op den bureau der inschrijvingen, opdat eenieder sijzelven zou konnen inrigten tegen de uijtlaetingen die ten onpasse zoude gedaen geweest zijn en dat die dewelke op 't tafereel der eerste classen niet zouden gebragt zijn, en daer van zoude deel maeken, zig zouden konnen aengeven indien sij de straffen nopens het overloopen niet willen ondergaen etc. (Ziet voords dezelve).

Deze ongehoorde dwingelandije bragt groote droefheijd en vreese onder alle goede menschen; men heeft ons eerst, jae men is er nog bezig mede, met ons door de schrikkelijke contributiën, logeringen van soldaeten en andere afpersingen, ons geld en goed af te eijschen, en sij hebben ons kerken en cloosters vernietigt en berooft; onze eijgendommen ontnomen, en nu moeten sij onse jongheijd hebben, om hun te handhaeven en te beschermen; onse jongheijd om tegen ons, tegen hun ouders, vrinden, tegens kerk en staet, tegen hun eijgen vaderland te vegten; deze vreedheijd bragt eene aldergrootste misnoegte, naementlijk onder degene die het aengong te wege, niet alleen onder degene van de steden, maer ook onder die der dorpen, zelfs zoo verre dat de boeren van Overmeeren, Haesdonck, Temsche, Rupelmonde, Bazel, Cruijbeke, Beveren,

Melsele, Swijndrecht, en andere dorpen van 't Land van Dendermonde, Waes, etc. alomme de klok klepten en in de wapens liepen; de zoogenaemde vrijheijdboomen afkapten, en de municipaele bediendens en agenten verjoegen.

Daer was eenig crijgsvolk binnen deze stad aengekomen, wordende bij de borgers geleijd, maer vertrokken snagts naer 't Vlaemsch hoofd op en Vlaenderen in, den zelven nagt waren er reeds eenige gevegten voorgevallen. Sanderdags verschenen er eenige boeren met vliegende vaendel, slaende trommel en fluijt op 't Vlaemsch hoofd in 't sigt deser stad; seffens wirden er wagten op 't Bierhoofd en op de werve gestelt, niemand mogt op de kaeijen gaen, of daer mogten geene schuijten vaeren.

Den 19 October na middag schoten de franschen van het schip, wesende een tweemaster, dat sij ‘Cartochier’ noemden. in 't midden der Schelde voor deze stad liggende, eenige ballen naer 't Vlaemschhoofd; sij schoten ook met een canon dat se op 't Bierhoofd geplaetst hadden; dog sonder groot uijtwerksel, dan enkelijk dat se schaeden aen de gevels en schouwen der huijsen aldaer toebragten. De boeren geen canon hebbende, konden hun niet als met fusiekscheuten beantwoorden, en kwetsten nogtans eenen soldaet op het Bierhoofd staende, die seffens weggedraegen wird.

Na middernagt verlieten de Boeren het gemeld fort, en dan zijn er ontrent 30 gendarmen en eenig ander peerdevolk, met ontrent 200 man voetvolk overgevaeren, trekkende naer Swijndregt, Beveren etc. alwaer klijne gevegten zijn voorgevallen en daer sij, even als op 't Vlaemschhoofd, veel schaden in 't plunderen en rooven aen de inwoonders en de landlieden gedaen hebben.

Ondertusschen waren er verscheijde pasquillen op de strae-

ten deser stad gestroijt; in deser voegen: Dat het meer als tijd was, eenieder aenwakkerende sijn vaderland voor te staen en te beschermen, en van het frans jok en dwingelandije af te schudden, etc.

Den 20 October was er wedrom eene proclamatie van de municipale bestieringe aen de borgers van den ouderdom der crijgsinschrijvingen, de dato 23 Vendemiaire (14 deser maend) aengeplakt. Het was eene herhaelinge van hunne vorige proclamatie en eene besondere aenwakkeringe tot de jongheijd (ziet dezelve die er lust aen heeft).

Na middag isser eenig peerdevolk ingekomen, welke seffens bij onze ingesetenen geleijd zijn.

Ten zelven dage wird alhier de 88ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden, dan wirden er te koop gestelt, eerst:

> 11 huijsen op 't Beggijnhof te Lier, een huijs van het Beenhouwersambagt, binnen dezelve stad.
> Item het clooster, kerk en alle de gebouwen, hof etc. van de Engelsche Tresen tot Hoogstraeten.
> Item en eijndelijk: de kerk, seer groot en schoon gebouwt opt en van 't groot Beggijnhof te Mechelen.

Sondag den 21 October sag men alhier eene proclamatie van de centraele administratie aen haere bestierde, aengeplakt. Deze was van 29 Vendemiaire (gister); sij schelden de opstandelingen daer bij als:

> ‘een handvol uijtzinnige, lafhertige stroopers, belhamels, aenhangers der geestdrijverije en vervoorders op eene schandelijke wijse, en prijsen de Antwerpenaeren over hunne getrouwigheijd, en seggen dat de jongheijd met iever haren arm heeft komen opofferen tot verdediging hunner kloekmoedige wapenbroeders etc.’.

Het is waer, verscheijde bediendens der bureaux en anderen franschen aenhang, hebben hun komen aengeven om te patrouilleeren door deze stad, gelijk gij hier onder zult hooren.

In den morgent hoorde men met de klok op verscheijde dorpen, rondom deze stad, stormen en alarm kleppen; naementlijk te Wilrijck, Aertselaer, Boom, Contig, Duffel, etc. het was daer dat de agenten en de regeerders aengerand en op de vlugt gedreven wirden. Tot Wilrijck was onlangs eenen beëedigden Lieve Vrouwe Broeder, als pastor of desservitor op 't verzoek van sommige der regeringe van dit dorp, aengekomen. Dezen wird seffens door de boeren aengehouden en gedwongen van de klok te kleppen; dog hebben hem niet mishandelt, maer met eenen leijdsman naer buijten de parochie en buijten het gevaer gebrogt. Daer was seffens eenig peerdevolk en gendarmen naer die dorpen gesonden.

Savonds wirden de papieren etc. in groote houten koffers uijt de centraele administratie en van de bureaux naer 't Casteel vervoerd. De bureauxlisten, commiesen en andere van dien aenhang hadden de wapens opgenomen, om met het militair tegens de boeren te gaen vegten, dog sij gingen dezen avond en nagt langs deze stad patrouilleren, hetwelk door peerdevolk ook gedaen wird. De commissaires de police quamen de herbergiers waerschouwen dat er na 9 uren savons niemand meer in de herbergen zijn mogt. Den commandant der stad, logerende ten huijse van Jonk. Jacob J.A.J.N. Cornelissen op de Schoenmerkt, had de sleutels van den toren der cathedraele bij hem doen brengen en in bewaernisse genomen; seker uijt vreese en bij voorsorg dat de stormklokke niet zoude geklept worden.

Den 22 October was alhier aen de Munt op den Oever, eene

pasquille aengeplakt, met dreijgementen tegens onze tegenwoordige bestierders, verscheijde waeren er in genoemt.

Daer wird eenen borger dezer stad ontrent St Andries woonende, op suspicie fel handdadig van dezelve gepakt en op 't Casteel in een kot gevangen geset, alwaer hij in 't vervolg gestorven is.

Daer gingen savonds en snagts wedrom sterke patrouilles van de bureaulisten en andere bedienders van 't stadhuijs.

Den ... October zijn de prijsen op de chirurgijnskamer boven deser stads waeg, aen de ieverzugtige jongheijd in de differente takken der heel- en vroedkunde volgens jaerlijksche gewoonte uijtgedeijlt. Alsdan heeft het 'Genootschap ter bevordering van genees- en heelkunde' ten voorleden jaere aldaer opgeregt, het eerste boekdeel harer verhandelingen, gedrukt bij J.N. Schoesetters op den hoek van de Kaesruije alhier, uijtgegeven; in dezen boek ziet men verscheijde waernemingen en aenmerkingen en andere nutte voorwerpen ten dienste van het gemeen best, aen den dag gebragt, men leest daerbij ook de naemen der zoo residerende als corresponderende leden van hetzelve genootschap. De bestiering der residerende is thans:

President:
Ludovicus Dominicus Le Roij, doctor en professor alhier, hiervore nogmaels genoemt.

Eerste secretaris:
Arnoldus Barthol. Beerenbroek, doctor.

2^{e} secretaris:
J.H. Van der Meer, chirurgijn en vroedmeester alhier, overleden 12 Januarij laest.

Thesaurier:
J.P. Hoeijlaerts, doctor en vroedmeester alhier.

De vier Directeurs:
J.J.J. Van Haesendonck, doctor.
J.D. Hanset, chirurgijn.
M.J. Beguinet, chirurgijn en vroedmeester.
P.A. Verbuecken, chirurgijn en vroedmeester.

Den 23 October is er eenig voetvolk van de Hollandsche kanten langs de Roode poort ingekomen en wedrom volgens gewoonte bij de borgers geleijd.

Daer was ondertusschen eenen canon op de Groote Merkt voor de wagt gestelt. Twee andere waren op de vest aen den Geusendrink geplaetst. De brugge van de Slijkpoort was opgebroken. Niemand wird sonder goeden pasport in of uijt de stad gelaeten.

Men sag eene proclamatie van de municipaele bestiering de dato 1 Brumaire (22 deser) aengeplakt. Het was eene waerschouwing aen de borgers deser stad, verscheijde straffen voorhoudende tegen de bijeenrotting en oproerigheijd etc. en eijndelijk voorschrijvende dat de herbergen ten 9 uren moeten gesloter zijn.

Ten zelven dage wird den Eerw. heere ..... Borré, onderpastoor in 't gasthuijs alhier, komende buijten de poorte, vastgenomen en naer de centraele administratie gebrogt, vanwaer hij naer 't casteel getransporteert is. Daer was een procesverbael vol valschheden tegen hem ingebrogt, dog eenige dagen daer na is hij losgelaeten.

Den 23 October ontrent 9 uren smorgens is den Eerw. heere Petrus Paulus Buijs, pastor der parochiale kerke van de H. Walburgis geseijt de Borgt, alhier overleden. Eenen man die van over lange gebrekkelijk hadde geweest van eene ge-

raektheijd en dan de quellingen en vervolgingen daer bij. Hij was pastor sedert 1780.

Pastores Ecclesiae S. Walburgis:

Gregorius Robijn, erat pastor 1577.
Jobus Nauclerus Dordracenus 1585, factus est Plebanus Ecclesiae Cathedralis 27 maij 1588. (Desen is bij Diercxsens vergeten).
Joannes Peetermans in Julij 1588, obiit 1601.
Franciscus Van den Hove ex Londerseel S.T.L., dede sijnen intree 11 Augusti 1601 en obiit 13 Decembris 1633. Sepultus ante aram Ven. Sacr. Fundavit Collegium Patrimonium Christi, Lovanij (vide hier agter)[(1)].
Emmanuel Josephus Badalarco de Barsena Antverpiensis S.T.B.F., obiit 1650.
Jacobus Schorens Antv. obiit 1669.
Gijsbertus de Moor, obiit 1679.
Joannes Carolus Huern, Lovan^{s}, obiit 1709.
Henricus Verspecht, Aseanus, S.T.L., obiit 1715.
Joannes Waltherus Eelkens, Antv^{s}, factus Pleban. pacificus in Cathedralis an^{o} 1724.
Petrus Molemaker, ex Wortel, obiit 1733.
Petrus Mertens, Antver^{s}, obiit 1751.

(1) Franciscus Van Hove (Hovius) pastor deser kerke heeft bij sijn testament de dato 13 December 1733, gewilt dat sijn huijs, hetwelk hij tot Loven had, in een collegie zal verkeert worden, en dees zinspreuk voeren zal: *Patrimonium Christi,* willende daerbij, dat in den ingang van 't zelve zal geschreven worden deze woorden: *De stercore erigens pauperem.* Dit collegie noemde hij sijnen vollen erfgenaem, en wilt dat de inwoonders op de Godsgeleertheijd studeren zullen, uijtgenomen, die van sijn bloedverwantschap ter universiteijt studeren. (Vide fastes accademici Val. Andrae, pag. 328).

Joannes Antonius Gallé, Antv^{s}, obiit 9 maij 1780, sep. ante suggest.
Petrus Paulus Buijs, Antv^{s}, obiit October 1798.

Den 24 October was alhier extract der brieven van den commissaris van 't uijtvoerend bestier bij de municipaliteijt van Mechelen, en van den generael Beguinot, oppercommandant van de gewaepende magt. Hier in word verslag gedaen van 't gene er in die stad is voorgevallen. Deze stad was van de boeren ingenomen, die den boom van vrijheijd hebben afgekapt, de schriften, archieven van de municipaliteijt verbrand, etc. dog hebben dezelve wedrom verlaeten en gemelden gnael heeft die stad, omdat de inwoonders de boeren hebben laeten inkomen, in staet van beleg gestelt, en heeft er 20 van de aldaer gevangen, pligtig of onpligtig, doen door den kop schieten, tot groote droefheijd van alle welpeijsende menschen.

In den namiddag is er wedrom eenig voet- en peerdevolk met canon langs de Roode poort binnen dese stad gekomen, en bij de borgers gelogeert, eenige wirden in de kerke van den H. Carolus Borromeus (Temple de la loi) geleijt. Savons trok er eenig volk uijt en ondertusschen was er wegens de centraele administratie aengeplakt, dat het valsch gerugt en uijtstroijsel was dat deze gemeijnte in staet van belegering gestelt is, belovende alle beschutting aen de goede borgers; jae deze kennen de goede beloftens genoegsaem.

De boeren hadden zig dezen avont te Contich verzaemelt, daer sij den vrijheijdsboom hebben afgekapt en een kruijs in de plaetse geplant. Sij hadden de kerk geopent en het Rosenkransgebed aldaer gaen lezen, de klok wird geklept, en de jongheijd bijeen geroepen; dan hebben sij dit dorp wedrom

verlaeten en zijn naer de kanten van Waelhem opgetrokken. Sanderdags smorgens zijn aldaer eenige soldaeten gekomen, die het kruijs uijtgesmeten en er wedrom eenen boom geplant hebben. Een ander deel crijgsvolk heeft het dorp en brugge van Waelhem beset.

Den 25 October weijnig na middernagt, stond de kerk van het clooster der Annunciaten alhier in vollen brand. Smorgens om vijf uren of daer ontrent, viel den toren door het dak, en den volgenden dag smiddags, sloeg den rook nog opwaerts; het geheel dak van deze schoone en groote kerke is gants verbrand. Dit was aengekomen door onvoorsigtigheijd der bakkers van 't militair; het vuer was in eene der schouwen geraekt. In deze kerke stonden verscheijde ovens, want van dit clooster was de bakkerije van 't crijgsvolk ten jaer 1794 gemaekt, als hier vore op sijn plaets gemeld.

Ten zelven dage waren de Roode poort en alle waterpoorten gesloten, behalven degene aen 't Bierhoofd. Niemand wird in of uijt gelaeten sonder goed pasport; degene sig sonder pasport aen de poort aenboden wirden bij den commandant gebragt.

Savonds trok er eenig crijgsvolk langs St Jorispoort uijt deze stad, andere bleven in de Jesuitenkerk liggen.

De boeren hadden sig wedrom seer sterk op verscheijde dorpen rondom deze stad vertoont, alwaer sij de jongheijd welke in de fransche requisitie vielen, alsook degene die a^{o} 1789 en 1790 in het staetenleger gedient hadden, bij hun versogten om voor de religie, voor kerk en staet, en tot behoudenis van het vaderland, te vegten. Aenstonds openden sij de kerken, klepten de klok en kapten de vrijheijdboomen af; de agenten en

fransche bedienders namen de vlugt. Vele van de jonkheijd begaven sig bij den hoop.

Savonts was de cartochier ofte fregatte welke alhier eenigen tijd voor deze stad in de Schelde gelegen had en nu nog met eene andere en met eenen drijmaster aen Lillo gelegen hebbende, vermeerdert was, de rivier opgevaeren tot voorbij St Bernards, alwaer eenige boeren aen de kanten kwamen, waerop van dit schip eenige canonscheuten gelost wirden, dewelke de boeren met hun handgeschut beantwoord hebben en dat zoodanig dat dit schip is moeten terug keeren.

Ten zelven dage wird alhier de 89ste verkoopinge van geestelijke goederen vastgestelt; dog of dezelve voordgang gehad heeft is mij onbekent, immers sij bestond uijt volgende artikels:

> Een huijs en 18 B. land tot Hemissen en twee andere huijsen te Lier, aen de abdije van St Bernards toebehoorende.
> Item 6 huijsen op 't Beggijnhof te Lier.
> De capelle van O.L. Vrouwe van Goeden Wil te Duffel, vermaerd in mirakelen (leest de historie daervan uijtgegeven).
> Item een huijs agter de gemelde capelle gelegen.
> De capelle van den H. Julianus in de Hoogstraet binnen deze stad wezende de capelle van St Juliaens Hospitael (wat breeder van deze capelle en van 't Broederschap der Lorrettanen).
> Item en eijndelijk de capelle van St Marten godshuijs in de Schuijtstraet alhier, gefondeert benevens het godshuijs daer nevens, door Martinus van Papenbroeck, gebortig van Aken, coopman alhier (wat breeder van deze).

Den 26 October was er wegens de centraele administratie besloten, dat de municipaele bestiering aenstonds zal doen leveren door de bemiddelste inwoonders deser gemeijnte, vierhonderd matrassen, zoo veel deksels en eene gelijke menigte hoofdpeluwen; dat er hun reçus van zullen gelevert worden,

en dat deze voorwerpen hun zullen wedrom gegeven worden, zoo die niet meer noodig zijn zullen etc. daer niemant geen staet op maekt, men kent dat wedergeven.

Seffens wirden wegens de municipaele bestieringe brieven aen onze besonderste inwoonders ten dien eijnde gedraegen; sommige moeten 1 andere 2 jae daer waren er die 3 en 4 van deze voorwerpen in de Jesuitekerk leveren; deze brieven waren van volgenden inhoud:

DEPARTEMENT DES DEUX NETHES
Canton d'Anvers - N^{o} .....
LIBERTE
EGALITE
FRATERNITE
Le Citoyen N....., 2me section N^{o}....., fournira dans le jour deux traversins, deux matelats, et couvertures qu'il déposera au temple de la loi et dont il lui sera délivré récipissé pour servir ce que de droit.
Fait à Anvers le cinq du mois de Brumaire 7me année Rép.
Les administrateurs Municipaux:
signé: Werbela, président.
Phillips Hamelin.
Franck M. Cathuijser.
C. Masschu, s^{re}.

Eenieder spoede sig wedrom om het eerste matrassen en sijne toebehoortens ter bestemde plaetsen te dragen, uijt vreese van met soldaeten geplaegt te worden, gelijk de ronddraegers deser brieven verscheijde van onze borgers gedregen hadden.

Daer waren twee tweemastschepen met canon voor op deze stad aengekomen, welke savonds zijn opwaerts naer de kanten van St Bernards gevaeren, alwaer men daer zeer sterk heeft hooren canonneeren. De boeren hadden ondertusschen het dorp

van Boom verlaeten en waren naer Waelhem of naer die kanten opgetrokken, seffens namen er de franschen besit van, komende daer langs Contig en andere binnenkanten in, alsoo de steenwegen en groote banen opgebroken, met putten gegraven en met afgekapte boomen beleijd waren.

Dezen avond zijn er wedrom seer veele boeren in de stad van Lier gekomen.

Daer was eene proclamatie van de centraele administratie alhier de dato 4 Brumaire (25 deser) aen de inwoonders van dit departement aengeplakt, waerbij onder andere en na eene korte voorreden, besloten word:

1. - Dat de Generael Dejardins het bevel voerende over een divisie van het leger van Engeland (de troupen hier in deze landen liggende noemden sij: Leger van Engeland) en die, degene hij zal aenwijsen gemagtigt zijn, zig te doen leveren in de gemeijntens alwaer den opstand heeft uijtgeborsten, de levensmiddelen, het voeder, de peerden en andere voorwerpen noodig tot den toestand, of tot de wapening en uijtrustinge van zijn krijgsvolk etc.
2. - Dat in alle de gemeijntens alwaer er eenen republicaen zal hebben vermoort geweest, de inwoonders gehouden zullen zijn de pligtige over te brengen of aen te wijsen aen de opperhoofden der gewapende magt; dat zoo zij sulks niet doen, er twee der besonderste en der rijkste inwoonders der gemeijntens als gijselaers zullen genomen en onder een goed geleij van krijgstroupen naer het casteel van Antwerpen gebragt worden.
3. - Dat alle de gemeijnten zullen ontwapent worden, en dat al wie zig met wapens zal bevonden worden, zal gestraft worden gelijkvormig aen het besluijt der representanten van 27 Thermidor 2^{e} jaer.
4. - Dat alle die met wapens zullen genomen, aenstonds zullen veroordeelt worden, gelijkvormig aen de wetten van 29 Nivôse 6^{e} jaer.
5. - Dat alle de openbare amptenaers, leden der aengestelde overheden, gehouden zullen zijn, zig op hunnen post te bevinden

> zoo haest de gewapende republikaensche magt in de onderhoorige gemeijntens zal getreden zijn, onder straffe van behandelt te worden als begunstigers van den opstand. Dat zij de tegenwoordigheijd van de gewapende magt zullen waernemen om daedelijk huijssoekingen te doen doen, besonderlijk in de herbergen en andere verdagte plaetsen, en daer aenhouden en brengen voor de centraele bestiering de wederspannige en alle de vremdelingen die de oorsaeken hunner tegenwoordigheijd in de geseijde gemeijntens niet zouden bewijsen.

Sondag den 28 October savonds is er langs de Roode poort poort eenen trijn canon, caissons en andere toebehoortens binnen gebragt, komende van Holland, daer was ook eenig crijgsvolk ingekomen. Die van de schepen ontrent Rupelmonde liggende, schoten dezen dag seer dapper naer de boeren ontrent Niel en op 't fort Ste Margarite liggende, dog sonder eenig uijtwerksel; de fransche waren ondertusschen in het dorp Rupelmonde getrokken, daer sij geene vijandelijkheden ontmoed hebben; maer van den anderen kant wird er door de boeren hevig met het musket geschoten.

Den 29 October kwam er een bataillon voetvolk langs de Kipdorp binnen, met hun brengende negen boeren welke sij gevangen hadden en twee vendels op dezelve verovert, rijdende met dezelve als in triumphe langs verscheijde straeten deser stad, om alzoo hunne victorie aen het volk te doen gelooven, naer het departement, vanwaer sij op 't Casteel in calbos in dat stinkend onderaerdskot op een handsvol stroij geset wirden. Deze soldaeten wirden, niettegenstaende er nogtans wedrom zoo vele matrassen, sargiën etc. gelevert waren, bij de borgers geleijd, jae sommige kregen er wel 10 en 15 in hunne huijsen; sij waren seer barbaers, willende van de borgers hebben dat se vroegen, en men konde of mogt er geene klagten van doen, of men wird van 't stadhuijs gejaegt

en bedregen van er nog zoo veel bij te zullen krijgen. Sij waren bij sommige voor 5 en bij andere voor 10 dagen, jae bij eenige ‘jusqu'à nouvel ordre’; zoodat men alhier tegenwoordig wedrom op eene onverdraegelijke wijse geplaegt word. Deze troupen waren uijt Holland alhier sedert eenige dagen verwagt geweest, maer waren onvoorsints in de Kempen alwaer de boeren op verscheijde dorpen ook tegens de requisitie of militaire inschrijvinge in de wapens waren, gevallen, en hadden gister de stad Herenthals overmeestert en aldaer gemoort, geplundert en meer als 60 huijsen benevens het clooster en kerk der Augustijnen een gedeelte van 't Beggijnhof etc. schrikkelijk verbrand; sij presenteerden alhier ten allen kanten aen onze borgers goeden van alle slag, van die ongelukkige inwoonders van die stad en landstreeken gerooft en gestolen. Den heer Joannes Bapta Le Paige de Bar, oudborgermeester van Herenthals, D'heer Van Tendeloo en nog eenige andere van de besonderste inwoonders van de zelve stad, zijn aldaer als gijselaers genomen omdat sij de boeren niet verjaegt en hadden, even alsof sij daertoe magtig geweest hadden, en zijn op 't Casteel deser stad gebrogt.

Jon^{r} Jos. Van Praet, oud-schepene deser stad, was in arrestatie gestelt omdat hij ten jaere 1790 onder onse Staeten colonel der buijtenlieden geweest had, hij had de stad voor arrest, maer moest sig alle dagen in 't departement komen vertoonen.

Den Heer Carolus Em. Guil. Caïmo, in houwelijk hebbende Vwe van den Cruijce, woonende op 't tolhuijs boven Schelle, was ook gevangen genomen en op 't Casteel geset.

Den 30 October smorgens hoorde men seer sterk met het canon schieten, het was van schepen boven in de Schelde liggende en die naer de boeren agter den dijk liggende, schoten.

Den 31 October wird er eenen gevangen boer binnen gebrogt en naer 't Casteel in 't Calos gebonden geleden. Daer was wedrom eenig krijgsvolk uijtgetrokken. De boeren hadden de stad Lier verlaeten, en sig buijten dezelve op de dorpen, als te Bouchout, Mortsel, Edeghem, Luijthaegen, etc. in groote menigte begeven, de steenwegen opgebroken en met boomen beleijd hebbende.

November

Schrijver voegt volgend gedrukt briefje in:

> U.E. word aenzocht ten tijde der octave van *Alle Heijligen* eens eene H. Communie op-te-dragen aen den Allerhoogsten, tot erstelling van onzen Heijligen Godsdienst, en geduerende deze Octave dagelijks eens te lezen de Litanie van *Alle Heijligen* tot het zelve eijnde. Deze Godvrugtigheijd zal gepleegt worden tot Antwerpen en op alle andere Plaetsen.
> Dat ider hier toe aenzoekt zijne Vrienden, en den Genaedigen *Godt* zal ons aenhooren.

1 November feestdag van Alle Heijligen, hoorde men wedrom met het canon schieten, waerschijnlijk op 't water. Daer was een proclamatie wegens den generael Beguinot, commandant der departementen van de Dijle, Gemappe en der twee Nethen, aen de borgers der zelve aengeplakt, waer bij hij onder andere segt, dat de stad Loven in staet van beleg is.

Den 2 November smorgens heel vroeg vertrok er crijgsvolk te voet en te peerd langs de St Joris- en Kipdorppoorten, naer Lier om tegens de boeren, die sij baenstroopers noemen, te gaen vegten. De boeren in de Luijthaghen, Mortsel, Edeghem, en daeromtrent liggende, waren intusschen opwaerts gegaen naer de kanten van Berlaer, en hooger naer het Kempenland. De soldaeten trokken binnen Lier en hadden onder den weg

naementlijk te Borsbeek, eenige menschen sig nergens mede bemoeijende, jae selfs die in eenen stal den Rosenkrans leesde, geschoten en gekwetst en ook eenige huijzen geplondert.

Dezen morgent vielen de policiemeesters en eenige gendarmen in seker huijs in de Groendalstraet, wesende de werkschool daer in stilte misse gelesen wird, en daer vele menschen versamelt waren om dezelve te hooren en ook met den Alder Zielendag te communie te gaen. Sij doorsogten het huijs; dog de priester was seffens van den autaer gevlugt en had sig versteken. Zij hebben dan den missendiender mede genomen, en benevens de schoolmeesteresse Theresia Maes, op 't tugthuijs geset. Dit alles gaf grooten schrik onder degene zig aldaer bevonden, en ook onder alle welpijsende borgers, veele vreesden voor voordere rampen, dog had geen verder gevolg. De schooljouff^e^ en den missendiender zijn eenige dagen daer naer onder causie losgelaeten.

Namiddag's gingen de policiemeesters en eenige gendarmen rond bij onse inwoonders welke naegelaeten hadden de geordonneerde matrassen, saergiën en hoofdpeulen te leveren, aenseggen, dat als dezelve dien dag niet gebrogt waren, sij met soldaeten sullen belijdt worden; veele voldeden wedrom uijt vreese.

Den 3 November savonds wird den Eerw. Heere Petrus Selderslaghs, gebortig van Zoursele, pastor van Schilde, mijnen goeden vriend, op sijne parochie door de gendarmen zonder eenige oorsaeke of reden daertoe gegeven te hebben, gevangen zijnde, naer de administratie binnen deze stad gebrogt en van daer gebonden naer 't Casteel geleijd en aldaer in 't Calbos geset, daer nog wel meer als dertig boeren van verscheijde dorpen gevangen saten. Hij wird den selven avond nog uijt dat

stinkend kot verlost, en heeft sanderdags eene plaets in de pastortje aldaer bekomen daer hij dan benevens voors^{e} Jon^{r} C.E.G. Caïmo van 't tolhuijs geplaetst is.

Den 4 November smorgens vertrok eenig zoo voet- als peerdevolk met twee stuk canon en brandende lont langs de Croonenborgpoort, naer Boom, Willebroeck, Bornhem en andere plaetsen van Klijn Brabant daer de boeren verzamelt lagen.

Daer waren eenige soldaeten en andere naer de dorpen rondom deze stad gegaen, alwaer sij de klokken hebben aen stukken geslaegen en eenige van de besonderste inwoonders als gijselaers voor de troubels op dezelve voorgevallen, hebben mede genomen en binnen deze stad naer d'administratie centrael gebrogt, van waer sij op 't Casteel getransporteert zijn.

Daer was ten zelven dage een proclamatie van de centraele administratie alhier de dato 11 Brumaire (P^{mo} deser) aengeplakt. Het was eene proclamatie als een sermoon seer ampel, aen de inwoonders van dit departement, vol vlijerije, de gemeijntens aenwakkerende om de boeren, die sij baenstroopers noemen te verdrijven, de schult van den opstand aen de priesters en aen het Engelsch gouvernement toe wijtende, de schrikkelijke contributiën en afpersingen die men ons doet, regtveerdige eijsschen noemende etc., de inwoonders daerbij aenmoedigende van sig te haesten hunne wapens te brengen in de plaetsen van hunne respectieve municipaliteijten, en van aen de commissarissen van 't uijtvoerend directorium en aen de centraele administratie kenbaer te maeken, die dewelke hun aengemoedigt of gedwongen hebben tot opstand. En eijndelijk daer in zeggende, dat degene welke binnen de drij dagen

nog de wapens in de hand zullen hebben, als stroopers zullen behandelt, dat hunne woonplaetsen van een geschoten zullen worden, hunne eijgendommen verbrand, dat sij de onkosten van den oorlog betaelen zullen (ziet de placcaert).

Den 5 November hoorden wij het canon seer sterk ronken, het was naer den kant van Klijn Brabant. Daer was een deel troupen van 't garnisoen van Mechelen naer die kanten uijtgetrokken. De boeren waren verzamelt in Groot en Kleijn Willebroeck, Ruijsbroeck, Bornhem, en Windham. Daer was een deel troupen van de garnisoenen van Mechelen, Brussel en van dese stad, gelijk ik gister geseijd heb naer toe getrokken en hebben de boeren aldaer namentlijk te Bornhem, aengetast, welke het aldaer niet hebben konnen houden, maer zijn afgeweken naer groot verlies aen de fransche te hebben toegebragt, welke dan om wraecke te nemen de schoone baronnie van Bornhem eerst onmenschelijk uijtgeplundert en dan op wijnige huijsen na geheel verbrand en in asschen gelegt hebben.

Den 6 November was alhier een besluijt der Centrale administratie de dato 27 Vendemiaire (18 Oct. laest) aengeplakt waerbij vastgestelt wird, dat de weth van 9 Vendemiaire (in voege komt), inhoudende eene aenspraek aen het frans volk, over de ligtinge van 200.000 man, die van 3^{e} opregting mede brengende van tien regtbanken van koophandel binnen de vereenigde departementen etc. ten uijtvoer zullen gebracht worden. Het eerste behelsde eene ampele aenspraek aen het frans volk door het wethgevende corps gedaen; de andere brengt de opregting van thien regtbanken binnen de vereenigde departementen, te weten tot Antwerpen, Oostende, Brussel, Loven, Gend, Bergen in Henegouw, Doornik, Luxemburg,

Namen en Luijk. Deze zullen kennisse nemen van alle saeken van koophandel etc. (siet voords de zelve).

Ten zelven dage was er eene verklaring van den generael der divisie Colaud, het bevel voerende over de negen vereenigde departementen, aen den generael der brigade Beguinot, commandant der departementen der Dijle, Jemappes en der twee Nethen, gedateert in 't Hoofd Quartier tot Brussel den 13 Brumaire 7ste jaer (3 November) aengeplakt, waerbij gesegt word:

> 'Dat den opstand die zig veropenbaert heeft in verscheijde gemeijntens, dat de stormklok die geklept heeft in andere gemeijntens van het departement der twee Nethen, sonder dat er sig de borgerlijke overheden of de inwoonders hebben tegengestelt, hun beweegt hebben, dit departement in staet van beleg te verklaeren, tot de geheele herstelling der openbaere ruste, etc.'.

Waerop den gemelden generael der brigade Beguinot ten zelven dage en plaetse in uijtvoer van het voorse bevel:

> 'Het departement der twee Nethen in staet van beleg verklaert heeft, en dat de opper policie door de militaire commandanten zal geoeffent worden. Hij noodigt alle vreedsaeme inwoonders, alle de goede borgers gerust te blijven, hij neemt de persoonen en eijgendommen onder zijne bescherminge; en voorkomt hun dat na den trommelslag niemand van hun zonder ligt zal mogen uijtgaen. Dat die, degene deze schikkingen zullen overtreden, aengehouden en bij de commandanten der plaetsen zullen gebragt worden'.

Deze bevelen en verklaeringen wirden bij besluijt der centraele administratie de dato 15 Brumaire, gedrukt, afgekondigt en in alle de gemeijntens van den omtrek aengeplakt.

Alnog ten zelven dage smorgens om 10 uren, quam den receveur der nationaele domeijnen Lafeuiliez(1), den president en andere der municipaliteijt etc. naer onze cathedraele

(1) Schrijver geeft hier twee namen Lafeuilez en La Failliez.

kerke van de H. Maegd en Moeder Godts Maria, om aldaer de autaeren, alle de ornamenten, verciersels, met een woord alles wat sig in dien schoonen tempel bevond, te verkoopen en om aldus dit pronkstuk van het Nederland te plunderen en te verwoesten. Dog alsoo er die koopers die sij misschien noodig hadden niet gevonden wirden, heeft die verkooping dien dag aldaer geene plaets gehad; maer sijn naer de Schipperscapelle gegaen, daer sij den autaer, ornamenten en verciersels dezelve publiek verkogt hebben.

Den 7 November in den morgent hebben sij den schoonen autaer en ciraeden der huijscapelle, benevens de meubilen, behangsels, beddegoed etc. ten huijse van den heere choordeken Werbrouck aen het Groenkerkhof publiek verkogt, wesende dit huijs van 't capittel en de wooninge der dekens van dit capittel.

Den 8 November smorgens heel vroeg vertrokken er eenige soldaeten uijt deze stad naer de Kempen, naementlijk naer Geel, alwaer de gewaepende boeren in groote menigte versaemelt waren.

In den zelven morgent onder de bescherminge van eene soldaete wagt begonst de verkoopinge in O.L. Vrouwe kerke; den predikstoel, eene oudheijd op de gotische wijse seer konstig uijtgevrogt, jae eene oudheijd die de verwoesting der beeldstormerije ten jaere 1566, heeft uijtgestaen, en daer men de teekens, de houwen van sabels en beijlen op verscheijde plaetsen nog van siet, was den eersten koop; dezen wird voor 17 guldens en 10 stuijvers aen eenen ouden kleerkooper dezer stad verkogt. Dan gingen sij voord en verkogten de autaeren der gilden en ambachten in de middenbeuk tegens de pilaeren staende, met hunne tuijnen meest marmor, en met de gestoel-

tens daerover, den hoogen autaer in de choor geheel van marmor van differente couleuren op sijn selven staende, sere trots gemaekt (de schilderije van den zelven, verbeeldende de Hemelvaert van O.L. Vrouwe, geschildert door P.P. Rubens, was ten jaere 1794 (gelijk alsdan gesegt is, door de fransche gestolen, en naer Parijs gevoert) den setel van den Bisschop nevens den autaer, de marmore tombens der Bisschoppen, nevens en agter de autaer staende, bij den Baron Le Roij, Not. March. pag. ....., in print, wirden benevens de gestoelten der choor insgelijks verkogt, uijtgenomen de tombe van Ambros. Capello, door Arnold. Quillin van marmor gemaekt, was voor de centrale school verschikt, de marmore afsluijtsels en deuren deser choor, de groote orgel, een uijtnemende stuk, het schoon marmore oxael, ondersteunt door verscheijde pilaeren en met figuren verciert, het groot cruijcefix boven het oxael staende wirden insgelijks verkogt. De autaeren, tuijnen der capellen in den omgang, meest alle marmor, en sommige met kopere pilaeren verciert, de biechtstoelen, boiseringen en ciraeden, de boiseringen en cassen in 't capittelhuijs, seer rijkelijk gemaekt, degene in 't groot sacristij der canoniken, de cassen en schilderijen van de sacristij der capellanen, degene in de kerkmeesterscamer wirden almede verkogt. De oxaelen en schoone marmore tuijnen of afsluijtsels van Venerabel en O.L.V. capellaen, de cassen der camers van de capelmeesters met hunne orgels, de boiseringen van de trouwchoor nieuwelinx met een schoonen autaer verciert, de wapens der keijsers, koningen en souvereijne princen over deze landen geheerst hebbende in de choor hangende omdat der zelver uijtvaerden aldaer verrigt waren, de wapens van verscheijde familiën en lijk blasoenen eertijds in deze kerke gehangen hebbende, en nu op den klijnen toren geplaetst, de epitaphiën, tafereelen en grafschriften van marmor, de apostels in den grooten beuk van albast en andere marmore beelden en gedenkteekens, jae

de kopere plaeten derzelven, wapens en verciersels, ringen der zelve, wirden uijtgebroken en verkogt. Den schoonen troon, die in 't octave van O.L. Vrouwe Hemelvaert te midden der kerk stond, en die over eenige jaeren door de aldaer dienende kerkmeesters bekostigt en vereert was, wird gedeeltelijk verkogt, en was gedeeltelijk gereserveerd voor den zoo gezegden 'Temple de la loi', eenige schilderijen en beeldhouwerijen waren ook gereserveerd voor de Centraele school en de andere verkogt. De 3 schoone en trotse portaelen deser kerk van differenten marmor gemaekt, en door drij Bisschoppen vereert, het groote deur, hetgene naer de Zuijdzijde, het derde naer de Noordzijde deur, wirden insgelijks verkogt. Seffens na deze verkoopinge wirden de boiseringen, de tuijnen der capellen, orgels, ocsaelen, kopere pilaeren, en plaeten uijtgebroken en weggedraegen, het houtwerk sag men in 't vervolg twee mael per decade, gelijk alsdan geseijd wird, ter Vrijdagsche merkt, voor brandhout te koop brengen; het verguld koperen beeld van St Salvator, van oude tijden op de capel deser kerke gestaen hebbende, onlangs afgedaen, benevens al wat er in deze schoone kerke bevonden, wird verkogt, niets mogte onverkogt blijven, de offerblokken, stoelen en groote en kleijne banken, wirden benevens andere meubelen in verscheijde koopen verdeijlt, onder de koopers waren vele vremdelingen, oude kleerkoopers van Brussel, eenige voddelieden van 't Oude Kleerkoopersambagt deser stad, en ook telde men onder dese koopers Jon^{r} Petrus de Meulnaer, in de Oudaenstraet, den kooper en verwoester der schoone kerke van de P.P. Lieve Vrouwe Broeders alhier, van de kerke en abdije van Tongerloo in de Kempen, den kooper van verscheijde andere abdijen en menige schoone hoeven, bosschen en landerijen der geestelijke, jae eenen banqueroutier, dezen kogt daer ook, onder andere het ocsael van O.L. Vr. capelle wesende geheel van marmor, en men segde dat hij met de brusselsche koopers in associatie

was; onder de koopers bevonden sig nog eenige inwoonders dezer stad onder andere den policie-commissaris Antoine Auwers, die den schoonen autaer en communiebank van H. Sacramentcapelle benevens den tuijn van witten en swerten marmor gemaekt door Verbruggen en met kopere pilaeren en deuren verciert, kogt. Den jongen Lambrechts, horlogiemaeker, op de Groote Merkt, kogt daer ook seer vele, onder andere de marmore apostels en beelden, welke hij in stukken wierp; eenen Van de Wal, Gentenaer, juge van de Tribunael Civiel, deze en meer andere waren onder het getal der koopers.

Daer was eene soodanige slegte soort van menschen in deze kerk, dewelke op schrikkelijke wijze niet als schimpwoorden tegens de priesters en H. Religie, jae de beestagtigste woorden die eenen van die baldadige en verlaetenen op den stoel daer de kinderen op de dagen van den catechismus de lesse opseggen, uijtbrachten, dede de daer omtrent zijnde beven. Seffens na deze verkooping vielen sij aen het breken, en daer na sag men de destrueringe van deze schoone kerke beginnen, de boiseringen, cassen, kopere pilaeren uijt de tuijnen en afsluijtsels der capellen, wirden op staende voet uijtgebroken en verkogt. *O! in wat gesteltenisse staet deze wonderlijke Tempel welhaest gebrogt te worden!*

In deze kerke zag men 37 autaeren meest alle van marmor seer kostbaer gemaekt, en met schoone schilderijen verciert. De twee capellen van O.L.V. van 't H. Sacrament capelle was ten jare 16....., door Verbrugge van witten en swerten marmor gevrogt; en door ..... vereert; den autaer derzelve capelle was van diergelijken marmor ten jare 175..., gemaekt en met schoone witte marmore beelden verciert, de communiebank van witten marmor, alles hetwelk veel geld gekost hebbende. In deze capelle was onlangs ook van marmor de naemlijste der capelmeesters geplaetst welke alle door Auwers

gekogt zijnde, uijtgebroken en voor het grootste gedeelt verdestrueert is.

Den autaer van O.L.V. capelle is een meesterstuk van witten marmor door den vermaerden Arnoldus Quillin 16..... gemaekt, en met kopere vergulde ciraeden opgeluijstert; dezen is insgelijks gebroken, uijtgenomen de schoone basreliefs welke voor de centraele school gereserveert waren. Het wonder van beeld van den H. Elligius in bisschoppelijk gewaed, meer als levensgroote, benevens eenige engelen van witten marmor, door den vermaerden Quillin gemaekt, staende tegens de groote pilaer over de orgel, en door de Eerw. heere Melchior van den Bossche, plebaen deser kerke 16..... vereert; dit beeld, benevens de apostelen door Lambrechts gekogt zijnde, is met dezelve te gronde geworpen en verbrijselt.

Den 9 November wirden alhier binnen gebrogt, drij religieusen der abdije van Tongerloo, te weten: Eerw. Heere ..... Simens, provisor derzelve abdije binnen deze stad, ... de Wilde en ..... Verwimp, de twee jongste; sij waren te Roosendael in 't Marquisaet van Bergen op Zoom gevangen genomen. Deze wirden op 't calbos geset; weijnig daer naer hebben sij eene andere plaetse op 't zelve casteel tot gevangenisse bekomen.

Smiddags is er eenig geschut en peerdevolk langs St Jorispoort ingekomen; deze wirden al wedrom in de borgershuijsen gelogeert. Jae het gaet tegenwoordig nog al schoonder. Onze huijsen worden nu soldaete baracken of casernen; men krijgt 5, 8, 10 jae meerder mannen die den ordinair in onze huijsen komen koken en smiddags, savonds en als 't hun lust komen eeten en drinken, men moet hun vuer, groensel, bier etc. geven, en dit duert zoo somtijds 5 somtijds 10 dagen,

en ook wel ‘jusqu'à nouvel ordre’. Wij hadden er 2 gelogeert en daerbij nog 5 die koken en eten kwamen.

Savonds is er eenig crijgsvolk met geschut uijtgetrokken.

Den 10 November zijn er verscheijde karren met gekwetste soldaeten langs de Kipdorppoort ingebrogt, komende van de kanten van Geel, Meerhout en daer omtrent, alwaer differente gevegten tusschen de boeren en soldaeten voorgevallen waren.

Ten zelven dage wirden er wegens de Municipaliteijt, brieven bij sommige van onze inwoonders, van seffens eene of meerdere eijsere stoven tot gebruijk van 't crijgsvolk te leveren; daer waren ook diergelijke brieven bij vele van onze borgers gedraegen ten eijnde van kopere marmitten, houdende potten nat, te besorgen. Jae de Beggijnen van 't Beggijnhof alhier moesten er onder hun alleen wel 60 leveren, op pene van met soldaeten beleed te worden. De brouwers deser stad waren gerequireert, dat is te seggen geordonneert, want het woord requireeren naer de tegenwoordigen tijd of op sijn republicaens verduijtst is ordonneeren, gelijk ons de ondervindinge nu dikwijls genoeg tot onze schaede geleert heeft; immers de brouwers moesten 300 ledige tonnen en 150 houte eemers aen het militair leveren.

Savonds gingen de policie-commissarissen met eene soldaetewagt gewapent, in eenige voornaeme herbergen deser stad, sij besagen eenieder eens onder de oogen, jae dit gebeurde aen mij ook in Troijen in de Valkestraet, bij de Vrijdagmerkt, eene treffelijke herberg, daer ik savonds in companie gaen; ik dagte dat wij allen gingen opgeligt worden, dog sij gingen vandaer sonder iets te zeggen, wedrom henen; maer in den zelven avond hebben sij den Eerw. Heere J.C. Beke, pastor der Ternincxe school, uijt het huijs van Jon^{r} Joseph van Delft

in de Huijdevettersstraet van de tafel, mijnende het avondmael te nemen, weggepakt en op 't Casteel geset; sij hadden ook sekeren borger Paelemans genaemt, in de Sleutelstraet woonende, uijt sijn huijs gehaelt en in 't Calbos op 't Casteel geset, omdat hij wat te veel soude geseijt hebben tot agterdeel der franschen, zoo men seijde.

Den 11 November in den morgent wird ..... L'orangeois, ten jare 1790 onder het Statenleger colonel eijgenaer van dragonder regiment geweest hebbende, uijt sijn huijs op de Ossenmerkt alhier weggehaelt en op 't Casteel in gevangenisse geset. Daer waren er te Brussel ook vele gearreteert, die deel van 't Staten leger, van 't Souverijn Congres en van 't Comité van Breda etc. ten jare 1789-90 geweest hadden, en daer waeren hier ook verscheijde van onze besonderste inwoonders en selfs van onze opperdekens, welke in gemelde jaren leden van den 3^{en} Staet van het Land en Hertogdomme van Brabant hadden geweest, en nu nog aen de dienste van hun ambagten waren, gewaerschouwt, dat er naer hun ook ondersoek stond gedaen te worden. Vele van deze en ook van onze geestelijke, edele en voornaemste inwoonders sliepen reeds uijt vreese en bij voorzorg buijten hun huijsen, bij hunne vrienden om de aenhoudingen, en vervolgingen te voorkomen en sig aen de gevangennemingen te onttrekken.

Te zelven dage is er wedrom eenig crijgsvolk ingekomen en daer zijn er ook eenige uijtgetrokken naer het Kempenland; savonds en snagts sijn er wedrom eenige karre met gekwetste ingebrogt van die kanten komende.

12 November in den vroegen morgent zijn er verscheijde van onze edele en notabele inwoonders door de policie-com-

missarissen met gendarmen uijt hun huijse gehaelt en op 't casteel gebrogt namentlijk:

Jon[r] Jos. Van Praet, Huijdevettersstraet.
Jon[r] Jan François Theodore de Roose, in Den Tinnen Pot, Cammerstraet.
Den Baron van Hartenbergh, Drijhoek.
J.F. van Opstal, deken van de Meersche, Groote Merkt.
Guillielmus Rens, Rentmeester dezer stad, Swertsusterstraet.
Jan Laudaens, gesworen maekelaer, alhier Steenhouwersvest.
Philippus d'Olislaeger, juwelier, Koeijpoortstraet.
..... Kennes, droguist, Braderijestraet.
Joannes Lucas Van Tendeloo, droguist, Suijkerruije.
..... Grimmar, horlogiemaker, Lombaerdevest.

Andere als:

Dh[r] Nicolaes Beeckmans, Meer,
Jon[r] Louis de Witte, Keijserstraet,
M. Franciscus van den Bandt, notaris, Borsestraet,
Doctor de Beumie, Lange Gasthuijsstraet,
Broeder Gummarus Beldens, pater van de Cellebroeders, Hopland,
J..... van Leuvenen, Borzestraet,

en meer andere wirden niet gevonden, maer daer wirden gendarmen in hunne huijsen geleet. J. van Leuvenen en Frans van den Brandt sijn savonds uijt vreese naer 't Casteel gegaen. De papieren van alle deze gijselaers en gearresteerde wirden versegelt.

Ten zelven dage wird er wegens de municipaliteijt vergezelt met gendarmen te peert, onder 't geschal der trompet langs de besonderste straeten gepubliceert, dat de gemeijntens alwaer desorders zouden begaen worden, daer voor responsabel zijn zullen etc.

Den 13 November is voors[e] ..... L'orangeois van 't Casteel naer Brussel getransporteert. Ten zelven dage wird

alhier aengeplakt dat deze stad buijten staet van beleg gestelt was. Dezen is daer naer wedrom in vrijheijd gestelt.

Den 14 November smorgens wirden de autaeren, communiebanken, bichtstoelen, boiseringen, marmore en andere beelden, tuijne of afsluijtsels der autaeren, oxael, orgel, epitaphiae, schilderijen, banken, cassen en ornamenten etc. van de parochiaele kerke van St Joris binnen deze stad aldaer verkogt. Dan sag men de schoone orgel, het oxael ten jaer 1745 seer schoon gemaekt door Van Baurscheit, verkogt, den Predikstoel door Arnoldus Quillin, zijnde den eenigsten die men van dien grooten meester in onze stad heeft, hij wird voor 30 guldens verkogt, den hoogen autaer in de choor van witten en swerten marmor, door de beeldhouwers Van den Eijnde en Arnold Quillin gemaekt, met eene schilderije verbeeldende de martelie van den H. Georgius geschildert door Godfr. Maes, met de wapen van den Bisschop J. Ferdi. van Beijghem verciert.

Dan wirden daer en boven de andere autaeren, te weten in Venerabel en in O.L. Vr. capel, de twee autaeren van O.L.V. Conceptie en dien van het Schoenlappers Ambagt, den laetsten aldaer gestelt 1772, daer nevens zijnde in 't kruijs deser kerke Noordwaerts, met hunne tuijnen, allen van witten en swerten marmor; alsook den schoonen autaer van het H. Kruijs van witten en swerten marmor door Guill. Kerricx gemaekt en den gene van St Jan daer nevens ook met hunne tuijnen geheel van marmor, wezende in het kruijs naer de Zuijdzeijde.

Item de schoone gestoelten in de choor gekomen uijt de kerk der Cathuijzers, de nieuwe bichtstoelen in de zeijbeuken der kerk, degene in O.L.V. en in Venerabel capel met hunne boiseringen, over eenige jaeren jae in mijn tijd gestelt, den autaer en verciersels in de trouwchoor, de kassen in de sacristij en

camers, de cathalogen der broederschappen, de vier apostels tegen de moederpilaeren staende, met de marmore epithaphie en grafschriften der gevers daer onder staende, de andere epitaphia van marmor en andere[1], de toogen, banken, stoelen. schilderijen, de doopvunten van witten marmor met eene schoone kopere voet, met alle de ciraeden, ornamenten, immers alles hetgene aldaer te vinden was, wird voor klijn sommen en niet als door slegte menschen gekogt. Het was eene droefheijd de aenstaende verwoestinge van die schoone kerke, die soo wel onderhouden en door de zorg van de kerkmeesters welker tegenwoordig zijn: Joan. Bapt. van der Nest, Antonius M.J. Bosschaert, Joan. Bapt. Thomas en Cornelius Wouters in zeer goeden staet gebrogt, te overdenken.

Wijnig daer naer wird den hoogen autaer, het gestoelte en boiseringen der choor, de schoone orgel en oxael, de bichtstoelen, gestoelten, boiseringen, cassen der kerke, capellen, sacristij en kamers, de epitaphie, beelden, schilderijen en ciraeden uijtgebroken en verwoest, de orgelpijpen, voor oud lood verkogt, de horlogie vervoert, de klokken gebroken etc.

Ten zelven dage in den morgent zijn er verscheijde van de boeren op 't Casteel in 't Calbos gevangen zijnde, op karren langs St Jorispoort weggevoert. De borgers op 't casteel woonende, moeten hetzelve ruijmen. De brouwerije aldaer moet ook ledig gemaekt worden; eenige mogten aldaer verblijven. De brandspuijten en leeders binnen deze stad bewaert lig-

(1) Randschrift: waeronder degene van Joan. Breugel en Joan. Snellincx, schilders, deze hadden met de afbeeldsels geschildert door Ant. van Dijck verciert geweest, doch de kerkmeesters hadden deze portraitten bij tijds gevlugt.

gende wirden alle op 't casteel gevoert, hetwelk reden gaf tot groote gissingen en vreese in onze inwoonders bragt.

Daer wirden wegens de municipaliteijt brieven aen sommige inwoonders, namentlijk bij degene onlangs matrassen, sargiën etc. gegeven hadden, en ook bij andere, van seffens op 't stadhuijs, sommige een paer, andere twee paeren slaeplakens die goed en niet te grof waren, te besorgen; bij faute dier, men kreeg soldaeten en dat is de vrijheijd, lieve vrienden.

Den 15 November was er aengeplakt, bij besluijt van Directoire, dat er provisionneel en spoedig een 10^{e} van de contributiën voor 't jaer 7 der Rep. moet ingevoordert worden. Jae borgers geeft al wederom; jae geeft de laetste duijt.

Ten zelven dage wirden de ciraeden en al dat er in de Droogscheerders capelle in de Keijserstraet overgebleven was, aldaer verkogt, dog sommige goede en welpeijsende gebueren hadden in tijds den autaer, communiebank, orgel, gestoelten en andere ciraeden uijt dezelve gevlugt, maer den tijd had hun ontbroken om den predikstoel te vlugten, zoo dat die en al hetgene er nog overig was aldaer verkogt wird. Diergelijke verkoopingen wirden in sommige andere capellen ook gedaen.

Den 17 November naer middernagt begonden de commissarissen de police, met gendarmen beschermt, huijszoekinge naer onze priesters te doen, en dit soeken duerde den geheelen dag. Vele, jae het grootste deel waren op de vlugt, versteken en wirden niet gevonden, sommige waren ziek, bij verscheijde van deze en in hunne huijsen wirden gendarmen gelaeten, andere nog ongelukkiger, wirden verrast of konden de vervolgingen niet ontgaen, deze wirden gevangen en naer 't casteel gebragt, onder deze laetste zijn de volgende:

De Eerw. Heeren:

Arnoldus Lunden, canonik van St Jacobs, eenen ouden man, woonende bij zijn broeder oud-borgermeester dezer stad op de Meer.

Josephus Ockers, ook canonik van St Jacobs en zeer oud.
..... Geerts, capellaen van .....
..... Looverbosch, capellaen van St Jacobs.

Josephus van Lievendael, capellaen van St Andries.
Joannes van Hommelen, gewese Jesuit.
Bernardus Gomez, gewese Jesuit.

Andreas van den Brandt, religieus der abdije van St Michiels alhier.
Pater Joannes De Leeuw, cathuijzer alhier.
Pater ..... Van de Venne, Minderbroeder alhier.
Pater Joannes Huberti, gewesene Jesuit,
H..... Keersmaekers, priester, capellaen van 't Vindelingenhuijs,
..... Van den Nest, priester,
Pater Carolus Herckelbout S.T.D., van de Predikheeren alhier,
Pater Cornelius Peltiers, prior van de Predikheeren alhier,
Pater ..... Masschu, Miniem alhier,
welke alle 6 den eed van haet aen het koningdom, aengekleeftheijd aen de fransche republiek en aen de constitutie van 't jaer 3 gedaen hebben.
..... Bogaerts, schaliedekker, novitie bij de Predikheeren voor leeken broeder.

Ondertusschen waren op 't casteel alnog gevangen gebragt van buijten deze stad:

De Eerw. Heeren:

..... Van den Brandt, onderpastor van Wickevorst.
..... Clemens, beneficiant of capellaen van het kasteel van Cantecroij bij Mortsel, eenen zeer ouden man, die verscheijde maelen een geraektheijd heeft gehad[(1)].
Pater Modestus Sluijck, Capucien van Lier, eenen bejaerden man, siekelijk zijnde.

(1) Dezen ouden Heer is op den dag dat hij mogte naer huijs gaen, ziek geworden en aldaer op 15 Januarij 1799 overleden.

Dezen wird den 19 dezer benevens de Eerw. Heeren Petrus Selderslaghs, pastoor van Schilde en ..... Looverbosch(1) capellaen van St Jacobs, beijde hier vore gemeld, om hunne ziekte van 't Casteel naer het Gasthuijs binnen deze stad gevoert, alwaer bovengemelde Heer Clemens, capellaen van Cantecroij meer als 80 jaren oud zijnde, van 't Casteel, en den:
Eerw. Heer ..... Verstraeten, onderpastor van Merxem om hunne ziekte, beijde reeds getransporteert waren.

Eenige andere priesters zoo van deze stad, als van Lier gebrogt, aldaer gevangen, en boven de 60 jaeren oud zijnde, alsook de voors^{e} beëedigde, zijn ondertusschen naer het huijs van Jon^{r} Carolus Joan. Jos. de Bosschaert, in de Rubensstraet alhier, die voor emigrant geboekt is en zijne goederen verbuert waeren verklaert, gebrogt, daer zij bewaert worden.

Ten zelven dage *19 November* wird den Eerw. Heere Joannes van Rijsselberge, pastor van Vremde, op sijne parochie gevangen zijnde, op 't Casteel gebrogt, van waer hij sanderdags ook in 't gemeld huijs in de Rubensstraet getransporteert is. Het is eenen ouden man en grooten theologant welke ontrent 50 jaeren het herdersampt op die parochie met veel lof bekleed.

Den 20 November gingen de commissarissen de police, Jos. Somers en Carel Reijnwit wedrom priesters opsoeken, maer hebben niemand als de Eerw. Heeren Jacobus Ign. Verachter, canonik van St Jacobs alhier, en Hyachintus Borrekens, priesters, uijt hunne huijzen gehaelt en naer 't Casteel gebrogt. Men segt ook dat de Broeders der Minderbroeders in 't Land van Beloften in de Minderbroedersstraet woonende, in arrest zouden genomen zijn.

(1) Den Eerw. Heere Looverbosch is den 27 deser in het Gasthuijs overleden.

Den 21 November smorgens is er ontrent 100 man voetvolk met een stuk canon langs de Kipdorppoort uijtgetrokken, misschien om de nog overig zijnde klokken op de dorpen te gaen verbrijzelen, of om zig naer de Kempen te begeven, alwaer de boeren sig op verscheijde dorpen wedrom vertoont hadden, naementlijk te Mol, Meerhout en daer omtrent; jae daer hadden er zig te Campenhout en daer ontrent ook eenige wel gewapent laeten zien. De grootste armée ligt boven Diest, te Leeuw en in dien omtrek.

Den 22 November na middag, zijn de soldaeten in de kerk en clooster der P.P. Minderbroeders alhier gaen liggen, welke kerk nog ongeschonden was en waer uijt dan alle de cieraden om die oorsaeke zijn moeten gebroken worden. In deze kerk zijn verscheijde van de gerequireerde stoven geplaetst; dog alhoewel de soldaeten aldaer nu logeren, worden dezelve nogtans bij de borgers gebilleteert, omdat se als sij uijtgekogt worden, eenen ingang hebben zouden, en ook omdat hun bij de borgers pottagie, boter etc. uijt vrese zoude gegeven worden. Men mag met reden zeggen, dat het garnizoen geheel op de koste en last van de borgers gehouden word.

Den 23 November is den Eerw. Heere Gabriel van Londerseel, pastor van Merxplas en den Eerw. Heere Ysfridus Heijliger, gebortig dezer stad, sijnen onderpastor, beijde religieusen van de abdije van St Michiels binnen deze stad gevangen, binnen gebrogt. Den pastor, ziekelijk zijnde, wird in 't gasthuijs alhier, en den onderpastor op 't Casteel gebrogt. Daer zijn nu al 6 priesters in 't gasthuijs ziek liggende. Daer zijn daer na nog twee priesters in 't gasthuijs gebrogt, te weten: den Eerw. Heer Vermarien, die verscheijde jaren provisor op den Troon bij Herenthals geweest heeft en Pater ..... van Bladel, Minderbroeder van .....

Den 24 November wird alhier voor de Municipaliteijt ter presentie van den receveur der nationale domeijnen, op zekere conditiën ten profijte der republiek voor 3, 6 of 9 jaeren publiek verhuert de drij volgende huijsen, te weten:

1. - Het Hotel van Hoogstraeten, gestaen en gelegen tegenover de kerk en pastorije van St Andries alhier, toebehoorende aen den Prins Constantin van Salm-Salm, hertog van Hoogstraeten; gemeijnelijk geheeten het gouvernement, omdat den ouden prins van Salm-Salm, grootvader van den tegenwoordige, gouverneur van het Casteel van Antwerpen zijnde, aldaer gewoond heeft(1).
2. - Een groot en schoon koetshuijs, gestaen en gelegen in de Lange Gasthuijsstraet alhier, toebehoorende en bewoont geweest hebbende door J^{r} Gaspar Jos. Mich. Ullens en sijne huijsvrouwe Maria Ther. Nielis, die absent zijn en daerom als emigrants te boek geset, en hunne goederen geconfisqueert zijn.
3. - En eijndelijk een schoon huijs gelegen op den hoek van de Rubens- en van de Lammekensstraeten alhier, toebehoorende aen Jon^{r} Carolus Joannes Jos. de Bosschaert, die ten tijde van den inval der franschen binnen deze stad, absent was, en daer na wedrom gekeert zijnde, dog nu onlangs als émigré uijt het land geseijd is, met confiscatie van sijne goederen, waervan hiervore nog gemeld is.

Ten zelven dage, *24 November,* zijn de seer Eerw. Heeren Henricus Scaille en Henricus Moorsel, beijde canoniken der cathedraele alhier, door de policiemeesters uijt hunne huijsen gehaelt en naer 't huijs van Jon^{r} Carel J.J. de Bosschaert in de Rubensstraet gebrogt, in welk huijs ondertusschen nog van 't Casteel getransporteert waeren de volgende oude priesters, te weten:

De Eerw. Heeren:

P. Joannes van Hommelen, ex Jesuite.

Arnoldus Lunden, canonik van St Jacobs alhier.

Josephus Ockers, canonik van St Jacobs alhier.

(1) Randschrift: van het huijs van Hoogstraeten.

Jacobus Ignatius Verachter, ook canonik van St Jacobs alhier.
..... Geerts, capellaen der cathedraele kerke alhier.
Pater Joannes De Leeuw, cathuijser alhier.
Pater Van den Venne, minderbroeder jubilaris.

Behalven dezen waren er nog ses (eenige) priesters van Lier ook getransporteert, welkers naemen mij onbekent zijn.

Daerenboven zijn de ses beëedigde priesters van hier vore op 17 deser gemeld, ook in dit huijs gebrogt; dog deze zijn eenige dagen daer naer losgelaeten. Daer was eenen concherge aengestelt, die ongetwijffelt de zorg over deze had, het was eenen van den franschen aenhang, Piet de Vos genaemt.

Den 25 November is er ontrent 300 man voetvolk langs de St Jorispoort ingekomen. Na middag wirden er langs de zelve poort eenige gevangene boeren en andere binnen gebrogt, onder deze was P. Corbeels, Lovenaer, boekdrukker tot Turnhout woonende, capiteijn onder de boeren. Sij wirden naer de centraele administratie en van daer naer 't Casteel gebrogt en in 't Calbos geset.

Daer was wegens de municipaele bestiering alhier aengeplakt:

> Dat alle borgers hun zullen voorzien van vuer na 10 uren savonds, op pene van gearresteert te worden tot den dag.
> Dat alle voerluijden van karren en wagens etc. zig zullen moeten voorzien van een brandende lanteerne, hangende aen het gareel van hun peerd, immediatelijk in den vooravond.
> Dat de dragers van pakken en andere objecten, hetzij op den rugge of op wagens, ook zullen moeten voorzien zijn van ligt, op pene van aengehouden en gestraft te worden ingevolge den 605sten artikel van den codex der pene en delicten.

Ten zelven dage was er eene lijste der geconscribeerde jongelingen der eerste classe, dat is vanu 20 tot 21 jaeren, op de 2^{e} puije van 't stadhuijs alhier geaffigeert. Daer stonden er

wel 300 of meerder met hun naem, toenaemen en woonplaetsen opgeschreven. Niet alleen degene zig vrijwillig en uijt vreese nogtans tegen hunne meijninge hadden aengegeven, daer waeren ook vele misslaegen ten opsigte van den ouderdom in begaen; jae daer waren veel die jonger en ook die reeds overleden waren op gestelt; daer seffens klagten en reclamatiën tegens en ook redres in gedaen wirden, dog niettegenstaende bragt dit, en niet zonder reden, groote vreese, niet alleen onder de jongelingen van die jaren, maer ook onder degene der andere classen, segge die onder de 25 jaer zijn; alsoo er voor deze geen ontslaeginge en valt voor en alleer dat de eerste vertrokken is. Dit bragt zoodanige vreese onder onze jonkheijd, dat men geene meer van die jaeren op de straeten of elders sag te voorschijn komen; maer hielden sig versteken en verborgen; andere en seer vele vertrokken met heele hoopen naer de Kempen bij de boeren, in stilte bij nagte en ontijden om hunne vijanden tegens hunnen dank niet te moeten dienen. Dit alles bragt de ouders en die de sorge over de kinderen hadden ook in duijzend ongerustheden, welke zoo dit rugtbaer wird, ongelukkiglijk met logementen en andersints geplaegt en belast wirden.

Den 26 November smorgens vroeg vertrok er eenig voetvolk.

Ten zelven dage ontrent 11 uren smiddags zijn er verscheijde van de gevangene priesters op het Casteel zittende van daer naer Vrankrijk gevoert; onder deze waren:

De Eerw. Heeren:

..... Simens, provisor, eenen man van 63 jaeren, ziekelijk,
..... Verwimp,
..... de Wilde, alle drij religieusen der abdije van Tongerloo in de Kempen,
J.C. Beke, pastor der Terninxse school alhier.
Isfridus Heijliger, onderpastor van Merxplas,

Andreas Van den Brandt,
(beijde religieusen der abdije van St Michiels alhier),
..... Bogaerts, relig. der abdije van Perck, van Lier alhier gebrogt.
..... De Reuss, canonik van St Gummarus te Lier, ziekelijk en met nog eenige andere van Lier daer ik de naemen niet van en weet.
Hyacinthus Borrekens, priester, dezen is eenige dagen daer na wederom gekomen en in 't huijs van Jon^{r} Bosschaert geweest.
Josephus van Lievendael, capellaen van St Andrieskerke alhier.
Bernardus Gomez, ex Jesuite.
Alsook sekeren ..... Bogaerts, schaliedekker, novitie voor leekenbroeder bij de Predikheeren alhier, die in 't arrêté voor priester stond.

Daerenboven zijn de boeren op 't Casteel in 't Calbos geseten hebbende, waeronder bovengemelde P. Corbeels, boekdrukker, capiteijn der boeren, die zeer sterk gebonden was, op verscheijdene wagens onder escorte van 40 dragonders te peerd en 150 soldaeten te voet wel gewapent zijnde, weggebrogt naer Mechelen om van daer voorder getransporteert te worden.

Ten zelven dage is den heer Nicolaes Beeckmans, koopman en portier der Portugeesche natie alhier, op de Meer woonende, naer het Casteel gegaen, en heeft zig aldaer op de vermaeningen en dreijgementen van hem als émigré te boek te stellen die hem wegens den commissaris du Pouvoir Exécutif P. Dargonne gedaen zijn, en om de gevolgen daer van te ontgaen, als gijselaer voor deze stad bij de andere notabelen en edele begeven. De straffe van eenen émigré of absenten is de dood en confiscatie van sijne goederen, denkt eens wat wreede straffen.

Den 27 November wird Broeder Prosper Willems, Augustijn alhier, op de straet door den policiemeester Carel Reijn-

wit aengehouden; dog alsoo hij geen priester maer enkelijk leekenbroeder was, wird hij nog den zelven dag losgelaeten.

Den 28 November na middag wird alhier langs de Roode Poort in eene voiture onder escorte van hussaren, van Bergen op Zoom gevangen binnen gebragt Jon^{r} Jan Baptist van der Noot, heer van Vrecheim, broeder van Jon^{r} Hendrik van der Noot, vermaerd in de revolutie dezer landen naementlijk in de jaeren 1789-1790, en die vele gedaen heeft tot handhavinge van onze regten en privilegiën gelijk men in de requesten, memoriën etc. door hem gemaekt genoegzaem zien kan. Hij hadde zig sedert dien tijd te Bergen op Zoom of daer omtrent opgehouden en gerust geleeft; dog alhoewel naer hem reeds onderzoek gedaen is, is nog niet ontdekt geworden. Het is dan dezen Jon^{r} Jan Bapt. van der Noot de Vrechem, sijnen broeder, altijd woonagtig te Brussel geweest hebbende en sig aldaer om in veijligheijd te zijn, geretireert hebbende, alsoo er verscheijde van deze familie aengehouden zijn geweest te Brussel.

Den 29 November was alhier eene proclamatie van de Centraele Administratie van het departement onder den dato van 6 Frimaire 7ste jaer (26 dezer) aengeplakt. Het was aen de inwoonders van dit departement over de tegenwoordige beroertens en opstand geschreven:

> De wreedheden tot Herenthals, Willebroeck, Bornhem en tot Mol begaen, voorhoudende en met het zelve lot bedreijgende degene onder de standaerten der boeren, die sij brigands en rebellen en oproerige noemen zouden verblijven; jae dat degene van hunne gemeijnte zullen afwezig zijn, wanneer de krijgscolommen zullen doortrekken, dat die als oproerige moeten aenmerkt worden en dat hun straf schrikkelijk zijn zal.

Ziet verders de zelve, waerbij bovendien in dato 4 Frimaire besloten was:

> Dat de vaders der kinderen in minderjaerigheijd ofte bij

> hunne ouders woonende, oft de voogden der minderjaerige, degene zig zouden bevinden bij de oproerige, als gijzelaers zullen worden aengehouden en gebragt naer het Casteel van Antwerpen.

Niettegenstaende dit, dede de vrees der militaire rondschrift, de vreese en schrik zeg ik, van seffens overvallen en naer de fransche legers tegens wil en dank vervoert te worden, om tegens hun vaderland en religie voor eenen kwaeden hoop van menschen sonder religie die tegenwoordig op den troon van Vrankrijk zit, te vegten, onze jongheijd, niet alleen van deze stad, maer van andere en besonderlijk van het platland meer als oijt, hunne huijse verlaeten en zig bij de verzamelde boeren en andere misnoegde in het Kempenland, en omstreeks Diest etc. begeven en vervoegen, zonder dat de ouders hunne kinderen konden tegen houden, en welke zekerlijk niet geerne dezelve door de fransche regeering zouden zien naer vremde landen voeren, om tegens kerk en staet en tot hunne grondigen ondergang naer ziel en lichaem te gaen vegten. O, schrikkelijke wetten en besluijten, waerdoor tegenwoordig zooveel deftige luijden in droefheijd en onrust, jae in armoede gebrogt worden. Jae het was niet alleen in deze landen dat de jongheijd de conscriptiën militair of zoogenaemde requisitie poogden te ontloopen, maer in Vrankrijk zelfs, gelijk men uijt het besluijt van 't Uijtvoerend Directoire te Parijs de dato 27 Vendemiaire (18 October) dat ondertusschen alhier te voorschijn kwam, zag, een besluijt medebrengende:

> Dat de Centraele Administratiën der departementen van de Opper-Garonne, der Arriège, der Oost-Pyreneeën, der Aude, der Opper- en Neder-Pyreneeën, der Landes, andere indien het behoort, terstond de noodige maetregels zullen nemen ten eijnde dat de requisitionnarissen en opgeschrevenen, binnen hunne respec^{ve} omtrekken woonagtig zijnde, die zig buijten 's lands begeven hebben, zonder uijtstel op den lijst der uijtwijkelingen aengeteekent worden.
> Dat aenstonds na de gedaene aenteekeninge dezer persoonen

> op den lijst der uijtwijkelingen, de zelve hunne goederen zoo roerende als onroerende in beslag zullen doen nemen.
> Dat sij teenewege in beslag zullen doen nemen de goederen zoo roerende als onroerende, van hunne vaders, moeders en voordere accendenten, dezelven geheel om te doen doen de afdeijlinge, gereguleert bij de wetten van 9 Floréal jaer III en 20 Floréal jaer IV, etc.

Ten zelven dage 29 November wird alhier de 89ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden (de laetste wezende ook de 89ste op 25 October laestleden geenen voordgang gehad hebbende, wird deze opnieuw als de 89ste aengecondigt). Deze dan bestond wederom in zeer veele landerijen, hoeven, weijden, velden etc. saemen 24 koopen, in 't lank en breed in de placcaert daer van gespecifieert.

Daerenboven wird op den zelven dag alnog te koop gestelt alle de artikels der 87ste verkoopinge, welke op 15 October gemeld en alsdan alle onverkogt gebleven en uijtgestelt waren, behalven de capelle van St Juliaensgasthuijs in de Hoogstraet alhier.

Daer was ondertusschen eene weth van 't Uijtvoerend Directorium te Parijs de dato 26 Vendemiaire (17 October passto) aengeplakt, behelsende:

> Dat de weth van 29 Fructidor jaer IV die de vervremdinge der nationaele goederen opschorst, ingetrokken is.
> Dat er op den voet daer bij geregeleert, eene genoegsaeme quantiteijt van nationaele goederen, in 't jaer VII, in geldspeciën, in reëele weerde de somme van 125 op te brengen, zal verkogt worden.

Voords waren daer bij verscheijde conditiën ten dien opsigte voorgeschreven, te lang om hier te melden. Door dezen middel stonden er wedrom zeer veele schoone landgoederen verkogt te worden.

December

Den 1 December St Eloij. Smiddags is er wedrom eenig voetvolk langs St Jorispoort ingekomen en alwedrom bij de borgers geleijt. Ten zelven dage sogten de policiemeesters wedrom naer priesters; naementlijk andermael naer den Seer Eerw. en Edlen heere Jacobus Lud. Jos. Borrekens, Can. Grad. der Cathedrale, woonend ten huijze van zijn broeder Mheer Jacobus ..... Borrekens, Riddere, binnen-borgermeester deser stad in de Amptmanstraet alhier; dog hebben dezen goeden man gelukkiglijk niet gevonden.

Ondertusschen wirden de koorden en klepels uijt de klokken de torens van de cathedrale, collegiale en parochiale kerken dezer stad etc. af gedaen. Denkelijk eensdeels uijt vreese omdat er geen storm zoude geklept worden, en anderdeels om dezelve te rooven en naer hun te nemen. Dit was op sommige dorpen reeds geschied.

Jae *den 2 December* ging er ontrent 100 man langs Kroonenborg uijt; en men meijnt dat het wedrom was om de klokken op verscheijde buijten parochiën te gaen verbrijselen.

Den 4 December Feestdag van de H. Barbara, wezende van ouds den dag dat den keus der nieuwe aelmoesseniers jaerlijks alhier gedaen word(1), en hetwelk alsnu geene plaets gehad heeft sedert sijn instelling, a^{o} 1458, noijt geschied dan in de troubels der 16^{e} eeuw, te weten in de jaeren 1581, 1582, 1583 en 1584, dien keus op de gewoonlijke

(1) Van den jaerlijkschen keus der aelmoesseniers schrijft J.C. Diercxsens, *Antv. Christo Nasc. et Cresc.* Siet ampel sijn 2 tom., pag. 356 en seg.

wijze niet gedaen is, maer in tegendeel waren alsdan eenige persoonen nieuwgesinde, welke op den leijste derzelve, in de capelle van den Armen in de cathedraele kerke hangende, of gehangen hebbende, niet genaemt worden, ingedrongen. Zoude men als nu ook en met zoo veel redens en droefheijd niet mogen zeggen, hetgene er alsdan geseijd en op genoemde jaeren in den voors. leijste der aelmoesseniers geschreven staet, te weten: '*Pro dolor! non ordinarii, sed intrusi.* - O, droefheijd! niet gekosen, maer ingedrongen'. Want het is de ingedrongen administratie, waervan hier boven op sijne plaets (11 Julij) welke alsnu den schaemelen huijs-armen deser stad en desselfs goederen, inkomen, fundatiën en alle de gods- en armhuijsen, ook het gasthuijs van Ste Elisabeth regeert, die ook tegenwoordig het regiem heeft over het clooster en goederen der Cellebroeders-, Ternixse- en Pastoorsschool, en over verscheijde andere fondatiën, daer particuliere, jae daer cloosters en andere geestelijke corporatiën het bewind van hadden, daer sij alsnu van beroofd zijn, en die door gemelde nieuwe administratie gereclameert en bestiert worden; dog niettegenstaende deze vermeerderinge, doordien de renten en inkomen niet betaelt worden, komt den arme in gebrek en gaet seer ten agter, en aldus zal de eene fundatie en stigting voor en de andere na te niet gaen, gelijk met gemelde fundatie van Jouff. Carolina Gratiana van den Heck over St Joriskerk genaemt de Pastoorsschool, reeds gebeurt is, en gelijk met de rijke en loffelijke fundatie van de Heeren Terninks, met het Maegdenhuijs en met meer andere ook staet te gebeuren, tot een aldergrootste naedeel van onze ingestenen.

Wij hebben hierboven gesien wat persoonen de nieuwe administrateurs van den schamelen huijsarmen deser stad uijtmaeken, waerbij ik voegen moet, dat er sedert, drij van dezelve bedankt hebben, te weten:

Jos. Georgerie, die nu op den bureau des logements is.
Petr. G. de Moor, en
Jacobus Franck.

En dat er in hunne plaetsen reeds of eenige dagen later volgende persoonen gekosen zijn als:

J.J.J. van Haesendonck, Licent. in de Medecijn.
Theodoor Colins (f^{s} Andr. apothecarii), Korte Nieuwstraet.

Zoodat deze bestiering alsnu uijt volgende bestaet:

President:
Charles de Roij, Oude Koordemerkt, winkelier.

Administrateurs:
H..... Keersmaekers, capelaen van St Andries en pastor in 't Vindelingenhuijs.
J.J.J. van Haesendonck, L.S.M. professor der anatomia op de school der heelkunde alhier, opgeregt in plaetse van het Collegium Medicin. (Siet hiervan op 5 Oct. 1797).
Theodoor Colins, F^{s} Andreoe apothecarii, Korte Nieuwstraet; dezen laetste heeft deze bedieninge niet aengenomen.

Secretaris:
Emanuel Hermans, zoon van Louis Hermans, officiael van 't post comptoir, wonend in de Jodestraet alhier.

Ten zelven dage *4 December* wird de 90ste verkooping van geestelijke goederen alhier gehouden, bestaende wedrom in seer veele schoone landgoederen, verdeijlt in 25 verscheijde koopen. Daer wirden alnog tekoopgestelt, alle de artiekels van de 88ste verkoopinge op 20 October pass^{to} behalve art. 12, gehouden en onverkogt gebleven zijnde. (Ziet hier vore op sijn plaets en voords de placcaert daervan).

Op den zelven dag, na middags, wird alhier wegens de municipaliteijt geassocieert met een groote menigte zoo voet-als peerdevolk, onder het geschal der trompetten, langs de voornaemste straeten, uijtgekondigd, eene verklaeringe van den Generael der divisie, Colaud, de 9 vereenigde departemen-

ten commandeerende, gedaen te Brussel in 't hoofd quartier 13 Frimaire (3 deser) waerbij hij segt:

> De openbaere rust in Antwerpen bedreijgt word door de vijanden van het Republicaens Gouvernement, degene de borgers tot den oproer aenhitzen; dat er geheijme comités en samenrottingen in deze gemeijnte hebben plaets gehad, en dat eijndelijk eene patrouille van 't garnizoen fusiek en pistoolscheuten heeft ontfangen, de gemeijnte van Antwerpen, in staet van beleg verklaert tot de geheele herstelling der openbaere rust.

Waerbij eene proclamatie van den nieuwen commandant van dese stad en casteel, Emé Louis Lespinace aen de borgers in dato 14 Frimaire, heden, gedaen, gevoegt was, zijne protectie aen de borgers beloovende, hun aensoekende van alle bewegingen aen hem bekent te maeken en van alle vertrouwen in hem te stellen etc. (siet dezelve). Deze verklaeringe en proclamatie wirden 's anderdags door de policiemeesters andremael maer in 't Vlaems uijtgekondigt, en ondertusschen aengeplakt.,

Snagts gingen er seer sterke patrouilles te voet en te peerd door deze stad, het scheen of er voor eenigen oproer in de stad gevreest wird. Sij meijnen misschien dat er eenige geheijme onderhandelingen zijn tusschen de versaemelde boeren en de inwoonders alhier, want het weggaen der jonkheijd word alhier zoo gemeijn als op de dorpen; met heele hoopen trekken er uijt de stad, bij dage en bij nagte en vervoegen zig met degene der dorpen, die ook met geheele troupen selfs gewapent wegtrokken naer de kanten van Diest en elders, alwaer de verzaemelingen zijn. Deze worden door de fransche brigands en door de goed borgers, boeren en patriotten genaemt.

Daer was ondertusschen een besluijt door de municipaliteijt alhier in dato 9 Frimaire (29 Nov. pass^{to}) genomen, en bekent gemaekt waerbij geseijt word:

> Dat er een deficit is en tekort zoude komen aen de contributiën foncières en personnelles et meubilaire etc., eene somme van £302.693,18 volgens het proces verbal van 8 Frimaire (28 Nov.); dat het gouvernement in nood is, dat het dezen fonds vraegt en dat het regt heeft van te vraegen, dat in 't jaer 7, de contributiën van de jaeren 5 en 6 geliquideert zijn etc. en om ingevolge te komen tot de liquidatie van die contributiën van de jaeren 5 en 6 eenen lijste zal gemaekt worden, waerbij gemelde sommen op de bezonderste inwoonders zal geleijd worden. Dat sij in de klassen zullen verdeijlt worden. De 1ste zal 2.000 £ betaelen, de 2e 1.500, de 3e 800 en de 4e 500 Livres, welke sommen sij binnen de 5 dagen betaelen zullen, op pene van daertoe gedwongen te worden, en dat er geene reclamatiën over te doen zullen worden aengenomen, alsoo (seggen sij) de faculteijt der contribuabele rijpelijk geexamineert hebben. (Ziet voords de gazette van 14 Frimaire, No 21).

Ingevolge dit wirden er brieven van gemelde sommen bij verscheijde van onze inwoonders rondgedraegen, met aensegging van dit binnen de 5 dagen bij den ontfanger B.J. Genoels op de Meer te komen voldoen, op pene van er toe gedwongen te worden.

Den 6 December in den morgent wird den Eerw. heere ..... Kannekens, priester, woonende in de Korte Gasthuijsstraet door de policiemeester de Jonge en door de draegers in het koetsken naer het gasthuijs gedraegen; het was eenen ouden man, die ziekelijk zijnde, niet als van sijn bedde in eenen stoel geset wird en niet meer uijtgaen konde, jae die als een kind moest geregeert worden. Dezen ouden en godvrugtigen priester is aldaer op 19 Januarij 1799 overleden.

Ondertusschen was er nog een ander pater ..... van Bladel genaemt, Minderbroeder, in het gasthuijs gebrogt; onlangs was broeder Laurentius, Miniem, in het huijs van Jonr de Bosschaert in de Rubensstraet in arrest geset.

Den 8 December Feestdag van O.L.V. Conceptio, wir-

den hier eenige van de besonderste inwoonders der parochie van Berlaer, Kessel en Bevel als geijselaers binnen gebrogt en op 't Casteel bij de andere aldaer geset.

Daer wirden geduerig jongens zoowel van deze stad als van de dorpen, welke naer de boeren op meijnden te gaen, onder den weg aengehouden, binnen gebrogt en op 't Casteel geset.

Den 9 December sondag, wird alhier de 91ste verkooping van geestelijke goederen gehouden, bestaende wedrom in seer vele schoone hoeven en land, goederen etc. in 't breed in de placcaert te zien.

Ten zelven dage wird alhier met trompet uijtgekondigt langs de besonderste straeten:

> 1° Eene proclamatie van Emé Louis L'Espinace, commandant van deze stad en Casteel, aen de inwoonders der zelve, bestaende wel in 16 artiekels, waervan de voornaemste behelsen: *(tekst ontbreekt)*.
>
> Item 2° eene van sijnen adjudant generael waerbij geordonneert word: dat eenieder sijn schietgeweren als fusieken, pistolen, degens, sabels en wapens, ponjer, lood etc. zoowel degene aen hem toebehoorende als degene hij ten onderen of in bewaernisse heeft, binne nde tweemael 24 uren moet inbrengen om naer 't Casteel vervoert te worden, op pene van gestraft te worden volgens de wetten voor de steden in beleg zijnde.

Daer wird ook aengeplakt dat de fransche troupen eene victorie op de boeren omtrent Hasselt behaelt hadden.

Den 10 December wird er bekent gemaekt in Temple de la loi dat de Directoiren te Parijs den oorlog aen de koningen van Sardiniën en aen Napels en Sicillen verklaert had.

Den 12 December wird de portiers deser stadspoorten

wedrom aengeseijd, niettegenstaende dezelve reeds van hunne bedieningen, welke sij even als vele andere van dese stad, voor groote sommen gelde en voor hun leven geduerende gekogt hadden, hunne woonhuijsen te verlaeten, hetwelk sij ook uijt vreese gedaen hebben, behalvens dengene van St Jorispoort, die er daerom den 13 savonds met geweld uijtgejaegd is. De nieuwe poortiers en aengestelde ontfangers van het nieuw barrier regt, zijn daerin geplaetst.

Ten zelven dage is Jon^{r} Charles E.G. Caïmo, zoo op 't Casteel als nu laest mael op het Steen gevangen geseten hebbende, naer Brussel (en van waer hij in 't vervolg naer Parijs gevoert is) met nog drij a vier agenten van dorpen getransporteert. Dezen Caïmo word beschuldigt van als het onlangs te Boom, Schelle Tolhuijs en daer omtrent in oproer was, op schildwagt gestaen te hebben.

Daer waeren ook verscheijde agenten van de buijtengemeijntens, welke hunne dimissie gegeven hadden, op 't Casteel in arrestatie gebrogt, men segt dat er een besluijt van Parijs zoude zijn van alle dezelve op te ligten.

Den 13 December wird alhier wegen Jon^{r} Petrus..... de Meulenaer, wedrom eene groote menigte balken, houtwerk, etc. voordkomende van de kerke der L.V. Broeders alhier, op de plijne voor dezelve kerke publiek verkogt. De verwoestinge van dien schoonen tempel had eenigen tijd opgeschorst geweest, maer was over wijnige dagen, naementlijk op den 8 deser, Feestdag Conceptionis B.M.V. wedrom begonst; zoodat men nu voor den geheelen ondergang van die schoone kerke vreest, een gebouw, dat zoo veel tijd en geld gekost heeft en door de mildadigheijd van veele weldoenders in zoo treffelijken staet gebragt zijnde, word alsnu door ge-

melden de Meulenaer en zijne aenhangers in ruinen geworpen; jae de welfzels, naementlijk van den middenbeuk zijn reeds ingestort. Het clooster in slegte gesteltenisse staende word door fransche huijsgezinnen bewoont en heeft ook voor herberge gedient.

Ten zelven dage wird de Antwerpsche Gazette, welke nog altijd op de gewoonlijke dagen twee mael ter weke Dijnsdag en Vrijdag bij den gazettier Joannes Henricus van Soest in de Cammerstraet alhier, op de oude maniere behalvens dat se den datum volgens den franschen stiel droeg, uijtgegeven wird, verboden. De zegels wirden door de policiemeesters en S.P. Dargonne, commissaire du Pouvoir Exécutif, op de drukpers gestelt. Meest alle zoo wel inlandsche als vremde gazetten waren reeds verboden of agtergehouden tot een ieders verwonderinge.

Op den zelven dag wirden de geestelijke dogters in de fondatie ofte school van Terninck in de Munterstraet bij de Casteelplijn woonende, de zorg en bestier hebbende over de arme dogterkens welke aldaer 72 in getal zeer deftig en godvrugtig opgevoed en bekwaem gemaekt worden om den kost te winnen, door den dikwijls genoemden Simon Pierre Dargonne, commissaire du pouvoir exécutif près de la municipalité, met het militair geweld uijt dit huijs gejaegt. Deze geestelijke dogters hadden sedert eenigen tijd al verscheijde vermaeningen en bedreijgingen gehad van die fundatie te ruijmen; jae vele van de kinderen eenigsints bekwaem zijnde of ouders of vrienden hebbende, hadden in dien tusschentijd uijt vreese dit huijs van self verlaeten, de andere zijn door de nieuwe administratie van den armen in het Vondelingenhuijs genomen. De gemelde susters hadden de vervolgingen en drijgementen altijd verduldig verdraegen en er hun tot den uijtval

van afgewagt, welke heden als boven gesegt, tot groote droefheijd van alle goede borgers, uijtgewerkt is.

Deze overtreffelijke fundatie was ten jaere 1698 door den Eerw. heere Christianus Terninck, canonik der cathedraele alhier, begonst, daer naer door hem vervoordert en voor 72 arme dogterkens gestigt; en eijndelijk ten jaere 1740 met een koningklijk decreet bekragtigt. Gemelden fondateur is op 1 April 1743 overleden en in gemelde cathedraele voor den choor bij sijne ouders en familie begraven, op welkers zerk met witte letters gelezen word:

†
D.O.M.
M. Christiani Terninck et
Annae Coene, coniugum
obiit ille 28 nov. 1692
illa 23 Sept. 1694
filiorumque Petri sacerdotis
et huius Ecclioe Capellani
obiit Alexandriae
in AEgypto 1682
Jois Huberti
huius Urbis Scabini
et Thesaurarii primarii
obiit 19 Jan. 1716
Christiani huius Eccliae
Canonici et Thessaurarii
obiit 1a Aprilis 1743 aetatis 78
R.I.P.

Den zelven dage *(13 December),* wird alhier door de policiemeesters beschermt door eene soldaetewagt, op de voornaemste straeten met den trommelslag uijtgekondigt, eene proclamatie van den generael Bonnard, de 9 vereenigde departe-

menten sive deze landen commanderende, aen de inwoonders der zelve departementen ten opsigte van de conscriptie militair en de jongheijd in dezelve vallende. Daerbij waeren twee besluijten van het uijtvoerend directoire te Parijs gevoegd, het eene van 17 Frimaire (7 Dec. laest) bestaende in 5 artikels, en het ander van 27 Vendemiaire (18 October pass^{to}) welk laeste alhier op 29 November laestleden nog eens hadde aengeplakt geweest. Beijde deze besluijten wirden daer naer wegens de municipale administratiën zoo van Antwerpen, als der andere cantons alomme aengeplakt. Het eerste behelst, onder andere:

> Dat, niettegenstaende het besluijt van 27 Vendemiaire, besonderlijk genomen voor de departementen aen Spagniën grensende, hier om niet min toepasselijk is aen alle de departementen der republiek; en dat aenbelangt er den uijtvoer van te verzekeren binnen de departementen vereenigt door de wet van 9 Vendemiaire 4^{e} jaer.
> Dat de schikkingen van dit besluijt moeten bevatten alle de ingeschreven afwezig zijnde van hunne woonplaets, degene zig niet begeven hebben op den post welken den nationaelen wil hun aenwijst etc. Besluijt voords:
> I. - Het besluijt van 27 Vendemiaire lestleden hier voren gemeld, zal worden herdrukt in beijde de taelen, aengeplakt en afgekondigt met het tegenwoordig, binnen alle de gemeijntens vereenigt bij de weth van 9 Vendemiaire jaer IV.
> II. - Alle de ingeschrevene van deze departementen degene hunne woonplaets verlaeten hebben, zullen op den lijst der uijtwijkelingen geschreven worden, is 't zaeken sij op 10 Nivôse (30 deser maend Dec.) ten laesten niet wettelijk hebben doen blijken van hunne aenkoomst tot den post aen ieder van hun aengewezen, in uijtvoering der wet van 3 Vendemiaire laestleden.
> III. - Hunne opschrijving zal geschieden binnen de volgende decade en hunne goederen, alsook degene van hunne vaders, moeders en andere ascendenten, zullen onmiddellijk daer naer in beslag genomen worden.
> IV. - De leden der Centraele Administratie en de commissarissen van het uijtvoerend directorium bij deze, zijn persoonlijk

verantwoordelijk van alle verzuijming en van alle vertraeging in den uijtvoer der bovengemelde artikels.
V. - De ministers der algemeijne veijligheijd en der finantiën zijn gelast in 't geen hen betrekkelijk is, met den uijtvoer van het tegenwoordig besluijt; er zal door den minister van oorlog eene expeditie hiervan gelevert worden aen den opperbevelhebber der 24ste en 25ste krijgsdivisiën.

Den 14 December wird alhier de 92ste verkooping van geestelijke goederen gehouden; dan wirden er wedrom veele schoone hoeven, zaeij- en weijlanden etc., toebehoorende aen de capittels, abdijen, cloosters, parochiaele kerken, domijnen van het land en zoo voords, saemen in 32 koopen verdeijlt, te koop gestelt, alle in 't lange in de placcaert te lezen.

Den 15 December zijn alhier eenige requisitionairen uijt Vrankrijk komende, binnen gekomen en bij de borgers voor 5 dagen gelogeert. Sij zullen naer Holland gesonden worden om in staet gestelt te worden, deze waren maer gedeeltelijk in 't nieuw gekleed, was zeer jong volk; jae daer waren er onder die nouwelijks 18 jaeren konden bereijkt hebben en vele schenen nog als kinders en ziekelijk te zijn, daer onze borgers medelijden mede hebben.

Den 16 December ontfangen de huerders der casematten onder deser stadsvesten, wegens den commissaris van oorlog alhier, bevel, dat dezelve binnen de 24 uren ledig en ontruijmt zijn moesten; hetwelk seffens in 't werk geleijd wird, en men sag de goederen, grenaed, citroen en andere fijne en weeke boomen en gewassen uijt dezelve voeren.

Het Casteel word tegenwoordig seer sterk geapproviandeert en voorzien en ook eenigsints in staet gestelt. De schoone kerke aldaer word voor een hoeijmagazijn gebruijkt.

Den 17 December wirden de bovengemelde besluijten waervan op 13 deser gehandelt is, alhier door de municipaele bestierders in persoon, hunne sluijers aen hebbende, en door een detachement der gendarmerie beschermt, op de voornaemste straeten deser stad onder 't geschal der trompet uijtgekondigt, dit geschiede ingevolge seker besluijt der centraele administratie van dit departement van 23 Frimaire, wezende 13 dezer maend; uijt kragte van welk, diergelijke publicatie op de buijten cantons ook geschieden en aldaer zoo wel als hier aengeplakt moet worden.

Den 18 December wirden er vijf of ses boeren gebonden binnen gebrogt, eenige hadden roode kruijsen op den hoed. Het waren van degene de wapens voor de religie, voor kerk en staet en tot hunne eijge veijligheijd opgenomen en tegens de fransche troupen gevogten en door deze gevangen waren. Sij wirden voor de centraele administratie en van daer naer het Casteel bij de andere gevangene gebrogt.

Den 19 December is alhier den spijker der graenen en andere voorworpen voor de chijnsen volgens gewoonte omgestelt, aldus:

Per veertel:

Tarwe	f. 6,1
Rogge	f. 3.16
Gerst	f. 3.12
Boekweij	f. 3,5
Haver	f. 3.-
Evene	f. 4,5
Evit	f. 2,4
Witte boonen	f. 7,10
Erweten	f. 6,6
Sparie zaed	f. 4,3
Vitzen	f. 4,10
Winter sloorzaed	f. 7,13

Somer ditto	f. 5,15
Raepzaed	f. 8,15
Kempzaed	f. 5.-
Peerdsboonen	f. 4,5
Klaverzaed	f. 5,5 het pond

Den 19 December wird alhier de 93ste verkooping van geestelijke goederen gehouden. Daer wirden te koop gestelt:

18 huijsen staende op het beggijnhof tot Lier.
Een huijs tot Hemexem van d'abdije van St Bernards.
Het pastoreel huijs tot Mortzel.
Het pastoreel huijs tot Vremde.
Het pastoreel huijs tot Borsbeek.
Het pastoreel huijs tot Wilrijck.
Het pastoreel huijs tot Hoboken.
Item het clooster der Engelsche Tresen tot Hoogstraeten.
De capelle van O.L.V. van goeden Wille tot Duffel met het huijs daer agter gelegen.
De capelle van St Juliaens Gasthuijs gelegen in de Hoogstraet alhier.
De capelle van 't Godshuijs van St Marten in de Schuijtstraet alhier.
Een huijs in 't Swaeluwstraetje nbij 't Groenkerkhof aen het capittel der cathedraele toebehoorende, en eijndelijk eenen hof in de Caeyestraet en een huijs in de Cloosterstraet, beijde van d'abdije van St Michiels alhier.

Vele van voorse artiekels waeren nogmaels te koop gestelt geweest, gelijk hiervore op zijn plaets te zien is; dog daer vore geen koopers of te weijnig geboden, of om andere redens opgehouden, uijtgestelt en niet verkogt wordende.

Den zelven dag was alhier een besluijt der centraele administratie de dato 28 Frimaire (18 deser maend) ten opsigte der conscriptie militair aengeplakt, bestaende in 8 artiekels en behelst onder andere:

1. - Dat de Municipaele cantons administrations eene procla-

matie zullen maeken door de welke sij de jonge borgers deelmaekende van de eerste classe der ingeschrevene, zullen waerschouwen van den dag en ure op welke sij zullen moeten vertrekken, en van de plaetse alwaer sij hun zullen moeten verzaemelen etc.

2. - Dat zoo haest de gezeijde ingeschreven op de tijdstippen en aengewezene plaetsen zullen verzaemelt zijn, door de municipaele administratiën alle degene er tegenwoordig zijn, de revue ondergaen zullen en er eene naemelijke leijste van opstellen, en den ouderdom opnemen etc.
3. - Dat deze verrigting geijndigt zijnde, sij onmiddelijk de ingeschrevene op Antwerpen, en tot de centrale administratie bestemmen zullen etc.
4. - Dat den dag van het vertrek der ingeschrevene van de cantons en van hunne bestemming tot de hoofdplaets van het departement is gestelt gelijk volgt, te weten:

   Primidi, den eersten nivôse toekomende (21 dezer maend) voor degene van Antwerpen en Mechelen.
   Tridi, drij nivôse, voor degene van Duffel, Contich, Berchem, Boom, Willebroeck, Bornhem, Eeckeren en Santhoven.
   Quintidi, vijf nivôse, voor degene van Stabroeck, Wustwezel, Hoogstraeten, Turnhout, Arendonck, Gierle en Lier.
   Septidi, seven nivôse, voor degene van Geel, Mol, Westerloo, Heijst op den Berg, Herenthals en Berlaer.
   Dat de versaemeling der ingeschrevene plaets hebben zal op de dagen als hier vore geseijt is, ten 8 uren des smorgens etc.

5. - Dat zoo haest naer de aenkomste der ingeschrevene tot Antwerpen, hunne aenvoerder de zelve aenstaens bestemmen zal naer de centraele administratie, aen de welke sij den leijste behandigen zal, etc.
6. - Dat het vertrek der ingeschrevene tot de plaets der eijndelijke bestemming, alsook de plaetse alwaer sij middelertijd zullen gehuijsvest worden, door een besonder besluijt bepaelt zal worden.
7. - Dat den 10 nivôse verschenen zijnde, de municipaele administratie eenen staet opmaeken zullen van de jonge lieden, dewelke sig bevinden in een der vijf classen der inschrijvinge en zig niet hebben doen opteekenen, dat sij melding zullen maeken van den ouderdom en melding doen van degene van hunne geborteplaets afwezig zijn. Dat dezen staet zal moeten overgezonden

worden aen de centraele administratie voor den 15 nivôse naest komende (4 Januarij) opdat deze de afwezige op den leijste der uijtwijkelingen stellen, gelijkvormig aen de besluijten van het uijtvoerend directorium van 27 Vendemiaire laest en 17 Frimaire loopende maend.

8. - Dat het tegenwoordig besluijt zal gedrukt, afgecondigt worden, etc.

Sanderdags *den 20 December* wird alhier wegens de municipaele bestieringe ten bijwezen van S.P. Dargonne, commissaire du pouvoir exécutif etc. onder het geschal der trompet en met eene soldaete wagt beschermt, langs de voornaemste straeten deser stad, eene proclamatie welke gemelde administratie gister ingevolge voors. arrêté ten opsigte der conscriptie militair gemaekt had, uijtgecondigt. Daerbij wird onder andere bekent gemaekt, dat de jongheijd der requisitie zig morgen ten 8 uren smorgens op 't stadhuijs begeven moeste op de groote zael aldaer.

Den 21 December smorgens sag men ingevolge het bovengemeld besluijt en proclamatie verscheijde requisitionairen zig op 't stadhuijs begeven, alwaer degene van Mechelen gekomen, zig ook vervoegen moesten, alle dewelke, na aldaer de revue gepasseert te hebben en opgeschreven te zijn, bij de borgers, niettegenstaende vele hunne ouders alhier hadden, gelogeert wirden.

Namiddags zijn er een groote menigte andere requisitionnairen en die vrijwillig dienst genomen hadden, meest waelen, langs St Jorispoort binnen gekomen, het was bijna alle seer arm volk en van verschillenden ouderdom, deze wirden insgelijks bij onze inwoonders geleijd.

Ten zelven dage wird alhier ingevolge een besluijt der municipaele bestieringe de dato 15 Frimaire (5 deser maend)

en bij gevolg van eenen arrêté van 't uijtvoerend directorium te Parijs van 3 Vendemiaire, daer verscheijde kooplieden dezer stad, eenen Tribunael de Commerce uijt hun gekosen, ten dien eijnde met het gemelde municipael besluijt op de Schilderskamer boven de borze alhier geroepen zijnde. Desen bestaet in eenen president, vier regters, vier adjointen en eenen greffier, te weten:

President:
Petrus F. Cooppal, Kipdorp.

Regters:
Hieronymus Petrus van Lerius, Boterruije.
Peeter de Heijder, den jongen, Blauwhandscheruije.
Jacques Dirven, Koeijpoortstraet.
Jan Carolus Seuninckx, Amptmanstraet.

Assesseurs:
Petrus Solvijns, op 't Sand.
Joseph Pieters, Cammerstraet.
Jan Corthals, Huijdevetterstraet.
Jan François Bastijns, agter het stadhuijs in 't Meuleken.

Greffier:
Joannes Franciscus Wouters, in 't Vogelhuijs op de Schoenmerkt.

Deze zullen boven de borze alhier vergaederen, en de questien en geschillen den koophandel aengaende afhandelen. Daer na zijn er twee huijssiers gekosen, te weten:
Balthasar Borckx en
Bartholomeus Martinez, conschierge.

Men sag ondertusschen alhier bekent gemaekt dat er te beginnen op den 1 Nivose 7ste jaer (21 dezer maend De.) en volgende dagen publikelijk aen de meest biedende en met den uijtgang der brandende keerskens, door de aengestelde van de regie der domeijnen en bosschen in hoofdplaetse en door de municipaele administratie der naergenoemde cantons, zullen verkogt worden de volgende partijen schaerhout en boomen, te weten:

1. - Den 1 Nivôse (21 dezer) tot Eeckeren, eene partije eijke en else schaerhout staende in het bosch der abdij van Villers tot Schooten verdeijlt in 24 koopen.
2. - Eene partije eijke schaerhout tot Eeckeren, van Jon[r] Eman. Petr. Cuijlen, als émigré geboekt.

Den 4 Nivôse (24 Dec.) tot Hoogstraeten: verscheijde partije eijke en else schaerhout staende tot Merxplas, Hoogstraeten, Wortel, Mechelen, Meer Minderhout, Rijkevorsel.
Item seer veele maste en eijke boomen in de voors. bosschen tot Meer, Meerle, Hoogstraeten, Rijkevorsel, etc. alle van de Prinsen van Salm-Salm, Hertog van Hoogstraeten, als émigré geboekt.
Den 22 Nivôse (11 Januarij 1799) tot Wustwezel, een dreve van eijke boomen, staende op de baen van Antwerpen naer Brasschaet; eene andere dreve op de baen van Antwerpen naer Hoogstraeten, seer veel eijke schaerhout en maste boomen aldaer, ook van den Prins van Salm-Salm.
Den 25 ditto (14 Januarij) tot Gierle: Eene partije else schaerhout staende tot Vorselaer, verdeelt in 42 koopen, toebehoorende aen de Pestre, grave van Turnhout, ook op de lijste der émigrés.
Den 26 ditto (15 Januarij) tot Turnhout: Eene partije else schaerhout, staende tot Ravels, toebehoorende aen de pastorije aldaer, in verscheijde koopen verdeijlt.
Den 27 ditto (16 Januarij) aldaer: Eene partije linde, castanne, en buekeboomen, staende tegenover het Casteel van Turnhout, aende voors[e] Grave de Pestre toebehoorende, in 25 koopen verdeijlt.
Den 29 ditto (18 Januarij) tot Santhoven: Seer veele maste- en eijkeboomen, else schaerhout; alle in seer veele koopen verdeijlt, staende in 't bosch van Soursel, de abdije van St Bernards toebehoorende.
Den 3 Pluviôse (22 Januarij) tot Duffel: Eene partije else schaerhout, verscheijde eijke, ... boomen in 't bosch van den keijser, nog seer veel elese schaerhout in 't zelve bosch zoo onder Duffel als O.L.V. Waver, in seer veele koope nverdeijlt.
Den 7 Pluviôse (26 Januarij) yot Mol: Eene partije else schaerhout tot Meerhout; eene partije eijke en else ditto tot Veerle; eene partije masten brandhout, alle van den Prins van Oragniën.

Item eene partije else schaerhout tot Vost (Vorst?) van de abdije van Tongerloo, in verscheijde koopen.
Den 9 Pluviôse (28 Januarij) tot Westerloo: Eene partije eijke en else schaerhout, eijke boomen, staende in 't bosch van Tongerloo; item de schoone beuke- en eijkedreven der zelve abdije; alle in seer veele koopen verdeelt.
Eene partije else schaerhout in het zelve bosch aen den Grave oft Heer van Meerhout toebehoorende.

Alles breeder in de placcaert daervan sijnde te zien.

Ten voors^{e} dage *21 December* is den spijker zoo der graenen als andersints voor de chijnsen alhier omgestelt, als volgt: (lijst ontbreekt).

Den 22 December smorgens zijn de bovengemelde requisitionairen welke gister na middag ingekomen waren, omtrent 100 sterk zijnde, langs de Roode poort naer Holland vertrokken, om aldaer gekleed en in staet gestelt te worden.

Ten zelven dage hoorde men de klokken op den toren der collegiale kerke van St Jacobs binnen deze stad aen stukken slaen. Den beijaerd ofte voorslag en de horlogie waren reeds van over eenige dagen opgehouden. De groote klokke genaemt Jacobus, wegende 6170 ½ ponden was ten jaere 1770 tot Loven door Andries van den Gheijn gegoten; de 2^{e} Jacobus Minor geheeten, wegende 4619 pond a^{o} 1769, door G. Ducherij van Brugge, binnen dese stad gegoten, waeren beijde door parochiaens wildheijd gegeven; de 3^{e} wegende 1145 pond, Jan den Dooper genaemt, ook ten jare 1770 door gemelden Van den Gheijn gemaekt en door eenen onbekenden weldoender vereert; alle drij op 30 October van den zelven jaere 1770, door sijne Doorl. Hoogw. Henricus Gabriel van Gameren, Bisschop van Antwerpen geweijdt (siet hier vore op sijne plaets). Daer waren bovendien nog ver-

scheijde andere klokken op desen toren, zoo om te luijden als voor den beijaerd, de bovengemelde groote klokke diende ook voor ureklok.

Ondertusschen waren wegens de municipaliteijt, de klepels, de seelen ofte koorden en ook de reepen van de klokken op den toren der cathedraele van O.L.V. alhier afgedaen. De zeelen ofte koorden wirden op wagens naer den grooten stads Eeckhof in de Cloosterstraet, gevoert. Wat er met deze klokke en met degene van den St Walburgis zal gedaen worden, moet ons den tijd leeren.

Op St Joristoren waren de klokken ook reeds verbrijselt en gebroken weggevoerd. Men beklaegde zig het meest over de grootste van dezen toren, eene der schoonste klokken van het land, zoo voor den suijveren en aengenamen klank, in de 15^{e} eeuw en zoo ik meijne in of ontrent 1459, door Joannes en Wilhelmus Boerkens gegoten.

De klokken van het Beggijnhof en degene der andere vergaederingen, cloosters en godshuijsen welke niet gevlugt waren, zijn onlangs ook weggehaelt. Degene op den Jesuitentoren, waren ook nog in wezen; dit zijn schoone en groote klokken(1).

Op de dorpen waren de selve ook alomme aen stukken geslaegen, gelijk ik hier vore reeds geseijd hebbe.

Sondag den 23 December zijn de requisitionairen deser

(1) Schrijver voegt volgende nota bij zonder aanduiding van plaats: ‘Dese is volgens de inscriptie op dezelve a^{o} 1507 en volgens dat ik lese dit jaer den 11 Meij, weezende Dijnsdag in de † Dagen binnen Antwerpen op 't groot kerkhof van O.L. Vr. gegoten; op O.L. Vr. Hemelvaert van 't zelve jaer na de vesperen wird dezelve kersten gedaen en Carel geheeten en in October 1509 wird dezelve in den toren opgewonden en dan wird deze klok Gabriël genaemt voor ure klok gebruijkt’.

stad, met degene van Mechelen samen ontrent 30 sterk, langs het Vlaemshoofd ofte Veer naer Gend vertrokken, om, gelijk ik in de proclamatie van de centraele administratie over eenige dagen ten dien opsigte alomme aengeplakt leze, naer de verzamelplaets van die van 't departement te Rouanen gebrogt te worden, en om van daer met meer andere naer Italiën te gaen vegten. Het waren meest alle van de slegtste soort, die hen nergens aen gelegen lieten.

Men sag ondertusschen alhier aengeplakt dat het patentenregt voor het jaer 7, wedrom moeste ingevoordert worden; jae verscheijde klassen en affairens waren verhoogt.

Den 24 December wezende kersavond, wird alhier de 94ste verkooping van geestelijke goederen gehouden, bestaende wederom in seer veel zoo ploeg- als weijlanden, schaerbosschen etc. in 't lang in de placcaert verhaelt.

Dinsdag den 25 December wezende Kersmisse, eenen feestdag welken wedrom als in de ongeloovigste landen, sonder geviert te worden als 't betaemt, is doorgegaen, tot aldergrootste droefheijd van alle goede catholike borgers.

Het was alsdan zoo koud, dat het bij menschen gedenken noijt zoo geweest en hadde. Men seijde dat het maer weijnig minder was als in 't jaer 1709. De Schelde had reeds ontrent 1/4 uers voor dese stad vast gelegen, dog het eijs wird door de straffe tijde en den fellen wind weggedreven. De koude wird den volgenden dag, alhoewel den wind vermindert was, nog heviger, en jae zoodanig, dat er 's nagts reeds eenige arme menschen binnen deze stad doodgevrosen zijn, door gebrek van geld zig niet konnen voorzien van noodig deksel, of hout en kolen om zig te verwarmen, en dat droef is, de bestieringe der arme zieken, ten huijse van Jonr. Jacob, Jos. Bos-

schaert, ex matre Melijn, getrouwt met V. Isab. Cath. Maria Lunden Lachene, ex matre van den Cruijce, in de Amptmanstraet alhier hare sittinge houdende, bij gebrek aen genoegzaem aelmoezen uijtgeput zijnde, was genoodzaekt op Donderdag den 27 de deuren te sluijten, in hope dat het de naeste zittinge beter gaen mag; de redens daer van waren, dat de aelmoezen seer verminderen en selfs gedeeltelijk agterblijven, door dien onze rijke en bemiddelde inwoonders, schrikkelijk door de contributiën, belastingen etc. geplaegt en dus hun geld word afgehaelt en daerenboven geene betaelinge van hunne renten ontfangende, het hun onmogelijk is van aelmoessen volgens gewoonte te doen. Het gasthuijs begint ook en niet sonder reden te klaegen, sij staen geheel onder de regeringe ofte nieuwe administratie van den armen, welke derzelve goederen en inkoomsten bestieren. Het zelve is ook ten opsigte van de arm- en godshuijzen; meest alle staen stil, de renten en inkoomsten worden niet betaelt, en de oude menschen daer op woonende, leijden gebrek; jae men sag tegenwoordig met heele hoopen arme menschen, door de overgroote koude niet konnende werken, langs de straeten en aen de huijzen bedelen, en met hunne kleijne kinderkens belaeden aelmoesen vraegen, het was droef om aenzien.

Den 27 December lag de Schelde voor deze stad aen de kraene wel tweemael toe, dog maer eenige ueren; maer den volgenden dag was de koude een weijnig versoet en den vorst wel eenigsints vermindert.

Den 28 December sag men alhier eene nieuwe belastinge alomme aengeplakt. Het was eene wet van 't directoire de dato 4 Frimaire (24 November laest) de instelling eener belastinge op de deuren en vensters mede brengende. Dezelve

bestaet in 16 artiekels. In de voorreden word geseijd, dat het ten uijtersten noodsaekelijk is om aen de nationaele tresorije de inninge van ses hondert millioenen voor de gewone en buijtengewoone uijtgaven van 't jaer VII te verzekeren.

Deze belastinge is gestelt op de deuren en vensters gevende op de straeten, plaetsen of hoven der gebouwen en smelterijen, over geheel het grondgebied der republiek, in verscheijde classen, volgens de bevolkingen verdeijlt: Antwerpen gerekent in de classe van 50 tot 100.000 zielen, moest 50 centimes of 10 frans voor elke deur en venster betaelen. De deuren der koetshuijsen, mitsgaeders de magazijnen, grossiers, commissionairen en maekelaers, moeten dobbele belastingen betaelen. De solder en dakvensters, degene van schueren, schaepskoeijen, stallen, solders, kelders en andere, tot geene wooningen van menschen geschikt etc. zijn aen dese belastinge niet onderworpen. Dese belastinge zal voor 1/4 van drij tot drij maenden moeten betaelt worden. (Ziet voords de placcaert).

Ten zelven dage wird er wegens de municipaliteijt met trompet langs de straeten uijtgekondigt:

> ‘Dat de jongheijd der conscriptie militair van dit departement, sanderdags ten 8 uren smorgens in het Minderbroederclooster alhier, versaemelen moet’.

Den 29 December sag men daer veel slegt en baldadig volk, zoo van deze stad als van andere plaetsen van dit departement vergaederen.

Den 29 December wird er uijtgetrompet dat een ieder sijn straetmest van deze stadskaeijen wegvoeren moet.

Ten zelven dage wird alhier de 95ste verkoopinge van geestelijke goederen gehouden. Dan wird er wedrom verscheijde hoeven, waij en ploegland etc. verkogt. Als dan wirden alnog tenieuw te koop gestelt: de capelle van Duffel, het clooster der Engelsche Tresen tot Hoogstraeten, de pastorele huijzen van Mortsel, Vremde en Hoboken welke op 19 deser opgehouden waren.

Den 30 December begonst men alhier de deuren en vensters der huijzen voor de voorse nieuwe belastingen op te tellen.

Den 31 December savonds wird de Vlaamsche Commedie op de Sodaliteijt der Jesuiten alhier, onversiens met soldaeten soo te voet als te peert en de straeten daerbij omset, om de jongheijd der requisitie of conscriptie militair en zig niet vrijwillig aengegeven hebbende, welke zig aldaer zouden bevinden, op te ligten en weg te voeren. De commedie wird voord gespeelt, maer na het eijndigen derzelve en als eenieder meijnde henen te gaen, dan wird hun de caert of pasport gevraegt, en die er van onversien waren, en sijnen ouderdom niet genoegsaem konden doen blijken, wirden door de policiemeesters aengehouden; dog het grootste gedeelte wird welhaest losgelaeten. Jae de policiemeesters namen de jongheijd welke hun in die jaeren dagten te zijn, daer van de straeten en uijt de herbergen weg en op dezelve wijze gaet het op de dorpen; men sag er geduerig opbrengen en aen de poorten aengehouden, bij den commandant, ten huijze van Jonr Jos. Van Praet, in de Huijdevetterstraet alhier liggende, opbrengen. Sommige wirden seffens losgelaeten en andere op 't Casteel vast geset. Dit is het droevig eijnde van het jaer 1798, hopende dat het toekomende voorspoediger en saliger zoo naer ziel als naer lichaem zijn zal.

Zaakregister

Aalmoezeniers - 68, 139, 240.
Aartsbisschop van Mechelen - 110.
Accijnshuizen - 40.
Alexianen - 12.
Ambachten - 27.
Annunciaden - 235, 282.
Armoede - 333.
Assignaten - 136.
Augustijnen - 11, 12, 14, 57, 75 (Latijnsche school - 130).
Bakkerstoren - 36, 41.
Beelden vernietigd - 253.
Beeldstormerij - 86, 87, 252 en vgd.
Beggaarden - 28, 75.
Begijnen - 26, 205.
Begijnhof - 252.
Belastingen - 105, 108, 109, 334.
Beldens, P., - 13.
Benoemingen - 117.
Berchemkerk - 139.
Berechting (Plechtige) - 55, 56.
Bertina - 17.
Besloten tijd - 95.
Bethune, (de) - 271.
Binders - 255.
Blauwbroeders - 68, 69, 175.
Bloedweg - 211.
Boekjes tegen den eed - 234.
Boerenkrijg - 274 en vgd., 302 en vgd.
Borgerhoutkapel - 105, 139.
Bosschaert (de) - 264.
Briers - 226.
Broederschap Sint Jan Capistraan - 11.
Burgerlijke stand - 99.
Capucienen - 12, 75.
Capucinerssen - 7, 205.
Caïmo, E.G. - 287, 320.
Cantecroy, kapelaan van - 304.
Capucienen - 259.

Carmeliterssen, Engelsche - 226.
Cayenne-bannelingen - 115, 116.
Cellebroeders - 12, 107.
Centrale School - 128.
Chirurgijns - 278.
Colen, van, de Bouchout - 241.
Collegium medicum - 101.
Conscriptie - 266, 323, 326.
Corbeels, brigand - 308.
Crols, onderplebaan - 233.
Dens, pastoor Begijnhof Herenthals - 175.
Diamantslijpersnatie - 187.
Discalsen - 33, 51, 76, 107.
Droogscheerderskapel - 166, 170, 303.
Duivelbezwering - 114.
Emigrés - 81.
Engelsche goederen - 172.
Fuggershuis - 208.
Gazette, Antwerpsche - 321.
Geheime Missen - 153, 212, 289.
Georgerie, pastoor van St Joris - 54, 260.
Godsdienstteekens - 238.
Godsdienstpolitie - 83, 95.
Grammaye, Suzanna - 269.
Grauwzusters - 188 en vlgd.
Groenkerkhof - 62.
Groenplaats - 50.
Groote Markt - 270.
Halmale, familie van - 15.
Handelsrechtbank - 329.
Van Honsem valt dood - 182.
Hoogeschool van Leuven - 112.
Hoogstraten, hotel van - 307.
Houten Gevel - 44.
Iersch college - 270.
Kannekens - 318.
Karthuizers - 183.
Karthuizerskerk - 301.
Kasteel - 155.
Kasteelkerk - 17, 324.
Kattensterfte - 167.
Kerken aangeslagen - 119.
Kerken en kapellen gesloten - 97.
Kerkornamenten verkocht - 250 en vgd.
Kerricx, G., - 301.
Kiel, Vierschaarplaats - 144.

Klok grand'mère - 186.
Klokken - 26, 331, 332.
Kloosters - 23 vgd., 35 vgd., 38, 39, 76.

Kloosterzusters - 21, 121, 132, 177, 188 en vgd.
Kluis van St Joris - 269.
Kolveniershof - 196.
Koraalhuis van O.L. Vr. - 244.
Koraalhuis van Sint Jacobs - 222.
Kronenburgkapel - 272.
Kruisbeeld van de Meir - 87.
Kruis der Hoofdkerk - 119.
Kruis der Meirbrug - 121, 167.
Lasten - 258.
Leening, gedwongen - 10, 12, 84.
Legrelle - 30.
Legrelle, Geeraard - 175.
Lippens, kanunnik - 24.
Lopezkapel in O.L.V. Broederskerk - 214.
Lorangeois - 299, 300.
Markten - 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263.
Maricollen - 202, 222.
Meulenaer, P. de - 295, 320.
Minderbroeders - 11, 12.
Miniemen - 12, 75, 202.
Mortelmans, beëedigd priester - 182, 186, 218.
Municipaliteit - 217.
Munt, fransche - 224.
Muntgebouwen - 141, 142. 143.
Munthuis - 242.
Nationale Goederen - 18, pass.
Natiewerklieden - 54.
Norbertinersen - 104.
Notarissen - 10, 133.
O.L. Vr. Broeders, kerk der - 213, 227, 320.
O.L. Vr. kerk - 293, 294, 295, 296 en vgd.
Omgang 1766 - 162.
Oostmallen - 123, 132, 188 en vgd., 195.
Opeischingen - 16, 132.
Opschriften - 88.
Ornamenten verkocht - 293.
Ortelius, - 74.
Paardemarkt - 196.
Pandstraat - 220.
Papenhof - 219.
Passementiershuis - 245.
Pastoorsschool - 244.
Patenten - 153.
Pieter Pot's abdij - 74, 131.
Pooters, meier van het kapittel - 176.

Portugal, Huis van -
Portugeesche Natie - 310.
Predikheeren - 44, 51, 54, 61, 66, 67.

Predikheerenkerk - 223, 241.
Priesters, beëedigde - 201.
Priesters ter deportatie - 198.
Priestervervolging - 137, 138, 169 en vgd., 230, 303 en vgd.
Primaire vergaderingen - 27, 28.
Proost, minderbroeder van Tielen - 260.
Quellin, Arnold - 242, 297, 301.
Refuge van Kamerijk - 197.
Relikwiën, 251.
Reuzenhuis - 127.
Roché - 95 (begrafenis) - 100.
Roelants, provisor St Bernaards - 178.
Roettiers, priester - 143, 261.
Rozenkransen in de kerk - 86.
Salm-Salm - 307.
Saverie, onbeëedigde priester - 210, 216, 224, 231, 233.
Schermershuis - 202.
Schoenlappersambacht - 227.
Scholen - 233, 234, 235, 236, 237 en vgd.
Schorsing van eeredienst - 84.
Schuttersgilden - 195, 205.
Seerwart, plebaan - 81, 158.
Simons van Eupen - 30.
Sint Andrieskerk - 242, 243, 247.
Sint Bernardsabdij - 11, 16, 20, 21, 22, 28, 51, 68, 73.
Sint Caroluskerk - 44, 85.
Sint Elooikapel - 160, 163.
Sint Jacobskerk - 218.
Sint Jacobskerk, klokken - 331.
Sint Joriskerk - 265, 268, 269, 301.
Sint Joriskerk, Calvarieberg - 94.
Sint Juliaansgodshuis - 313, 326.
Sinte Luciakapel - 272.
Sint Laureiskerk, pastoors - 249.
Sint Michielsabdij - 21, 73.
Sint Salvatorbeeld - 249.
Sint Walburgiskerk - 249.
Sint Walburgiskerkhof - 246.
Sint Walburgis, pastoors - 279, 280.
Sint Walburgis, relikwiën - 251.
Smet, Cornelis de - 254.
Smokkelaars - 53.
Sodaliteit, O.L. Vr. beeld - 178.
Spijker - 158.
Stadscomptoiren - 77.
Ternincksschool - 190, 245.

Terninckstichting - 321.
Terzieken - 166.
Tooneel (Vlaamsche Comedie) - 336.

Torres, Anna de - 251.
Tribunal civil - 64.
Troon, Grobbendonck - 200, 306.
Tuchthuis - 67.
Ursulinnen - 123.
Van Camp, pastoor St Jacobs - 173
Vanderlinden - 233.
Victorinnen - 226, 235.
Vischverkooperstoren - 33, 42.
Vleeschhuis - 216.
Werbrouck - 46, 56.
Werbrouck, deken - 175.
Weversambacht - 227.
Wijken, nieuwe indeeling - 59.
Willemsens - 253.
Wipschieting - 262.
Witzusters - 216.
Zijdestofwerkers - 241.